Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Vita Jesu Christi - Cod. Offenburg 1

Ludolphus <de Saxonia>
Bartholomaeus <Anglicus>
Iordanus <de Quedlinburgo>
Augustinus <Triumphus>
Robertus <Holcot>

[Schaffhausen u.a.], 1415-1470

Incipit Liber de vita Cristi in ewangelio tradita [...]

urn:nbn:de:bsz:31-161089

Visual Library

Chrysostomus super Matheum

tiam super te. Chrysostomus. Quid vero igitur
evangelium equale fiet. Verba docent com-
mutatio: homo ascendit in celum, et Deus
cum omnibus una permixtio. Angeli cum hominibus chorum
faciebant, homines angelis coniungebantur et aliis
celestibus supernis atque virtutibus. Et erat vi-
dere antiquum repente bellum dissolutum,
Deum hominibus reconciliatum, dyabolum confusum,
demones fugientes, mortem peremptam,
paradisum apertum, maledictum remotum,
peccatum de medio sublatum, errorem expulsum,
veritatem reversam, pietatis sermonem ubique
seminatum et vegetatum, celestem conversationem
in terrena regione plantatam, supernas vir-
tutes familiariter nobiscum loquentes, et sepe
ad terras angelos venientes, et ex hiis omnibus
futurorum firmare certissimam spem nostrorum. Propter
igitur evangelium ista vocavit historia, quoniam omnia
alia verba inania docent, quibus solent presen-
tia ista promitti. Hec vero piscatorum sunt
annunciata sermone que et vere evangelia
nominantur, quia cum nobis facilitate donata
sunt. Non enim laboribus nostris atque sudoribus,
non doloribus et erumpnis, sed Dei in nos
tantummodo caritate tam grandia hec promi-
ssa suscepimus. Hec ille Chrysostomus. Unde et

Q. Augustinus

Augustinus super doctorem. Evangelii nomen bonum
nuncium latine interpretatur vel bona annunciatio,
quod quidem cum aliquid boni nunciatur semper
dici potest, proprie tamen hoc vocabulum obtinuit

Augustinus super Johannem

annunciatio Salvatoris. Narratores enim ipsius
originis factorum dictorum passionis Jhesu Christi
proprie dicti sunt evangeliste. Porro antequam ad evan-
gelii historiam accedamus sciendum quod quedam
per evangelistas salubriter dicende fuerunt
per aliquam anticipacionem vel per recapitulationem. Et
per dicenda erant aliquando reminiscendo cum
~~repetendo que dicta fuerant~~ vel que obmissa
fuerant. Et aliquando recapitulando vel re-
petendo que dicta fuerant posita sunt. Unde
quamvis aliter conscribi non deberent, quod perfec-
tione utiliter dictata sunt. Quia sicut dicit

Augustinus

Augustinus probabile est quod unusquisque evange-
listarum eo se ordine debuisse credidit narr-
are quo Deus voluit eius recordationi

Auctor

suggerere. Nec tamen turbari possit docens
illorum quod ordine alio fuit res gesta
ubi dictorum agnicionem exigere videbatur
in sequentibus sciantur. Nos tamen affirmamus
quod hic sit verius ac certius et debitus rei
geste ordo descriptus, quia talis vite ab aliquo
invenitur expressus. In ipso autem evangelio
reperies ubi in circuitu historie mandata
et promissa in quibus habebis viam veritatis
et vitam Christi et exemplo nostro pro hu-
mane possibilitatis receptis tamen vite stabilis pro-
missa tamen vite velocius [illegible] tibi tra-
[illegible] auxilium nostre impotencie, ignorancie et ne-
gligencie. Impotens namque ignorabit, negligens
vero respuet. Neque simulator impotencie
neque omnia carnet. Exhortatio. Christiane, ergo qui cum Christo *Exhortatio auctoris ad animam*
deo tu singula eius acta et facta singula
que de Christo Jhesu dicuntur diligenter discute, con-
sidera, attende, moresque perscrutare, et tamen tui
imitare vestigia. Ille propter te de celesti sede
descendit ad terram, tu propter te surge de terra,
appete celestia. Ille tibi dulcis est, nichil dulcius
in terra; ipse amat et nichil amas propter te; solum
sufficit tibi Christus. Surge et ambula, noli pi-
grescere in via velociter, perdis in patria [illegible].

Oratio pro impetranda [illegible]

Domine Jhesu Christe, fili Dei vivi,
concede mihi fragili et misero peccatori
oculos et mores habere cordis
semper habere et per meas possibilitates in-
tueri, et me [illegible] et tecum regnum
possideam et in templo [illegible]. Illustra [illegible]
oculos mentis lumine gratie tue, quod me [illegible]
[illegible] et sequatur ut te ductorem. Talis
vivere habeat conversatio que tibi placeat
implere, et que tibi displiceant vitare possim.
Dirige obsecro cogitationes et sermones et
actus meos in lege tua et in preceptis tuis
clementissime, ut in omnibus voluntatem tuam faciens
hic et in futurum per te merear salvus esse. Amen.

~~Explicit~~ prologus.

Incipit liber de vita Christi mere tradita de divina et etiam eterna Christi generatione benedicta. Primum capitulum.

Plenitudine Evangelii vivi
salientis bonum usque ad hoc tem-
pus gratie
dominus Jhesus servavit, quasdam
guttas hauri-
re cupientes.

Inicium principium in tempore a divina eius gene- *C. i.*
ratione. De qua evangelista Johannes specialiter loquitur
per omnia ad hoc inducit ut divinitas verbi ma-
nifestet. Et maxime quia ipsi heretici dicunt
Christum purum hominem fuisse et per quod (?) pro
tempore eius nativitatem hinc (?) semper prius ex
Maria fuisse. Et ideo de eternitate verbi in-
cepit evidens divina Christi naturam in qua

eternaliter processit in actu. Et ponit quinque de-
clarationes ... distinctis
Primo declarat filii a patre eternam generacionem
2o patris et filii personalem distinctionem
3o patris et filii consubstantialitatem
4o ipsorum amborum coequalitatem
5o patris et filii in divinis operationibus actiuitatem
Primum declarat filii a patre eternam generacionem
dicens In principio erat verbum id est in ipso deo qui
ab omnibus supponitur primum principium nomine
est verbum ipse dictum tamquam in ipso eius est. Et
si dicitur filius erat in patre prius dictum est
Non in materia cepit sed in principio id est
in patre qui est principium de principio. Et
aut verbum dei filium quod Christus dominus noster
quemadmodum dicitur filius dei sic dicitur verbum dei sic
et virtus et sapientia dei vnum et idem significant
vnum idem quod sit filius verbum virtus
et sapientia. Et dicit verbum non filius quia hic non
verbum magis ad propositum facit quam filius ...
... significativum dicitur verbum. Et hoc
est tamen non large et denominative in quantum signi
ficat interiorem mentis conceptum sicut vrina
dicitur sana quia est sanitatis signum. Et sic
ille ipse dicitur sanitatis quia vrina designat
ita illud ipse dicitur verbum quod per vocem signi
ficatur hoc autem est interior mentis conceptus
quia voces sunt note et signa passionum que sunt in
anima ... interior conceptus mentis sive inte
rior actus animi quem per vocem designet ipse verbum
dicitur. Et ergo hoc nomen verbum significet vocem
vocalem et per exterius abusive significet con
ceptum mentalem quod a mente gignitur in ea recon
ditur cum emittitur. Sed verbum conceptum per simili
attributionem hic sumitur ut proprium filius intelli
gatur quippe qui a patre procedit per eternam na
tiuitatem ut cum ea in eo permanet per con
substantialitatem sicut cogitatus seu conceptus mentis
in ex mente nata est cum ipsa permanet et
remanet dicitur verbum quod filius ... in ipso
deo patre ... sit verbum. Verbum autem dicitur sua
vocis ... procedens ab eo cuius est verbum
sic conceptus a concipiente et cum verbum et
filius sunt idem ... ubi sit generatio filii a
patre ... ibi processio verbi a dicente. Et
Iohannes describit filium dei sub nomine verbi quam
sub nomine filii quia filius dicit solum relacionem ad
patrem verbum vero dicit comparacionem non solum ad
dicentem sed etiam ad id quod per verbum dicitur nec non ad
vocem qua induitur et ad doctrinam que immediate
verbo ... efficitur. Quia Iohannes filium
dei hic describit non tamen ... ad ...
ad creaturas quas fecit et ad carnem quam induit
et doctrinam ... ... et ...
... sub nomine verbi describitur ... non ...
... super dictum respicit nec possit sub celo nomen.

in commencione in verum. Secundo declarat
patris et filii personalem distinctionem dicens Et
verbum erat apud deum. Hoc nomen deus clausu
la est personale ut verbum erat apud deum
id est apud patrem. Semper ... in patre filius semper
in filio pater ... Vnde hic prepositio
apud que est transitiua personalis et designat
distanciam distinctionis personalis designat non con
... Nulla enim res dicitur esse apud semetipsam
sed vnum aliud est in se ipso. Et idem verbum
et principium apud quod est verbum est personaliter dicitur.
Non enim verbum procedit a patre per actionem tran
seuntem extra sed manentem intra. Et idem verbum
manens intra illud cuius est verbum tamen ab eo distinctione
... distinctio est personalis ut idem deum est quod verbum
erat apud deum ut alius apud alium. Tercio
declarat patris et filii consubstantialitatem sine ... vni
tatem. Et deus erat verbum ita quod hic deus
ponitur a parte predicati dicendo verbum est deus
... idem significant
hoc nomen deus in hac clausula est essenciale
ut verbum est deus id est natura est sua divina ne
dicatur esse cum deo ... non deus ...
est quod deus non sit quod totum est ... substantie
idem. Quartus ergo verbum ... sit apud deum
non tamen est aliud ... ne sit est verbum ...
... nature divine ... indivisibilis est et non multi
plicabilis quia non potest esse nisi vna et simplicis
sima. Et idem verbum et principium a quo est sunt idem
... in natura ... ut deum est ...
persona. Et sic in ipsa clausula implicantur
omnes tres persone. Pater in hoc nomine deus filius
in nomine verbum et spiritus sanctus in prepositione apud.
Quinto declarat patris et filii coeter
nitatem dicens Hoc erat in principio apud deum
hoc scilicet verbum de quo locutus fuerat est apud
deum patrem a principio eternitatis id est in secula
eternaliter. Quasi diceret hoc dei verbum nunquam
a deo patre exstitit separatum. Nunquam enim sine filio
pater fuit nunquam sine verbo nunquam sine virtute nunquam
sine sapientia esse potuit. Patrem enim dicimus quia
filium habet. Cum hoc sit patrem esse quod filium
filium habere. Et quia pater qui verbum dicit ...
et ab eterno ... verbum ... gignit dicendo ut
... dicitur verbum in principio non temporis ... quod
est principium. Creauit deus celum et terram sed in
principio eternitatis de quo psalmista ... tecum principium
in die virtutis tue ... ante luciferum id est ante mundi creacionem
genui te. Intelligitur de die eternitatis
... ego hodie genui te qui omnes dies
complectitur. Et sic accipitur hic nomen principium
... ibi ...
... eternitate. Qualiter autem verbum ...
... non ... generacionem
eius quis enarrabit. Quia et si dicitur filius
a patre genitus tamen quomodo ... agnouit
angelus. Docemur hic in patre ...

[illegible] quod primum omnis mentis intentio de eo dicit
Quod factum est in ipso vita erat. Verbum et deus erat verbum
Item si vis scire de omni actione tua interiori
et exteriori utrum sit divina et utrum deus ipsam
operetur in te et per ipsum sit facta vide si finis
intentionis tue sit deus [illegible] si sit ita actio
tua est divina [illegible]
deus. Postquam ergo evangelista declaravit
ipsum verbum esse in generatione [illegible] de-
clarat secundum agere seu operari [illegible]
[illegible] operationem. Omnia per ipsum
facta sunt [illegible] a patre [illegible] ipso fa-
cta [illegible] visibilia et invisibilia
et intelligibilia [illegible] omnia in sapientia fecit
deus et [illegible] sapientia [illegible] fecit creaturas
[illegible] artificiata [illegible]
[illegible] omnium [illegible] artifex [illegible] sit agens per intellectum
[illegible] producit [illegible] producit
[illegible] intellectum divinum ut supra [illegible]
ergo omnia per ipsum producta sunt tam spirituales
quam corporales creature. Hec autem propositio
per [illegible] efficiente [illegible] dominum
[illegible] instrumentum [illegible] instrumentum [illegible]
[illegible] omni [illegible] actor [illegible] et [illegible]
[illegible] transtulit [illegible] per ipsum
[illegible] excludunt [illegible]
[illegible] et semel [illegible] dicitur [illegible]
[illegible] disputata [illegible] omnia per ipsum facta
[illegible] verbum autem non possit a se fieri [illegible] per ipsum
[illegible] omnia [illegible] verbum non
sit factum. Et sine ipso factum est nichil [illegible] non est
[illegible] non est [illegible]
[illegible] quod deus non est
[illegible] Deus [illegible] Hoc [illegible]
[illegible] sillabis [illegible]
[illegible]
[illegible] celestia [illegible]
disponit [illegible] Non [illegible] loquendo
[illegible] cuncta operatur [illegible] dicere dei [illegible]
voluisse [illegible] verbo [illegible] filio omnia creare est
Ostenso itaque quod verbum sit causa producta
[illegible] causa [illegible]
[illegible] effectu in ipso [illegible] verbo vita
erat [illegible] faber prius facit ar-
cham in mente [illegible] in mente est
[illegible] artifice [illegible] in tempore
[illegible] vita in [illegible]
vita [illegible] natura sua in qua [illegible]
[illegible] ideo et arte divina [illegible]
vita [illegible] vita [illegible] exemplar
et [illegible] omnia [illegible] tempore
[illegible] facta [illegible] fecit [illegible] dispo-
suit [illegible] fierent [illegible] et
[illegible] mente et [illegible] et vivebant [illegible]
[illegible] omnia in [illegible] dei filio
[illegible] ut postea fierent
disposita [illegible] facta erant et
vivebant. Dicitur [illegible] omnia in dei dispositione

[illegible] dispositi [illegible] non [illegible]
[illegible] procedit [illegible] vita sit
artificiata [illegible] artifice [illegible] ab arte [illegible] Rursus
[illegible] cuncta [illegible] exemplo [illegible]
[illegible] ymagine
[illegible] Moraliter [illegible] opus [illegible]
[illegible] opera viciosa [illegible] opera mortifera opus [illegible]
[illegible] opus bonum nulla operatur [illegible] vite
Si vis scire an opus tuum sit vivum [illegible]
sit opus vivificum opus bonum et divinum
vide si sit factum in ipso [illegible] deo vita erat [illegible] vitale
et vivum est. In deo autem sit [illegible]
et [illegible] deum [illegible] deum non [illegible] movens ad
finem. Ostenso [illegible] verbum [illegible] ad pro-
ductionem creaturarum in generali [illegible]
[illegible] ad homines in speciali [illegible] Et vita erat
lux hominum [illegible] vita [illegible] verbum [illegible] vita [illegible]
in qua et per quam [illegible] vivunt erat lux hominum
[illegible] rationales [illegible] ut [illegible] fierent
illuminande [illegible] illustrare [illegible]
[illegible] originaliter [illegible]
[illegible] cognicionem et [illegible]
[illegible] Moraliter vita bona [illegible] lux hominum
[illegible] vita bona [illegible]
[illegible] Generaliter [illegible]
[illegible] propter [illegible] effectum [illegible]
[illegible] cepit [illegible] Et lux in
tenebris lucet [illegible] est
illustrat [illegible] tenebrosi [illegible]
[illegible] divine lucis
[illegible] tenebre eam non [illegible]
[illegible] lucem [illegible]
[illegible] Augustinus [illegible]
homo positus in sole [illegible]
[illegible] sapientia
[illegible]
[illegible] ab illa [illegible]
[illegible] videri [illegible]
[illegible] videlicet sapientia
[illegible] deus [illegible] sapientia [illegible]
[illegible] Secundum Origenem
[illegible] dei verbum vita [illegible]
lux hominum [illegible]
tenebrositatis [illegible] lucere non desinit [illegible]
[illegible] lux [illegible] comprehensibilis [illegible]
tenebre non comprehenderunt. Nota quod triplex
est [illegible] inclusione [illegible] primo [illegible]
[illegible] visionem [illegible] modo [illegible]
fidei [illegible] caritatis adhesionem [illegible]
bonis viatoribus [illegible] modorum [illegible]
[illegible] tenebre eam non [illegible]
[illegible] amore adheserunt
[illegible] comprehendi [illegible]
cognicionis [illegible] cognoscitur
ita [illegible] cognoscibilis [illegible] plus oculis
divina lux [illegible] et nulla creatura
Moraliter lux in tenebris lucet [illegible]

Rursus
Ut habetur opus vite [illegible] opus vite moralis [illegible]
A bona vita [illegible] lux hominum
Generaliter
Augustinus
Origenes
Comprehensio

super tempet in adiesis et oppositis nam vbi
in firmitate pperit in [illegible] Nemo est
efficiens nunc diversis sitate agnoscit qualis [illegible]
apud se latitat mala quemcumque perit Et
sic illi adiesis sic superare sed et separare
ab eadem amore Christi [illegible] et tenebre earum non
splenderent Romanos viii et sic tangunt
adversitatibus non tamen frangunt at vincunt
vnde tecum gaudent et letantur Quod lux in
tenebris lucet Sic deus per consolacionem illu-
cet hiis qui in adversis et tribulacionibus sustinet
ut patet in libro Agathe quam petrus consolatus
est in carcere et [illegible] per mortem et dum qui
tribulatis sit corde Et ibi corpus sit in tribu-
lacione tenebre eam non comprehendent et [illegible]
sit atque passionibus ipsius corporis ad futuram
gloriam Romanos viii Deus permittat super aequum
et premit eam atque ad eum Item in tenebris
hoc modo lucet per creaturarum [illegible] apparens
Sicut enim impura Deus est speculum creaturarum in quo
creature relucent et in quo omnia videbimus
in ad gaudium nostrum prebebit sic in via est creatura
sicut speculum creatoris in quo creatorem nostrum speculamur
ut ait Apostolus videmus nunc per speculum in enig-
mate et obscure Item invisibilia dei per ea que facta sunt
sunt intellecta conspiciuntur Item ad Romanos Cer-
ne ce non sola fides mea recta confitetur
sed est scriptura sua loquitur compaciens Ierony-
mus indicit Racio dicitur Sanctus per se pre-
dicitur Verum est enim clamant Omnia nunc
suo modo dicunt Ipse fecit nos et non ipsi nos
Item Deus est vox naturarum qua omnia pulchra testantur
ipsum esse pulcherrimum dulcia dulcissimum sublimia
altissimum pura purissimum fortia forti-
ssimum et de aliis Nunc omnis audiens in primis
filium ex deo patre genitum nunc ne mentis tue
aculus in formam aliquam carnalis cogitacionis offerat
Sed pocius columbino et aquilino intuitu simpli-
citer perspicax contemplare quod ab illa luce [illegible]
demonstrat simplicem et fulgentem et summe
ardentem coeternum coequalem et consubstantialem splen-
dor exorit Item qui est virtus sapiencia et sapiencie
tum in quo pater omnia disponit attingens et pertingens fortiter
et suaviter sectaque gubernat et ordinat Item gloriam
suam prima pudentem primum per gratiam primum
perspicuam primum per penam ita ut nichil in mundo
inordinatum relinquat Item Augustinus Sicut splendor
ex sua solis nascitur ita et filium ex suo patre
genitum intelligamus et sic non est sol nec ignis
primus splendore suo nec ex ipso nascitur Item sicut
ex quo sol et ignis processit sol in eo est splendor
eius apparuit Item sicut splendor sole et igne
[illegible] ut dixi ex ipso nascitur [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] et transit
et postquam non sit genitore suo enim hoc
sicut auctore desperet Sic splendor a
sole natus replet orbem terrarum et tamen a
genitore suo se abscondit [illegible] nec recedit

[illegible] filius a patre genitus [illegible] [illegible] sit in patre semper
permanet Et sic sicut splendor ipse est
et sol in splendore ita sicut pater in filio
filius in patre est Et sic sicut sol et splendor vna
sunt [illegible] sicut non sunt vnum per se [illegible] a sole non est
nec splendore dividitur sol non ista et pater et
filius [illegible] sunt vnum [illegible] sicut vnus [illegible]
Et sic sicut splendore celum sociat et illuminat
et [illegible] solem commendat et designat Item et
[illegible] ei a deo [illegible] sit [illegible] per
pervigenit filium suum omnia legimus fuisse operatum
[illegible] Et ut dicit Augustinus [illegible] sit
evangelium quod platonicus amicus [illegible]
[illegible] [illegible] eminentissimis [illegible]
esse dicebat Item vide Dorothee ubi anno 66

Ave deus pater omnipotens

qui coeternum et coequalem et consubstancialem
tibi ante omnia secula ineffabiliter filium
genuisti Item per quem et cum quo sancto spiritu omnia que celo ambitu
continentur et me creasti Te adoro Te laudo
te glorifico Et te [illegible] in perpetuum ne despicias
me opus manuum tuarum salua et adiuua
propter nomen tuum me opus manuum tuarum
dexteram porrige carnali fragilitati succurre
Item qui me fecisti refice Item in fecem ruentem qui
me formasti reforma corruptum peccantem
secundum magnam tuam misericordiam salues et ad tuam
visionem [illegible] Amen Johannes Schlettstat

De inuencione remedii pro salua-cione generis humani Et de Natiuitate virginis Marie

Secundum Capitulum

In principio cum lucifer esset Adam
creatus erexit se contra deum creatorem suum
in celo pemulis de excelsis celorum proiectus est
in infernum Et ob hanc causam decreuit deus
genus humanum creare ut per eum possit casum
luciferi reparare Serpens vero dyabolus invidens
hunc sibi succedere et ad precepti trans-
gressionem ipsum ducere nitebatur Et ad hoc
genus serpentis sibi elegit qui tunc erectus
gradiebatur et caput virgineum habebat
Sub hoc fraudulentus deceptor intrauit
et per os eius loquens verba deceptoria mulieri
nuncciauit et eam decipiens super omne
genus humanum mortem induxit Et oportebat
nos omnes carere infernum ingredi de
quo non poteramus aliquo adiutorio eripi
Item tandem pater misericordiarum et deus tocius consolacionis
clementer respexit statum nostre dampnacionis
et nos per vnigenitum filium suum liberare
decreuit super quo signum nobis per olim
dedit Item columba in [illegible] decubit

Margin notes (left):
et [illegible]
Alia exposicio de luce in tenebris lucet
Nota quod deus est speculum creature
[illegible] cum [illegible]

Margin notes (right):
Nota [illegible] sol [illegible]
Augustinus [illegible] platonem
Nota [illegible] causa [illegible]
[illegible] [illegible]

Secundum Capitulum

[illegible] signum de Adam formatus 2.

[illegible] dei [illegible] in limbo [illegible] Non solum [illegible] [illegible] erant [illegible] [illegible] signum [illegible] Adam [illegible] [illegible] principio [illegible] Adam [illegible] [illegible] in paradiso [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] angeli [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dei [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Johannem Baptistam [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] et [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] de lege [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] dicit [illegible] de lege scripta [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] medicina [illegible] affectu recipientis [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] cottidie [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] desiderium [illegible] antiqui [illegible] Christi [illegible] [illegible] et non solum [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicebant [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] desiderium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] adventu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] antiqui [illegible] [illegible] desiderium [illegible] Christi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]

B.

Scripsit autem sententiam sic atramento. Hec dicit peritus
sic Adam non moriatur. Et hec dicit peritus sermonis
non consentiunt. Fiat mors bona. Et quia vitis
quod postulat ut et Adam moriatur et multum con-
sequatur. Dispenperunt omnes dolo supplicare et consen-
serunt quod moriatur Adam multum consequendo. Quia
sciunt quod mors possit fieri bona omnibus hominibus
sic ipso auditum. Respondit Rex: mors pessima
pessimorum, quia pena et processus et vite ianua.
Inveniatur ergo qui ex caritate moriatur, qui non obnoxius
morti, et sic mors non poterit tenere nocivum.
Et fiet sicut scriptum est quod transeat libenter
per placuit sermo iste. Ubi autem talis poterit in-
veniri? Circuit ergo omnes terras Veritas et nemo
mundus a sorde, nec infans unius diei. Misericordia
perlustrat celum et neminem invenit qui sufficientem
ad hoc haberet caritatem. Et ideo hec victoria debebat
quo nemo maiorem caritatem habet ut animam
suam pro fratribus suis ponat. Redierunt itaque
ad constitutum diem angustie plurimum non invento
quem desiderabant. Tandem secreto Pax eas conso-
latur: Respicitis quod non est qui faciat bonum non
est usque ad unum. Qui dedit consilium ferret auxilium.
Intellexit hec Rex et ait: Penitet me fecisse
hominem. Pena iusta me tenet et penam sustinere
incumbit in persone que oravi. Et vocato
angelo Gabriele dixit: Vade, dic filie Syon:
Ecce rex tuus venit. Festinavit ille et ait:
Domina, thalamum tuum et suscipe regem. Hec ibi.
Videt ergo quod magnum periculum et quam fuit pena
et magna difficultas sit de omni remedium.
Multorum itaque consensere predicte virtutes ut ver-
impleretur quod dicit propheta: Misericordia et veritas obviaverunt
sibi, iustitia et pax osculate sunt. Leo papa: Quia

Leo papa

non ita premium homini spiritus dyabolus violentus exstitit
ut eum in partes suas sine arbitrii assensione tra-
duxit, sic destruendum peccatum fuit voluntarium
et hospitale consilium ut dono gratie non obesset nor-
ma iustitie. Historia: In humani generis strage com-
muni solum fuit remedium sub iuvene, quis sceleris
pro pessimis subveniret et stratus super alios filios Ade
originali purificatus alienus et innocens naturali
qui ceteris exemplo prodesset et merito. Sed quia hec
naturalis generatio non sinebat, ideo David filius
et filius David et dicitur promisse genus fructu prolis
et crimine sine vitio. Nata autem mundi misit Augustinus libro de civitate

Augustinus libro de civitate dei

dei: ad similitudinem dei in phisico creata fuit, ideo
redimente ipso deo fruitur et eius gloria, sin-
e corrumpere et immutabile aliquis potuit et illa
tam grande bonum statim in primis parentibus per-
didit atque in illa misera miserias infelicis et pec-
catores vivit. Reparas miserias. Dominus vite la-
bentis articulo, mille infelicis vivitura. Tran-
sierunt multa secula et dampnationis supplicia in huma-
num genus super filios hominum semper et in eterna labor-
antis. Rex enim summi sapientia deitatis in massa carnis
humane manum inveniret per quam ut disposuerat.

in mundum veniens tam luctuosa perditionem sublu-
veniret. Donec ad ista deus sapientia virginem
devenitur sensus. Nota. Et sic mox ut in mundo venit

Nota

primitus humane generationis simplici tantum omnes sanctorum
virtute atque constantia perfecte resplenderent
cum ipsa dei sapientia ut dignam indicaret,
per quam in genere veniens non tantum ... reatum
priorum parentum sed et totius mundi penam deleret
et doleret atque gratia sua operibus divinis sanctis
caderet. Non damnum pene celestis
hominem illuc reducendo reintegraret. Nam
istam prudenter estimare queat qua laude digna
sit cuius tantorum bonorum sola penitus mediatrix
esse meruit. Augustinus: Hec fuit ista virgo
subito facta sic in venta et eterno predestinata

Domina mater

non Damascenus: Ipsa dei genitrix a eterno
et per visum tempore dei consilio predestinata
et diversis imaginationibus et sanctis figuris prophetarum
presignata fuit per imaginationes et predicta fuit.
Bernardus: per ingressum eius attineret et per tanta
dei opera nos digna tue laudes referamus cum
Augustinus dicentibus: Adoramus te rex fili Christe Ihesu
generis princeps regum et dominus Sabaoth.
Virtus dei omnipotentissima. Adoramus te pro-
pter nostram redemptionem sanctam sophia patris eterni
qui sola adorans tua in terminabili suavitate
quam tales habiturus ad respiciendum humana
inclinasti et filios ire placabilis reddidisti. Et
tuas Christe misericordias predicamus tue suavi-
tatis memoriam in habundancia eructemus. Tibi
Christe sacrificium laudis immolamus. Multitudine
bonitatis tue qua ostendisti nobis summam nostre
salutis paravisti et per diis eisdem ad hoc coniungi
in mundo tui. Sic et mors antiqua idest tanta ingens
exceret dum non se sumus ade lege primordialis
culpe obnoxium erant reddatur est ubi nunc
mundi tue et perfecisti de sublimi gratie tua
in hanc ploratus et miserie valle. Tradisti
me afflictionem filii tui et tanto dolore carn-
is intrinsecus ... cogitare super nos cogi-
tationes pacis et redemptionis. Hec ille. Et sic ergo
ille qui ab initio omnium erat usque ad sui filii sui
adventum de hac beata virgine prophetavit. Unde
Petrus qui ante legem per patres qui sub lege misit
erant de nativitate eius et quod ex linea gratie
humane descendisset sunt in augmentum com-
menda signorum in diversa promisisse ordine.
Consequenter aliquid videamus. Virgo itaque glo-

Tertium capitulum

Hic de conceptione virginis gloriose

Christi

riosa ex qua eterna filii dei facta est de tri-
bu Iuda et stirpe David exorta est. Nam ut
ait Crisostomus: virginem atque preciosam etc.
celesti unxerunt eam Maria quam Christus sum-
mum eterno meruit et ex regali genere
et sacerdotali origine nasceretur. De qua filius

In qua virgo beata nata est

dei qui rex et sacerdos erat est in eum humane
carnis assumpsit. Anno autem imperii Augusti
creatur nata est gloriosa virgo Maria ex patre
Ioachim de Nazareth et matre Anna de Sephor
oppido distante ad duas leucas a Nazareth.
Ambobus in patria cum Dominus. Qui per annos xx ple-
orum res est humili prole orantur innocentes
stilla duo oblationes. Sed autem viderent eum
Ysachar summus sacerdos oblatio genus suos eum oblatione

consilio fecerunt. Illud improperium pontificum Ioachim
verecundia ferre non valens ad pastores pecorum suorum se con-
tulit. Ubi post apparuit ei angelus domini confortans eum
et dicens orationes eius et elemosinas
ascendisse in conspectum dei. Tertiam partem eorum que
sua dabat pauperibus et tertiam templi ministris et
aliam tertiam pro victu retinebat ipse cum familia sua.
Et ait ei angelus: Ecce uxor tua pariet tibi
filiam vocabisque nomen eius Mariam. Consecrata
erit deo ut vovistis et spiritu sancto replebitur
ex utero matris sue et in templo domini erit usque
ad etatem. Sed et angelus nunciavit Anne. Ambo itaque
angelico ambo ascendentes in Ierusalem redditis
gratiis deo agentes in templo regressi sunt ad
propria. Concepit igitur Anna et peperit filiam
quam vocavit Mariam. Ab originali autem quodam
singulari privilegio divino ut creditur preservata fuit.
Richardus de sancto Victore. Et itaque virgo Maria hoc titulo
cumulata in pendulo an fuit sanctificata
in utero. Virgo post conceptionem sanctificata ...
benedictio ab utero tenui descendit ... non solum
ipsam ortam sanctificavit sed vitam eius deinceps
ab omni peccato servavit in munere. Decuit
in ipsam ut singulari privilegio vitam
duceret que dominum postmodum redemptorem
pareret. Unde nunquam plus ceteris optinuit.
Augustinus. Unde Augustinus: per beatam virginem in con-
ceptione filii dei sanctificata fuit quod venialiter
peccare non potuit nec mortaliter. Ipsa autem
virgo gloriosa Maria cum tribus esset annis portata
ad templum a parentibus in templo oblata
intra septa templi cum aliis virginibus collo-
cata ut ibi ... fieret et deo serviret. Ibique
usque ad annum xiiii permansit. In
... dominum gratiam votis ... sanctam
senectus cum in templo dominum serviret
in corde suo domino ipse in plenum se
doceri dei legem ac devote et frequenter
cogitabat quod tantum deo gratum ut gratiam
suam sibi dare dignaretur. Petebat genuflexa
et tota a deo gratiam observandi mandata et
precepta legis et ut faceret eam amare omnia
que ipse amat et odire omnia que ipse odit. Et de-
bebat ... omnes virtutes per quas efficeretur ipsa
graciosa ante conspectum suum et melius ac
melius in dei opere proficiebat. Totum tempus
contemplacioni orationi et lectioni et operacioni
se dabat pro salute generis humani ... ...
orabat scripturas de ... adventu fecerat le-
gebat et que in scripturis de incarnatione
... ... et dulcius amplex-
ando relegebat efficiebat ut in vigiliis inve-
niretur prior in sapientia dei eruditior in humili-
tate humilior in carminibus davitticis elegantior
in caritate graciosior in puritate purior
in omni virtute perfectior. Erat enim constans et
immobilis et cottidie melius et melius pro-
ficiebat. Nemo unquam vidit ... vel
audivit ... sermo eius ita erat gracia plenus
ut in lingua eius agnosceretur deus. Et erat

Tempus nota quomodo virgo devote se habuit ... legebatur
aliquid de incarnatione ubi dum adhuc fuit in templo
ad ... ...

A.

sollicita cum sociabus suis ne aliqua ex eis in aliquo
sermone offenderet ne aliqua in risu vocem suam
exaltaret ne aliqua in iniuriosa vel superba ... ...
existeret et ne in aliquo peccarent. Sine inter-
missione benedicebat deum et ne forte in salu-
tacionibus suis a laudibus dei tolleretur si quis eam
salutabat ipsa pro salutacione deo gracias
respondebat. Unde primo ... ... Deo gracias
primum ab ipsa exivit ut dum homines se salutant
deo gratias dicunt. Ipsa ... ... prima omnium vir-
ginitatis servande votum sollempne vovisse consistit
... ... in anima ... ...
usque ad virginem mariam ... ... ut
iudicium ... virginitatem suam deplorarent
... ... non ... ... servanda. Item prudenter
tam humiliter tam devote se habebat quod vita ipsius
exemplum vivendi cunctis prebebat. Unde de vita eius
sic habetur libro de virginibus ad virgines. Sit vobis vita
Marie in imagine descripta ex qua velut in speculo
refulget species castitatis et forma virtutis. Virgo erat
corpore et mente ... humilis corde gravis
prudens loquendi ... ... legendi studiosior
non in incerto diviciarum sed in prece pauperis spem
reponens. Intenta operi verecunda sermone ar-
bitrum mentis non hominem sed deum querens. Nullum
ledere ... bene velle omnibus assurgere ...
non invidere iactanciam fugere racionem sequi amare
virtutem. Quando illa vel vultu lesit parentes. Quando
dissensit ... quando ... ...
... ...
in ... ... non gestus fractior
non incessus solucior non vox petulancior
ut ipsa species corporis simulacrum fuerit mentis
et forma probitatis. Talis fuit Maria ut eius
unius vita omnium disciplina sit. Si igitur auctor non
displicet opus probemus ut quecumque sibi exoptat
premium imitetur exemplum. Hec ille doctor mediolanensis.
Unde et Ambrosius. Nata ... ...
... ... digne vitam instituerit
ac ... ...
... ...
sanctissima ... ...
... ... angelorum custodia protectam
... ... creator deus con-
... in habitatione. Et ... ...
... ... fuerat sup-
... ... et ... ... ob-
tinuit ... ... ad celestia ... ...
illa ... ...
aliquid vadit ... ...
... ...
... ... ad ... et ...
sit. Quia si ... ...
... ...
... ... celestis
et eterni regis in corde sanctissima virginis
que illa non solum erat in semetipsa ...
... ...
ut Ambrosius. Consideri hic attente virtutes et mo-
res virginis Marie et ... ...

De Marie Conceptione est Sciendum

Ambrosius de virginibus

Ambrosius

Figura

postquam deus humanam naturam assumere decrevisset congruum
fuit ut matrem de qua nasceretur premitteret. Hec
prefigurata fuit per filiam regis Astragis qui ut dicitur
in historia scolastica vidit in visione de utero filie
sue vitem pulcherrimam excrevisse que frondibus
et floribus se dilatabat et fructus proferens totum
regnum suum obumbrabat. Dixitque ei est quod
de filia rex magnus nasciturus erat et per hec
Cirum regem generavit qui filios Israel de captivi-
tate Babilonica liberavit. Sic Joachim domus
in qua filia gignitur que xiiij regem pariet qui
nos de captivitate dyaboli eripuit qui et vera
vitis fuit et totum mundum obumbravit. Ipsa

Figura

etiam prefigurata fuit per fontem signatum in orto
concluso positum quia eam conclusam in utero
matris spiritus sanctus gratia sanctificavit et sigillo sancti-
tatis sic conclusit et signavit ut ibi nunquam aliquis
[illegible] intravit. Hec etiam prefigurata
fuit per stellam Balaam qui predixit quod de Jacob
orietur stella per quam figurabatur Maria fluctu-
antium ductrix et admirabilis singularitatis propria
sine qua stella non poteramus hoc fremidum mare
pertransire ut ad portum patrie celestis pervenire.
Ipsa etiam beata virgo quo ad suam nativitatem prefigurata
fuit per virgam de radice et stirpe Yesse David
egressam de qua flos amenissimus id est Christus
super quem gratia septiformis spiritus requievit. Quando
autem florem produxit prefiguratum fuit in porta
clausa quam dominus Ezechieli monstravit que
nunquam aperiri debebat sed dominus solus per eam
clausam transire volebat. Ipsa etiam prefigurata
fuit per templum quod Salomon domino construxit quod
erat factum de marmore candidissimo et intrin-
secus ornatum auro mundissimo. Sic Maria fuit
candidissima pudore castitatis frigida ab omni in-
cendio carnis et ornata intrinsecus auro
perfectissime caritatis Fr Joh Schlettstat

Ih.

Oblacio vere Marie in templo fuit
premonstrata per mensam solis in sabulo de qua
mencio fit in scolastica historia. Piscatores
in quodam vetere mare mittentes rethe casu mira-
bilem mensam auream extraxerunt que ipsi soli ma-
teriali quem gentes illa tempestate deum colebant oblata fuit
in templo [illegible] in sabulo constructo
erat. Sic illa mensa que in templo solis materialis
est oblata bene est Maria figurata que vero soli id est summo
deo in templo solis eternalis est oblata. Et per illam
mensam Maria est figurata quia per eam celestis cena
nobis est collata. Nam ipsa filium dei Jhesum Christum nobis
generavit qui nos suo corpore et sanguine refecit. Illa

(hic de mensa in mari reperta et soli consecrata ut habetur in historia Scolastica)

Figura

Item premonstrata fuit per Jepte filiam.
Illa per abrupto et indiscrete oblata deo est
immo postea virginitatis. Maria vero rite et discre-
te oblata per oblacionem suam semper deo servivit.
Illa pro victoria hostium temporalium per immo-
lacionem. Maria autem victoriam pro victoria hostium
infernalium collacione. Qualiter autem deo servivit
et quomodo vitam habuit hic in ortu illo sufficienter demon-
stratum fuit quod rex Persarum uxori in alta

Figura

structura plantavit. Deque prius suam

de longe contemplari affectabat. Et per hanc con-
templativa vita Marie designatur
que in templo domini contemplacioni insistens se
parata celestem contemplabatur. Oratio

Virgo virginum Maria que
non primam similem visa es nec habere sequentem
que prima inter feminas sanctum virginitatis
votum vovisti et gloriosum munus deo ob-
tulisti quod hoc a nullo precipiente [illegible] didicisses
nec exemplo ad imitacionem [illegible] virtutis
fuisses [illegible] virtute et [illegible] ornata deo
placuisti et [illegible] relinquisti
deprecor bonitatem tuam immensam ut [illegible]
[illegible] vitam meam dirigas [illegible]
[illegible] virtutes et exempla [illegible]
[illegible] gratiam tuam semper in [illegible]
[illegible] Amen.

De desponsatione virginis Marie: Tercium Capitulum

A **Virgo itaque domina Maria**
cum etatis processu crescendo etiam
cum virtutibus proficiebat et quod pa-
ter et mater eam dereliquerunt dominus
autem assumpsit eam. Cotidie namque ab angelis
officio frequentabatur. Cotidie divina
visione fruebatur que eam a malis omnibus
custodiebat et bonis omnibus redundare fa-
ciebat. Itaque usque ad annum xiiij pervenit
et pontifex publice denunciavit ut vir-
gines que in templo constitute haberent etatis
implessent domi reverterent et nuptiis
operam darent. Cui mandato cum ceteri
prompte paruissent sola virgo Maria se hoc
facere non posse respondit. Quia et paren-
tes suos se dixit domino famulari mancipasse
et ipsam se domino virginitatem vovisse.
Pontifex in angustia positus. Quia nec
in scriptura que dicit vovete et reddite votum
infringendum putavit neque morem genti
insuetum introducere auderet. Consilium habuit
cum senioribus quorum omnium sententia fuit ut de hoc
placare dominum super hoc consulendo. Et cum
quid actum [illegible] Pontifex ex more
dominum consulendum accessit. Et hec mora et
cunctis audientibus de propiciatorio loco vox
facta est. Ysaie vaticinio requirendum esse
cui virgo commendari et desponsari deberet.
Ille [illegible] Egredietur virga de radice Yesse etc.
Convocatis de domo et familia David nupcie
habilibus non coniugatis virgas suas ad altare
iussit afferendas. Erat autem inter ceteros
quidam nomine Joseph qui cum virginem suam attu-

lisset ipsa sicut florum germinasset ipsa in cuius cacu-
mine columba de celo veniens descendisse.
Liquido ergo patuit eum virginem desponsandam
fore. Unde in multis legitur etc. Per moysen
inventa virgam Aaron germinasse et turgen-
tibus gemmis flores erupisse qui foliis dila-
tatis in amigdalas deformati sunt. Per istam
intelligitur beata virgo que instar virge fuit
gracilis per paupertatem et flexibilis per humilita-
tem et directa per intencionem et castitatem.
Ipsa virga florem de germine turgentibus ipsum filium
dei in suo utero concepit. Virga florens fructi-
ficum [illegible] quia dei filius de ipsa manente
virgine natus fuit. Nam sicut flos non violat
arborem sed ornat sic dei filius non violavit
virginem sed magis ornavit et gravius adornavit.
Crisostomus Unde Crisostomus: Hec virgo est quasi in tabernaculo
testimonii posita sine humore terre fructum
nobis germinavit quia sine virili semine filium
edidit qui tamquam nux ligno passionis adhe-
sit. Et bene non flos [illegible] sed fructus dicitur quia
Ambrosius secundum Ambrosium velut boni arboris fructus per ne-
cessitatem pressus non floret hic fructus fecit in eo-
dem redivivam corporis resurreccione repara-
vit. Cum alibi flos alibi fructus dicitur quia in utriusque
testamenti paginis predicatur. Flos in littera
fructus in spiritu. Flos in lege fructus in gracia
et veritate. Flos in priori tabernaculo fructus
in secundo. Flos in observacione carnalium sacrificiorum
fructus in spirituali intelligencia misteriorum. Et
sicut in flore fructus premittitur sic in illius cere-
moniis Christus venturus significabatur. Dicitur itaque
Christus flos de prophetica veteris testamenti
promissione qui et fructus vocatur testamenti gratie
perfectione. Sed sicut fructus non apparet vigen-
te flore ita nec Christus veritas patuit carnali
observacione durante. Decidente vero flore
fructus videtur et decidente lege gratia et
veritas per Christum facta tenetur. Fuit igitur virgo hec cum
quibusdam virginibus collactaneis suis quas
ob miraculi desponsacionis et pudoris sui custo-
diam acceperat a sacerdote ad domum parentum
venit in nazareth. Has secundum morem solito
sui pudoris custodes et testes sui amoris
Jeronimus accessit. Unde Jeronimus: Cum ea semper singularis
virginum pudiciciam comites devote mansit
ut omni pudor in diminucione virginitatis esse debet
sui amo castitatis vita firmari non posset. Unde
beata maria sui pudoris sui custode pro-
cessit. Ioseph quoque secessit itaque et de-
sponsacione facta resedit in domum suam cum
dispositionem et [illegible] nuncia [illegible].
Fuit itaque virgo maria Ioseph in eius sue
tribus desponsata quia mulier viro alterius tribus
nubere non poterat. Sed ad ipsam hereditas paterna
pertinebat. Beata autem virgo fuit unica Joachim
patri suo succedens et in hereditate et ideo
ex lege cogebatur viro sue tribus nubere

nubere. Luce autem dicitur quod tribus erant quia ambo a
David descenderant. Sed maria per nathan Ioseph
autem per salomonem. Et licet Ioseph etiam cogi-
taret ad matrimonium contrahendum secundum tempus alicui mo-
dum servabat virginitatem in desiderio et proposito. Sed non dum
expresserat in voto. Contraxit itaque matrimonium
cum virgine committens se voluntati divine. Et
primo ex divina revelacione agnovit propositum
marie et tunc ex communi consensu voverunt ambo
virginitatem servare. Unde secundum Augustinum Maria et Augustinus
Ioseph utrique facta est mutua desponsacio
virginitatem servare proposuerunt et utrique consen-
sit in [illegible] revelacione [illegible]. Et alter
assensisset et alteri [illegible] docente spiritu sancto alter alterius
agnovisset propositum. Et postea utrique propositum
suum exprimendo voto deo voverunt virginitatem.
Adhuc ut creditur Ioseph virgo erat. Unde Jeronimus
hic per te. Quia cum Christus in passione sua matrem
suam commendaret tradidit virgini. Non probabile
quod cum conceptum dominum adhuc esset iuvenes voluit tra-
dere alicui custodienda nisi virgini. Fuit B.
autem beata virgo desponsata Ioseph non
desponsacione futuris nupciis premittente sed de
sponsione et consensu per verba de presenti et ita
verum matrimonium fuit inter ipsos consumatum. Nullum
[illegible] nupcias non sit dicere matrimonium.
Unde et Ioseph sponsus et vir eius solet dici. Hugo
Dicit Hugo quod cum beata virgo virginitatem vovisset
et parentes eam nubere iuberent timens illa
inobediens esse parentibus nec virginitatis propositum
deserere volens per spiritum sanctum edocta quesivit sibi
deo dante virum quem secundum eam divina [illegible] sic
custodiret ut posset parentibus in obediendo matrimonium
obviam exhibere et tamen votum virginitatis non cogeret
frangere. Et ad dicti ponit exemplum de Abraham
qui repromissionem acceperat in semine Ysaac quem
tamen postea iussus erat immolare cum iussioni pa-
ruit sciens [illegible] et si secundum humanam racionem
repromissionem contraria videtur iussio secundum illam
credens quia deus possibilis esset aut alia iussi-
onis implere posset promissionem. Sic est [illegible] utrobique C.
[illegible] et meritum et promissionis consequeretur
effectum. Ita potuit esse in proposito beate virginis.
Unde Anselmus quod hec duo ipsa [illegible] Anselmus
condicione amabat virginitatem et fecunditatem.
Virginitatem quia hanc deo per omnia placere intellexit
fecunditatem quia sine hac maledictionem legis [illegible]
hac carnalis serviebat timere metuebat.
Duo ergo erant in virgine [illegible] invisibiliter magna
contraria per virginitatis amor et legalis ma-
ledictionis timor. Veniens liberante deo nullum [illegible]
consilio vincit amor qui respondet [illegible] fugit ac
terga dedit timor qui terrebat. Vincit ita
amor servando virginitatem et exclusit ab ea timor
in incurrendo maledictionem. Virgo itaque tenera
et delicata regali ex stirpe progenita et specio-
sissima totam intencionem suam totum timorem
suum totum studium suum ad hoc intendit ut corpus

maritum suum deo perpetuam virginitatem asseraret.
Debebat enim ... inter sanctos eam coniunctione so-
lemnitatis ei qui eam castissime ... quia ipsa
castitas est appropinquaret amplectendo ...
acceptabilis est cognovit dominus legis speciali
et credidit se plene evasuram maledictionem ...
date legis reprehentis secundum illud tantum bonum
tunc sapiencie ut dominus se nullatenus virginitatem
suam melius servare posse fore. quam faciebat
adiutore tanti consilii ne ipsi perdita sibi seruiret
[illegible] Per decepta est. Quintum spera-
ni domino et derelicta est ab eo. Demum ubi tam
firmam intencionem eius tam castam professionem
eius tam firmam fidem constanciam ...
et in desperacione videns conterere eam ...
sine ... egit cum illa ut ...
... frustraret ut castitas professionem
violaret. Nec aut firmitas fidei ... firmitati
spei constanciam probaret ... caritatis ...
plenitudo desperet. ... dei auxilium
qui ei et quod timebat ... quod ...
salvo signaculo ... auferret. Dedit ...
illi ut et virgo ... magis optabat per ma-
neret ut nemo illam a maledictione
liberam dubitaret. Secunda fieret. Dedit
ei ut esset ... prole fertilis et virginalis dampni
immunis. Hec Augustinus. Et est hic sciendum secundum magistrum
... quia ... sepe fit mencio
... tres viros successive habuit. Primo
Joachim, secundo Cleopham fratrem Joseph, tercio
Salomam, de quibus tres filias unam suscepit
et qualibet Mariam appellavit. Hec tres ma-
rie tres viros ... Prima virgo ... nup-
Joseph, secunda Alpheo, tercia Zebedeo. Prima peperit
Christum, secunda Jacobum minorem et Joseph iustum
qui vocatur Barsabas ac Symonem et Judam Tha-
theum. Tercia Jacobum maiorem et Johannem evangelistam.
Jacobus autem Zebedei licet posterior natus sit maior
est dictus quia prior a domino vocatus ad eius distinccionem
Jacobus Alphei minor dictus est. Hic Jacobus
minor et tres sui fratres ... consanguinei dicti
sunt fratres domini quia non solum cognati erant de duabus
... sororibus sed et putabantur agnati tamquam
ex duobus fratribus scilicet Joseph et Cleopha descen-
dentes. Sed ... Jacobus
frater dictus est domini quia erat ei in facie et liniamentis
corporis simillimus. Voluit autem dominus matrem
suam esse virginem et non de simplici sed despon-
sata concipi et nasci duplici ex causa. Quarum
prima accipitur ex parte ipsius ... ex parte matris
... ex parte aliorum ... ex parte pueri accipitur
tres causas. Prima secundum sanctum Jeronimum per declara-
cionem originis ut per generacionem Joseph cum Maria
cognata erat origo Marie monstraretur et
more scripturis genealogia Christi per virum descri-
beretur. Secunda secundum sanctum Ambrosium pro remocione
necessitatis a lege ... incepisse videretur cum partu
... dampnaretur. Tercia secundum eundem pro remo-
cione suspicionis ... Herodis et Judei ...

... de adulterio natum putantes viderent ...
... ab infidelibus tamquam illegittimus abiceretur.
Quarta secundum Origenem pro sustentacione pueri
maxime cum deberet in Egiptum portari ut sic
a Joseph nutriretur. Unde et Joseph nutricius
domini appellatur. Quinta secundum eundem et Jeronimum et
Ambrosium pro occultacione nativitatis Christi ut virgini-
tatis ministerium et partus filii dei dyabolo celaretur
... putaret non de virgine sed de uxore ge-
neratum. Item quinque causas sumit ex parte
matris. Prima secundum Ambrosium ne gravida apparens
infamaretur ... per quam ...
de suo ortu quam de matris pudore dubitaretur.
Secunda secundum Bedam et Jeronimum ad vitacionem
pene ne sicut tamquam adultera a iudeis lapidaretur
et sicut altera Susanna lapidari iudi-
caretur. Tercia secundum Jeronimum et Origenem ad su-
stentacionem solacii ut ipse viri ministerio et so-
lacio ac matris in Egiptum fugiens et inde
rediens frueretur. Quarta secundum glosam
ad roboracionem fidei ut ipse marie verbis
maior fides adhiberetur ...
mentiri videretur ... ei se se virginem asseret
crederet. Quinta ad ... singuli
statuis scilicet virginitatis matrimonii et viduitatis
Item quinque sumit ... Tres ex parte aliorum
Prima secundum Ambrosium ad remocionem excusacionis
ne virginibus impudicicie et male ...
velamen excusacionis preberet ...
firmata videretur. Secunda secundum Origenem ad confir-
macionem matrimonii quod futuri heretici volen-
tes dampnare ... ut ... quod de virgine
et desponsata nasceretur utrumque statum virgini-
tatis et coniugatorum approbaret ... hereticos alterum istorum
destruentes. Tercia ... ad consolacionem obprobrii
ut sic ab infamia tolleret obprobrium quod in ...
... omnes femine et tam virgines quam nupte
vel eciam vidue ab eorum obprobrio ...
exinaret ... in persona Marie. Quarta ad ...
dacionem exempli ut vicelicet ostenderet quod desponsa-
te ... in commune ...
... ad meliora vota sponso ... ut
in religionis ingressu ubi ... desponsat
deo sancte fiunt in beata virgine. Quinta secundum
Johannem Crisostomum ad declaracionem misterii quo
Christus ecclesie desponsata est ... virgo ...
immaculata ... virgines ...
filii in fide Ihesu Christi. Quinta secundum Leonem papam
... de virgine viro nasceretur Christus ...
... secundum Crisostomum beata
Maria fabro lignario desponsata fuit quia
Christus ecclesie sponsus ... salutem ...
operari debebat. Item secundum Augustinum Christus non
... desponsata erat ... car-
nalis nobilitatis timorem extinxit. Hec fuit
prefigurata per virginem Saram Raguelis filiam

Hic genealogia virginis et ... fratrum eius ... apostolorum Jacobi minoris ... Jacobi
Hic differencia inter agnatos et cognatos.
... nomen ... hic
Ca[usa]
Hic causas quare Christus voluit nasci de virgine viro desponsata
Quinque causas ex parte ...
Prima secundum Jeronimum
Secunda secundum Ambrosium

Origenes
C[ausa]
Jeronimus
Beda
Origenes
Glosa
Ambrosius
Origenes
Crisostomus
Leo
Crisostomus
... desponsata fuit Joseph
Augustinus

thalamo desponsata quia ab ea genitus iudam finavit (?). Multo magis maria Joseph desponsata quia virgo in eternum permansit immaculata. Comparatur eciam virgo maria turri fortissime que dicebatur turris david in psalmo. Sicut duobus propugnaculis defendi poterat ab omnibus venientibus, tamen fortissima et invincibilis fuit virgo maria cuius custos et protector erat deus eterna sapiencia. Hec vita eciam comparatur turri david que munita erat mille clipeis qui de ea dependebant. Sic mille virtutes immo multo plures in maria apparebant quibus vita eius munita erat contra omnes temptaciones et peccata superabat. Et non solum se a se sed eciam ab aliis gracia sua impendendo repellebat. Considera modo quomodo mirabantur unam virginem et castam per eam multiplices virgines fuerunt. Nec tamen sola virgo dici meruit sicut magna et ineffabili gracia que ut una ex tantis mulieribus eligeretur. Ideo autem tantis preelecta pre omnibus aliis sanctitate et munditia fecisset. Unde Anselmus: Cum sola singularis ... et decoris virginibus quas impleba(n)t ... elegit. Et sicut ut habitaret in ea corporaliter quia iam plena pridem quamvis virtutibus fovebat et implebat spiritualiter. Ideo ante omnes mulieres sanctitate precellens fuisse et intelligit qui audivit. Non alia quam propter gratiam mereretur Maria ut plena gratia ab angelo salutatur. Ecce ille.

Turris david

Anselmus

Oratio bona

~~Ave virgo~~ yesse florida et fructifera Maria virgo beatissima de qua unicus ille et singularis flos et fructus prodiit tu virtutum graciarum germen constat. Flos suavissimus emittens odorem et fructus sapidissimus emittens dulcorem. Flos eius bonitatis expellit vetustatis mesticiam. Fructus preciosus floris dat leticiam. Benedicta virga de radice yesse. Benedictus flos qui de tali radice ascendit. Benedicta arbor benedictus et arboris fructus. Tuo me flore recrea. Tuo fructu ab omni miseria me libera virgo maria in eternum benedicta. Amen.

De concepcione Johannis precursoris Quartum Capitulum

Fuit autem in diebus herodis regis iudee sacerdos quidam nomine zacharias de vice abia et uxor ei elizabeth nomine aaronita. Erant autem ambo iusti ante deum non sicut ypocrite qui fingunt iusticiam ante homines incedentes in omnibus mandatis quo ad observanciam moralium preceptorum et iustificacionibus domini quo ad observanciam cerimonialium sine querela quo ad observanciam iudicialium. Et proficere se ad proximos habebant. Et non erat illis filius propter sterilitatem ex causa speciali mulieris et senectutem ex causa communi viri et mulieris. Et quia ambo processerant in diebus suis. Sic ergo concepcio fuit miraculosa quia non fuit per naturam sed preter naturam et gracia divina adiuta. Iste herodes de quo hic dicitur ydumeus descendens fuit alienigena et eo sceptrum ablatum fuit de iuda et eo tempore adventus christi imperabat per iacob patriarcham secundum prophetiam signum adventus christi predicentem cum regnum iudee ad alienigenam translatum esset dicens Non auferetur sceptrum de iuda et cetera. Quia vero hic dicitur de vice abia sciendum quod cum moyses unum instituisset summum sacerdotem cui mortuo unus heredum succederet, David volens ampliare cultum domus domini de xxiiii familiis que descenderant ab aaron instituit xxiiii sacerdotes super quos tamen unus maior erat et summus omnium qui dicebatur princeps sacerdotum. Instituit eciam ut vicissim ministrantes ebdomadam a sabbato usque in sabbatum tempore vicis sue singuli castimonie studerent nec interim in domum propriam intrarent sed in domunculis circa templum constitutis extra incorporate cubarent. Et secundum sortes dedit cuique vices sue ebdomadam. Et octava sors cecidit super abia de quo descendit iste zacharias. Iterum de tribu leviticorum xxiiii levite erant ut ipsi quoque eodem ministerio morem sacerdotum octenis diebus ministrarent.

herodes

[illegible]

B

Zacharias

Cum ergo in ordine vicis sue sacerdocio fungeretur secundum exigenciam sortis sue octave venit de domo sua ubi se sacerdotalibus vestibus induit ut incensum poneret ingressus in templum domini x die mensis septimi scilicet septembris. Et interim populus foris orabat extra templum quod erat licitum populo. Populo ingredi templum non licuit sed tantum atrium. Ex quibus videtur zacharias fuisse simplex sacerdos non summus quorum figuram nunc gerunt in ecclesiis cathedralibus isti xxiiii canonici. Et dicitur hic quod ingressus fuit templum ad ponendum incensum. Tamen hoc non licuit cum erat minoribus sacerdotibus secundum quod dicit apostolus ad hebreos: In primo quidem tabernaculo cottidie intrabant sacerdotes sacrificiorum misteria consumantes. Ante perpetuo sacrificio in altari holocaustorum quod erat in atrio ubi ministrabant sacerdotes minores. Sacerdos autem qui ibi ministrabat accipiebat prunas de altari holocaustorum et intrans primam partem templi que vocatur sancta vel sanctum cremabat in illa super altare incensi thimiamata. Et tunc erat sacrificium consumatum et hoc fiebat omni die. Unde hoc non erat consumacio sacrificii quia sacrificia veteris legis non erant accepta nisi ex fide et devocione offerencium. Devocio autem per thurificacionem significabatur. Ideo in hoc sacrificium consumabat. Ultra vero partem templi que dicebatur sancta sanctorum solus summus sacerdos intrabat cum sanguine hirci et vituli immolati pro peccato populi ut ex illo aspergeret contra propiciatorium. Non autem zacharias intraverit cum sanguine tali non dicit hic sed solum.

ad ponend' incensum. Tunc angelus apparuit ei a dextris
altaris in censi. Et ecciam vocatur altare aureum. Hoc
autem altare non fuit intra sancta sanctorum sed in prima
parte templi ad quam simplices sacerdotes poterant
ingredi. Sed in tercium quod solum summi sacerdoti
licitum erat in ponere intra sancta sanctorum in die expia
cionis hoc modo imponebat. Ad offerendum sed ut nebula
inde consurgens operiret oraculum sed pontifex
aspergebat sanguinem hirci et vituli coram oraculum
et nec aliquis historiographus describens
sacerdotum Iudeorum mencionem facit de summo zacharia
sacerdote. Sequitur **Zachariam** qui dicitur
memor interpretatur bonum prelatum significat qui
in suo pectore debet dei memoriam gerere pro suorum
et aliorum salute. Hic autem in templum graditur
per diligentem divinorum cultum sollicitudinem et offi
nacionem per devotam oracionem et populo orat pro eius
informacione. **Triplex gradus debet de deo**
haberi memorie
potencie eius quo ad opera creacionis
sapiencie eius quo ad opera recreacionis seu reparacionis
bonitatis quo ad opera retribucionis. Apparuit autem
prima ad presens zacharie Gabriel angelus stans
secunda ad filium a dextris altaris in censi quo visa
tercia ad spiritum sanctum timor irruit super eum. [illegible] altioris
et potencioris nature aspectum. Sed bonus a malo
distinguitur quia nullus timore permanet. Unde Beda
nulla melior [illegible] quam fide interpida superatur. Bonus
autem post timorem confortat et consolatur. Sed angelus
eum [illegible] confortavit dicens Ne timeas zacharia
quia deprecacio ad consolacionem tuam [illegible] subditur
exaudita est oracio tua. Orabat enim non pro prole
de qua non sperabat propter eius [illegible] suum
uxoris etate diffidebat. Et angelo ad penitencie
non credebat. Sed pro populi peccatis et redempcione adven
tu messie. Et pro salute populi per Christum futura erat
[illegible] et filium naptiturum qui primus per fidem
predicando plebi salvatorem pararet. Nomen
quoque pueri indicavit quod Iohannes vocari debuit.
Iohannes in [illegible] [illegible] gracia [illegible] Christi
manifestavit per quem gracia et veritas facta est.
Ubi Beda. Iohannes interpretatur in quo est gracia vel domini
gracia. Quo nomine declaratur primo parentibus eius
graciam quibus de certis eius filius nasceretur esse
donatam. Deinde ipsi Iohanni qui magnus coram
domino erat futurus et adhuc [illegible] ut fundi
sit munere ditandus. Propterea est filius [illegible]
quos ad dominum deus [illegible] erat conversurus. Hec ille.
[illegible] inde gaudium est interius et exultacionem
exterius consumavit. Erit enim exultacio
pro ex saltacio et hoc exterius. Propter gaudium
interius quod non potest contineri. Sed appendit leticiam
eciam multis aliis in eius nativitate promisit
quod in ortu eius non solum pater sed alii multi gratu
labantur et nos in hodierna die videmus
plenum quod diem sue nativitatis non solum festivant
ab [illegible] christianis sed eciam a Sarracenis et quibusdam
aliis non christianis. Unde Beda [illegible] patet

gaudium quod in [illegible] etate natus [illegible] tale gracie acce
pit filium. Gaudent et alii quibus in auditum
[illegible] evangelizarunt regni celestis ingressum.
Ubi zambrosius. [illegible] impius leticia est in orum
generacio [illegible] Unde non solum [illegible]
[illegible] leticia sed eciam salus est plurimorum. Unde
ad monem [illegible] hoc sanctorum genitores letati
[illegible]. **Moraliter** in quolibet viro possumus
invenire Zachariam et uxorem eius Elizabeth
que parit ei filium cognomine debet Iohannes erit
gaudium et exultacio et multi in nativitate eius
gaudebunt. Elizabeth uxor zacharie potest
intelligi caro copulata spiritui suo quia sicut vir
regit et castigat uxorem ita spiritus castigare
et regere debet carnem ne lasciviat in eadem
informacione [illegible]. Hec parit ei filium
cum spiritus per carnis officium exercet opus bonum
ut si dat elemosinam si vestit nudum et dat esu
rienti. Ut [illegible] [illegible] [illegible] sic viris habun
[illegible] domus sue. Huius filii nomen debet
esse Iohannes vel dei gratum vocari quia omne bonum
opus sibi ipsi debet ascribere sed tamen gracie dei. Erit
sibi gaudium et exultacio quia de bono opere
gaudebit et exultabit qui mente tenebit
et servabit. Et multi in eius nativitate
gaudebunt quia ex eius quod in bono eius [illegible]
[illegible] [illegible] gaudebit ad omnes
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ut qui gau
[illegible] exterius tripudiantes in corpore gaude
[illegible] interius exultantes in mente. Unde re
[illegible] [illegible] diem festum agent deo.
Non enim impius gaude dicit dominus. Nam precoribus
a facie peccatorum. Quo cum purgemus [illegible]
a [illegible] ut [illegible] solempnitatis gau
dium celebrare possimus. Magnificanciam
eciam pueri coram deo futuram deo [illegible]
[illegible] [illegible] angelus [illegible]
Sed magnitudo in [illegible] consistit [illegible]
[illegible] ut possit
multitudine [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] caritatis
longitudine [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] attestante [illegible] mulierum non
surrexit [illegible] et angelus [illegible]
eius magnitudine [illegible] exposuit et
plura ipsius privilegia seriatim memoravit
[illegible] eius [illegible] praedixit
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible] [illegible]
celesti [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] patet [illegible] angelus
[illegible] vicius [illegible] [illegible]
mentis solent [illegible] [illegible]
Dixit eciam angelus [illegible] [illegible] [illegible]
esse replendum [illegible] adimpugnacionem origi
nalis macule [illegible] boni meritorii
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Ambrosius

Zacharias dicitur memor interpretatur

Memoria triplex

Nota quod beda ...[illegible] ...superatur

Nota

Beda

Nota Sarraceni honorant festum Iohannis baptiste et alii infideles

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

meritis utriusque clarificandus fieret ¶ Quod autem
queritur quare multos filios sibi conciperet. Ad quod dicendum
... fecit predicando ipsum et Philon
de Deo testimonium. ¶ Nunciatur in superga-
dela ... in domo ipsius et ubi ... Johannes pre-
sumptus fieret. ¶ Primo propter similitudinem officii ... qui
Helias precedet adventum Christi secundum ... Johannes
precessit primum. ¶ Secundo propter similitudinem vite quia uterque
vixit in magna virtute et vestitus austeritate.
¶ Tertio propter similitudinem doctrine quia ... uterque
...
... debebat precedere ut converteret corda
patrum in filios ... ad spiritualem eorum intelli-
gentiam et incredulos ad prudentiam iustorum
quo ad fidei ... et pararet domino plebem
perfectam quo ad evangelium novi testamenti
... ad perfectum adduxit
lex. Et propter hoc illa lex dicitur lex timoris quia
in perfectos ... timoris pene retrahit a malo
... autem lex dicitur amoris qui perfectos
... a malo retrahit amore boni ... in de-
... tantum ... sic sepe
... homines et bonis operibus steriles
ex dono spiritus sancti faciunt magnum fructum in
... Augustinus et Beda ... qui puerorum
qui tandem veniunt ad fidem Christi ¶ Zacha-
rias autem sterilitatem uxoris et utriusque
senectutem considerans non credidit et ob hoc
... in dicendo primus obmutuit significans quod
iam adveniente Christo lex et prophetie dicta adim-
pleta tacerent ¶ Unde Crisostomus: Zacharias
Iudeorum sacerdos obmutuit quia iam cessare et
obmutescere oportebat sacrificia eorum ...
... offerebantur ... Dominum ...
sacerdotes qui ... immolato ...
deo ... offeret ¶ Per hoc ...
quod dubitans ... significatur ... lingua
dubitantis in fide ... oratio
oro non est deo accepta ¶ Per hoc autem quod ...
pro revelatione sibi facta obmutuit docemur
quod post revelationem sine visionem debet homo
... quasi mutus non se iactare ... clare

¶ Ut autem impleti sunt dies officii eius abiit
in domum suam ad quam non licebat reverti durante
officio ... sue tempore sacerdotes
... matrimonio ... Unde
vinum ... non bibebant.
¶ ... sacerdotes tenebantur ad tantam conti-
nentiam et abstinentiam ... multo
magis sacerdotes ... qui tantum ...
... ¶ ... tota ebdomada qua in templo
ministrabat sacerdos ad hoc deputatus mane-
bat in templo et non exibat ... negotia
intentus ad divina. ¶ Ex hoc ... consuetudo
apud aliquos religiosos ... et honesta
... ille qui ... ebdomodarius ... pro tota ebdo-
mada manet in ... claustro non exiens
ad exteriora negotia intentus ad divina.

¶ Criso.

Hic de sacerdotibus legis veteris ... tempore ... nos ...

illo tempore medio ... et
deo ¶ Unde apud quosdam etiam religiosos se abstinet
illa ebdomada a communi colloquio. ¶ Apud quosdam
etiam seculares ... in domo ... dormit tunc dor-
mitorio. ¶ Post hoc Elizabeth concepit ... octavo
kalendas octobris et peperit filium ... cum
... membra ... donec
Maria conciperet ¶ Fetus eius exultans in gaudio
prophetavit. Legitur de conceptu ... ablato op-
probrio sterilitatis gaudet. ¶ ... occultabat se ...
... erubescebat ne in senectute videretur
libidini vacasse ¶ Antiquitus enim qui non erant spes de
prole non commiscebant inter se. ¶ Unde Beda: Quia
... ne quid turpe de quo erubescere
debebant admitterent ostendit Elizabeth
... tempore cupiebat domus erubescere
... Elizabeth coram hominibus
erubescebat ... sed tamen de illicitis
... et ... coram deo ...
hominibus et angelis ... ¶ Nam testante angelo
Boetius magna est nobis necessitas recte vivendi et
... qui ... ante oculos iudicis cer-
nentis cuncta ... ¶ Unde Augustinus: ... semper
deus assistit ... inspector omnium
cogitationum ... actionum ... hoc
diligenter considero timore ... et rubore
confundor ... et ... occulta
mea videntem ... ¶ Unde ...
coram deo erubesco ¶ Et iterum ait Augustinus: Ubi peccata
... ¶ ... quid ...
... ¶ ... turpe facis ... me spectante
... spectante deo ... magis unde
rubes ... una est ve-
recundari in turpi peccato ... in ve-
recundi ... emendabiles ... aliquo
honore ... ¶ ... assumunt
et tamquam ... venales se ha-
bentes.

¶ Beda

¶ Boetius

¶ quod elizabeth concep

Theorica
Ante Johes Baptista:

¶ ... eodem angelo ... denunciante con-
ceptus est ... primus ab ipso angelo nunciatus
et laudatus ... ¶ ... de quo dixit
deus inter natos mulierum non surrexit maior.
Ad te ... Johannes ... magna me ...
... dubius de salute mea ... magna
mea culpa ... maiora ...
¶ ... apud dominum ... mea ...
apud eum ... merita tua magna ... magne
Johannes merita tua ut sufficere tibi possint et
mihi et ... mihi nichil tibi minuetur
... ¶ ... habundantia mea inopia
ut ... id ... solum tua
me salvatum ... gaudeat Amen.

De Conceptione Salvatoris
Quintum Capitulum:
Angelus autem sexto apre:

corporis conceptione. Postquam venit plenitudo illius sanctissimi et felicissimi temporis [illegible] sexte etatis quo summa trinitas [illegible] genere humano [illegible] ab incarnatione ubi providerat ante tempora [illegible] mittitur a deo omnipotente gabriel qui dei fortitudo interpretatur [illegible] in civitatem galilee dictam nazareth ad virginem mariam desponsatam ioseph. De suo genere quia ambo erant de domo david [illegible] stirpe nobili [illegible] Beda [illegible] dyabolus [illegible] angelo [illegible] virgini [illegible] verba [illegible] Beda [illegible] Senarius [illegible] Christus [illegible] Gabriel [illegible] ordine Archangelorum [illegible]

Civitatem galilee [illegible]

[illegible] Salomon [illegible] galilee [illegible]

Cui nomen nazareth [illegible] flos [illegible] flores [illegible] nazareth [illegible]

Volunt autem ipsius [illegible] virgine [illegible] Augustinus [illegible]

Ad virginem desponsatam viro [illegible] ioseph [illegible]

Nota quatuor famosos Ioseph [illegible] Ioseph [illegible] Arimathia [illegible] Quartus fuit Ioseph [illegible]

De domo david [illegible] ioseph

Ubertinus

Beda

[illegible] senario [illegible] misteria [illegible]

C

[illegible] galilea

Ubertinus

Damascenus

Augustinus

Andreas

C

non fuit pro salvatore nostro. Vel virgo maria de qua Christus carnem assumpsit fuit de eadem tribu cum Joseph, quia de tribu Juda de domo David. Et nomen virginis Maria. Hoc venerabile nomen explicatur secundum doctores quattuor interpretationibus, scilicet [illegible] Hebraice interpretatur stella maris vel illuminatrix, Latine domina [illegible] amarum mare. Stella maris [illegible] ipsa enim fuit stella maris in filii dei nativitate totum mundum illuminante [illegible]; amarum mare in filii sui passione, quia cor ipsius animam gladius doloris pertransivit; domina in assumptione, quia super choros angelorum est exaltata. Item dicta est stella maris in peregrinatione, quia per mare huius seculi nos dirigit ad portum patrie et ad filium perducendo. Nam et signum nativitatis est stella magis apparens et eos ad natum infantem perducens. Bernardus: Quisquis te intelligis in huius seculi profluvio magis inter procellas et tempestates fluctuare quam per terram ambulare, ne avertas oculos a fulgore huius sideris, si non vis obrui procellis. Si insurgant venti temptationum, si incurras scopulos tribulationum, respice stellam, voca Mariam. Si iactaris superbie undis, si ambitionis, si detractionis, si emulationis, respice stellam, voca Mariam. Si iracundia aut avaricia aut carnis illecebra naviculam concusserit mentis, respice ad stellam, voca Mariam. Si criminum immanitate turbatus, conscientie feditate confusus, barathro desperationis incipias absorberi, respice stellam, voca Mariam. In periculis, in angustiis, in dubiis rebus Mariam cogita, Mariam invoca. Non recedat ab ore, non recedat a corde, et ut impetres eius suffragium, ne deseras conversationis exemplum. Ipsam sequens non devias, ipsam rogans non desperas, ipsam cogitans non erras, ipsa tenente non corruis, ipsa protegente non metuis, ipsa duce non fatigaris, ipsa propicia pervenis, et sic in temetipso experiris quam merito dictum sit: Et nomen virginis Maria, id est stella. Hec [illegible].

Item illuminatrix interpretatur, quia splendore gratie et exemplis sue sanctissime vite mundum illustravit [illegible] vita [illegible] illustravit. Bernardus ait: Tolle hoc corpus solare quod illuminat diem, tolle Mariam hanc stellam maris, quid nisi caligo involvens et umbra mortis ac densissime tenebre relinquuntur. Hec ille. [illegible] Est quippe stella maris huius undique tenebrosi maris [illegible]. Plures stellas habet celum, Maria vero una est, sed omnibus clarior et melior est, micans meritis, illustrans exemplis. [illegible] una [illegible] sol [illegible] fulgore illustravit [illegible] qui sequitur non ambulat in tenebris sed habebit lumen vite. [illegible] fulgoris illa stella [illegible] hunc talem [illegible] protulit mundo. Qui hanc

stellam sequitur deviare non poterit. Item interpretatur amarum mare [illegible] quia [illegible] ut [illegible] suis [illegible] carnalibus delectationibus [illegible] Hoc est nomen conveniens ei [illegible] fuit sibi amarum [illegible] desiderium videndi filium in regno [illegible]. Item Latine dicitur domina [illegible] sic omnia flumina fluunt ad mare. Item est domina [illegible] omnes de angustiis suo tempore [illegible] quod [illegible] regina celi [illegible]. Hoc eciam nomen [illegible] domina [illegible] nec tantum hominum sed angelorum [illegible] demonum in inferno [illegible] temptacione [illegible] demonum [illegible] est Maria. Maria. Secundum Bernardum non sic timent hostes visibiles [illegible] castrorum multitudinem sicut ille aeree potestates [illegible] Marie vocabulum [illegible] sicut cera [illegible] ignis liquescit [illegible] ad invocacionem huius nominis Maria fugiunt et [illegible] ubi nomen Marie vocatur ibi demones effugiunt. [illegible] medela [illegible] robur [illegible] afflictis consolacio [illegible] adiutorium datur. Hec Bernardus. [illegible] ut gerat typum [illegible] salvandorum. Nam [illegible] amarum mare [illegible] typum [illegible] stella [illegible] illuminatrix [illegible] typum contemplativorum [illegible] gerit typum prelatorum. Missus est angelus ad Mariam [illegible] ut ei annunciaret [illegible] filius [illegible] tam [illegible] sibi elegit [illegible] in qua [illegible]. Virgo vere felix Maria [illegible] virginitas [illegible] conceptura erat [illegible] et [illegible] accepit [illegible] virginitas [illegible] mente accepit humilitatis [illegible] virgo regia [illegible] decore [illegible] celestibus cognita [illegible] et regis [illegible] celestem [illegible] descendit. Et ingressus angelus ad eam. Quo [illegible] secreta [illegible] cubiculi [illegible] illa [illegible] clausis super se ostiis orabat [illegible] angelus [illegible] virginem [illegible] colloquia [illegible] tempus [illegible] hora [illegible] virgo [illegible] angelus [illegible] Non [illegible] in plateis Maria erat non in publico [illegible] intus erat in penetralibus sola sedebat nec [illegible] sola [illegible] virtutis [illegible].

f

Bernhardus

Bernhardus

Bernhardus

Bernhardus

Bern.

f

Ad quid dominus tecum dicatur virgini gratissimum ad laudandum eius gracia

Crisostomus — In secretissimo invenit angelus mariam
non foris vagantem sed plateam et contemplacioni
et quia non invenit gratiam apud mundum invenit
Ambrosius — gratiam apud deum. Unde Ambrosius: Hec ad quam
ingressus angelus invenit eam domi in penetralibus
sola sine comite ne quis intencionem abrumperet
ne quis obstreperet. Neque enim comites feminas
desiderabat que bonas cogitaciones desiderium
habebat. Quin immo eciam sibi minus sola videbatur
cum sola esset. Nam quomodo sola cui tot
libri adsunt tot archangeli tot prophete. Deni-
que Gabriel ubi eam reuisere solebat invenit.
Jeronimus — Unde dicit Jeronimus: Habebis cellulam in te sola
capiat unde non dies solum angelica tecum
turba versabitur tot socii quot sancti. Lege evangelium
fabulatur tecum Christus, interpellabis apostolos et
prophetas numquam potens tale aliud turpe sermo-
Bernardus — nibus quam conspiritu. Et Bernardus: Numquam minus
solus sum quam quando solus. Credendum autem quod tunc
erat tota abstracta et devotissima oracioni et
intima contemplacioni consurgente et tunc forte
specialiter ex meditacione super salute generis
humani qualiter ex virgine debebat salvari.
Unde quidam dicunt eam tunc actu legisse id Ysaie:
Ecce virgo concipiet. Unde [illegible] actu in
intime contemplacionibus que erat deo totaliter
coadunata ingressus est angelus ad eam.
Racionabile enim visum est quod quando totaliter voluit sibi
vivere verbum eternum tunc ipsa sibi tunc specialiter
fuerit unita in contemplacionis actu. Ingre-
ssus itaque angelus ad virginem in thala-
mo seclusum domicilie sue manentem et ei
ad sensum corporali visione et humana specie apparens
k — dixit: **Ave gratia plena dominus tecum benedicta tu in mulieribus.** Angelus in tali forma
apparens quam exemplum docuit quod deum incarnandum
sub corporali miciantem. Quia enim ille nunciatur
qui in se invisibilis corpore visibilis voluit ex
virgine sumere congrue debuit corporali specie appa-
m tale corpus gabriel sumit — rere. Formavit autem sibi angelus corpus lucidum. Unde
Augustinus — Augustinus: specie rutilans veste choruscans
virgini apparuit. Convenit enim ut annunciat virgini
incarnacionem verbi ut ipsa prius ipsum conciperet mente
quam corpore. Unde ingressus angelus nomen Ave dixit
Ave virginem indicans eam ab omni ve fore
liberam. Ave enim gratia plena. Dicunt quod cum aliis
per partes gratia datur marie vero se plenitudo gracie
infudit quia hec sola gratiam quam nulla alia conse-
cuta est ut repleret gracie auctore. Ave enim
gratia plena sit prius eciam quam conciperet per con-
cepcionem quanta habundet gratia quis excogitare
Jeronimus — potest. Unde Jeronimus: vere plenitudo gracie per quam
spiritus sancti umbre suffusa est omnis creatura. Unde
celis dedit gloriam terris deum pacem hominibus re-
fudit fidem gentibus finem viciis vite ordinem
moribus disciplinam. Hec. Deinde quod ei dicat
l — dominus tecum scilicet in toto qui prius tecum in adim-
plerat ventre qui tuam adimplevit mentem.

Tecum non tamen per essenciam potenciam et presenciam
qua est in omnibus rebus sed per solam gratiam quam
sola est in ipso homine eciam per carnis assumpcionem
de tuis purissimis sanguinibus. Unde Bernardus: Ubi
non parum in tota salutacione angelica sit vir-
gini gratissima ista tamen clausula scilicet dominus
tecum potissime eam delectat. Ideo sin-
gulari devocione dicenda est. Fuit enim dominus cum
ea quod cum virgine nostra tunc misse significat
quomodo singulariter voluit esse secum. Hec enim
m — sola pre omnibus mulieribus et super omnes mulieres
benedicta fuerit. Unde quamvis mulier subiacet — Quod mulier fuit maledicta sed quod virgo benedicta
maledicioni dei ut legitur nunc corrupta
dei maledicto in dolore ut pariet.
Virgo maledicto legis in qua erat male-
dicta sterilis. Sed maria utrumque maledictum
evasit. Quoniam quamvis virgo per omnia tamen filium
genuit. Cum ipsa prima virginum deo primo
virginitatem deo obtulit maledictum legis
abolevit. Et merito benedicta dicitur quia per
eam mundus a maledictione exemtus est.
Et notandum quod numquam hoc super hanc salu- — Ad salutacionem angelicam qua nulla graciosior virgini est acceptior
tacionem inveniri poterit nec aliquis ex-
cellencius dulcius et graciosius beatam virginem
salutare valebit quia ipse deus
pater dictavit et per angelum ei destinavit.
Unde verba singula dulciflua et plena
misteria. Nam deus pater sua omnipotencia
eam confirmavit ut esset in omnibus ab omni ve
quod importatur in verbo Ave. Filius quoque
dei sua sapiencia sic eam illustravit ut esset
preclarum sidus quo celum et terra illustratur
quod notat hoc nomen maria quod sonat id est
quod maris stella. Spiritus sanctus totam suavitatem
divina dulcedine eam penetrando sua
gracia eam tam graciosam effecit ut omnis qui
quesierit per eam gratiam inveniat. Quod innuitur
in hiis verbis gratia plena. Unde hec verba
dominus tecum innuunt illius ineffabilis unionis
operacionem quam tota trinitas in ea perfecit cum sue
carnis substancie divine nature verbi persona
copulavit ita ut deus fieret homo
et homo deus. Quid in illa hora gaudii et dul-
cedinis habuit nullus umquam hominum ad plenum
exprimere potuit. Ponitur clausula autem — n
benedicta tu in mulieribus quod omnis creatura mirandam
agnoscit et testatur eam benedictam et exalta-
tam super omnes creaturas tam celestes quam
terrestres. Et benedictus fructus ventris tui
benedicitur et extollitur excellentissimus fructus
ventris virginalis qui omnem creaturam unus
formavit sanctificavit et denuo benedixit.
Ipsa vero beata virgo cum salutacionem angeli
audivit turbata est. Unde michi videtur quod
fuit turbata propter incredulitatem sicut
Zacharias nec alia racione culpabili nec
de visione angeli quia eos videre solita.

Criso[stomus]: erat et turbata fuit. Primo secundum Crisostomum quia
nova erat apud angelos. Item secundum quod
ei consuetum fuit eos videre, numquam tamen in homi-
ne apparuerunt sumpta specie corporali et cum ingenti
luce ac splendore, et ex hoc aliqualiter perter-
rita fuit. Secundo contigit et expavescit secundum
Ambro[sius]: Ambrosium, quia tertio est virginalis proprie initio verecun-
dia. Et ut dicit Ambrosius: trepidare virginum est
et ad omnes viri ingressus pavere, omnes viri
affatus vereri. Tertio est nove salutacionis
forma quod sermo eius ingerebat secundum Ambrosium. Bene-
dictionis novam formulam mirabatur, quod nusquam lecta
est, numquam ante comperta soli Marie hec salutacio
servabatur. Quarto est laudacionis excellen-
cia qua angelus in suo proemio eam laudavit.
Vere mentes humilium quanto amplius lau-
dibus attolluntur tanto magis tremunt. Et
turbata est fuit ex verecundia virtuosa et ho-
nesta et non perturbata. Secundum tamen prudentes
et caute et tota pudorosa nichil respondit,
cogitans intra semetipsam in novitate talis
salutacionis et dona examinans. Non enim sic
eam salutare angeli consueverant, nec umquam
talia homines audierant. Quia in salutacione
cum videt se detrahi commendari non poterat
humilis domina non turbari. Commendatur enim quia
esset gracia plena, et quod dominus esset secum, et quod esset
benedicta super omnes mulieres. Et humilis domina
non potuit suam commendacionem sine rubore et vere-
cundia audire et turbatur audire. Pro veris hominibus
de laudibus et honoribus erubescere solet et
Bn[ardus]: dolere secundum Bernardum. Et turbata est fuit verecun-
dia virginalis et non perturbata fuit fortitudine.
Quod tacuit et cogitavit fuit prudencie et
discrecionis. Ait angelus intuens Mariam vir-
ginem et vidit eam secundum voluntatem cogitaciones
facilime deprehendens ac [illegible] sue turbacionis
agnoscens consolatur trepidam, confirmat timi-
dam, et velut familiaris ex nomine vocat ne
timere debeat, benigne persuadet et iubet
dicens: Ne timeas Maria. Nec de lau-
dibus quas tibi dixi verecunderis convictis
in te, quia non solum es gracia plena sed eciam toti
generi humano graciam multiplicem recomparasti,
et reinvenisti apud totam trinitatem quam nulla
Criso[stomus]: umquam recepit creatura. Quasi dicat secundum Crisostomum:
Non apud deum meretur graciam non est quod
timeat. Invenisti. Secundum Crisostomum merito
tu humilitate, pudicicie, castitate et prophetie
puritate. De primo dicit Crisostomus: Quantum quis
graciam recipit in mediate humilitate. Nam
humilibus deus dat graciam. Secundo alius dubius
Grego[rius]: dicit Gregorius vel ut puto magis Geronimus: virginitas proprie
erat in exemplar. Invenit ut graciam virgo
coram deo, quia splendore pudicicie constantiam exor-
nans [illegible] graciam se deo habitaculum preparat.
Et non solum celibatum inviolabile reliquid
sed eciam immaculatam constantiam reliquit et cu-
stodivit. Tercio Invenisti graciam secundum dei [illegible].

humani generis reparacionem, mortis destructionem et vite repa-
racionem. Invenit per te deus mundum redimeret, per te
illuminaret, per te ad se revocaret. Plena gra-
cia invenit graciam, sed aliis et ad dispensandum.
Aug[ustinus]: Nam Augustinus: Maria graciam apud deum inve-
nisti et gaudet per totum mundum diffundi. Mer-
ito igitur non notant dicit: Invenisti, non dic-
itur acquisisti, quia res habita vel iuste ac-
quisita ut ista custodiat. Sed invenit [illegible]
perdiderit respicitur. Sic Maria invenit graciam
non sibi soli sed recuperandam quam alius respu-
endam. Qui enim invenit perditum tenet restitue-
re graciam quam perdidit. Maria invenit [illegible]
[illegible] quod nos [illegible] nos perdi-
dimus non fuisse nisi deus ipsam naturam nostram
assumpsisset. Et omnes qui peccando graciam amisimus
Regula ymni Corporis: venimus ad thronum accedamus Marie, invenire
graciam pius precibus et devotis orationibus pulsemus
ut graciam nobis reddat. [illegible] nos invene-
rit graciam et ita [illegible] spiritu illi
Bn[ardus]: querunt. Devenite graciam secundum Bernardum. Cunctis enim
facta est omnibus [illegible] apperuit ut de plenitu-
dine eius accipiant universi, captivus rede-
mpcionem, eger curacionem, tristis consolacionem,
peccator veniam, iustus graciam, angelus leticiam,
denique tota trinitas gloriam. Et item filioli hec
peccatoris scala, hec mea maxima fiducia, hec tota
[illegible] mee. Dico vobis si pie a vobis pulsata
fuerit, si pie fuerit invocata, apparet vobis
non decere naturam. Nec quicquam [illegible]
[illegible] potuerit [illegible] voluntas regina celo-
rum [illegible]. Et item: Deus
in [illegible] affectu a nobis eam
voluit honorari, qui totius boni plenitudinem
posuit in Maria, ut si quid spei in nobis est, si quid
gracie, si quid salutis ab ea noverimus redun-
dare. Nichil enim nos habere voluit deus quod per manus
Marie non transiret. Secundum Bernardum. Invenisti
graciam totius auctoris concepti et glori-
osum. Ecce concipies. Mirabili
[illegible] et [illegible] ac paries filium sine dolore,
sine [illegible] et integra, virgo permanens in partu et
post partum. Et bene dicit concipies in utero,
in profidem et devocionem concipit eum in corde suo
[illegible]. Et hic non debemus nos eum concipere per fidem
et devocionem, et parere per sanctam operacionem. Et
vocabis nomen eius Ihesum. Et vocabis nomen
eius Ihesum, id est salvatorem. Non dicit imponet,
quia hoc nomen ab eterno fuit a deo preimpositum
et ab angelo Marie ostensum. Et prophetis ac patriarchis aliis
divulgatum. Hoc est nomen impositum est filio dei
factum, per salutem humani generis fuit. Erat
enim Ihesus qui salvus mihi. Et subdit: Ipse enim
salvum faciet populum suum, non quemcumque populum suum
eis per fidem adherentes et primum bonis operibus
imitantes apertis eorum. Et per hoc notatur vere
eodem [illegible] salus dei est salvare a peccatis.

Criso⁹ — Et ait Crisostomus ... non sum natus iudeis ... omnes qui ad eum venerunt ... cognacione ... me ... dignetur dominus Jhesus amare ... ut salvum me faciat a peccatis meis.

Q: — **Hic erit magnus** non quidem ea magnitudine ... Johannes ... fuerat ... magnus coram deo ...

Ambro⁹ — ... magnum ... deus ... magnus ut verus deus et dei filius ... magnus ... fuit magnus ... magnificencia ... filius dei ... accepturus ... virginis ... et ... deus et homo ... magnus ... filius altissimi merebitur appellari ...

Et filius altissimi vocabitur ... ipsius dei qui filius est altissimi ... angeli ... altissimi ... Dextera ...

Et dabit illi dominus deus sedem ... regnum David patris eius ...

Beda — Bedam ... angelus ... dixit ... filium altissimi ... David ... deus ... David ... filius dei et ... filius David ... sedem David ... regnum ... temporale ... celestem ... David ... regnum ... David ... regni gubernacula ... exempla ...

[illegible]

R: — ... **Et regnabit in domo Jacob in eternum** ... domus Jacob ... regnabit in domo Jacob ... electos ... de domo Jacob ... Jacob ... supplantator ... regnabit ... non solum in domo David ... in tribu Juda ... in domo Jacob in toto populo israel ... cum omnibus electis ... fidei ...

... David et Jacob ... sedem ... David ... Jacob ... sedebit et regnabit dominus deus Jhesus ... regnabit ... regnabit ...

Et regni eius non erit finis ... non solum ... regnabit ... super homines ... super angelos ... regnum ... eternum est ... et non corrumpetur ... imperium non deficiet ... regnabit dominus in eternum et in seculum seculi ...

vii⁹ — ... gloriosum ... regnum ... reges congregati ... ad laudandum ... glorificandum ... rex super reges ... splendidissima ... fulgebunt ... regno ... memineris ... cum veneris in regnum tuum ... regnum ... dignabitur ... ad videndum ... bonitate electorum suorum ... cum gente ... laudetur ...

Domini ... Jhesu ... regno tuo ... reges ... ut rex ... mandas salutes Jacob ...

Ambro⁹ — ... Maria ... angelo ... debuit ...

Quomodo fiet istud ... Ecce ... virum non cognosco ... certissime ... virgo ... Quasi diceret ...

Ambro⁹ — Ambrosius Non dubitat ... fieri possit ... virum ... Quia spiritus sanctus superveniet in te ... angeli ... dominus ...

... **Spiritus sanctus superveniet in te** ... filii dei ... superveniet ...

gratia plena dominus tecum

ed. 40

gracie plenitudinem conferendo, qui non solum eam sanctificavit mente sed et ventre. Superveniet in te spiritus sanctus virginem, quia secundum modum virtus filius descendit super eam supervenit illam donis illis conficiens virginem. Et licet ista ineffabilis conceptio sit celebrata operatione tocius trinitatis, quia opera trinitatis sunt indivisa, specialiter tamen appropriatur opus spiritui sancto propter plures raciones. Prima est secundum Augustinum propter ostensionem gracie, sine meritis ut ubi patet, quia dicitur conceptus de spiritu sancto 1o ut videatur quod sit ex gracia, quia nulla precedencia merita precesserunt. Gratia autem attribuitur spiritui sancto. Unde glossa: Spiritus sanctus nomen est gracie, in adeo in principio 2o creata est secundum concupiscenciam, dimissis ad virtutem operacionis et per virtutem et operacionem spiritus sancti conceptus 3o est, attribuuntur opera clemencie et pietatis. 3o est secundum magistrum sentenciarum libro 3o distinctione 4a, quia conceptionis excellencie caritati attribuitur spiritui sancto ut ostendatur quod verbum dei carnem sumpsit ineffabili caritate qua deus dilexit mundum ut filium suum unigenitum daret. Et virtus altissimi patris sapiencia et virtus obumbrabit tibi, id est de te corpus quasi umbraculum assumet in quo deus quasi quadam humanitatis nube absconderetur, propter ista virgine sub umbra carnis latuit virtus deitatis. Divinitatis enim obumbrata fuit 12o virgini per susceptionem humanitatis ut eam posset mortalis femina obiectum tamen divinitatis 13o corporis ferret presenciam maiestatis et lucem suscipiet inaccessibilem, sic sol qui eum in sua luce non possumus obumbratur nobis aliquo velamine. Unde Beda: Quia deus spiritus est nos vero umbra corporis sumus temperavit se nobis ut obiectum umbrifere carnis videatur verbum in carne sicut solem in nube lumen in testa cereum in lucerna. Hec Beda. Cum autem Beata Maria cum tota virginitate tunc spiritus obumbracione concepit, non tamen quia hic dicitur obumbracio fieri propter corpus et applicatur divino lumini. Cum enim pater filius et spiritus sanctus unitatis per se corpus ex virgine vero quicumque filio tamen cui unitur spiritu sancto tamen agenti aliquo formatur. Et hec obumbracio tamen filio quam spiritui sancto convenire potest. Et attende quod hic angelus totam trinitatem virgini edidit. Primo namque spiritum sanctum suo nomine exprimit. Deinde filium suo nomine virtutis. Postea patrem suo nomine altissimi. Et talis ratio incarnacionis opus tocius trinitatis fuit. Et licet propter se operationes trinitatis indivisa sunt. Hic ut notetur totam trinitatem fecisse incarnacionem. Apparet hic spiritum sanctum in incarnacionis cooperacionem, unde dicitur Spiritus sanctus superveniet in te. Filius carnis assumpcionem, unde dicitur virtus altissimi obumbrabit. Pater auctoritatem, unde dicitur altissimi. Quia enim solus filius sit incarnatus, non pater neque spiritus sanctus, ut persona sapiencia que deus in mundo condidit reparacionem in humanitate, ne filii nomen ad alium transiret qui non esset filius eterna nativitate. Et homo sic in tribus unum in eternitate de-

se incorporis de spiritu sancto dicitur quod per omnes simul unum quod fecerunt in quantum sunt unum, sed non unus fecit. Hic autem non tamen unum. Unde Augustinus: Licet singulas personas trinitate opera trinitatis operantur unicuique operacionibus duobus competere in singulis. Angeli ad deum tendunt sine.

Ideoque et quod nascetur ex te sanctum vocabitur filius dei, non adoptivus sicut alii, sed naturalis. Cum tamen aliter non fuit filius sed non vocabatur vel manifestabatur nomine aliquo in tempore. Unde dicit: Quia autem secundum carnem virgo sine viro plenum vim generabilis et filium dei, propter non ex libidine concupiscencie non parietur. Unde sine gemitu et sine dolore paries. Unde Virgilius. Quid est dicere: non de homine sed de spiritu sancto concipies? Concipies autem virtute altissimi, hoc est filium dei, et quod nascetur ex te, ut ex matre vera, erit filius dei. Unde in psalmo qui de summo patris ineffabiliter veniens obumbrabit tibi. Sciant de te sanctum procedit, sic erit ita vocabitur filius dei pacem modo et hic qui a patre est ante secula genitus, tunc quasi anno reputabitur filius. Sic autem et quasi natus est ex patre erit tunc et quasi ex te nascetur erit, et tamen non sunt duo filii sed unus. Et licet aliud quod ex te, aliud ex illo sit, tamen non tamen quia sumus sed unus utriusque filius erit. Hec Beda. Et nota quod dicit sanctum absolute et sine addicione ad differentiam aliorum sanctorum quia nec sanctitas eius vel alia consimile per hoc videret. Dixisse non expressisset sanctitatem eius complete. Posuit ergo indiffinite sanctum et quasi fuit de virgine genuit. Et ne dubitaret singularem sanctum fieri. Et ne virgo partum in aliquo desperaret et ut fidem ex angelis astrueret et affirmaret, exemplum sterilis unius et parientis inducit. Unde femina sterilis et sterilis in quibus fecunditatem virgini indicavit ut asseveret omnia deo possibilia et solito ordini nature videntur. Ut et qui sibi nature conceptum dederat sterili de datum non dubitaret virgini, et ut facilius credat. Ecce inquit Elizabeth cognata tua et ipsa senex et vocaret sterilis. Et nota quod diu eam sterilitatem iam sex mensibus, sed propter conceptum filium propter dei virtutem. Unde Glossa: Non est mirum quod per spiritum sanctum magis virginem concipere quam sterilem, nec angelus inducit ostendere omnes effectus dei omnipotentis. Quia non erit impossibile apud deum omne verbum, id est omne quod dicit dignum habeat qui in plenum posset omnes verbo suo promissum vel verbum a propheta, opus vel sententiam sive divisa dicere dei et facere. Ut in aliud ipso dixit et facta sunt. Unde per hoc contradiccionem non implicat tunc et deo possibile est non virgine pareret. Non implicant contradiccionem sicut illa et contradictoria sunt, ut ea que facta sunt sint non facta. Quia talia non sunt deo possibilia, non quia dei impotencia sed impossibilitate rei. Unde dicit per virtutem et ordinem nature non sterilis

Vn: in utero suo concipere divina potentia sic per
fecit. Sermo [illegible] et quod verbum dicit [illegible]
sic fieri potest sicut loqui quolibet [illegible]
facilius potest deus implere [illegible] ille verbo
Idem exprimit. Potens sum enim. Vn. Conceptus est
Elizabeth virgini nuntiat ut per miraculum mira-
culi [illegible] gaudium gaudio cumulet. Item per hoc
[illegible] iam [illegible] non poterat que
[illegible] ut ante [illegible] hoc [illegible]
Item ut tam [illegible] et [illegible] gesta fuerit
[illegible] deus debebat. Item [illegible]
[illegible] baptiste que ad hunc [illegible]
[illegible] ihesus volebat [illegible]. Item ut
[illegible] quam [illegible] ut [illegible]
[illegible] impleret. Maria propter Elizabeth
[illegible] sue [illegible] fuerit [illegible] gradu
[illegible] filie duarum sororum Anne et [illegible]
[illegible] Elizabeth [illegible] Maria [illegible]
[illegible] qualiter [illegible] [illegible]
[illegible] responsio [illegible] singularis ex-
[illegible] et delectabilis [illegible]
[illegible] mores [illegible] verba [illegible]
[illegible] verba tales [illegible] et talia [illegible]
[illegible] ibi [illegible] aliquo
[illegible] singulari [illegible] meditaris [illegible] singula-
ris [illegible] meditatur [illegible]
angeli [illegible] Quam
sua diligenter [illegible] et verba sua sapiente
[illegible] ut [illegible] opere [illegible]
[illegible] valeat. Et [illegible]
[illegible] et humilitatis [illegible]
[illegible] ab angelo [illegible] non
[illegible] [illegible] audit mag-
nalia [illegible] [illegible] dicta fuer[illegible]
[illegible] totum ascribit gratie divine. Iam gabriel angelus
expleto ambassiatoris officio expectabat virginis
Vn: responsum. Vn. [illegible] virgo [illegible]
[illegible] non [illegible] expectat
angelus responsum [illegible] tempus [illegible]
ad [illegible] qui misit illum. Expectamus [illegible]
o domina verbum miserationis [illegible]
[illegible] sua damnationis. Ecce tibi offertur
[illegible] salutis [illegible] liberamur si consentis
[illegible] supplicat a te virgo flebilis Adam cum mi-
[illegible] exul de paradiso. Hoc David hoc
[illegible] flagitant [illegible] hoc [illegible] habitantes
in regione umbre mortis [illegible] totus mundus
[illegible] expectat. O domina [illegible]
[illegible] et [illegible] expectant et [illegible]
[illegible] verbum et suscipe verbum [illegible] et
suscipe divinum [illegible] et ampl-
Aug: [illegible] sempiternum. Sermo Vn. Unde et beatus Augustinus
exclamat. O beata virgo Maria [illegible] omne
[illegible] deprecatur assensum [illegible]
sue fidei [illegible] fecit noli morari virgo
[illegible] festina ut responde [illegible] et suscipe
filium. [illegible] prudentissima virgo [illegible] verbis
angeli [illegible] devote
genua flexit et manibus expansis [illegible]
[illegible] et oculis in celum elevatis [illegible]

[illegible] virgo [illegible] humilitatis [illegible] [illegible] [illegible]

mirabili humilitate prorumpit desideratissimum verbum
toto cordis affectu audiendo. Ecce ancilla
domini fiat mihi secundum verbum tuum. Hec prompta
obedientia devota optatio fides conspicua ancilla
[illegible] filius potentissimus fiat
in [illegible] tum [illegible] Que in [illegible]
[illegible] sue adiectio et [illegible] dignationis [illegible]
memor ancillam se nuncupat et in magna de-
votione promissa angeli implere optat. Ad quam
Aug: vocem Marie exclamat Augustinus. O felix
obedientia. O insignis gratia [illegible] fidem dedit
Ambr: celi opificem in se [illegible] Ambrosius. O fides
deo accepta. O humilitas grata. O obedientia [illegible]
deo [illegible] oblata. O [illegible] [illegible] dei
Amb: [illegible] humilis ancilla dei. Quid [illegible] esse
posset. Quid humilius sentire possit. [illegible] Ambrosius.
vide humilitatem vide devotionem ancillam se dicit
domini que [illegible] eligitur [illegible] exaltata
promissione simul ancilla [illegible] sibi [illegible]
[illegible] gratie [illegible] quam [illegible]
[illegible] humilitatis [illegible] humilitatem
Vn: debuit [illegible] Vn. [illegible]
[illegible] gratie [illegible] humilitas. Deus
superbis resistit humilibus autem dat gratiam humili-
ter respondet ut sedes fieret. Ecce inquit ancilla
domini. Que [illegible] humilitas [illegible]
[illegible] honoribus [illegible] gloria [illegible]
[illegible] humilem [illegible] magna [illegible]
et [illegible] virtus humilitatis honorata. Sermo Vn. [illegible]
[illegible] virgo [illegible] angeli
attollebat [illegible] humiliabat
[illegible] humilitas [illegible] aliis virtutibus
commendat [illegible] virtutes [illegible] placuit
humilitas beate virginis filio dei qui attraxit eum
de celo ut ex virgine carnem assumeret [illegible]
Aug: [illegible] Ademanto. Augustinus in [illegible]
[illegible] humilitas [illegible] vita morta-
libus reddit paradisum aperuit et homines [illegible]
liberavit [illegible] Marie humilitas scala
celestis [illegible] deus descendit ad terras. [illegible]
Beda: [illegible] ut dicit Beda [illegible] superbiam
[illegible] mors [illegible] humilitatem Ma-
rie vite introitus [illegible] placuit
[illegible] vox virginis cum dicit Ecce ancilla domini
[illegible] appellat se [illegible] filium ancille
Ar:m [illegible] virginis [illegible] trahit [illegible]
[illegible] placuit deo humilitas Marie [illegible] virginitas
Et licet singula verba [illegible] Evangelii sint
plena mysteriis [illegible] verba [illegible]
expressione virgo ponit [illegible] redolent
virtutes [illegible] Ponit enim verba sex que
redolent sex virtutes [illegible] [illegible] Dicit
[illegible] Ecce [illegible] propter Ancilla [illegible]
quo humilitas [illegible] Domini [illegible] virginitas
immaculata. Fiat [illegible] [illegible]
Mihi [illegible] Secundum verbum tuum
[illegible] fides devota. Et [illegible] fides devota
erat virginis [illegible] credidit [illegible] debere
fieri [illegible] verbum angeli [illegible] fuerat

[illegible]

Bn: Sed quod nusquam reperitur nusquam visum de aliquo co-
gitatum de hac fide dicit Bernardus. Tria mirabilia
fecit deus in incarnacione. Coniuncta sunt quidem
hic invicem deus et homo, mater et virgo, fides et
cor humanum. Et hec quidem tercia amixtio est in-
ferior aliis duabus sed non minus fortis. Mirum quidem
est quomodo cor humanum hiis duobus fidem accommo-
davit [illegible] credi potuit quod deus homo esset quod
virgo fuerit que peperisset. Item [illegible] crescente [illegible]
[illegible] non innotuit gloriosum [illegible]
huius verbi dictis virgini statim in illa hora
sanctissima spiritu sancto in eam superveniente ac dei
filium virgo gloriosa concepit. Unde statim in utero
virginis Marie filius dei totus intravit in uterum
eius et ex ea carnem assumpsit et totus in sinu
patris remansit. In instanti enim fuit totum
corpus formatum et anima racionalis creata
et simul utrumque unitati divinitatis in persona filii
[illegible] ut idem esset deus et homo salva utriusque
nature proprietate. Fuit autem corpus formatum
ex sanguine beate virginis non ex carne. Sed fuit
in eo sanguinis separacio consolidacio figura-
cio [illegible]. Et in eodem instanti fuit plenus
perfectus homo in anima et carne secundum omnia corporis
lineamenta sed parvulus valde ita ut membrorum
distinctio [illegible] vix posset humano
visu distingui. Postea vero naturaliter in utero
crevit ut alii sed membrorum distinctio et
infusio dilatacio non fuerunt sicut in aliis. Fuit
etiam persona dei [illegible] perfectus homo secundum humanam
naturam ex anima racionali et humana carne [illegible]
subsistens secundum divinam ex verbo [illegible]
persone [illegible] relacione [illegible] una con-
et tres persone [illegible] in trinitate [illegible] una persona
et tres essencie [illegible] deitas anima et caro [illegible]
[illegible] novum et antiquum [illegible] deitas eterna
anima nova [illegible] assumpcione [illegible] antiqua
ab Adam propagata [illegible] secundum naturam dei-
tatis [illegible] generacionem secundum matrem [illegible] secundum corrup-
cionem [illegible] fuit triplex unio [illegible] deita-
tis ad animam et carnem, deitatis ad carnem et carnis
et anime ad carnem [illegible] unio nec semper
mansit [illegible] non fuit in morte separata. Unio
divinitatis ad humanam naturam non est divi-
nitatis [illegible] persone [illegible] divine
non assumpsit [illegible] persone [illegible]
pluribus [illegible] in posse [illegible] natura
divina [illegible] ad terciam
constitucionem [illegible] transeat in aliam
[illegible] divinitas et humanitas
non univit [illegible] nature [illegible] persone [illegible]
humana natura in nullo supposito potest [illegible]
subsistere [illegible] ypostasis [illegible] unio illa
non potest [illegible] in persona hominis [illegible] persona dei
in una persona [illegible] suppositum
humane [illegible] unica personalitas
et unitas personalis [illegible] assumptis [illegible]
Hugo Christus secundum quod homo non est persona. Unde Hugo
Sicut hominem deus assumpsit totum assumpsit
carnem [illegible] sanguinem [illegible] hominis natu-

non hominis personam [illegible] hominem in personam [illegible] illa
[illegible] antequam verbo uniretur in persona non erant
[illegible] unita ad personam una siquidem unio fuit
et ad unum verbi carnis et anime [illegible] non prius verbum
[illegible] prius verbum et anima [illegible] prius anima et
caro [illegible] cepit esse persona [illegible] homo accepit
hominem sed assumpsit ut persona esse [illegible]
[illegible] alia persona [illegible] alia que cum acciperet
[illegible] verbi persona suscepit hominem non personam
[illegible] ut qui suscepit et quod suscepit una
esset in trinitate persona. Ergo Christus persona ad infernum
descendit [illegible] animam solam [illegible] Christus persona in
sepulchro iacuit [illegible] solam secundum divinitatem. Unde
[illegible] scriptum est [illegible] Christus in sepulchro iacuisse
[illegible] positum est [illegible] cogitas
[illegible] divinitatem [illegible] confiteri
[illegible] absit [illegible] Non enim pars
[illegible] Christus [illegible] totus
Christus homo [illegible] divinitas [illegible] non fuit [illegible] ipsa
[illegible] humanitate sola [illegible] anima [illegible]
[illegible] hominis [illegible]
in sepulchro Christus iacuit [illegible] ibi totus homo iacuit
[illegible] totus homo Christus fuit [illegible] caro dei
verbo in persona unita fuit [illegible] caro [illegible] verbum
[illegible] esse non potuit. Hec Hugo. [illegible] verbi incar-
nacione [illegible] Anselmus [illegible] domine [illegible] Anselmus
[illegible] dolore [illegible] ap-
[illegible] super nos cogitare [illegible]
[illegible] redempcionis et quid [illegible] esset filius dei verus
deus [illegible] et [illegible] lucem
habitans inaccessibilem [illegible] verbi [illegible]
[illegible] mortalitatis
[illegible] altitudine [illegible]
et gustares [illegible] miseria nostra [illegible] repa-
rares ad gloriam. [illegible] domine Ihesu fuit caritas
tue [illegible] opus [illegible] salutis [illegible] cherubin
[illegible] seraphin [illegible] ex angelis [illegible]
[illegible] ad nos venire dignatus [illegible] et [illegible] mandat
[illegible] caritatem experti sumus. Tu
venisti [illegible] non mutando [illegible] persona tua
[illegible] exhibendo [illegible] descendens a regali solio
sublimis glorie tue [illegible] abiectam
[illegible] puella [illegible] virginitatis
[illegible] voto sigillatam [illegible] sancto
[illegible] sancti [illegible] con-
[illegible] et [illegible] vera humanitatis [illegible]
[illegible] maiestate divinitatis [illegible]
integritatem virginitatis [illegible] violaret [illegible]
[illegible] Idem [illegible] sua [illegible]
[illegible] beata virgo Maria [illegible]
quo virginis partus [illegible] Christi adventum [illegible]
[illegible] adventum angeli [illegible] ut vi-
[illegible] audias salutantem [illegible] re-
pleta [illegible] Mariam
[illegible] angelo salutanti [illegible] salutes clamas
et dicens Ave Maria [illegible] Hec crebrius repe-
tentes [illegible] plenitudo [illegible] qua totus
[illegible] gratiam [illegible] caro verbum [illegible]
[illegible] contemplare [illegible] admirare [illegible]
[illegible] celi intra unius puelle viscera.

Anselmus

Idem :

claudi qua pater sanctificavit filius fecundavit
spiritus sanctus obumbravit. O dulcis dona gratia
inebriabaris dulcedine quo amoris igne
succendebaris cum sentires in mente et in ven-
tre tante maiestatis presenciam cum de tua carne
carnem sibi assumeret et membra quibus corpo-
ris plenitudo divinitatis inhabitaret de tuis
sanctis membris aptaret. Hec Augustinus. Quid si va-
leres utrumque sentire consequitur quod fuerit illud
de celo dimissum tremendum solatium refrigerium
in festo solacium gratia sublimacio virginis miro
gratia nobilitacio humani generis gratia condescensio
maiestatis. Et hec virgine canente cum iubilo possibis
audire. Estimo quod cum illa pariter pro tanto beneficio
incipies iubilare et non cessabis deo devote
gratias decantare ut quod ipsi virgini tui gaudii
renovare et ad memoriam renovare valeas
crebro eam cum dulci versu angelico salutare
et devote salutacionis oscula salve pedibus eius
Bihar. infige. Non negligas dicere: Ave Maria gratia plena
dominus tecum. Quod tibi ergo Maria [illegible]
audire [illegible] versu angelico Ave [illegible]
[illegible] osculaberis quociens non Ave devote
salutacionis [illegible] ad ymaginem [illegible]
[illegible] oscula ei [illegible] Ave
Maria dicito. Et [illegible] celi rident angeli
iubilant [illegible] demones [illegible]
cum dico Ave Maria gratia plena. Moraliter
moralitas Hic tanguntur sex [illegible] quibus [illegible] debet
quelibet anima devota Christum spiritualiter concepta
Primo debet in primo habitare [illegible] separacione
alienacione omnis create delectacionis ut sic
habitet in Galilea que interpretatur transmigracio
Illa non anima perfecte habitat in transmigracione
que transmigravit omnem creatam delectacionem
ita quod nulla re creata amplius delectatur
[illegible] ymago trinitatis [illegible]
[illegible] nulla rerum [illegible] deus [illegible]
[illegible] ymago dei ut [illegible]
[illegible] alius sit [illegible] Secundo
debet talis anima habitare in quadam floracione
sanctis operacionis gotzlicher wirckung [illegible]
inhabitet Nazareth quod interpretatur flos [illegible]
sanctitatis vel consecracio [illegible] floret [illegible]
in flore habitet et candore innocencie sit
[illegible] decore et dulcore [illegible] influencie
sanctitatis [illegible] caritatis [illegible] habitet in quadam
[illegible] splendore [illegible] Tercio
talis anima debet esse virgo ut ab omni motu [illegible]
[illegible] sensuum [illegible] omnium [illegible]
ut nichil [illegible] valeat [illegible]
[illegible] sensum [illegible] moveat
ad carnalitatem [illegible] intellectualiter
veniat [illegible] demonstrat [illegible]
Aug. Augustinus [illegible] talis [illegible]
[illegible] Quarto talis
anima debet desponsari ut fidem et amorem ad-
[illegible] restringat [illegible] deus [illegible]
[illegible] illud amans. Et significat
dicit quod debet esse desponsata Ioseph qui interpretatur

augmentum vel appositio ut in fide et in appositione
semper proficiendo augmentetur vel in talibus in
perfectione [illegible]. Secundo et significat addit
de domo David quod interpretatur manufortis quia
progressus spirituales per fortes conatus
et operaciones in spirituali exercicio augmentatur.
Quinto describitur hec anima ut tota illuminata
quia nomen eius est Maria quod est interpretatum stella maris
ut signatum sit super eam lumen vultus domini
et habeat lucernam spiritualem in corde suo. Sexto
describitur ut a deo confortata [illegible]
[illegible] ingreditur angelus Gabriel
qui interpretatur fortitudo dei et per eam sit anima
[illegible] contemplativa fortificata a deo et
[illegible] elevatum ut appetat gratie plenitudinem
divine [illegible] presenciam et quandam singularitatem
benedictionis inter omnes creaturas. Specialiter
autem cum tali anima [illegible] est facta [illegible]
[illegible] conceptus et formatus fuit utero
virginali per operacionem spiritus sancti signat quod
spiritualiter concipitur et formatur in mente
pura [illegible] operacione. Reportet
in mente etiam ubi conceptum est virginea
esse non solum a vicijs sed eciam ab affectibus terre-
norum et ab omni specie delectacionis et corporee
immune esse et abstractum. Quia [illegible]
vanitati sit subiecta omnis species a re creata ab-
stracta vanitati est [illegible] mentem
ad altiora tendentem abducit quodammodo
corrumpit. Ad hanc autem mentis abstractionem
hortatur dominus Thymotheum dicens: Tu
autem amice Thymothee forti contricione
sensus dereliquerit et intellectuales operaciones
Dyoni. contere et omnia sensibilia et intellectibilia
et ad eius unitatem [illegible] qui est super omnem
[illegible] agnicionem. Hec Dyonisius. Et in
hac abstractione perficitur illa beatitudo de qua
dicitur Beati mundo corde intelligendo mundum
cor illud quod est ab omni extranea specie commundatum
quoniam ipsi deum videbunt. Et hic [illegible]
contemplacionem et in presenti [illegible]
Et tales virgineas mentes [illegible]
[illegible] puritatis quocumque ierit virginea [illegible]
[illegible] tali mente et anima sic dicit Bernhardus
[illegible] quod semel viderit [illegible]
[illegible] ad [illegible] dei suis
dei presencia [illegible] species eius
semper [illegible]
[illegible] ad tempus [illegible] horribilem penalis
[illegible] dicit [illegible] spiritualis [illegible] gustata
semel suavitatem [illegible] domus ad [illegible]
[illegible] molestias [illegible] sensuum
inexplebilis reperit [illegible] Dico
[illegible]
[illegible] ne [illegible]
[illegible] egredi ad carnis [illegible]
[illegible] carnalium sensuum
[illegible] hec [illegible] in Nazareth
autem annunciacio facta est et sic dicit [illegible]

Bihar.

Figura Rubi

Vellus

Rebecca

Autor

Una vero erat domus in qua angelus ad Mariam venit et annunciationem fecit, in qua est altare marmoreum in loco ubi orabat quando angelus ad eam ingressus eam salutavit; et altare Gabrielis ubi annunciationem faciendo stetit. Alia vero domus fuerat in qua Dominus noster nutritus fuerat dum in finibus erat. Fuit autem conceptio Domini in rubo ardente prefigurata. Rubus enim non consumitur igne et non perdidit viriditatem; Maria concepit filium et non amisit virginitatem. Deus habitavit in rubo ardente et ipse inhabitavit in Marie gravidato ventre. Descendit in rubum propter Iudeorum liberationem ut eos educeret de Egypto; descendit in uterum propter nostram redemptionem ut nos eriperet de inferno. Per aurum [illegible] voluit Maria sola pro [illegible] mulieribus preelegit. Hec fuit prefigurata in vellere Gedeonis quod solum celestem rorem accipiebat et tota terra circumiacens sicca permanebat. Sic Maria sola divino rore replebatur et in mundo nulla alia digna inveniebatur. Ex plena vellere signum erat liberationis filiorum Israel ab hostibus suis; conceptio Marie signum erat nostre redemptionis. Vellus Gedeonis est virgo Maria, de quo vellere Ihesus Christus sibi tunicam [illegible]. Vellus suscepit rorem sine lesione; Maria concepit filium sine corruptione. Tempore Gedeon expressit rorem de concha ex eo replevit; Maria emisit filium qui totum mundum rore gratie replevit. Hec autem conceptio facta est in annunciatione Gabrielis, quod figuratum est in servo Abrahe et Rebecca filia Bathuelis. Abraham misit servum suum ut de virgine filio suo sponsam provideret. Rebecca autem magis potum prebebat et eam sponsam filio domini sui eligebat. Sic pater celestis misit angelum ut filio quereret virginem in uxorem, qui virginem decentissimam Mariam invenit, que sibi potum in mandato sue consensu dedit. Rebecca non solum ministro sed etiam camelos eius potavit; Maria tam angelis quam hominibus fontem vite propinavit. Gabriel itaque, facto legationis sue officio, [illegible] dum [illegible] valefaciens discessit ab ea et disparuit gaudens utique et exultans et responsione dominam relaturus erat. Iam enim venit sponsus et eius recessus nunquam erat; Paranymphus dimittens sponsam in sanctissimo sponsi cubiculo misterio consummato discessit. Quia ab ea angelus recessit, mansit cum ea Dominus angelorum, Dei filius. Discessit ab ea angelus et ad superna remansit; multi tamen [struck through] remanserunt, qui et sibi propter dignitatem mentis sue regi exhibebant. Recedens ergo paranymphus ad patriam rediens choris narravit, fecit novum festum ibi et gaudium et exultationem magnam. Considerare ergo debes quanta sit hodierna solemnitas et iubilare in corde tuo et agere dies letitie. Inaudita enim est a seculis, nec unquam fuerat solemnitas talis. Hodierna est solemnitas Dei patris, qui filio suo in de-

sponsatione humane nature imperialis fecit nuptias. Sibi filius in speciali venit. Hodie est solemnitas imperialis filii Dei in utero, quia eius ait [illegible]. Hodie est solemnitas summe trinitatis, quia mirificum opus quod ei attribuitur. Hodie magis ostendit benignitatem singularem humano generi. Hodie est solemnitas gloriose domine nostre, in qua a patre in filiam, a filio in matrem, a spiritu sancto in sponsam est recognita et assumpta. Hodie est solemnitas totius celestis curie, quia inchoatur eius reparatio. Hodie nihilominus magis est solemnitas humane nature, quia salus incipit et redemptio et totius mundi reconciliatio, et ipsa est hodie sublimata et deificata. Quia filius Dei supra angelos non in natura sua sibi assumpsit sed semen Abrahe. Hodie nova obviam suscepit filius a patre [illegible] nostra pro nostra salute. Hodie a summo celo egrediens exultavit ut gigas ad currendam viam nostre salutis, et se reclusit in claustro virginis. Hodie factus est unus ex nobis et frater noster, cepit esse nobiscum. Hodie de celo lux vera descendit ad fugandas nostras tenebras et tollendum. Hodie panis vivus qui dat vitam mundo in utero virginali est confectus in [illegible] de costa. Hodie verbum caro factum est ut habitaret in nobis, Emanuel, quod est nobiscum Deus, Deus et homo. Hodie impleta sunt prophetarum figure, desideria patrum et desideria [illegible] adventum Christi. Plenitudo temporis venit quod tam anhelabat [illegible] desiderio tam [illegible] hodierna die vehementissime expectabant. Hodie est principium omnium solemnitatum et totius boni nostri. Non igitur indignetur aliquis [illegible] quando [illegible] transgressione primorum parentum [illegible] filium videns hominem factum non [illegible] nascetur in [illegible] admirabile opus et solemnissimum festum sit. Ipsum totum delectabile et totum iocundum, totum desiderabile. Et si veritate dignissimam devote suspirando [illegible] laude ac letitia et exultatione [illegible] meditare [illegible] delectare et [illegible] abundantius [illegible] amplius si vigilaveris.

Oratio.

Ihesu fili dei vivi, qui ex voluntate patris cooperante spiritu sancto de sinu patris velut quidam sponsus de loco voluptatis egrediens, clementia declinans convallem humilitatis [illegible] virginis descendisti, ubi conceptus ineffabiliter carnem assumpsisti: defendat domine Ihesu misericors gratia tua [illegible] per merita matris virginis semper me indignum servum tuum, et quia [illegible] desiderium et amore [illegible] concupiscat [illegible] gratiam [illegible] in me fructus bonorum operum salutarium perficiam. Amen. Et desidit [illegible] ~~[illegible]~~

De nativitate et circumcisione precursoris. Sextum capitulum

Post hec recogitans Maria de verbis angeli quod consobrina sua Elizabeth conceperat eam visitare ad gratulandum et serviendum ei volebat [illegible] qui in verbis illis erat Iohannem adhuc in utero sanctificare festinabat.

Exurgens igitur de loco in quo erat et a quiete contemplationis in qua primus sedebat et ab orone [illegible] sibi operibus suis erat [illegible] delectacia Ioseph a Nazareth abiit versus austrum in montana quia Iudea in montanis est in altiori loco et ad austrum respectu Galilee a qua recesserat Maria et inchoans [illegible] domum Zacharie in loco montuoso ubi montana Iudee sita erat sita et vix ad eam est petrosa et montuosa. Venit autem cum festinatione quia diu in publico apparere nolebat ut videtur quod virgo non debet morari in publico nec ibi [illegible] quia [illegible]. Et venit in Iherusalem civitatem Iuda que ab hoc loco nomen [illegible] tribus regni Iudee Iherusalem in tribu Beniamin erat [illegible] videtur transisse ad oppidum in quo dicitur habitasse Zacharias et natus Iohannes [illegible] miliaris ultra Iherusalem fere [illegible] aliquantulum ad meridiem. Maria concepto verbo cito venit ad visitandum Elizabeth et secundum Ambrosium hec egit non quasi incredula de oraculo [illegible] angelum dictis [illegible] incerta de nuncio [illegible] sibi missa [illegible] dubitans de exemplo de Elizabeth sibi dato sed [illegible] leta pro voto [illegible] animi sui religiosa pro officio [illegible] festina pro gaudio [illegible] inde concepto. Conspice [illegible] que vadit regina celi et terre non equester sed pedester non aliquibus de virginibus quas secum domi habebat per tam longam et asperam viam ut illa erat [illegible] de Nazareth usque Iherusalem [illegible] miliaria et inde ad oppidum Zacharie quatuor [illegible] quos [illegible] duo faciunt [illegible] leucam. Vadit autem cum ea pedisequa eius virtutum [illegible] verecundia humilitas et paupertas comitatur aliarum virtutum honestas. Est etiam secundum [illegible] virtutum magna et honorabilis sic comitiua [illegible] non [illegible] vana et pomposa. Nec erat a concepto filii gravata ut contingit aliis mulieribus. Non enim fuit dominus Ihesus mater gloriose oneris [illegible]. O quam felix fuisset qui in illo itinere [illegible] Maria gravisus et vocem salutationis de ore eius percepisset. Et intravit **domum Zacharie** et Elizabeth cognate sue. Domum religiosam visitat [illegible] humilitatis et mansuetudinis signa manifestat. Et prior salutavit et salutationem optavit Elizabeth [illegible] congratulans ei de dono quod eam accepisse didicerat. Prior ergo virgo [illegible] salutationem [illegible] duo [illegible] humilitatem et humiliorem [illegible] pietatis super superior. [illegible] in cuius [illegible] more illarum regionum [illegible] inferiores [illegible] salutare prius superiores [illegible] reverentie exhibitione. [illegible] respicit more illarum regionum ubi salutationes [illegible] maioribus [illegible] benedictio [illegible] **Nota [illegible] moraliter.** [illegible] dicitur hic [illegible] [illegible] et nos eius

imitatores debemus facere. Primo quod surrexit [illegible] quod nos a torpore accidie et a desideriis terrenis nos elongemus in quibus morando dormimus. Abiit in montana ascendimus et nos in montana tendendo ad altiorem vitam et appetendo celestia et appropiando eis. Tertio festinavit festinemus et nos ad bona accelerando [illegible] pessimum instant operemur [illegible] nichil est [illegible] Crisostomus [illegible] valeat vitam [illegible] at opus actionem bonorum dissimulare semper differre [illegible] quid [illegible] bonis nos facit tepidos. [illegible] dicit quod quod bonum opus [illegible] differendum est ne forte aliquo casu superveniente impediatur. Malum vero urgens semper differri debet ut forte aliquis casus superveniens impediat. Quarto venit in civitatem Iuda ingrediamur et nos in civitatem Iude [illegible] confessionis et laudis divine [illegible] ad laudandum et [illegible] ubi et in [illegible] contemplationem celestem Iherusalem ad [illegible] nos [illegible] Iudam [illegible] confitens interpretatur. [illegible] intravit in domum Zacharie intremus et nos domum Zacharie [illegible] capitulares [illegible] memores mandatorum domini ad faciendum ea Zacharias enim interpretatur memorans dominum. Sexto salutavit Elizabeth salutemus et nos Elizabeth [illegible] [illegible] in solo deo [illegible] nostrum desiderium [illegible] in plus replet in bonis desiderium nostrum. Elizabeth enim dei mea [illegible] interpretatur [illegible] propter [illegible] Maria fecit Elizabeth et puero. Quam cito autem virgo salutavit Elizabeth repletus est Iohannes spiritu sancto in utero sicut repromissum fuerat ab angelo et sentiens domini presentiam [illegible] gaudio in utero exultando et saltando respondiam [illegible] quos gestus ab [illegible] exultantis representavit. [illegible] lingua et voce non poterat [illegible] exultante motu salutavit. [illegible] cum in utero [illegible] salutare dominum suum [illegible] vellet [illegible] et ore [illegible] primo [illegible] Ihesus Christus [illegible] exhibens eius adventum [illegible] evangelizavit [illegible] personis sue officium inchoavit [illegible] etiam infra matris [illegible] iam clamaret Ecce agnus dei ecce qui tollit peccata mundi. Crisostomus [illegible] salutat Maria Elizabeth ut [illegible] matris ubi habitabat dominus [illegible] Elizabeth in gressus descendit ad Iohannem [illegible] [illegible] in [illegible] statim ut vox salutationis pervenit ad aures eius exultans puer [illegible] non [illegible] Crisostomus [illegible] infans dicit [illegible] maxime qui digne [illegible] plus [illegible] [illegible] [illegible] sibi hec exultatio [illegible] [illegible] cognoscere [illegible] non valet exultando agit [illegible] [illegible] [illegible] videres magnum adventum [illegible] exultando [illegible] [illegible] repleta est etiam mater spiritu sancto [illegible] filium [illegible] filius [illegible] prius repleta est mater [illegible] filius repletione replet

Amb°

Autor

moralitas

Cris.

Criso?

et mirum splendorem gratie quam Christus pre-
sentia in Maria effudit per salutationem virginis
gratiam sanctificationis in Johanne quem uterus recondi-
dabat. Dominum [illegible] exultans et tota exhila-
ratus ac spiritu sancto accensa amplexatur virginem
tenerrime et pre gaudio clamat magna voce.
Filius intus latens [illegible] quod intus exterius agere
debeat. Ambrosius: Infans in utero non valentis clama-
vit loqui voce, per matrem fecit clamare matrem
voce magna. Clamavit autem voce magna,
id est in signum magne affectionis; vel quia sensit magna do-
na dei agnovit. Sensit illum in utero tenebat
[illegible] vox verbi erat. Quasi ergo magna fu-
it Elizabeth intus quia tota non solum virginem re-
salutavit, verum etiam voce magna clamavit,
non tam clamosa quam devota, quia non clamor sed
amor sonat in aure dei. Verum ista magnitudo
magis intelligenda est vocis devotionis interioris
quam exterioris. Devotio enim magnus clamor
est ita ut ipsa celum audiat. Unde dicit dominus
Moysi tacenti: Clamas ad me. Sed cum tu non
clamabat ad dominum clamore oris sed desiderio
cordis. Unde Augustinus: Clamor ad dominum est in tenero
cordis et flagrantia dilectionis que semper potest
quod optatur. Et dixit Elizabeth: **Benedicta
tu inter mulieres**, id est super omnes mulieres
[illegible] benedictas benedicte insignis. Nulla
tanta [illegible] gratie privilegio fuit [illegible] potest
benedicta esse et amplior benedictione omni-
laberis. Et benedictus fructus ventris tui, per
quem benedictio venit aliis. Sed non sicut tu
benedicta es benedictione gratie, ipse plenus domino
[illegible] Benedictus est benedictione glo-
rie [illegible] dominus ab eterno [illegible] Non ergo
tu benedicta, ideo benedictus fructus ventris
tui, sed quia ille prevenit te in benedictionibus dulce-
dinis, ideo tu benedicta. Benedicta arbor,
benedictus et fructus arboris. Benedicta virga de
radice Yesse, benedictus et flos qui et de tali
ascendit radice. Benedicta talis mulier, bene-
dictus et talis filius. Benedicta est Maria ab an-
gelo super [illegible] triumphante [illegible] [illegible]
[illegible] ab Elizabeth que militantem ecclesiam
[illegible] iam mortua [illegible]. Beda: Eadem
voce ab Elizabeth qua a Gabriele benedi-
citur et angelis et hominibus veneranda monstretur
[illegible] cuius fructus colligimus ex bene-
virginis [illegible] ventris [illegible] generatio
[illegible] fructum vite [illegible] fructus
mentis [illegible] compassio [illegible] affectus et
[illegible]
[illegible] oris [illegible]
[illegible] devotio [illegible] ex benedictis
[illegible]
[illegible] **Et unde
hoc michi** ut veniat mater domini mei ad me
[illegible] mea [illegible] mentis
[illegible] michi [illegible] sterili [illegible] et [illegible]
[illegible] maledicta ut mater domini mei ve-
[illegible] virgo [illegible] benedicta venire se

humiliter devote venerit ad me sicut ad ancillam
suam. Quasi dicat: nullius meriti, sanctitatis,
religionis, nobilitatis aliqua [illegible] in potest
ut tanto honore tantaque beatitudine fierem
digna, sed sola dei gratia. Ergo potius debui ve-
nire ad te, sed tu tamquam filii humilitas te coegit ad
me venire. Et nota quod mater domini venit ad pre-
cursorem per compassionem [illegible] amare
[illegible] omnis amaritudine [illegible] venit ad [illegible]
[illegible] liberavit [illegible]
domesticos [illegible] complacentiam [illegible] stella [illegible]
eos [illegible] Angeli [illegible] Maria [illegible] misteria
[illegible] pusillanimes [illegible]
flebiles [illegible] benedicta es et benedictus
fructus ventris tui. Et admiror insuper dignita-
tem visitationis tue, quia magnificentia [illegible]
[illegible] adventu et salutatione
non solum ego sed et infans in utero meo gratulatur
et [illegible] voce [illegible] gaudio [illegible] Eliza-
beth [illegible] ubi cognovit
Maria matrem esse domini et deo plena intellexit.
Intellexit quippe per spiritum sanctum quo repleta erat
et exultatio infantis illa significaret venisse matrem
eius, cuius ipse precursor erat futurus. [illegible]
[illegible] adhuc [illegible]
sterium religionis [illegible] et quasi occultabat,
et conceptum filium [illegible] generabat [illegible]
Elizabeth etiam in occulto secreta [illegible]
agnovit [illegible] palam e-
vangelizabat. **Et beata que credi-
disti** angelo [illegible] assensu fidei [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] dicta [illegible]
[illegible] Beata inquit que credi-
disti. [illegible] Beati illi qui audiunt et credunt [illegible]
fidei [illegible] magne virtutis [illegible] virginis sa-
lutatio [illegible] confert gaudium [illegible] spiritum sanctum
confert et revelationem secretorum [illegible]
[illegible] semper [illegible] salutande [illegible]
salutationis [illegible] Audita itaque
[illegible] Elizabeth qua eam matrem domini sui
appellando [illegible] et fidem
[illegible] laudando [illegible] Maria [illegible]
[illegible] que [illegible] et [illegible]
[illegible] humilitate conceptum [illegible] si-
lentio [illegible] congruo tempore [illegible]
[illegible] exultans [illegible] et [illegible]
[illegible] dicens gloriose: **Magnificat
anima mea dominum.** [illegible] comple-
[illegible] canticum [illegible]
[illegible] magnus [illegible] et
[illegible] mirabilia fecit [illegible] Et [illegible]
[illegible] virgo magnificat dominum [illegible]
[illegible] virgo [illegible] sibi [illegible] manife-
statum [illegible] non
statim revelavit [illegible] Elizabeth
revelatum abscondit [illegible]
misterium [illegible] credidit [illegible] intelligere

dum aliud revelari velle timeret. Hic vero ipsa revelat deum quia magnificat, id est magnum in operibus laudat et predicat, non magnum facit, quia ipse grandescere non potest nec augmentum nec detrimentum sumit. Quasi diceret Maria ad Elizabeth: tu me magnificas de bonis que videt in me, sed anima mea dominum et creatorem unum deum potius extollit, sibi omnia attribuens, hoc est ipsum deum tacite magnificat, cuius magnificenciam predicat non tantum corde sed lingua. Sequitur

Et exultavit spiritus meus in deo salutari meo et salvatori meo, scilicet in filio, vel qui salvator est omnium. Hugo vero ait salutari, ergo bene hic exultacio plus quam omnes creature que genuerit in filio solent exultare. Sed hic ipse sit salutare omnium hominum singulariter, tamen fuit salutare virginis generis hominibus per singulares virginis prerogativas. Spiritus ipse est anime interior tamen actum et anime virtualitate et excellencia. Anima namque sive virtus maior super spiritum magis intelligimus. Spiritum comprehendit omnes vires superiores. Anima vero sub anima namque comprehendimus vires inferiores in parte. Ad vero spiritus vero importat eandem substantiam secundum vires superiores quibus rapitur supra se dulcedine contemplacionis. Anima vero mea et spiritus deo devota de omnibus beneficiis tam eam divinitus exhibitis omnes vires suas in gratiarum actione et laude dei expendit. Quasi diceret: spiritus meus anime intime meo deo sublimante et nulle lingwe officio explicare possum. Secundum animum interioris affectus tangendis quid laudibus offero totum. Primo per sensus sive dispositiones in eius magnitudine contemplanda, in eius preceptis observandis impendo.

Magnificat. Aut ille dominum mea bonitate et operis dispositione magnificat et laudat deum. Sicut nec discipuli magistri, sic in operibus suis artifices singuli laudant et magnificant. Magnificatur deus in nobis dum nostra mens ad dei ymaginem facta conformatione per inspectam Christo conformatur, qui est ymago patris. Dum ymago dei que in ipsa magnificat et virtutum magnitudine magna efficitur dum secundum precepta divina vivimus, dum bonis operibus lucemus. Et sic ait apostolus: Magnificate et portate deum in corpore vestro. Sed nota quod deus magnificatur tripliciter in

Deus magnificatur 3 in beneficiis

beneficiis suis. Primo ipsa beneficia ei attribuendo. Secundo pro ipsis deo gratias agendo. Tertio in ipsis vos extendendo. Nondum est quod beata virgo in isto cantico

5

dilatavit se in dei laude et gratiarum actione. Russi autem legitur alibi fuisse locuta nisi valde pauca

Maria septies tantum pauca modica verba

et pauca verba. Inveniuntur tamen septem vicibus legimus eam locutam ut ex hiis videtur. Secundum septiformi placuit. Videlicet ab angelo bis locuta est: Quomodo fiet istud, et Ecce ancilla domini. Secundo Elizabeth bis, semel cum dedit ei salutacionem et cum cecinit Magnificat. Cum filio bis: primo in templo: Fili quid fecisti nobis; secundo in nupciis: Vinum non habent. Et semel cum ministris procuratoris dixerit: Quodcumque dixerit vobis facite. Inter quos omnibus patet quod nunquam locuta est nisi breviter paucis verbis, excepto quod hic in tanto cantico se dilatavit cum deo locuta est. Ideo non

quod hec septem verba locuta est in septem gradibus temporis, videlicet nos suis eundem voluntate quibus vite. Quatuor secundum locuta et quatuor miracula sunt secuta: Secundum angelo annunciacione et tunc concepit deum. In Elizabeth visitacione et tunc exultavit infans Johannes in utero. In nupciis et tunc aqua versa est in vinum. In templo et tunc erant stupidi illi. Nondum etiam quod mater filii locuta cum septies promis locuta est bene virgo sui cum angelo, cum Elizabeth vetula cognata sua, cum filio, cum ministris nupciarum. Audiant puelle et domicelle et puelle virgines et sponse moniales qui raro et paucissime loqui nisi cum angelo vel cum angelicis sacerdotibus, vel quod angelis exercitum domini est sacerdotes, Malachie. Et hoc in confessione, vel cum sancta Elizabeth id est cum vetula et alia matrona sancta muliere, et hoc in rara collocutione, vel cum filio dei, et hoc in oratione et lectione, vel cum ministris honestis, et hoc in necessitate postulacionis. Considera quomodo letantur mutuo amice et laudant deum de utraque conceptione et in gratiarum actione assistentes agunt diebus tercio. Quasi dicam ubi pacem conviviant. Requiescunt tales mutuo scilicet Maria et Elizabeth tali filius scilicet Jhesu et Johannes fecunditate. Si cum domina tua in montana posses contendere sic sterili et virgini suave iungeris amplexum et salutacionis officium fructus quod canticum illud sacrum Magnificat anima

Aug:

mea dominum cum beatissima virgine suavi cum modulacione generis mutuo conceptum virginem una cum propheta parvulo exultans et iubilans adorares cum dominum ad sororem suam. Ita ne cum dulcissima domina tua in montana contende sterilis et virginis mittere amplexum et salutacionis officium in quo simul dominum pretextu iudicem. Vox verbum in amicho vestra clausum in virginis utero clausum et agnovit et in dicibili gaudio exultavit. O beati ventres in quibus tocius mundi salus exoritur, expulsis a tristicie tenebris sempiterna leticia effulget. Accurre cum desiderio tantis gaudiis admiscere, prosterne ad pedes utriusque. Sic in unius ventre sponsum tuum amplectere, in alterius vero eius devoto altero venerare hoc dominus. Attende hic et imitare humilitatem exemplum. Ecce Maria ad Elizabeth, cuius ad Johannem, domina ad ancillam, domino ad servum venire. Ecce Maria Elizabeth servire non dedignatur. Quid aliud quam humilitatis exemplum. Audit virginea et specialiter in cantico suo predicto Maria gloriatur in plena domini ventris sola humilitatem recognoscit dicens: Quia respexit humilitatem ancille sue. Ergo tamen te humilia cum Maria sentias, que bona hec deus non tibi sed ea attribuas. Et stetit Maria quasi mensibus tribus cum Elizabeth propter eius consolationem et obsequio vacat ministrans et serviens ei humiliter. Invenit devotionem in quibus potest obsequi se mutuo dei esse totaque mundi regina in omnibus implevit humilitatis mensuram. Nunc in contemplatione deseruit actionem nec actio diminuit contemplacionem sed et exemplum de ministerio Marthe et contemplacione Marie legitur in ipsa conspirare, quia activa fuit ut in hoc loco, contemplativa quia conservabat omnia verba hec conferens in corde

sue

Sic ergo tribus mensibus mansit Maria cum Eliza-
beth donec partus tempore completo precursoris
domini sui pro quo venerat nativitatem videret et
ei etiam obstetricaret. Et in via et publico
non est visa [illegible] et in tanto tempore
Elizabeth et Iohannes [illegible] in gracia [illegible]
[illegible] in primo adventu Marie. Sed etiam
[illegible] domini [illegible] completum [illegible] illud [illegible]
[illegible] in tanta mora mansionis.
Completo autem pariendi tempore peperit Elizabeth
primum filium scilicet octavo kalendas Iulii et sexta feria cum natus
ac esset [illegible] eius [illegible] obsequium beata virgo
exhibuit et in domo [illegible] ministrare
[illegible] voluit. Et audierunt vicini
qui erant cohabitatores et cognati qui eciam
consanguinei et affines Elizabeth quia magni-
ficavit et magnifice fecit dominus misericordiam suam
cum illa [illegible] magnam misericordiam ei fecit prolem tribuendo
sterilitatis [illegible] auferendo et [illegible] talem filium [illegible]
[illegible] mirabilem [illegible] conceptum singulariter ei
donando et congratulabantur ei super tanto dono [illegible]
[illegible] angelus Zacharie dixerat multi in nativitate eius
gaudebunt. Hoc autem gaudium sanctitatem [illegible]
futuram significabat. Hic quibus debemus congratulari
de bono alterius et gaudere quia invidi qui de
malo alterius gratulantur et de bono tristantur.
Et nota quod hanc diem [illegible] [illegible]
hic inde migravit ad celeste palacium letum
ubi angelus gloriosus intravit et [illegible] ingredi
[illegible] potuit hodie festum eius celebrari
[illegible] eciam ebdomada natalis domini cele-
bravit die tria sollempnitur [illegible] die
fuit basilica dedicata [illegible] in palatio
[illegible] in Asia. Et sollempnitas
baptiste ipso die [illegible] deus
ab angelo gaudio nativitatis [illegible] aucto-
ritatem fuit. Igitur dilectissimi [illegible]
[illegible] dei [illegible] cum choro angelorum [illegible]
[illegible] hodie laudibus honorantes
[illegible] ad thronum dei [illegible]
[illegible] auxilio optimo [illegible]
[illegible] nativitatem Iohannis baptiste [illegible] alias
sanctorum celebramus [illegible] Augustinus [illegible]
[illegible] per nativitatem [illegible] fide
[illegible] adhesit [illegible] illorum nativitatis
[illegible] Iohannis ad diem [illegible] nativi-
tatis [illegible] conceptum [illegible] salutant
[illegible] eciam nativitas Iohannis celebratur [illegible]
Iohannes dei gratia dicitur et natus est [illegible]
tempore [illegible] eciam [illegible] novi testamenti erat
predicator qui eciam [illegible] mundi [illegible]
nativitas Iohannis quando lucernas [illegible] accende-
[illegible] significat [illegible] eius nativitatem [illegible] quod dominus
dixit ille erat lucerna ardens et lucens [illegible]
[illegible]
[illegible] legis. Et [illegible]
[illegible] nomen puero [illegible] in baptismo
imposuit [illegible] in textu. Et vocabant
eum nomine patris sui Zachariam:
mos enim erat antiquorum imponere nomina primo-
genitis et maxime unigenitis. Congrue autem
imponebant nomen [illegible]
carnalia [illegible] significat [illegible] nomen
eius scribatur in libro vite [illegible]. Et respondens
mater eius dixit Nequaquam sed vocabitur Iohannes. Zacharias
[illegible] vocabitur Iohannes hoc sibi a deo revelatum [illegible]
[illegible] non audierat [illegible]
et signo de nomine imponendo [illegible]
videt [illegible] non tantum erat mutus sed et surdus [illegible] postu-
lavit signo non verbo pugillarem id est tabulam
[illegible] pugillaris [illegible]
[illegible] pugillar [illegible] tabula ad scribendum
[illegible] pugillaris [illegible] graffium
quo scribitur. Et scripsit dicens Iohannes est nomen eius [illegible]
[illegible] dicit [illegible] impositum nomen
a deo [illegible] ab angelo ego non impono sed positum
indico. Et mirati sunt universi. Iohannes fuit ei nomen
primo [illegible] plenitudinem gratie qua habuit [illegible]
[illegible] excellentiam
gratie [illegible] peccatorum remissione
et gratie collacione. Et mirati sunt universi [illegible]
[illegible]
nomen puero [illegible] Et mox
apertum est os Zacharie et resoluta est lingua eius
quam vinxerat incredulitas [illegible]
[illegible] non poterat
[illegible] liberari [illegible]
[illegible] novi testamenti
[illegible] manifestum [illegible] audit. Et loquebatur
benedicens deum [illegible]
[illegible] deus [illegible] ei [illegible]
et [illegible] benedixit deum [illegible] illud benedicite sacerdotes
domini domino. Et factus est timor magnus super omnes vici-
nos eorum timor scilicet admiracionis de hiis que
facta sunt [illegible] Iohannis [illegible] de partu sterilis et
[illegible] de impositione nominis singulari et de mira-
culosa restitucione loquacionis [illegible] timor [illegible]
[illegible]
[illegible] timebant [illegible] omnes [illegible]
[illegible] deum offendere. Et super omnia monta-
na [illegible] divulgabantur omnia verba
hec [illegible] predicta mirabilia. Et posuerunt omnes qui
audierant in corde suo [illegible] miracula que facta
fuerant [illegible]
[illegible] dicentes [illegible] Quis et qualis
putas puer iste erit? Quasi dicerent valde magnus
et laudabilis erit. [illegible]
[illegible] etenim manus domini [illegible] divina [illegible]
[illegible] dei [illegible] erat cum illo [illegible] Iohannes [illegible]
[illegible]
[illegible] magnitudo pueri coram deo. Et Zacharias
impletus est spiritu sancto [illegible]
laudis fecit dominus [illegible] Benedictus dominus deus Isra-
el [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Ambrosius [illegible]

Augustinus

Ambrosius

[illegible] indulgere promisso suo ablatam restituit.
Et etiam in spiritu sancto conuadit. Ille dudum mutus
prophetat. Spes magna dei misericordie per eum qui ne-
gauerat confitetur. Nemo ergo diffidat. Nemo
veterum conscius delictorum premia diuina desperet.
Potens deus mutare sententiam si tu noueris emen-
dare delictum. Ex dictis. Maria vero tribus va-
lefaciens Elizabeth et ministrans ac benedicens
ipsi redit ad domum habitationis sue Nazareth
completo tamen primo ortu saluatoris precursoris
et ut optime magis tenens [illegible] per patrem
dispositione per partem [illegible] sic redit in domum suam
ostendit quod superesset sibi manendi in officio
domo aliena. Alibi ne in tantum quantum tunc
Zacharias senex et Elizabeth lacrimantes sederunt
si vero Maria inde recessit pro mundi gaudium
et stella maris domum suam remissa est. Iohannes
quoque in eius recessu non parum doluit qui illius
aduentu tanto gaudio exultauit. Conuersio-
ne autem Marie temptatum eius ad memoriam
Auctor studebat. Redit ad domum in qua non tenebat
alia mansio erat reptima. Iterum quod tibi mon-
strari apud illos forte opulencior aut redit
ad paupertatem suam ut propriis manibus laborando
victum quereret. Compatere sibi et amore
paupertatis attende. Ioseph nec aut [illegible] cresce-
bat quod ad augmentum corporis et temporalibus
sibi quod ad augmentum gracie et virtutis et in-
crementum crescebat per augmentum virtutis
[illegible] et confirmat [illegible] tempore est
et erat quod ad perfectionem [illegible] desertis
locis eorum contemplacioni aptis ibi enim ha-
bitauit a septimo anno etatis sue usque ad diem
ostensionis sue ad Israel id est donec placuit
deo ipsum ostendere [illegible] et venit
ut baptismum preberet transiordanem.
Dicitur enim anno XV imperii Tiberii cesaris
[illegible] ad predicandum [illegible]
Considera in premissis magnificencia Iohannis
in [illegible] de eo reperire privilegio. Oratio

Sancte Johannes Baptista tu
primus plenus deo qui natus exstitisti
[illegible] ad te duc
que gratia fecit tam amicum dei [illegible]
que iniquitas fecit tam reum dei [illegible]
[illegible] sicut te gratia dei sic [illegible]
mea [illegible] que sua [illegible] culpa [illegible]
[illegible] iniquitas mea talem me fecit [illegible]
[illegible] talem non tamen [illegible] gratia dei [illegible]
[illegible] in indignus penitentem ut sic tamen [illegible]
aduentum [illegible] saluatoris magno gaudio
exultasti [illegible] ad aduentum eius merear
gaudere et cum suis in gloria exultare. Amen

De genealogia Saluatoris

Capitulum Septimum

[illegible] igitur ortu precur-
soris consequenter sequitur

Genealogia saluatoris qui [illegible]
cessit. De qua Matheus sic dicit: Liber
generationis Iesu Christi
[illegible] saluatoris nostri filii Dauid filii Abraha
[illegible] qui scilicet Mathei liber dicitur [illegible] liber
generationis [illegible] scripsit hebraice. Consuetudo
autem hebreorum est libros ab eorum principiis [illegible]
eo de quo tractant [illegible] denotare [illegible]
Christi genealogia [illegible] de nominibus seu
intitulat [illegible] ab ea ipsum incipit et inchoat
Preposuit autem in prologo [illegible] duos Dauid
et Abraham [illegible] duos filios
[illegible] quod [illegible] patriarchas al-
[illegible] reges sunt principales [illegible] duobus
[illegible] expressa regum
[illegible] dignitas sa-
cerdotalis ex Abraham [illegible] ex Dauid [illegible]
[illegible] ostenderet in Christo. Preposuit autem Dauid
Abrahe [illegible] dignitas
regum maior [illegible] tempore [illegible]
Dauid [illegible] ut [illegible]
[illegible] predicere [illegible]
publicani [illegible]
[illegible] promisso
facta est Dauid [illegible] ordo genealogie [illegible]
[illegible] primum [illegible]
[illegible] incipiens genealogiam [illegible]
Abraham genuit Ysaac [illegible] ad
Ioseph descendendo. [illegible]
[illegible] illa qua Maria genuit Ihesum
qui vocatur Christus. [illegible] liberi [illegible]
[illegible] id est liber generationis [illegible]
[illegible] replicent [illegible]
[illegible] Ihesu Christi generacionis [illegible]
[illegible] Ihesus [illegible] ad [illegible]
[illegible] ad [illegible] nomen Ihesu
est nomen [illegible] nomen [illegible]
Ihesu est nomen glorie [illegible] nomen gracie
Considerandum autem quod Matheus descendendo
texit genealogiam [illegible] de [illegible]
qua Christus ad nos descendit [illegible]
[illegible] a deo descendit [illegible] ab Abraha
incipit [illegible] modo [illegible] deus venit
in mundum a patribus descendendo [illegible] carnem
assumendo et procedit ad Ioseph virum Marie
de qua sola virgine natus est Ihesus
[illegible] Con-
[illegible] autem Lucas describit eam ascendendo
quia [illegible] ad regnum ascende [illegible]
et reductionem [illegible] deduxit
[illegible] ab baptismo [illegible] filii gracie [illegible]
[illegible] ad Adam procedit [illegible] generatio
[illegible] qui voluit Christus filii dei fieri [illegible]
[illegible] gradum quem Matheus Hylarius
[illegible] regie successionis [illegible]
in sacerdotali ordine [illegible]
[illegible] generationem [illegible]
significat [illegible] ita fuit [illegible]
[illegible] Ihesu Christo qui est [illegible] rex et sacerdos
etiam in carnali ortu utriusque generis [illegible]

Aug⁹ [illegible] super Lucam [illegible] Augustinus [illegible]
dant tunc urgebat vox et sacerdos per singulos
duabus personis significabat unum rex et
sacerdos utrumque nunc unus Christus regens
et interpellans pro nobis. Frenemus membra
sua ut in illo et nos Christi essemus. Incipiens
itaque Matheus ab Abraham et per Jude lineam
veniens ad David primum regem in tribu
Juda totam sibi succedentium genealogiam
usque ad Joseph ex ordine texit ut salvatorem
nostrum ex stirpe Abrahe qui principalis fuit
inter patriarchas et de progenie David qui
principalis fuit inter reges descendisse [illegible]
Nam et Abrahe et David Christus [illegible] fuit
promissus et pro debito Juda origine ducit
fuerat prophetatum. Describitur autem hic
genealogia Christi per tres quatuordenas gene-
racionum quarum alia fuit ante legem et
alia tempore legis et ultima Christi generacio
tempore gratie que incepit ab eius concep-
tione. Per hoc significatur quod aliqui omnibus tribus tem-
poribus salvati sunt per fidem Christi. Item secundum
Criso⁹ Crisostomum completis per quatuordecim gene-
racionibus mutatus est in Judeis hominum status.
Ab Abraham namque usque ad David fuerunt sub
iudicibus. A David usque ad transmigracionem
sub regibus. A transmigracione usque ad Christum
sub pontificibus. Ostendit per hoc quod sicut completis
ter xiiii generacionibus mutatus est hominum status
sic a Christo hominum status mutatus est ut ipse
iudex rex et pontifex. Item per hoc signi-
ficatur quod Christus consummat opera decalogi
et virtutes evangelii in fide trinitatis qua
dedit nobis potestatem filios dei fieri et
per istorum observacionem Christus qui sol est iusticie
oritur in nobis per spiritualem illuminacionem. Item
tres quatuordene fiunt xlii generaciones per quas
pervenimus ad Christum qui promissus est nobis
sicut filii Israel per xlii mansiones
venerunt ad terram sibi promissam. Item per has quatuor-
denas notantur tria tempora ante legem sub
lege et tempore gratie. Prima quatuordena
est ab Abraham usque ad David inclusive.
Secunda a David usque ad transmigracionem Baby-
lonis. Tercia a transmigracione Babylonis
usque ad Christum. Prima continet patriarchas,
secunda reges, tercia duces. Item prima ponit primo
natos ante ingressum Egypti ubi Judas autem
secundo natos in Egypto ibi Phares autem genuit
tercio natos post egressum ubi Naason autem. Item prima
quatuordena significat generacionem Christi in anima
penitente. Secunda in anima proficiente. Tercia in anima per-
fecta. Generacio Christi spiritualis in anima penitente
dividitur in tres gradus penitencie. Primus
est in inchoacione. Secundus est in progressu. Tercius in
consummacione. Inchoacio penitencie implica-
tur tria scilicet precedencia, concomitancia et con-
sequencia penitenciam. Precedencia sunt duo

scilicet fides bonorum divine quod per Abraham. Spes
venie quod per Ysaac. Concomitancia sunt tria quarum
est lucta detestando opus peccati prius amati
quod per Jacob. Confessio quod per Judam. Satisfactio quod
per [illegible] eius. Consequencia sunt tria timor offense
quod per Phares qui dicitur divisio. Amor glorie
per Zaram qui dicitur oriens. Timor gehenne
quod per Esrom qui dicitur sagitta. Sequitur spiritualis
generacio Christi in anima in progressu prime que continet
sex generaciones secundum sex expediencia progressui.
Primum est electio boni a malo per Aram qui dicitur
electus. Secundum est voluntas perfecta in bono exequendo
quod per Aminadab qui dicitur spontaneus. Tercium est
prudencia discernendi [illegible] quod per
Naason qui dicitur serpentinus. Quartum est sensus gaudii
in placendo qui per Salmon qui dicitur sensibilis.
Subsequitur tercia generacio Christi in consummacione prime
ad quam concurrunt sex generaciones secundum sex
ibi expediencia. Primum est robur contra tempta-
cionem culpe et significatur per Booz in quo robur.
Secundum est [illegible] ad opera [illegible] quod significatur
per Obed qui dicitur serviens. Tercium est constancia in
perseverancia [illegible] designat hic Yesse id est insule
[illegible] insula [illegible] viridis. Quartum est fervor
spiritualis perseverancie quod signat David id est manu fortis.
¶ **Secunda quatuordena** in qua significatur secunda
generacio spiritualis in anima
proficiente. Hic secundum sex gradus quorum primus in
voluntate boni. Secundus in declinacione malorum.
Tercius in opere mandatorum. Quartus in impletione consi-
liorum. Ad primum gradum pertinent tria. Primum munditia
cordis quod per [illegible] quam designat Salomon id est
pacificus. Latitudo caritatis ad proximum quam desi-
gnat Roboam id est latitudo populi. Subiectio
voluntatis ad deum quam designat Abia pater
[illegible] in quo amoris et timoris subiectio
intelligitur. Ad secundum gradum qui est perfecta declina-
cio malorum pertinent [illegible] tria scilicet vitacio [illegible]
[illegible] quam signat Asa id est tollens. Vitacio [illegible]
[illegible] quam signat Josaphat id est iudicans.
Vitacio [illegible] quam signat Joram id est
excelsus. [illegible] signatur vitacio mali [illegible]
[illegible] Ad tercium gradum
qui est perfectio operis mandatorum pertinent sex
generaciones [illegible] mandata [illegible]
[illegible] Ad statum perseverancie
[illegible] pertinent duo scilicet fortitudo in aggrediendo
difficilia quam signat Ozias id est robustus domini
vel fortitudo. Paciencia in sustinendo adversa quam
signat Joathan id est perfectus [illegible] paciens
[illegible] Ad statum perseverancie pertinent duo.
Continencia a delectacione in bono [illegible]
quam signat Achas id est continens. Confirmatio
in bono [illegible] quam signat Ezechias
id est confortavit me dominus. Ad quartum gradum
qui est perfectus in impletione consiliorum pertinent
duo. Primum est oblivio terrenorum gaudiorum quam
signat Manasses id est oblivio. Secundum est [illegible]
[illegible] spiritualis [illegible] quam signat
Amon id est [illegible] [illegible] alibi venite

omnes qui laboratis et onerati estis et ego reficiam
vos. [illegible] devocio respectu [illegible] [illegible]
quod signat Josias . in consilio domini [illegible]
respectu futuri [illegible] quod signat Jeconias . [illegible]
Quartum [illegible] [illegible] magis [illegible] quatuor dona [illegible]
[illegible] [illegible] gratiam [illegible] [illegible]
[illegible] attendit [illegible] ad perfectionem religiosorum [illegible]
[illegible] ad perfectionem prelatorum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] post transmigra-
cionem babilonis . [illegible] transitum a statu im-
perfecto [illegible] perfectio religiosorum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quod signat Jechonias
. i. [illegible] mea dei [illegible] voluntaria
[illegible] aliud quam deum querit quod Salathiel
. i. peticio mea deus [illegible] quod signat
zorobabel . i. [illegible] confusionis [illegible]
confusione [illegible] ad perfectionem prelatorum per-
tinent [illegible] [illegible] sollicitudo ad subditos [illegible]
signat Abiud . i. pater meus iste [illegible] doctrina ex-
citans [illegible] quod signat Eliachim . i. resusci-
tans [illegible] sciencia [illegible] [illegible]
Azor . i. videns [illegible] sanctitas vite alios
informans quod signat Sadoch . i. iustus [illegible]
perfectionem activorum pertinet [illegible] perfectio
caritatis ad proximos quod signat Achim . i. fra-
ter meus [illegible] amoris ad deum quod signat Eliud
. i. deus meus [illegible] perfectio fiducie in deo [illegible]
quod signat Eleazar . i. deus meus adiutor
[illegible] [illegible] [illegible] ut omnia reputent
dona dei quod signat Mathan . i. donum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] pertinet [illegible]
. i. supplantacio viciorum quod signat Jacob . i.
supplantator [illegible] perfecta virtutum que
signat Joseph . i. [illegible] [illegible] fidei
[illegible] quod signatur [illegible] vir Marie [illegible]
[illegible] stella maris [illegible] [illegible] qui non mo-
vetur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] signatur Christus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] progenitores [illegible] de excelsis
[illegible] dignitate [illegible] [illegible]
[illegible] gloriari [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] gloriari debe-
mus ne horum mercedem [illegible] [illegible]
vel eciam in toto [illegible] [illegible] hic re-
fulget dignitas [illegible] [illegible] magnos progeni-
tores [illegible] [illegible] [illegible] exiguos ac
viles [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] gloria et humilitati sponte submissus [illegible]
[illegible] mirabiliter indicat [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ge-
neracione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] suscepit
carnem [illegible] [illegible] admiracione sit dignus
[illegible] eciam [illegible] tales progenitores [illegible] dignitatem
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] dubio docemur nos ut [illegible] devicionis
[illegible] [illegible] [illegible] illud [illegible]
nobilitatem [illegible] honore [illegible] [illegible]
[illegible] malo tibi [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] arma [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Achilles [illegible] non [illegible] nec

nec de virtute [illegible] [illegible] [illegible] laudandus
aliquis [illegible] [illegible] nemo inde [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ut consideremus alius [illegible]
[illegible] quam magis ille [illegible] qui [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
de virtute mirabiliter [illegible] [illegible] superbia [illegible]
[illegible] [illegible] si consideraverimus progenitores
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] eciam [illegible] publi-
cano deterior effectus est [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] labor [illegible] sudores tuos in
vanum effundere [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] mercede laboris [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] multo [illegible]
tua merita virtutum [illegible] superbia [illegible]
[illegible] [illegible] nosmetipsos [illegible]
ut in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] laudabiles [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ve-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] virtutum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] assidue [illegible] [illegible] hostem
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] bona [illegible] [illegible]
[illegible] forte ea diripiat [illegible] phariseus
passus est in [illegible] illa [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nobis
[illegible] [illegible] [illegible] gloriosi [illegible] nos deo
[illegible] [illegible] nos reddit [illegible] [illegible]
maiora fecerimus tanto de nobis minora
[illegible] [illegible] maxima [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] gloriam [illegible] [illegible] gloriam
[illegible] [illegible] eciam [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] fecerimus [illegible]
[illegible] dubio [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] operatus [illegible] [illegible] mere-
[illegible] effectum [illegible] opera [illegible] fecimus [illegible]
virtutum merita bonorum humilitatis [illegible]
[illegible] non [illegible] ille poterunt esse lauda-
biles [illegible] si bona tua magna vis [illegible]
noli illa magna putare [illegible] esse magna
non [illegible] [illegible] centurio [illegible] domine non
sum dignus [illegible] dignus effectus est [illegible]
omnes Judeos [illegible] mirabiliter [illegible] eciam Paulus
ait non sum dignus vocari apostolus [illegible]
effectus est [illegible] [illegible] non sum dignus [illegible]
[illegible] ut [illegible] corrigiam [illegible] [illegible]
amicus sponsi [illegible] [illegible] [illegible] indigna
[illegible] [illegible] [illegible] Christus attraxit super caput
suum [illegible] eciam petrus ait [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fundamentum
[illegible] [illegible] ita amicus deo ut [illegible]
[illegible] [illegible] humilem reputet [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] gloriosa [illegible] ancilla [illegible]
reputavit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
quod verbis non [illegible] magis [illegible] [illegible]

[illegible]

ipsi nequaquam animus a compunctione et sui
distrussione distrahat. Cui enim humiliat
corde atque contrito non afficiet in gloria
nec invidie livore nec iracundie furore
vexabitur nec aliqua alia suscipiet passione.
Discite enim a me quia mitis sum et humi-
lis corde et invenietis requiem animabus
vestris. Ut ergo et hic et ibi requiem
multam gestiam humilitatem mites
honorum vanis penitus abstrahamus ani-
mabus. Erit enim et assitus vite pelagus
sine fluctibus transire poterimus et
ad tranquillissimum illum navigare portum
per Christum.

Oratio

Domine Jhesu Christe spes et fiducia mea
pudor esto meus quam per condempcionem
meam suscepisti. Pudor esto quod cre-
ator omnium suscipere volui in consortio
sui dignatus es figmenti mei. Venisti
domine propter peccatores ut omnium peccata de-
leres. Quid tibi retribui quod pro hac
dignatione sit agi. Te laudo, tibi totis
viribus gratias ago pro immensis benefi-
ciis tuis quibus humanum genus redempcioni sue
venisti et precor te piissime domine ut
qui sic pro nobis flexus es ut homo fi-
eri dignareris nos in nobis generalis opere
quos docuisti misericorditer assume et fac
me tibi gratam et debitam servitutem
exhibere. Amen.

Nonum Capitulum De Nativitate Salvatoris.

grater nunc ostendit eius dignitatem
quomodo generaret eius mirabilem
dicens: Christi autem generatio sic erat. Christi
dicit non credat quod deus sit genitus ex
commixtione maris et femine sicut
precedentes sed purus modo mirabi-
li qui sequitur. Cum enim esset despon-
sata Maria Joseph et ipsa de Elizabeth
ad domum suam in Nazareth redisset
tandem Joseph a Judea in Galileam
veniens et desponsatam sibi in domum
suam ducere volens antequam convenirent, id est an-
tequam nuptiarum sollempnia celebrarent
non quod postea convenerint sed ostendit quod pro-
ximum tempus nuptiarum sollempnitatis et
contropus loquendi habet stilo antequam
ponitur more plurium. Et non quod pos-
tea convenerint. Vel antequam convenirent id est co-
habitarent, id est antequam simul in una domo
habitarent. Maria enim conversata nondum
sibi habitabat. Ille in sua et illa ad huc
in sua domo manebat quia licitum non erat
apud iudeos quod sponsus et sponsa antequam nup-
tiarum celebrationem simul convenirent vel
habitarent. Inventa est et visa est Maria et
Joseph in utero habens et grandescere sed quod
sit non invenerit Joseph agnovit manifeste.
Sed hoc est de spiritu sancto operante. Videns
igitur hoc et ignorans tanti secreti mis-
terium dolebat et turbabatur. Ac nolens eam
traducere in publicum, id est divulgare et
diffamare, ne secundum legem adultera lapidare-
tur, nolens eam traducere in domum suam ad
cohabitationem assiduam quia propter misterii
veritatem quod nesciebat se indignum ad
eius consorcium estimabat, voluit occulte
eam dimittere pro contemptu a se eam recipiet.
Legitur enim quod egredietur virga de radice
Jesse. Unde noverat Mariam duxisse ori-
ginem et legitur etiam: Ecce virgo concipiet
et hic de ea credebat impleri. Per hoc quod preco-
niis eius ita resplenduit dignitate ut
propter circumstantiam et venerabilis odio
et non nisi cum timore posset intueri. Ideo
voluit se ad tantam gratiam indicari
indignum se reputans tante sanctitatis co-
habitare. Unde Jeronimus: Hoc testimonium Marie — Jeronimus
est quod Joseph sciens illius castitatem et
admirans quod evenerat celat silentio cuius
misterium nesciebat. Unde et Crisostomus:
inestimabilis laus Marie. Magis cre-
debat Joseph castitati eius quam utero
eo et plus gratie quam non concepcionem
videbat et fornicacionem suspicari non
poterat possibilitatem eam credebat
virginem sine viro posse concipere quam
Mariam posse peccare. Unde Crisostomus. Etiam — Crisostomus
Maria pertulit absque tribulatione pre-
debat enim et videbat Joseph turbatum et
de hoc ipsa turbabatur. Non modicum humi-
liter tamen tacebat et occultabat donum
dei volens potius vilis et mala re-
putari quam ipsum donum propalare et
de se aliquid loqui quod ad iactantiam
pertinere putaretur. Rogabat autem dominum
ut ipse dignaretur remedium apponere
et huic tribulationem et viro tribulationem auferre.
Videns quanta magna tribulatio et anxie-
tas eis erat et quod dominus suos tribulatio-
nibus vexari et temptari ad proborum co-
ronam permittit. Sed tandem dominus utrique
providit. Joseph enim de dimissione Ma-
rie cogitante et deliberante, ubi habes

nec diu deliberandum esse in mentibus et du-
biis ne periret timiditate loquentis. Iussit
deus angelum suum scilicet gabrielem huius aug. et
hoc fecit triplici ratione. Primo quia homo ore
iustus homo facit ad iustam iusto

Exemplum [margin]

proposito. Secundo propter honorem matris quia ne
dimissa notaretur turpi suspicione. Tertio
ut mysterium Joseph tam [illegible]
erat sed hanc eam virginem sibi statim celum ne
ulterius quod dubitaret quam quod dubitabat cui
tus. Deinde apparuit Joseph in sompnis
non manifesta visione quia ipse dubitan-
te animi sompniabat velut sompno infide-
litatis. Et dixit ei Joseph fili David quia
statim ipse reducit eum in memoriam promissio-
nis facte David de ipso christo quasi dicens
gloriam recognosce promissionem facte David
de cuius stirpe tu es et maria et vide
impletam in ea. Noli timere accipere et
domi retinere mariam coniugem tuam non ad
carnalem copulam sed ad cohabitationem cum
ea et ministrationem devotam que non ad
factum et complacencie [illegible]
ingerit. Exemplo igitur marie hec fide-
les coniugatos servata pari consensu conti-
nencia posse permanere coniugium posse
notandum non commixto corporis sexu sed
custodito mutuo affectu. Unde et Joseph
cum maria dicitur quia precium coniugii dile-
ctionis affectus servatur et [illegible]
fructum [illegible] ministravit. Ut ei dicit
angelus. Ne suspiceris quod hec conditione
humana conceperit. Quod enim in ea natum est
id est conceptum de spiritu sancto est id est virtute spiritus sancti
est factum. In ea quippe nasci est concipi
sed de ea nasci est in lucem proferri et
statim hoc dicit quia dux est [illegible] in utero
et exire. Nasci enim in utero est concipi
sed ex utero est in lucem ediri. Hic
quod primo explicata [illegible] Joseph io-
seph ab angelo. Deinde enim narrat im-
pleta [illegible]
ceptu ut supra est dicendum explicatur [illegible]
erit [illegible]
mysterium et hoc explicite sibi re-
velavit quia Angelum pariet autem filium cum
scilicet erit natiuitatis exitu quia ipsa sicut
stella lucem sic virga florem sic [illegible]
[illegible] erat et vocabis nomen
eius ihesum id est saluatorem ipse enim salvum
faciet populum suum a peccatis eorum et non
[illegible] nulla [illegible] ministrare quod

secundum peccatis et hoc propter voluntatem
operandum. Ubi audit angelus eum dici
hominem in quem [illegible] et vocat dum
in salute populi a peccatis quia nullus potest
saluari a peccatis nisi solus deus. Dicitur hic
latenter quod potens sit de perfecte
salvatoris. Joseph igitur certificatus de
conceptione et dignitate marie coniugis
a sompno ducitur et ad mandatum angeli
accipit sponsam in coniugem id est ad non
nec coniugis et uxoris non virgine ergo
quia maior et ei obsequiosis tamquam domine
ministravit. Hinc habemus [illegible] quod si
a deo movemur statum facere debemus.
Ergo si novisti deo aliquem statum si po-
tes [illegible] non parcas quod cito fac-
re habebis statum implere tenebis.
Nota etiam que sine expositione [illegible]
tempus sic facta sunt sic impleta [illegible]
esse. Joseph quod angelum de sacro
mysterio celestis instruit motus
angeli letus obtemperat gaudens diuina
iussa [illegible] Suscipit statim ma-
riam et motis exultantibus gloriatur quia ta-
le meruisset virginem coniugem
dici ab angelo meruit audire hic quia
Joseph mariam cogitaverat dimittere
quam certificatus de mysterio per angelum
accepit eam ut dum significat homo
dubitans in fide vel moribus [illegible]
dicentibus ut confessoribus bonorum solidatur
in fide et subiicit se [illegible]
et non cognovit. Unde cognovit eam do-
nec peperit filium suum primogenitum quia eo
nato dignitatem eius maxime cognovit
[illegible] Vere non cognovit eam
an cuius sit dignitatis sed postquam peperit
tunc cognovit eam [illegible] et digniorem
facta fuit quam totus mundus quia quam
totus mundus capere non poterit [illegible]
te [illegible] uteri sui sola suscepit vel
non cognoscebat eam opere coniugali
propter ea que didicerat donec [illegible]
[illegible] aliquid ut quod [illegible]
[illegible] significandum accipiat
Est enim hic [illegible] donec [illegible] significativa
determinati temporis quo transacto fit aliquid sed [illegible]
iste non [illegible] donec [illegible] hoc
qua completa [illegible] et affirma-
tiva omni tempore et accipitur [illegible] ut ibi
Sede a dextris meis donec ponam

inimicos tuos scabellum pedum tuorum
i. Sede a dextris meis. Videns ergo
abnegatam diu tempore et acerbis quam
nunquam ut hic in proposito. Qui enim
non cognovit eam ante partum multo magis
non cognovit eam post partum cum esset sed
tot signis et miraculis in partu et
per virtutem deum cognosceret deum esse quem
5 natum. Aliqui exponunt hoc de
cognitione faciei dicentes quod ex prin-
cipio Christi in utero virginis tanta erat
claritas in facie eius quod Joseph faciem
ad faciem eam videre non poterat quod spiritus
sanctus a corpore [illegible] impleverat sicut
dicitur de claritate faciei Moysi ex con-
sortio sermonis domini quod non poterant intendere
in eum filii Israel. Et ideo Joseph non
cognoscebat faciem ad faciem quam despon-
saverat donec uterus evacuatus esset.
Remanet igitur et stat gaudens cum sua
benedicta coniuge et ultra quam dici posset
eam casto diligit amore et eum spiritus
gerit fidelitatem et dum cum ea moratur
conservat et simul in sua paupertate
vivunt letantes. Post tribulacionem ces-
sante redijt magna consolatio. Hic et
nobis contingeret si in tribulacionibus pacien-
tes essemus. Stat ergo deus clausus more
aliorum usque ad nonum mensem in utero
reclusus. Et hanc qui [illegible] mundi
ad inferni claustra erat ad confractionem non
in ordinem angelorum reduceret. Stat
benigne et pacienter sustinet et tempus de-
bitum expectat. Congrueret sibi quod ad tan-
tam humilitatis profunditatem deveniret. Ille
debemus hanc dominice affectare nec de-
bemus ad claritatem aut vanam reputationem
umquam aspirare cum tam se voluit deus
maiestatis inclinare. Et quia de hoc solo
beneficio huius [illegible] reclusionis num-
quam ei digne satisfacere possimus saltem
corde hoc cognoscamus et gratias eidem
toto affectu agamus quod nos ex aliis
assumere dignatus est ut ait hic [illegible]
eo respondeamus eidem quod reclusi sumus
ad hanc sermonem. Spiritus quippe [illegible]
et hoc nomen invenimus ut quidem [illegible]
[illegible] acceptabile ac venerabile
et quod maximum. Non enim ad periculum sed
ad cautelam sumus reclusi et in arce re-
ligionis tutissima collocati ad quam
huius mundi nocentissimi venenose sagit-
te ut tumultuosi mali procelle ad nos
tendentes non possunt attingere. Convenit
igitur toto posse mundo reclusa et ab

stracta ab omnibus caducis. Videre cordis
puritate vacare per singulis reclusis maxime
autem pacem sine mentali videtur expedire.
Nam vere [illegible] solitudo cordis si soli-
tudo desit mentis. Et Gregorius. Quid
prodest corporis clausura includi et mente
vagari in seculo. Convenit enim cum talibus
ei gratias agere et ex corde benedicere. Unde
hic in [illegible] nobilissimus est et coram
deo splendidissimus ut homo in [illegible] obe-
dire in exilio in paupertate in [illegible]
in infirmitate in [illegible] mentis et
corporis tribulatione [illegible] et possit
deum laudare et ex corde benedicere ac ei
cum gaudio gratias agere desiderium suum
erigere et eum operibus collaudare. Unde Bernardus
Felix qui passiones corporis sui [illegible] in-
tam ordinat ut quod paciatur propter dei
filium paciatur [illegible] et a corde tollat in-
[illegible] et in ore recipit gratiarum actionem
et vox laudis hic Bernardus. Deum cum bene
attendere quod diligentibus deum omnia cooperan-
tur in bonum ad magnam et [illegible]
[illegible] ita quod in eo locum habet quod [illegible]
ait non contristabit iustum quicquid ei acciderit
quasi sacrum Augustinus quicquid accidit iusto volun-
tati divine deputandum est non potestati ini-
mici. Et similiter ipse dicere possit cum
Job: Sicut domino placuit ita factum est. Sit
nomen domini benedictum. Legitur in tribula-
tionibus seu flagellis et afflictionibus
non debes dubitare quia deus non per-
mittit eas ad suos venire nisi propter eorum
utilitatem. Aliquando ut homo a seculo
se avertens oblectamenta temporalia respu-
at et ad deum se convertens eterna concupis-
cat. Unde Augustinus [illegible]
ad deum vel eum ab hoc seculo avertit. Nec
opportunius ab hoc seculo avertit [illegible]
[illegible] voluptatibus laboribus doloribus
misceantur. Qui enim [illegible] deus et non
[illegible] felicitatibus seculi
[illegible] hoc Augustinus. Et ideo ait
Ideo multiplicati sunt infirmitates eorum
postea acceleraverunt. Aliquando ut peccata
sua melius agnoscat et in penitentia
et se erigat purgatus et mundus fiat.
Unde ait Augustinus quod sicut ferro
in fornace [illegible] flagella grano [illegible] tribu-
lacio [illegible] iusto. Unde fratres Joseph
dicebant merito hec patimur quia peccavimus
in fratrem nostrum. Aliquando ut sublatio ad

Marginal notes (left): alia expositio … donec; i. post … nono mense …; h:
Marginal notes (right): ¶ hic … [illegible]; vii:; ¶ quomodo diligentibus deum omnia cooperantur in bonum [illegible]; Aug⁹; I J:; ¶ flagella dei diversis diversimode … purgare; primo modo; Aug⁹; 2° modo; 3° flagellat deus

adiutorem melius imperfectionem suam vi-
deat et se ipsum agnoscat. Unde ps(almista): Ego
dixi in habundancia mea non movebor in
eternum. Et sic ut me inclinus non extolle-
rer avertisti faciem tuam a me et factus
3° flagellat deus — sum conturbatus. Aliquando propter humilitatem con-
servandam et virtutum custodiam ne de vir-
tutibus suis presumat et in superbiam se ex-
tollat. Unde apostolus: Ne magnitudo reve-
lacionum extollat me datus est michi
stimulus carnis mee angelus Sathane
4° — qui me colaphizet. Aliquando ut sciat
quantum malum sit reliquisse deum et ab
5° — eo esse relictum. Unde Jer(emias) 2: Scito et
vide quam amarum et malum est reliquisse
te dominum deum tuum et non esse timorem
eius apud te. Aliquando ut deus pacien-
ciam aliquorum declaret et per istorum exempla
alios ad pacienciam instruat. Unde Job:
Hec sit michi consolacio ut affligens
me dolore non parcat nec contradicam
xi^mo — sermonibus sancti. Aliquando ut alii magis
timeant et exemplum [illegible] inde sumant.
Unde sapiens: Pestilente flagellato stul-
8° flagellat — tus sapiencior erit. Aliquando ad dei salva-
toris laudem et eius gloriam manifestandam
sicut infirmitates ceci nati et Lazari
fuerunt ut in eis opera dei manifesta-
rentur et ipse deus glorificaretur. Aliquando
ut amorem Christi consignia recognoscat et
iram dei circa se agnoscat. Unde ii
Machab(eorum): Etenim multo tempore non sinere
peccatoribus ex sentencia agere sed statim ulcio-
nes adhibere magni beneficii est indi-
cium. Unde secundum Jer(onimum): Magna ira
Nono affligit — est ad peccatum iram non compesci et secundum
Aug(ustinum): Magna ira dei est quando peccatorem
non corripit sed licenciam magnam in peccatis
currendi permittit. Aliquando ut spem maio-
Decimo — rem ad deum habeat et fiduciam ampliorem
inde accipiat. Unde Aug(ustinus): Tu timere
debes cum tibi bene est. Noli me-
tuere temptari et probari quia non temptatus
reprobaris. Unde et Ber(nardus): Tunc magis irasci-
Vii — tur deus cum non irascitur. Non enim cum vexavit
sed cum feriendo iratus fuit maxime con-
fido propicium eum, cum iratus fuerit misericordie
Undecimo affligit deus — recordabitur. Aliquando ut quia gravius sit et debet
ad [illegible] homo stat sicut eum ad eum
toto corde revocat. Unde ps(almista): Ad dominum
cum tribularer clamavi et exaudivit me.

Aliquando ut homo probetur si deum amet — 1° punit deus
et si virtutes in se habeat. Unde Greg(orius):
Pena interrogat si quis quis
deum veraciter amet. Et alibi: Nemo
in pace vires suas cognoscit. Ubi
enim bella desunt virtutum experimenta
non prodeunt. Aliquando ut homo inde — 2° punit
probatior fiat et per pacienciam coronam
maiorem et meritum amplius accipiat
ut patet de Job et omnibus. Unde
Jacobus: Beatus vir qui suffert temp-
tacionem quoniam cum probatus fuerit accipiet
coronam vite quam repromisit deus dili-
gentibus se. Item secundum eum ut sicut
[illegible] i. donorum col-
lacionem accipiat. Neque enim superveni-
ret ei diabolus nisi eum in maiori ho-
nore effectum videret sicut invidit ad
sicut Adam quem ultra illam dignitatem videt
conspiciendum et cum sancto Job qui videbat — Job
illum a deo miris laudibus coronatum.
Quibusdam quidem flagellis et tribulacionibus — Alii aliquando punit ut [illegible]
attestantur non ad peccati purgacionem et penam
sed ad punicionem et vindictam et ad eterne
dampnacionis inchoacionem et augmentum ut
Pharaonem et quamvis sicut Antiochus et Herodes
et quidam alii sicut passi sunt multi ad huc
hodie videntur pati quibus convenit illud prophete:
Duplici contricione contere eos. Talibus enim
presentes molestie sunt quedam preambula et ini-
cium penarum gehenne [illegible]
[illegible] in gehenna passuri
sunt. Circa sicut vero dominus omnia misericor-
diter ordinat et ad utilitatem eorum cuncta
dispensat. Omnia ergo ut iuste ut misericorditer
facit vel fieri permittit dominus. Et ideo in omnibus
est collaudandus. Unde Aug(ustinus): Vera fidelium — Aug.
humilitas est in nullo superbire, in nullo murmu-
rare, nec ingratum esse nec querulum, sed
in omnibus dei iudiciis gracias deo agere,
illum laudare cuius omnia opera aut
iusta sunt aut benigna. Idem Aug(ustinus): Huius — Corona
[illegible] consideratis sic cor tuum stabilire
et ordinare studeas ut in quibuscumque
adversis et quibuscumque displicentibus
humiliter et pacienter [illegible] te habeas
et [illegible] ita te exercebunt
eius [illegible] fervore et [illegible] amore
[illegible] qui in se et suis
hanc viam [illegible] tenuit et mona-
uit et [illegible] ambulandi per eam [illegible]

Pater enim et si sustinet ut electi et filii regni affligantur hic in interiori homine et exteriori tamen secundum apostolum qui extra disciplinam sunt non filii sed adulteri sunt. Et secundum augustinum, Qui exemptus est a passione flagellorum exemptus est a numero filiorum. Sed et idem augustinus, Nemo sibi permittat quod eorum non permittit. Vere est ut ipsi in fine sic fiant. Sic sperne dixerunt non nobis permittit sperne vitam in hac seculo ad tribulaciones pressuras angustias angustia dolorum et aliarum temptacionum, ad ista propterea nos paremus ne imparati desperamus. Sed aliqui peccatores in hac vita aut non aut rarius flagellantur. Propter eorum desperata et obdurata corda. Et tamen illi quibus gratiam interna propiciatur vere et ut hic flagellentur quia flagellat omnem filium quem recipit, id est quem recepturus est in hereditate eterna. Vidit enim eciam unicum qui sine peccato est. Qui ergo flagellat unicum sine peccato et numquid adoptatum filium cum peccato? Unicus sine peccato non tamen sine flagello. Exemplum nobis proposuit in passionibus suis. Non ergo gaudium debemus vel aliquid sentire gravamina et indigna patientur. oblitus non sumus qui percussit nostri misereri sit quod scriptum est. Omnia enim eterna bona gaudebit ut ea prosperitas ita invaret et eam eterna mala sustinuit que sustinenda proponebat ut nec nullus querere felicitas nec tristis timere infelicitas, secundum augustinum. Expedit ergo nos tribulari hic et affligi et ideo non debemus illis fugere vel spernentes esse sed pocius affectare et diligere quod sepe a malo nos retrahunt et ad bonum inducunt. Contraria vero prospera que debemus et fugere quod contraria producit in nobis effectum.

[illegible] domine ihesu christe **Oracio. C. S.**
qui es inexpugnabilis murus
civium in te sperantium, esto in tribulacione mea refugium, vide tribulaciones et angustias meas et mei miserere per omnes miseraciones tuas omnipotens. Vide infirmitatem meam et pectora miseracione me protege ut tua suffultus providencia nunquam tua destituar consolacione et omnia que contra [illegible] timore tuo et insidiatores meos hostes a me repelle ut tua misericordia

bonitatis tue dulcedine tue vere dignos me et dignam penitenciam pro peccatis meis persolvam. Amen. **Capitulum decimum.**

Denarius tributi solvitur. Nota de tribus [illegible] Maria. C. adhuc pregnante.

Exiit edictum a cesare augusto ut describeretur, id est in scriptis redigeretur universus orbis, scilicet quibus in civitate sua singuli redderent censum. Ut ait [illegible] Nascito domino mundus descriptus. Quia ille veniebat in carne qui electos suos asscriberet in eternum. Unde domine ihesu christe de electis tuis me inscribi facias ut me a celestitate ascribas. Huic regi vero debemus persolvere censum fidei et iusticie, confiteri corde ore et opere. Huic debemus denarium, id est decem leges voluntatis. Cuius insignitam imaginem decalogum legis a quo nullus exhibere debet, id est voluntate eius imaginem quam nullus a denario excipiebatur sic nullus ab observancia mandatorum excipitur. **b. ut** Non modo quod primus imperator Romanorum fuit Iulius Cesar qui secundum ysidorum cesar appellatus quia ceso mortue matris utero ductus prolatus quia fuit, vel quia cesariem natus est, vel quia fortiter hostes cedebat. Unde ab eo imperatores ceteri sunt cesares appellati. Iulio in dominio successit sibi octavianus augustus nepos Iulii imperator secundus qui ideo appellatus est augustus quia maxime rem publicam romanam auxit imperium. Et ab eo imperatores ceteri dicti sunt. Hic recento agnomine predecessoris sui Cesare et cognomine suo augusto vocatus est Cesar augustus a quo eciam mensis qui primus vocabatur sextilis dictus est augustus, vel quia a eo natus est, vel quia tunc de victoria reddit. In tempore istius quod primus cepit imperium quod grece dicitur monarchia et regnavit annis lvii et primus [illegible] hic [illegible] annis circa tempus nativitatis christi in pace regnavit. Et tali tempore christus cui pax ista famulabatur nasci voluit quia pace numquam propter convenit et pacis cultoribus amatores et sectatores sunt inmensitate dignatur. Et etiam cum nasceretur erat rex pacificus et princeps pacis congruum fuit ut ipse cum orbem suam pace [illegible] privilegio primitus [illegible] eciam pace ipse patria venit a mundo dormit et exiguus mundo discipulis reliquit. Ex quo eciam moraliter intelligi quod non etiam nascitur in corde

Nota de censu denarij solvendi et tributo quod reddi debitum est

pacato orbe terrarum in pace factus est
latius autem Pacato orbe omnibus re
gionibus per orbem universum in quietum
silencium universalis pacis sub cesare
augusto imperio celebrata cuius ista fore
narrasset memoratus augustus ad publicam
legibus pacificis ad equam et iustiam
describens compellit edictum et describeret
universis orbis. Volens enim scire omnium
regionum in orbe que dicioni subierant Roma
norum et civitatum in eis regione capitum
quot capita et personarum in qualibet civitate
ut sciret que et quanta deberet inde tri
buta dare et sic tributis redditis ab eis [?]
uarent et sciret per hunc modum singule
terre sub romano imperio melius rege
rentur. Precepit ut de suburbanis opi
dis et vicis et pagis ubicumque habita
rent ad suam quisque civitatem confluerent
ubi territorium habebant vel originem trax
erat et quisque denarium id est nummum ar
genteum preciis decem nummorum usualium

Denarius valebat decem nummos usuales

qui et denarius dicebatur presidi provincie
traderet se subditum romano imperio recognos
ceret et ad soluendum tributum se obligaret
Nam et nummus preferebat cesaris
imaginem et nomen cuius subscriptionem dicebat
cum confessione per quibus quod reddebat presidi de
narium ponebat illud supra caput suum
et proprio ore fatebatur se romano imperio
esse subiectum. Dicebatur enim descriptio pro
fessionum quia census capitis vel census vel
recensitio per singula capita et civitates fie
bant certo denario uno et nomine
redigebantur. Ita scriptum continebant et
pro una census capitis imperatori solue
bant ideo quia se esse subiectos romano imperio
ore fatebantur per scriptum quorum nomina scribe
bant. Hec descriptio prima facta est a cyri
no preside syrie qui missus fuerat a cesa
re augusto in syriam tamquam preses et iu
dex ad ipsam regendam. Iudea quippe eo
tempore presidem proprium non habuit sed ipsa syria
cum preses est Iudea. Prima autem dicitur quantum
ad cyrinum qui cum syria est provincia in
medio est Iudea, in umbilico terre habi
tabilis dicitur posita esse et inde incho
aret et deinde circumstantes regiones alij
presides complerent. Vel prima universalis in
qua universus orbis describitur et aliqui
clares precessisse creditur. Vel prima capitum
in civitate fiebat a preside sed civitatum in
in regione a legato cesaris [illegible]

Sed non preferebat totum orbem sub cesare octaviano

Nota de preside Cyrino

in orbe coram cesare. Hec prima iudea
facta est romanis tributaria seu stipen
diaria. Hec descriptio quot annis in singulis
annis postea facta videtur et ut in evangelio
legitur unde Christus non noluit quod ea tribu
ta dabant omnes ut confiterentur singuli
in sua civitate unde duxerant originem.
Appropinquante autem tempore pariendi
ascendit statim locus suus et ioseph a na
zareth galilee ubi manebat cum maria
desponsata sibi uxore pregnante in beth
leem unde natione erat David. Et ibi natus et
originem trahit fuit de cuius domo et
progenie et familia erat ioseph et etiam
maria ubi habitabat eorum genus et fa
milia ut et ipsi se ibi eandem facerent
confessionem. Ubi vide dominum propter te
cum capite censeri a Christo in terris ut et
nomen tuum ascribatur in celis. In quo de
dit exemplum humilitatis perfecte a qua sal
vator incepit in nativitate et eam continu
avit usque ad mortem in qua humiliavit se
metipsum factus obediens usque ad mortem
[illegible] Cuius non [illegible] tanta tamquam
benigna [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sed et eo tempore dignatus sit
[illegible] pro nobis natus censeri a cesare
[illegible] ob nostram liberationem ipse ser
vicio subdere. Considera etiam quod licet
beata virgo iam concepisset regem celi et ter
re ipsa tamen cum sponso suo ioseph in
quali edicto voluit obedire ut posset
cum filio dicere sic decet nos implere omnem
iusticiam et per hoc dare nobis exemplum obe
diendi omni potestati superiori. Laborat go
[illegible] hoc longo itinere. Nam a na
zareth usque ierusalem sunt xxxv miliaria et
deinde in clivo montis ierusalem usque meri
die est bethleem sita que et effrata est
dicta distans a ierusalem quasi sex miliaria in
circa. Ex hoc loco colligitur quod beata virgo
licet gravida esset et tam vicina partu
ritioni tamen hoc continuabat in corpore quod
ivit de provincia ad provinciam. Quia
ut dicit Augustinus cum esset virgo gravida
salubri levitate planctabat. Cumque
cum [illegible] se habebat pauperes hic non poterat
[illegible] singula singulis. Joseph volens
solvere censum imperatori eciam ascendit
de provincia ad provinciam scilicet de galilea
in iudeam et de civitate in civitatem scilicet
de nazareth in bethleem. Moraliter
ioseph qui interpretatur augmentum id est quilibet

Nota

Moraliter

Nota humilitas

distancia nazareth a bethleem

nem volens specialiter augusti subdi
voluit censum denarium eciam regi debi
tum persolvere. Venit et ascendit de Ga
lilea, id est de mundo et volubilitate
mundane conversacionis, ad Iudeam confessio
nis et laudis divine. Nam Galilea inter
pretatur transmigracio vel rota seu volubi
lis, Iudea vero confessio. Et sic eundo as
cendit de Nazareth in Bethleem,
id est a florida conversacione ad pastum
contemplacionis interne in qua verus est
cibus animarum. Inter Nazareth enim
florem et Bethleem domum panis, id est do
mus refectionis, interest. Ascendit
autem Ioseph cum Maria, quia ipse debens
nolebat hinc separari sic et Ioseph usque
ad mortem habuit Mariam que intacta
manebat amatam. Cumque in Bethleem
essent, quia pauperes erant hospicium inve
nire non potuerunt propter quantitatem et
frequenciam multorum qui ob eandem causam
venerant. Compatere hic domine et con
spice delicatam iuvenem annorum xv
ex longo itinere fatigatam et verecun
dam inter homines circuire querentem ubi se re
ficeret et non invenientem. Omnes eam et se
cum licenciabant et sic in eam fessam in di
versorium se receperunt quod infra civitatem
in fine vici erat portarium sub rupe
grava erat non habens desuper tectum sed
hodie cernitur a rupe de mane dependen
Beda h. tem. Secundum Bedam diversorium est spacium inter
duos vicos ex utraque parte habens murum
et ex utraque parte portam ut sit inde exitus
in utrumque vicum desuper coopertum propter
aeris intemperiem et in festivis diebus
possint ibi homines convenire ad colloquendum
et solaciandum. Et significat curiam inter
paradisum et mundum existentem inquit divi
nus ab erroribus mundi huius. Ibi cum
homines ad illam civitatem propter negocium
aliquod venientes animalia propter aeris in
temperiem locare consueverant. Unde et di
versorium dicebatur quia illuc homines divertebant.
Forte ibi Ioseph faber lignarius praesepe
fecerat bovi et asino quos secum duxerat,
asinum quidem ut virgo pregnans super eum
veheretur, bovem forte ut ipsum venderet
ad censum ipse et progenie solvendum et de
residuo viverent. Vel forte aliquis alius
bovem adduxerat ut illum ibi venderet, qui
tunc cum asino in eodem praesepio comede
bat. Vel forte ambo huiusmodi animalia per alios
Crisos. fuerunt adducta, ut dicit Crisostomus. Cum ergo pau

per quod acquirat consolacionem. Ioseph et Maria
mater domini non habebant servientem non
ancillam. De Galilea de Nazareth soli
venerunt. Non habebant iumentum,
ipsi sunt domini et famuli. Rem novam
ingressi sunt diversorium non ingressi sunt in
civitatem. Paupertas enim timida non
divites non audebat accedere. Ubi cum
venissent, hora competenti, scilicet in media
nocte diei dominice, dum nox medium
iter haberet, in ea die qua dixit: Fiat
lux, et facta est lux, visitavit nos ori
ens ex alto. Peperit ergo filium suum
primogenitum. Primogenitus non dici
tur ordine respectu sequentis sed precedentium
respectu prioris, quia nullum habuit ante illum. Beda
Unde secundum Bedam: Primogenitus dicitur
non postquam alius, sed ante quem nullus.
Et secundum eundem omnis unigenitus est
primogenitus et omnis primogenitus
non est unigenitus. Et quia filius dei
temporaliter nasci voluit ex matre secundum
carnem ut ipse multos fratres acquireret per
regeneracionem spiritualem, ideo potest secundum mem
bra esse primogenitus quam unige
nitus. Et hoc est quod dicit Beda: Christus est
unigenitus in substantia divinitatis, sed pri
mogenitus in susceptione humanitatis.
In nocte natus fuit, quia occultus venit J
et ut eos qui in nocte erroris erant
ad lucem veritatis reduceret. Filium quem na
tum mater statim et devote adoravit et invol
vit ipsum mater ipsa pannis vilibus et
veteribus induendis. Unde pannos dicit
pauperes qui pannis induuntur vestibus
insolitis. Et reclinavit et posuit
eum non in reclinatorio aureo sed in pre
sepio in medio duorum animalium scilicet
bovis et asini, quia non erat ei
locus scilicet alius in diversorio. Vere mag
na nimis paupertas et inopia quia non so
lum non habuit domum propriam sue nativitatis
sed nec in eodem diversorio poterat habere lo
cum convenientem et congruum et oportuit
eum pro medietate loci in praesepio reponi.
Unde verificatum est illud: Vulpes fove
am habent et volucres celi nidos, filius
autem hominis non habet ubi caput suum re
clinet. Et intellige quod diversorium il
lud et stabulum erat arta duobus et
aliis repletum ut non haberet locum nisi
inter brutalia vilissimum. Unde potest dici

Et inimicus factus sum apud te

illud apostoli Et inimicus factus sum ap-
te et ego sic tercio Primo quiuenit in
Egiptus alueolo. Secundo in vili presepio.
Tercio in crucis patibulo. Quarto in se-
pulchro eciam alieno. Vere quanta in-
opia et qualia detestacio. Videte ex
premissis quam male incipiebat statum Christus
homo. Ergo doceo qui consistit in humilita-
te austeritate et paupertate ut vere
possit dicere illud apostoli. Pauper sum ego
et in laboribus a iuventute mea. Hic ergo despi-
ciat huius mundi honores ac pompe
et vanitates atque delicias ac mollicies
et carnis delectaciones et insuper divi-
cie et habundancie ac superfluitates. Vn-
Anselmus
de Anselmus. O amanda et admiranda dig-
nacio. Deus in maiestate glorie. Vermis
contemptibilis fieri non despexisti. Dominus omnium
creaturarum apparere voluisti. Servum tibi
visum et parem nobis esse et servi con-
dicionem dignatus es. Et tu domine omnibus
qui nullam habes indigenciam in ipso
nativitatis tue tempore sed hoc tibi ab
arctissime paupertatis degustare in-
comoda. Ut enim ait scriptura ubi eum nasce-
retur non erat locus in diversorio nec cu-
nabula quibus contineretur tua accipere
habuisti sed in vili presepio sordentis sta-
buli tu qui terram palmo ... involutus
panniculis declinatus es. Et hoc ipsum abun-
dis animalibus mater tua ... accipit.
Consolamini consolamini quia in sordibus pau-
pertatis enutritus est nobiscum Deus in
paupertate. Non cubat in deliciis splen-
didi cubilis nec invenit in terra sua
ubi inclinaret. Videns igitur gloriosus ...
... lucra in voluntate tam pie et de-
licati rex ... sic ... stram-
en paupere honestatem maluit. Vero
dura stratura detestatus est tenera infan-
tulus in quo ... tuis
sericis tuis plumeis lectis durat in
Bernardus
mollibus stipulas elegit. Unde et Bernardus.
Non consolatur ipsum infancia garrulos
non consolantur ... lacrime ...
non consolantur pannis suis ...
in stolis non consolantur stabulum et presepe
amantes primas cathedras in synago-
gis. Sed vigilantibus pastoribus anun-
ciat gaudium lucis et eis dicit natus
salvator pauperibus atque laboratoribus
non vobis divitibus qui vitam habetis con-

lacionem vestram. Et pulchre Bernardus ait.
Filius cuius arbitrio erat tempus quod vellet
eligere tempus elegit quod molestius est presertim
parvulo et pauperis matris filio qui
vix pannos habet ad involvendum presepe
ad reclinandum. Et cum tanta esset ne-
cessitas nullam audio fieri mencionem.
Quare utique qui non fallitur ele-
git quod durum molestius est id ergo me-
lius id utilius id potius eligendum. Et
quisquis aliud docuerit ut seducat ab eo tamquam
a seductore caveatur. Et infra. Iste est
ipse est promissus olim quod sciat re-
probare malum et eligere bonum. Iste scit reprobare et eligere
Mala ergo voluptas corporis et bona
vero afflictio est ... Quidem et hanc ele-
git et illam reprobavit. Puer sapiens
verbum infans caro fit infirma sensibilis
tenera caro omnibus laboribus impotens omnis
operis impaciens. Itaque ad carnales hoc
fuge voluptatem quia post eam mors se-
cundum delectacionis introitum. Agite penitenciam
quia appropinquat regnum. Hoc sta-
bulum illud predicat hoc presepe clamat
hoc illa membra infantilia manifeste
annunciant hoc lacrime et vagitus evan-
gelizant. O dulcia cordis mei ...
... sic ... cor ... et ita ... fiat
et cor meum ... Quidem et hoc pollicitus
est per prophetam. Auferam ingenium a vobis
cor lapideum et dabo vobis cor carneum.
Hec Bernardus. Vidisti ordinem superbissimi pecca-
tis vidisti simul et gloriam regine celestis
et in utroque arctissimam paupertatem attendere
potuisti. Hec virtus est illa evangelica
margarita pro qua emenda et querenda omnia
sunt vendenda et danda. Hec est cunctis spiritualibus
edificiis primarium fundamentum. Hec est spe-
cialis via salutis tamquam humilitatis funda-
mentum et perfectionis radix cuius est fructus
multiplex sed occultus. Potuisti eciam at-
tendere in utroque profundissimam humilitatem. Non
enim sunt stabulum dedignati non presepe non
fenum non certam vilia ad dandum nobis
exemplum perfecte humilitatis. Omne hac virtute
salus non est quia nulla operacio erit nisi super-
bia. Displacet precio. Nempe ut virtutes
recte dicunt vel acceptis fervent aut fer-
vore consumunt humilitatis modicum et absque
ista aliorum ut est virtutes ... Pari-
ter eciam attendere in utroque et maxime in puero

ipsa non parua corporis afflictio. Jntercetus
enim hec eciam causa fuit quod christus matrem
sua in presepio reclinauit et puluinar
nec aliud huiusmodi non habebat
et caput eius quendam lapidem sub si-
gnandi cordis amaritudine posuit quem
Joseph forte feno quod ab animalibus minus
accepit. Et ut dicitur adhuc ille lapis ibidem
ad memoriam inuentus videtur. Paupertate
igitur et humilitate afflictione corporis
Auctor iudicauit et in opposite amplecti et nos
christum pro modulo tuo imitari. Unde Bernardus
Bern. Talibus exemplis vitam nostram ostendit qua
constanter debeo. Sed paupertatis que in
hac mundo dimittis habere noluit propter
longe fecit et expeditum ut terat Sed
humilitatis et mundi gloriam spernit quod
in medium facit ut lateat. Sed patrie quod
mala sustinuit se forte et robustum
facit ut sustineat hec. Unde Bernardus
Aug. Augustinus redemptor noster creatis ludibus
collecturum sue meditacionis apposuit
ut qui diu in secreto maiestatis
fulgentem videre non poteramus sin
in humanitate et apparente conspiceremus aspici-
endo agnosceremus agnoscendo diligeremus
diligendo summo studio ad eius gloriam
peruenire satagamus. Mutabilitate
et nos ad spiritualia procurauit mutabili-
tatis nostre particeps factus est ut nos
sue immutabilitatis participes faceret
inclinauit se ad humilia unde ut nos
ad excelsa sua sublimaret. Unde Bernardus
Crisost. Christus filius dei naturalis eciam dauid fi-
lius esse dignatus est ut nos filios dei
faceret. Seruum suum habere patrem dignatus
ut nos patrem faceret deum. Non enim sustinuit
ueniret ad tantam humilitatem ipse des-
cendit sed ut nos de humili sublimaret.
Natus est statim cadere et nos statim
spiritu nascemur. Et quod primus saluatoris geneco
nec si fructus floricionem gerunt fuit quod
christus qui conceptus fuit in flore scilicet in na-
zareth quod interpretatur flos nasci in stra-
tu in bethleem quod interpretatur domus panis
ut efficeretur quod pertinet ad fructum. Vnde
dicit quod dominus in nazareth concipit et in
bethleem nascitur eo aliquis flore vbi
suscepto se dominus atque panis efficit.
Ideo eciam congruum fuit ut in bethleem
que domus panis interpretatur christus nasceretur
quia ipse est panis viuus qui de celo
descendit qui electorum mentes in eterna
societate reficit. Natus est in bethle-

em que inter duas ciuitates iudee erat
exigua voluit quod eius de terrena ciui-
tatis sublimari. Gloriari terrenum non in
potenti domo sed in via nascitur ut
se peregrinum esse et regnum suum de hoc
mundo non esse ostenderet. Et eciam dicit
Ego sum via qua scilicet ad patriam venimus.
Jn diuersorio se accepit ut nos non pa-
lacia sed diuersoria in hoc mundo querere
doceret. Stabulum ad nascendum elegit ut
cunctorum sentent edificiorum et gloriam mundi
dampnaret. Humilis factus est ut nos hu-
miles et viros perfectos efficeret et ne
ultra magnificare se homo super terram
apponeret. Infirmus factus est ut nos
ad bona opera fortes et potentes faceret.
Pauper factus est ut sua copia nos di-
taret et ne de terrenis diuiciis quisquis
se extolleret. Pannis vilibus inuolutus
est ut nos legis onere absolueret et sto-
la prima immortalitatis indueret. Manus
et pedes eius constringuntur ut manus nostre
ad bonum operandum laxentur et pedes nostri
in viam pacis dirigantur. Jn angusto lo-
co eget ut nobis in domo patris sui man-
siones multas pararet. Et sic in presepio
angusto positus est ut lectos delicatos
et ampla edificia destrueret et ut nos
in celestis regni gaudia dilataret et nobis
locum cordis nostri sibi proximum dilataremus.
Juxta illud fili prebe cor tuum michi. Jn
presepio eciam reclinatus est ut nos quasi
animalia carnis sue frumento reficeret et ut
cibus esset iumentorum homo enim factus
est iumento per peccatum secundum illud homo
cum in honore esset non intellexit compa-
ratus est iumentis et similis factus est illis. Jdeo dominus fac-
tus est fenum et est cibus iumentorum quia
omnis caro fenum est et omnis caro fenum.
Jnter bouem et asinum qui designat populum iudeorum
et asinum qui designat populum gencium
dominus in medio bestiis et mirabiliter
cognoscentes flexis genibus iacentem eum
adorabant et tamquam laudando voces da-
bant. Unde Ambrosius Infantis audis vagitus
non audis bouis dominum cognoscentis mu-
gitus. Agnouit enim bos possessorem suum   Ambr.
et asinus presepe domini sui. Unde et Ysayas
nazareus. Considerare presepe illud quod q
non esset pene iam mundus animal pastor
nos enim vero et verbum dei cognoscite ut
bos possessorem tuum et asinus presepe domi-
ni tui sine tu mundorum animal qui es
et eorum qui ruminare norunt et iam

di ad memoriam devotionis quoque erant
similis sacrificiis atque altaribus apti
sunt sicut ritu ex iudeis et gentilibus
et neque altaribus neque sacrificiis devotionem
est. Per mariam etiam designatur [illegible]
et per ioseph sponsum eius christus per
per annulum hic sic sponsus. Et sicut
maria fecunda fuit non tamen a ioseph
sponso sed a spiritu sancto sic et ecclesia fe-
cunditatem habet non a homine sed a deo. Hic ascendit
[illegible] in bethleem civitatem [illegible]
hic celeste et [illegible] eam preparatam
ex hiis [illegible]. Ecclesia vero in
qualibet anima perfecta parit filium
quod bonum primus conceptum producit ad
effectum et pannis involvit quod ab
hominibus laudibus hoc abscondit et in p-
resepio reclinat quod ex bono opere non ele-
vat sed se magis humiliat. [illegible]
[illegible] angeli [illegible] et [illegible]
[illegible] adoraverunt. Et pastores in re-
gione erant eadem vigilantes super gre-
gem suum [illegible]
iudea inter bethleem et ierusalem ubi iacob
rediens de mesopotamia moratus est
eo tempore [illegible] ubi mortua et sepulta est
rachel et [illegible]. Ubi etiam
in eadem terra pastorum illorum monstrantur
monumenta. Et ecce angelus domini [illegible]
quadam vigilia noctis venit ad eos.
Dividitur enim nox in quatuor vigilias
et stetit iuxta illos in veste candida
et facie rutilanti et candida. Et credi-
tur fuisse gabriel qui virginis conceptum nun-
ciaverat. Unde ipse amplius ceteris gau-
debat de impletione cuius [illegible]
[illegible] sic agebat et christi nativitatem
prediceret. Et claritas dei circumfulsit illos
undique exterius in corpore et [illegible]
[illegible] in signum quod ortus erat sol ius-
titie et in tenebris lumen [illegible]
et appropinquabat claritas glorie. Hoc ergo lu-
men angelus attulit [illegible] re-
novat qui est lux vera que illuminat om-
nem hominem. Magis autem apparuit an-
gelus pastoribus quam aliis [illegible]
per pauperes propter quos christus venerat
secundum illud: propter miseriam inopum
et gemitum pauperum nunc exurgam. Item
illud [illegible] et cum simplicibus sermocina-
tio eius. Nocte per vigiles secundum illud

Angelus prius pastoribus quam aliis quibus apparuit
[illegible]

quod dicitur: mane vigilans ad me in-
venient me. Secundo propter misterium
ut sufficeret quod doctrina [illegible] a pastoribus
et prelatis perveniret ad subditos. Et ti- [illegible]
muerunt timore magno propter insolitam
angeli visionem et subitam claritatem. Et
angelus eos consolatur dicens: Nolite timere
[illegible] evangelizo
vobis gaudium magnum
[illegible] de multis
[illegible]
[illegible]
[illegible] hodie [illegible] isto die [illegible]
[illegible]
[illegible] [illegible]
et parvus [illegible] hodie quia hac nocte [illegible]
gaudium [illegible] et nox illa sicut
dies illuminata fuit ex divina claritate sal-
vator i. salutis amator et dispensator
qui est christus quo ad humanitatem dominus quo
ad divinitatem in civitate david i. in bet-
hleem [illegible]
[illegible] in sacris [illegible]
[illegible] reges et sacerdotes
christus autem rex est et pontifex et ideo hic
dicitur christus i. unctus non unctione huma-
na sed divina [illegible] in humanitate [illegible]
assumpta fuit unctus a deo [illegible]
[illegible] secundum bedam [illegible] Beda
angelus mariam [illegible] ioseph [illegible] pasto-
res instruunt [illegible]
[illegible] ut [illegible]
[illegible]
[illegible] Et hoc [illegible]
[illegible] qui signa [illegible]
Invenietis [illegible] tamen absconditum [illegible]
[illegible] infantem non fantem [illegible]
dei [illegible] pannis [illegible]
[illegible] paupertas et [illegible]
[illegible] in presepio [illegible]
[illegible] humilitas et
[illegible]
[illegible] mundum [illegible] pas-
tores erant simplices pauperes et hu-
miles [illegible] ideo ne timerent et
[illegible]
[illegible] et humilitatis [illegible]
signa adventus domini sed alia erunt sig-
na adventus secundi. Moraliter in hoc in-
struimur quales et a quibus christus inve-
niatur [illegible] non in [illegible] et simplicibus

quod respondet eius infancie. Et a pau
peribus quod videt pannorum involucris
et ab humilibus et contemptibilibus cognoscen
det eius in proposito destinacionem que
tria comprehendit virtutibus religiosorum
scilicet castitate quantum ad primum paupertate
quantum ad secundum et obediencia quantum ad tercium.
Et hoc nato secundo pastoribus angelus
pastoribus apparuit et vigilantibus in
sinuavit quales debeant esse pastores
ecclesie scilicet humiles et vigilantes. Mystice
ergo secundum bedam isti pastores qui gre
ges signant doctores et rectores fidelium
animarum qui vigilant super commissos subdito
rum ne delinquant et custodiunt vigi
lias noctis super gregem suum ne insi
diancium luporum morsibus pereant. Nox
enim pericula temptacionum indicat. Et qui
bus si probos ac subiectos eius qui perfec
te vigilant custodire non cessant. Et
iuxta illos stat angelus ad eorum custo
diam et claritas dei circumfulget eos
ad suam et subditorum ductionem(?). Et secundum
eundem bedam. Nec solum episcopi presbiteri
dyacones vel rectores monasteriorum pas
tores intelligendi sunt sed omnes
fideles qui vel parvule domus sue cus
todiam gerunt pastores recte vocan
tur. In quantum eidem sue domui sollicita
vigilantia presunt et quicumque saltem uni
vel duobus fratribus cotidiano pastu regi
mine debet eisdem pastoris officium
impleat quia iubetur in quantum sufficit hos
cibi dapibus pascere. Immo et unusquisque
qui etiam singularis esse dicitur vitam pas
toris officium gerit et spiritualiter pascit
gregem vigilias noctis super illum custo
dit si bonorum actuum et mundarum
cogitacionum sibi multitudinem aggregans
hanc iusto moderamine gubernare et celesti
bus scripturarum pascuis nutrire et pervi
gili solercia contra insidiatorum spirituum
insidias servare contendit. Denique pastores
de visis et auditis mirati sunt. Hic
veniunt(?) angeli et testis auctoritas prima
videntur quod signo et gaudia testimonii
salutis facto et angelo qui tamquam prin
cipalis inter alios nunciaverat nativitatem
Christi. Multitudo milicie celestis an
gelorum qui nomine milicie designantur quia
pro salute hominum cum demonibus pugnaverunt
vel quia Christus natus est rex celestis eius multi
tudinem angelorum nomine milicie de
signatur quia cum dux ad prelium natus est

ideo eum secundum alchwinum(?) exercitum appel
lat laudancium deum concorda voce de Christi
nativitate eo quod per ipsum sciebat homines
ad salutem deduci et ruinam angelorum
reparari et in honorem dei sua laude et
dicencium. Gloria in excelsis deo. Et merito
quia licet eius gloria ubique reluceat maxi
me in celo empireo ubi est angelorum
et sanctorum habitacio. Et sicut dicitur in terris
a multis despicitur sed in celis ab omnibus
glorificatur. Et in terra pax hominibus non
quibuslibet sed bone voluntatis scilicet eis
qui bona voluntate Christum natum suscipi
unt non contempnunt. Non enim est pax im
piis sed pax multa diligentibus nomen
domini. Nam secundum leonem papam christiano
vera pax est a dei voluntate non divi
di et in hiis solis que dei sunt delectari.
Id enim quippe pacis est hoc est velle quod
iubet et nolle quod prohibet. Pax ergo
nunciatur hominibus bone voluntatis id est
hominibus bonis. Nam bonitate cum volun
tatis dicitur hic simpliciter bonus magis quam
bonitate aliarum potenciarum. Unde quia
voluntas movet alias potencias ad
actus suos et ideo bonitas eius vel ma
licia in omnes alias redundat. Pax sic
influencia tamquam mancius(?) omnibus ab
ipso. Malis autem hominibus non est pax
quia non est pax impiis. Ex hoc etiam
verbo angeli patet quod illa pax que prius
per prophetas predicta fuit futura adven
tu Christi erat pax interior bone volun
tatis. Et secundum quod dicitur in glosa Illa christia
lis(?) mundo quod ipsi ei accidit pax autem
temporalis que fuit in adventu Christi preter
omnibus gentibus sub imperio romano
fuit signa huius pacis predicte interne.
Et hec dicta gloria deo et pax hominibus
quia per Christum est pax glorificacionis et pax scilicet
inter deum et hominem et inter angelum et
hominem et inter iudeum et gentilem lauda
cionis(?) tunc et cetera que sequuntur in [illegible]
esse dicitur Hylarius addidisse. Et anastasius
papa statuit ipsum cantari in missa
diebus dominicis et festivis quia est canticum
gaudii et exultacionis. De gaudio
huius diei dicit Crisostomus super illud Hec
est dies quam fecit dominus. Licet inquit omnes
circulus(?) dies fecerit singulas(?) tamen hunc
diem fecisse dicitur qui ipse dominus natus parata
est in quo mundus exultare gaudet et
letari quod in eo dyabolus suis perdidit
et salutem mundus accepit. Et novum

Collatio

Et multitudo celestis angelorum nun-
ciantis sociata est ut multitudo adve-
nientis dictum angeli confirmaret. Et secundum
Beda Bedam. Uno evangelizante angelorum
multitudo in consonam laudem prorupit
caritatis et affectus sui deo super-
ni dedit et nos suo exemplo instruxit
ut quotiens fratrum eruditionem ex suis
ore audimus vel ipsa que spectantur sunt
sunt nos ad virtutem reducunt statim
deo laudes corde ore et opere reddamus
et opere demonstramus quod hanc natura
sit habere ad pacem omnium fidei spei et
dilectionis atque ad gloriam divine laudatio-
nis essent gaudendi. Deinde osten-
debant angeli in celo cum iubilo et can-
hic de devotione angelorum et leticia celestium spirituum ticis multiplicaverunt hec psallentes gaudentes suis.
3. Tota igitur superna curia exhilarata
magnoque festo facto et laudibus et gra-
tiarum actionibus deo pro exhibitis vene-
runt omnes per ordines suos videre faciem
domini dei sui et adorabant eum et intue-
ntes ipsius cum omni reverentia laudem eandem
consonabant et cantica. Tunc enim cor
talibus auditis nemo credidisset
in celo quod constrinxisset dominum suum sic
humiliter constitutum in terra. In nullo cor
eorum potuisset hec tanta superbia. Unde
apostolus: Et cum introducit primogenitum in
orbem terrarum dixit: Et adorent eum omnes
Aug angeli dei. Unde Augustinus: In stabulo nas-
citur et a matre maria vili fascia cingi-
tur et in presepio reclinatur. Non erat ei
cedrina domus nec lectus eburneus
in quo poneret membra et cum parvulo
receptaculo. Verbo velut exul et pe-
regrina in aliena domo mundi dominum
peperit et tamen fecunda paupere sed fecu-
ris pro pannis vilibus involvit
et in presepio collocavit. Quem ut pe-
perit statim ut deum adoravit. O stabulum
felix presepe beatum in quo nascitur christus
et reclinatur deus. Ibi fuerunt ob-
sequentes angelice potestates et solatium an-
gelorum. Ibi erat multa multitudo exultantium
Ubi vagiebat christus in stabulo et
fiebat leticia magna in celo. Plora-
bat in presepio christus et de ipso ex-
ultat multitudo celestis dicentes
resonantes gloriam deo in altissimis et in
terra pax hominibus bone vo-
luntatis. Et beatitas celi nata est in
terris. Descendit pax sed de celo
et unde angeli congratulantes dicebant

gloriam in altissimis deo. Exultant angeli
quando [illegible] maria mater dei effecta. Gau-
dent angeli de christo [illegible]
cum [illegible] mater cum magno timore
et cum timore exultent et cum exulta-
tione timida consonante hic Augustinus.
Post hec pastores loquebantur ad invicem [illegible]
dicentes: Transeamus usque bethleem et videamus
hoc verbum et videamus ibi celestis A 2.
[illegible] hoc verbum [illegible] vere digna
ut recordamur que nobis facta sunt et im-
pleta est quod verum dominus fecerit [illegible] aliquid
factum non potuit et ostendit id est revela-
vit nobis quod videamus primum
natum [illegible] verbum angeli nobis signatum
Verbum enim [illegible] in sacra scriptura sepe
pro re digna. Verbo accipitur ut [illegible]
Non erat verbum in domo sua id est res
grandis quam non audiret [illegible] Vel
videamus hoc verbum quod erat in principio apud
patrem quod caro factum est quia cum caro
dominum videt verbum videt quod filius
est quia factum est quia tanta virtute in carne
constituit et sic factum homo [illegible] invisibile
ostendit nobis quod in deitate videri non
poterat. Et venerunt festinantes [illegible]
[illegible] ex vehementi gaudio et desi-
derio videndi infantem natum et festi-
navit ut citius redirent ad gregem suum
sub custodia dimissum. In quo sig[illegible]
[illegible] devotio et sollicitudo querendi
Nemo enim cum desidia querit christum
invenire [illegible] ad quod secundum
Beda Bedam festinanter [illegible] pro [illegible]
gressus accelerare [illegible] in fide [illegible]
[illegible] Et invenerunt ma-
riam et ioseph et infantem positum in
presepio. Et habundantia quippe pacis
qua tunc homines gaudebant et propter hospi-
tes supervenientes frequenter porte non
claudebantur ideo pastores [illegible]
et ad primum venire potuerunt. Invene- B 2.
runt christum cum maria virgine et io-
seph viro iusto et in presepio quod
docemur quod qui vult invenire christum
debet habere munditiam cordis [illegible]
sui et quod maria virgine [illegible]
[illegible] quod ioseph iusto et
humilitate et reverentia [illegible] dei
quod hic humile presepium [illegible] Invene-
runt autem christum cum maria et io-
seph [illegible] et [illegible]

Jacob qui et Israel videns dominum deus utramque uxorem scilicet Rachel et Liam habuit. Videntes autem actibus corporalibus et exterius signum secundum tenorem cognoverunt cognitione intellectuali et per fidem interius de verbo i. de filio dei dominum esse quod dictum erat illis ex parte hac et sic per cognitionem humanitatis venerunt ad cognitionem deitatis. Quia ut predictum est non solum exterius sed etiam interius fuerunt illuminati de cognitione. Ubi meditati et admirati plurima referebant que ab angelis audierant. Et omnes qui audierunt mirati sunt et de meditationis mysterio et de pastorum attestatione. Moraliter. Spiritualiter ergo nos qui volumus spiritualiter invenire Christum transeamus sicut vicini scilicet colloquii per meditationem scripture, vigilie per contemplationem caritatis, pastorum per degustationem gratie. Vel volentes invenire Christum debemus collos per pectora confessione transire per carnalium et spiritualium abiectorum pastorum confessionis de fidei accedere et hoc usque in Bethleem i. domum panis per dulcorem degustationem. Et tunc inveniemus Christum in conspectu cordis nostri predicantem sue puritatis explicationem cum deliciis sunt esse cum filiis hominum. Spiritualiter etiam et anagogice per Bethleem que interpretatur domus panis patria celestis designatur ubi est ille bonus panis a quo iustificati sunt. Omnis qui manducat panem in regno dei. Ad hanc Bethleem debemus tripliciter transire, scilicet primo de vitiis ad virtutes, secundo de virtute in virtutem, tertio de hoc mundo ad patrem sive de morte ad vitam. Igitur secundum consilium Bede transeamus et nos exemplo horum pastorum usque in Bethleem civitatem David cogitando et recolendo amando et meditationem Christi dignis honoribus celebrando. Transeamus etiam abiectis carnalibus concupiscentiis toto desiderio mentis usque in Bethleem supernam i. domum panis divini non manufactam sed eternam in celis et recolamus amando Christum carnem factum qui illuc carnem ascendit ubi sedet in dextera patris. Illuc enim

tota devotionis instancia sequi et sollicitudine cordis ac corporis castigatione gerere et quod illi in principio viderunt vagientem nos in patris solio mereamur videre regnantem. Non tamen hinc tedio in desidia ac torpore quiescamus sed alacriter sua vestigia sequamur. Et sic videntes cognoverunt sic et nos que de eo sunt de salvatore nostro plena dilectione festinemus amplecti ut hec in futuro perfecte mentibus capere et comprehendere valeamus. Maria autem conservabat omnia verba hec in corde suo: omnia scilicet verba hec scilicet de annunciatione angelica de exultatione Iohannis in utero de ortu salvatoris de cantico angelorum ac de apparitione et fide pastorum conferens ea in corde suo cum scripturis prophetarum. Vere ergo optima discipula que audita conservabat in corde ruminando et omnia in oblivionem dando et confessionibus dispensata frequenter repetendo. Ipsa fuit archa continens divinorum eloquiorum archana. Conservabat ergo omnia et in corde ruminabat ut postea ipsa diceret et narraret scribentibus et in tanti adhuc mundo predicarent. Ab ipsa enim apostoli plena de gestis domini didicerunt maxime ea que contigit antequam eos vocaret et ad ipsam omnes quasi ad magistram recurrebant. Et quasi scrinium scripturas legerat et prophetas sciebat conferebat que fiebant sicut acta de deo cum hiis que noverat prophetas scripta de eo attendens prudenter quomodo prophetie implebantur in puero nato. Conferens ergo ea que in puero fieri videbat cum illis que de eo in oraculis prophetarum legerat tanto certius eum deum credebat quanto ea que de illo legerat in eo compleri cernebat. Et ista collatio erat ei delectabilis valde et utilis eterna. Quia secundum Ieronimum ipsa pastorum fuit in filij sui educasse ad tempus in celis cum apostolis ut eos plenius instrueret que cum familiaris viderat et tractaverat propter quod in melius exprimere poterat et aliquid dicit glosa quod in melius non nisi mater conprimens. Maria ergo virginalis pudicitie iura custodiens et nec cuiquam impudica ore quia corde secreta sunt que noverat alii divulgare volebat sed tanto corde servata tempus congruum expectans quo deus ea divulgari vellet.

et quod vellet diceret exprobabat
conferens ea que videbat cum hiis que acta
et que in scripturis legerat agenda.
Legerat enim in ysaia Ecce virgo con-
cipiet et pariet filium et videbat se vir-
ginem et concepisse et pepisse. Legerat
Cognovit bos possessorem suum et
asinus presepe domini sui et videbat
deum et suum filium inter hec animalia
vagientem in presepio. Legerat Egredietur
virga de radice yesse [illegible] et vide-
bat se de stirpe David ortam et natam.
Legerat Nazarenus vocabitur puer iste
et videbat se in nazareth de spiritu
sancto concepisse. Legerat et tu bethleem
terra iuda etc. et videbat se in bet-
hleem pepisse. Comparat ergo scrip-
turarum et que legerat factis et hiis
que audiebat et videbat et in omnibus
vidit divine sapientie convenire concordiam et
hec certa fidei argumenta. Sed quanto
gaudio putas cum se matrem dei cog-
nosceret quia ut ait Doctor de sancta ma-
ria virgine scribitur quam dei mater esse
credit omnem altitudinem que post deum
dici vel cogitari potest. Pastores autem
abierunt cum gaudio ingenti et rever-
si sunt ad curam et custodiam gregis sui
glorificantes corde et laudantes ore
deum tanquam auctorem et opificem in omnibus
hiis de omnibus que audierant scilicet ab angelis
et viderant in bethleem propriis oculis
sicut dictum est ab angelo ad illos. Et ideo
gloriam deo laudes quam referebant quamvis
aliud venientes invenerunt quam sicut
ad illos dictum erat. Ipsi enim de tam
eximio beneficio toti mundo generaliter
collato et eis specialiter ostenso gaudi-
entes devotorum sua in laude dei
exultabant et deum glorificabant. In hoc
enim conveniunt devoti quia post contemp-
lacionem salvatoris redeunt ad exer-
cicium actionis. In quo datur forma
pastoribus ecclesie qui aliis dormienti-
bus debent vigilare et vere aliquando
in bethleem contemplacionis et ad studium
sacre scripture et ibi pane celesti reficiantur
et refecti pane doctrine ad pascendum gre-
ges redeant. Videmus ergo Maria
stabat et videbat. Vade nunc et tu
ad videndum deum prece coram filium et
genibus flexis adora dominum tuum et
eius matrem et dicas salutata eam

Ioseph sanctum senem. Deinde osculare pedes
pueri Ihesu iacentis in presepio et roga
dominam ut eum tibi porrigat vel accipere
permittat. Accipe ergo eum ad te
et inter brachia tua detine. Intuere
vultum faciem eius diligenter et reverenter
deosculare et delectaris in eo corde.
Confidenter hoc facere potes quia pro
salute omnium venit ad peccatores et
cum eis humiliter conversatus est et tandem
se eis in cibum dimisit. Sua benig-
nitas durus patienter permittet quod tuo
velle se tangi nec imputabit pre-
sumpcioni sed amori. Semper tamen
cum reverencia et timore hoc facias
quia ipse sanctus sanctorum est. Postea eum
de manu matris suscipe et considera studiose
quam diligenter et prudenter eum lactat
et gubernat ac cetera obsequia ei facit.
Ora et tu adsistendo pariter et ad-
iuvare eam si poteris. In hiis delecta-
re continua et sedule meditare pre-
sencia et quantum potes fac familiaritatem
apud ipsum et dominam ipsam et intuearis fac-
ies eius sepe in quas desiderant angeli pro-
spicere. Sed tamen ut dixi cum reverencia et
timore ne paciaris repulsam de presump-
cione. Reputare enim te debes in-
dignum in consortio talium ac tantorum.
Ut Anselmus dicit nunc mente cum anima de- Ans
vote in bethleem conspice et in
hospicium divertens cum illa assiste et ob-
sequere parienti locatoque in presepio par-
vulo cum ipse in voce exultacionis
clamans cum ysaia Parvulus natus est
nobis et filius datus est nobis. Et
amplectere illud divinum et dulce pre-
sepe. Exigat vincat amor timorem
et expellat affectus ut sacratissimis pu-
eri pedibus labia figas et oscula geminas.
Deinde pastorum excubias mente pertrac-
ta. Angelorum occurrente exercitu ad-
mirare. celesti melodie interesse
preces sit corde et ore decantans. Gloria
in excelsis deo et in terra pax hominibus bone vo-
luntatis. Et Augustinus Angelorum voce quam Aug
dulcissimis pueri natus cognitus est a
pastoribus predicatus est cum angelis legerunt
audivimus gloria in excelsis deo et in terra pax ho-
minibus bone voluntatis. Festa vox et gratulatoria vox
non tunc femine cum illius edidit pre-
lium sed gaudio gaudens virgo peperit

salvatorem. Dicamus ergo et nos
et quanta possumus cum exultacione dica
mus. Dicamus inquam et nos fideli cor
de devota mente. Gloria in excelsis deo
et in terra pax hominibus bone voluntatis. Et hec predi
vina habet laudes dei, hominum, angelorum
gaudium, quia valemus consideracione
presentem fide et spe et caritate. Concedite
in eum est ihesus nazarenus. Cum
pastoribus primum veneratur cum ange
lis ympnum dicito, cum archangelis
chorum ducito. Exulta et si non po
tes ut Iohannes exultare, cum
david intellectualiter dicite testam
ti concordia. Gaudete natiuitate
et quadruplici natiuitatis vinculo
liberatus es hodie. Veniat et nos
cotidie ut videamus verbum in presepe
positum, in altari cotidie sub specie
medio incarnatum cum audibus sensibus
vestris consideremus quod triplex est christi nati
tas scilicet divina, humana et spiritualis. Prima
est ex patre eternaliter, secunda ex matre tem
poraliter, tertia in mente spiritualiter. Iste
tres natiuitates sunt secundum tres
personas quia scilicet deitas, caro et spiritus.
Verbum ex patre nascitur, deinde ex matre
nascitur caro, in mente nascitur per gratiam
spiritus sancti. Ex patre nascitur, ex matre
semel, in mente sepe. Secundum natiuita
tem divinam christus habet patrem sine matre,
secundum humanam habet matrem sine patre, secundum
spiritualem habet patrem et matrem secundum illud
quicumque fecerit voluntatem patris mei
qui in celis est, ipse meus frater et soror
et mater est. Habemus christi natiuitates
computat ecclesia in die natiuitatis cuius
primam natiuitatem representat in missa
que cantatur in nocte quia divina natiuitas
nobis est occulta. Secundam representat in
missa que cantatur in aurora quia nati
uitas humana fuit partim occulta scilicet quan
tum ad modum et partim manifesta scilicet
quantum ad effectum. Tertiam representat in
missa que cantatur in die quia spiritualis na
tiuitas manifesta est, in qua christus
concipitur per affectum, nascitur per effectum,
nutritur per conceptum. Honorabilem et
venerabilem civitatem Bethleem pusillam
et minimam per quam nobis regressus patet
factus est ad paradisum et patriam. Hec
civitas spacio modica prius dicta est

Effrata et postea facta est ubi panes mag
ni que tunc sedere facta est domus magna
habundancia et tunc vocata est Bethleem,
id est domus panis propter eventum habun
dancie superveniens. Hec civitas
non est minima in principibus iuda, id est in
dignitate et excellencia, sed precipua propter misterium
adventus christi. Ibi enim natus fuit
david. Ibi sacrificium sollempnizatum. Ibi
nupcie Ruth et Booz celebrate in
quo prefigurabatur humanitatis et divinitatis
coniunctio. Verum sacrificium et immacula
bile agnus. Hec constat gaudiorum
in adventu christi. O quis digne pen
set gaudium angelorum laudancium, pas
torum videncium, regum adorancium, populorum
credencium. Item constat in ortu post
adventum christi qui hodie fecit ...
rebus creandi. Deus magnus et magnificus
quod inde exivit germine nobile scilicet deus
et creator omnium unde regibus proposi
tus. De huius civitatis laude sic dicit
Bernardus: O Bethleem, quasi pusilla sed mag
nificata a domino, magnificavit te qui factus
est in te parvus ex magno. Gaude civi
tas sic audiat, non invideat propterea
illud stabulum et illud presepium gloriam.
Ubique gloriosa dicta sunt de te civitas
dei. Ubique canitur. Certum homo natus
est in ea et ipse fundavit eam altissimus.
Hec Bernardus. Bethleem sita est in monte
longo sed arto ab oriente et occi
dente in occidentem. In eius fine orien
tali sub rupe quadam que erat in fossa
diversorio alluxit nobis sol iusticie christus
deus deus noster et cum accidisset ad
terram ut quidam pedes erat presepe
iumentorum in quo dulcis puer ille
fuerat reclinatus. In hac civitate est
sita et venerabilis et mire pulchri
tudinis et devocionis ecclesia cathedralis
consecrata in honore beate marie virginis,
quam edificari fecit Helena mater Consta
ntini imperatoris, in qua est cripta et in
illa pulcherrimum altare marmoreum
in loco ubi virgo maria peperit et christus
nasci voluit. Et est etiam in ipsa ecclesia
capella pulcherrima et devota in
qua erat illud presepium venerabile
et divinum. In eadem ecclesia est sepulchrum
innocentum et sepulchrum sancti Ieronimi.
Ibi etiam beata Paula et Eustochium

Vij

Lex

Bernardus

requiescit. Reliquie trium magorum in qua
stella dux magorum dicitur vidisse
hanc autem statim et deo dictam civitatem
huius secus elegit ut ibidem deo de-
serviret. Decorata est gemma et
austriach terra cuius cum multis aliis
virginibus in monasterio premonstratensi
deo servivit et dive contemplacioni de-
votissime vacabat. Regnum mundi
et omnem eius ornatum propter amorem
domini nostri Ihesu Christi et locis devocionis quam
reperiebat. Multi sunt ex hiis qui deside-
rio terre sancte de terra et de cognacione
sua et de domibus patrum suorum exie-
runt licet terra et civitates hominum propinquis
religioni sint impedimento. Maluerunt
enim in terris peregrinari corporaliter herere
quam statum civitatum quas Christus spe-
cialiter elegit scilicet civitatem bethleem et na-
zareth que tamquam ille ardencie sal-
vatoris gloriosa habitacione
illustrantur. In nazareth enim dilectissimo sancto
ex maria virgine fuit deus conceptus
in bethleem natus in ierusalem pro salute
nostra crucifixus mortuus et sepultus.
In bethleem quoque sepultus adam et marie de
qua ad viii miliaria vel circa versus austrum
et ebron civitas ubi in agro damas-
ceno fuit primus adam de rubea terra
formatus. De quo agro ad tactum
acrius et spectandum dux. Ubi ipse adam
cum coniuge sua et quidam est sepultus
et tres magni patriarche scilicet abraham
ysaac et iacob cum coniugibus suis.
Christus itaque natus est ut captivum
hominem liberaret et prefiguratum fuit
in pincerna pharaonis cui in carcere
videbatur quod coram se vitis crescebat
vitis habens tres propagines sive ramos
que cepit florere et uvas producere quas
in calicem pharaonis exprimebat potum pharao-
ni offerebat qui statim sompnio interpre-
tato post tres dies liberatus est.
Sic hodie genus humanum miserabiliter
sustinuit captivitatem. Vitis id est Christus
de terra scilicet maria excrescebat
qui in se tres propagines scilicet carnem
et animam et deitatem habebat. Vel tres
propagines sunt tres persone sancte trinitatis.
Tercia vero die passionis vinum sanguinis

suis fuit in cruce expressum et regi
celesti oblatum tunc genus humanum
de captivitate est egressum. Hoc vinum
regem celestem ita inebriavit quod omnem
offensam humano generi relaxavit.
Hoc vinum nobis sub sacramento re-
liquit ut cottidie regi celesti pro nostris
offensis offeratur quia cottidie a nobis
offenditur. Vel eciam Christus nasci-
turus vinea engaddi floruit et Christum
veram vitem venisse ostendit.
Modus autem nativitatis Christi figuratus
est in virga aaron que floruit et
fructum amigdalarum protulit. Sic-
ut virga illa inaudibiliter contra naturam
germinavit. Sic maria preter ordinem
nature inaudibiliter filium produxit. Vir-
ga aaron protulit fructum sine planta-
cione. Maria genuit filium sine viri
commixtione. In testa amigda-
lina dulcis nucleus latebat in testa
carnis Christi dulcissima deitas abscondi-
ta erat. In virga aaron inveni-
tur viriditas floris suavi-
tas et fructus ubertas. Sic maria
habuit viriditatem virginitatis suavitatem
pietatis et ubertatem gracie sanctita-
tis. Non solum autem Christus iudeis
sed et paganis ortum suum demonstra-
vit quia omnes homines salvos fieri voluit.
Unde octavianus qui tunc toti mundo
dominabatur et a romanis tamquam deus
reputabatur sibillam prophetissam consule-
bat si in mundo aliquis eo maior
futurus erat. Eadem autem qua Christus
in iudea nascebatur sibilla rome
circulum aureum iuxta solem contemplabatur
in quo circulo virgo pulcherrima reside-
bat que puerum speciosissimum in gremio
gerebat. Quem illa cesari octaviano mon-
stravit et regem potenciorem ipso natum
esse intimavit. Tanto ergo debet
cum gaudio cantari sic hodierna sollemp-
nitas. Hodie namque natus est Christus
et sic est dies natalis regis eterni
et filii dei summi. Hodie puer natus est
nobis et filius datus est nobis. Hodie
sol iusticie qui in nubilo erat clare
effulsit. Hodie sponsus ecclesie electorum
tamquam sponsus de thalamo suo processit.
Hodie speciosus forma pre filiis hominum

desolatum faciet sed audi hodie
illuxit nobis dies redempcionis nove
reparacionis antique felicitatis eterne
hodie pax et concordia nobis de ce-
lis decantavit in ympno angelico
qui hodie et sequitur hodie ut cantat
ecclesia per totum mundum melliflui facti
sunt celi hodie apparuit benignitas
et humanitas salvatoris nostri dei quia
ut dicit Paulus ad Titum apparuit in
nostra carne Sapiencia vero eterna
gubernacio per benignitatem omnia creavit
sive nunc apparuit in humanitate Ho-
die adoratur et deus consuetudine
cadunt peccata hodie et nos cum christo
simul regenerati per gradiens christus ergo
et ipsi christiani hodie illa duo mira-
cula coniunguntur que omnem superant in-
tellectum et sola fides apprehendere po-
test quia deus nascitur et virgo parit
hodie aliorum miraculorum claruit
multitudo Dum enim omnia que sunt
nature deum fecit hic clarius elucescit
cum ibi inchoata hic manifestata
videntur unde illa ac istis iunge et
applica Merito ergo est ista dies
gaudii et exultacionis ac leticie
magne nimis **Oracio iii**

Ihesu dulcis qui de ancilla humi-
lis natus de humili natura humi-
litatis pannis involui et in presepio
reclinari voluisti da michi clementissi-
me domine per tuam venerabilem nativita-
tem renovari in me nove vite sancti-
tate et sic sub [illegible] et pannis nove
religionis humiliari et me arta re-
gularis discipline studia velut in
quodam presepio reclinatus ad culmi-
ne humilitatis valeam attingere et que
nove humanitatis et [illegible] veri
dignitatis ob [illegible] percipere da michi tue divi-
nitatis et eternitatis esse participem
Amen

Decimum Capitulum De Circumcisione domini

Postquam autem consummati sunt dies octo

[illegible]antitate dei utraque ex
trinitate [illegible] ut eum
[illegible] puer statim legitur propter
ea quod hoc erat tempus circumcisionis depu-
tatum vocatum est et declaratum et nomen
eius est Ihesus id est salvator quod in circum-
cisione solebat nomen imponi quod
nomen iam impositum a deo preor-
dinatum id est prenunciatum et ab angelo priusquam
in utero sit conceptus conceptus est de spi-
ritu sancto Porro circumcisionis a deo patriar-
cha abraham exordium sumpsit qui
et nominis amplificacionem accepit Sta-
tim signaculo circumcisionis augmentum
et immutacionem promeruit nominis ut qui
prius dicebatur abram id est pater excel-
sus deinceps ob meritum fidei dicere-
tur abraham id est pater multarum gencium Nec
solus ipse sed et venerabilis uxor
eius augmentum nominis cum immuta-
cione promeruit ut que prius dicebatur
Saray id est princeps mea et domus sue
tantum deinceps diceretur Sara id est prin-
ceps omnium recte et deinde feminarum
Ex hoc ergo in consuetudinem ve-
nit quod ad huius rei imitacionem nomina
imponebantur pueris in die circumcisionis
eorum et sic [illegible] et [illegible] Ab
humilitate ergo que radix est et custos
virtutum Ihesus sumens inicium circum-
cisionis accepit signaculum ut per te signa-
culum ut per te sanguinis sui precium nos
reddamus effundere se verum verissimum
salvatorem ostendit predicens cum quo
quod signo promisso [illegible] assimila-
tus est omnibus [illegible] signacula recipere
Deus magna hodie sunt facta Pri-
mo nomen Ihesus est manifestatum quod
ab eterno sibi erat impositum et ab an-
gelo priusquam in utero conceptus vocatum
Angelus enim gabriel missus ad ma-
riam ait Ecce concipies in utero
et paries filium et vocabis [illegible] in circum-
cisione nomen eius Ihesum sed a deo prius
sibi impositum Unde in ysaia Voca-
bitur tibi nomen novum quod os domini
nominavit Sed in origine vocabulum origo.
Ihesus dulce et gloriosum omni adoratu
cultuque dignissimum nomen quod super
omne nomen non decuit primum ab
hominibus appellari neque ab eis impo-
ni sed ab excellenti quadam
[illegible] Hoc est nomen [illegible]
tum est ut cum salvator sic appellari [illegible]

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

Et quamvis hoc nomen aliis ante fuerit
impositum tamen fuit nomen in Christo
insignitum fuit enim appositum ab hac proprietate
quod est salvator omnium que in aliis non
fuit licet salutem in aliquo facto figuraliter
temporalem fecerit. Ihesus enim hebraice
salvator interpretatur latine. Dicitur autem
salvator quod a potentia salvandi. et sic
convenit ei hoc nomen ab eterno. Secundo
ab habitu salvandi et sic fuit ei appositum
ab angelo et convenit ei ab conceptionis
sue principio. Tertio ab actu salvandi
et sic fuit vocatum nomen in circumcisione
et convenit ei ratione passionis sue. Igitur
secundum Eusebium hoc nomen dictum quo aliquis
[illegible] regibus indicabat non novum
est sed antiquum quod aliquis salvator
vocatus est secundum carnem qui erat salva
tor secundum divinitatem. Unde considerat digni
tates huius nominis. Primo quod hoc nomen
fuit ab eterno preordinatum et conservatum
Secundo fuit divino ore nominatum. Tertio a patri
archis et patribus antiquis desideratum
Quarto a prophetis prophetatum. Quinto ab aliquo
tam Ihesu nave qui et Iosue dici(tur)
prefiguratum. Sexto ab angelo Gabrieli
et Ioseph pronunciatum. Septimo a beata virgi
ne predicatum. Octavo a Ioseph hodie
impositum. Nono ab angelis divulgatum
Decimo ab apostolis magnificatum. Undecimo
a martiribus testificatum. Duodecimo a confessoribus
collaudatum. Terciodecimo a sanctis virginibus tamquam
oleum effusum degustatum. Est autem secundum
Augustinum differentia inter nomen Ihesu et nomen Christi
quia nomen Ihesu est nomen proprium sed nomen Christi est
nomen gratie et salvandi. Item nomen Christi
est nomen gratie sed nomen Ihesu est nomen
glorie. Dicitur enim hic per gratiam baptismale
a Christo dicitur christianus sic in celesti gloria
ab ipso Ihesu dicetur a salute vel a salva
tore salvati. Et Christus est divina [illegible] gra
tiam et gloriam tamen dicitur per diversa
nomen Christi et nomen Ihesu. Moraliter
secundum Bedam. Dicit Christus in sua circum
cisione spirituali accepit hoc nomen Ihesu
ita electi in sua circumcisione spirituali par
ticipant isto nomine ut sicut ipsi a Christo
dicti sunt christiani ita et a salvatore vo
centur salvati. Unde credo nomen eius
non solum prius in verbo esse [illegible] fide
conceperunt sed est iam perfecta a Deo vo
catum est. Hoc est ergo nomen quod est

omne nomen. Hoc enim est aliud nomen sub
celo datum hominibus in quo oporteat
nos salvos fieri. Nomen quod secundum Bernardum Ber.
est mel in ore in aure melos in
corde iubilus. Nomen quod ad instar olei
lucet predicatum pascit recogitatum
lenit et ungit invocatum. Et secundum
Petrum Ravennatem hoc est nomen quod dedit Pe. Ra.
cecis visum surdis auditum claudis
gressum sermonem mutis vitam mor
tuis totamque dyaboli potestatem de ob
sessis corporibus virtus huius nominis ef
fugavit. Unde hoc nomine dicit Augustinus
Ihesus est nomen dulce nomen delectabile
nomen confortans peccatorem et nomen beate spei
Ergo Ihesu esto mihi Ihesus. Nomen Ihesu
est virtuosum iuxta illud apostoli abluti estis
sanctificati estis iustificati estis in nomine
domini nostri Ihesu Christi. Habet enim nomen Ihesu
virtutem ablutivam quo ad peccati macu
lam. Virtutem sanctificativam quo ad virtu
tum augmentum. Tria sunt in peccato scilicet ma
cula culpa et reatus. Patet quo ad
omnia ista remittitur per nomen Ihesu. Unde
Ioh. Remittuntur vobis peccata propter
nomen eius. In hoc nomine omne genu
flectitur celestium terrestrium et infer
norum. Hoc nomen dum quicumque invo
caverit salvus erit. Unde hoc nomine ipse
dominus ait Ioh. Si quid petieritis patrem meum
in nomine meo dabit vobis. Hoc igitur
nomine in omnibus orationibus uti debemus
ac petitiones in nomine Christi formare
et propter hoc orationes omnes in fine for
mantur in Christi nomine dicendo per Christum
dominum nostrum vel aliquid simile. In hoc
nomine ille non petit qui contra dei dis
positionem et consilium vel aliquam salu
tem petit. Immo sed quicumque petit
contra hoc nomen non petit [illegible]
est. Merito ergo et pie dicitur est
Ihesus quia non nisi in hoc solo nomine salu
tem obtinere possumus. Unde de se ipso
dicit. Ego sum alpha et o principium
et finis. Prima sicut per eum creata
sunt omnia producta sic per eum eadem
vivificata reparantur confirmantur et fini
untur. Secundum quod hodie factum est quod cepit
hodie dominus Ihesus suum sacratissimum sangui
nem pro nobis fundere in signum suo
cultello incidit lapideo. Tempestive

cepit pati pro nobis Et qui peccatum non
fecit penam hodie portare incepit
pro peccatis nostris Non solum enim in
virili sed eciam infantili etate
sanguinem suum pro nobis voluit fundere
Plorauit autem puer ihesus hodie propter
dolorem quem vicadum sensit Nam
verum carnem et passibilem sicut ceteri
homines habuit Ideo eo plorare
t dis sui et mater patuit lacrimas
gemitu Plorauit ergo et ipsa Com
pate et tristibi et plora eciam tu
eo quod hodie fecerit ipse plorauit Non
in sollempnitatibus istis multum gaudere
debemus propter salutem nostram quam
quesiuit sed multum compati et dolere
propter suas angustias quas pro nobis
sustinuit Multum eciam ex hoc mirari
debemus quod ad tollendum penas pro peccatis
nostris eo certius quam tantus tollasse
Vii qualemus Vnde Vnd Primus non eru
bescat effugere multos pro cruce peccatis
quod peccatis suis cum voluit xpm tanta
tulisse non pro suis sed pro alienis Ecce
eciam quod sex vicibus sanguinem suum fu
dit pro nobis Primo in circumcisione et
hoc fuit nostre redempcionis arra Secundo
in oracione et hoc fuit nostre redempcio
nis desiderium Tercio in flagellacione
et quarto in coronacione et hoc fuit nostre
redempcionis meritum quia huius eius
sanati sumus Quinto in crucifixione
et hoc fuit precium redempcionis Precium
tunc enim que non rapuit exsoluebat
Sexto in lateris apercione et hoc fuit
nostre redempcionis sacramentum quia per signauit
nos quod aqua baptismatis dele mun
dum qui quidem baptismus virtus erat
efficaciam a sanguine xpi Primum
docent nos specialiter credendo et pena
alia Secundum mentis angustia pro
salute nostra sustinendo Tercium carnem
nostram domare Quartum animam nostram
virtutibus ornare Quintum membra
mandatis dei ligare Sextum vul
nerandum cor in caritate dei Vi
des ergo quociens xpus suum fudit
sanguinem propter nostram redempcionem
Vbi sit nostre lacrime Vbi gemitus
Vbi fletus Vbi gracie actiones propter eam

copiosa sanguinis effusione Venite ado
remus et procidamus ante eum et plo
remus ante dominum qui fecit nos et tam
copiose redemit Vt enim ait Bernardus Vii
Sufficeret ad redempcionem orbis vna
preciosissimi sanguinis gutta sed data
copia est vt in huius recordacione vir
tus diligencius clarescat copiosa enim
apud eum redempcio Vt autem dictum
est ritibus et religio circumcisionis ab
abraham sumpsit exordium Primus
enim dei confessus est fidem Et
in signum huius primo accepit circum
cisionem que fuit signum distinguens
fideles ab infidelibus Credens
enim abraham in senio ad hoc po
stremo filium se habiturum quod deus
ei promisit huius rei signum circum
cisionem accepit vt qui credens iusti
ficatus sit docuerit Fuit ergo data
et instituta circumcisio Primum propter
meritum fidei abrahe vt sicut fide dis
tabat a nacionibus ceteris sic distaret
eciam signo circumcisionis Item vt populus
qui ex eadem progenie nasceretur eius sub
circumcisionis signum peculiaris deo agno
sceretur et ab aliis nacionibus distingue
retur sicut illi qui credentes deo hoc ipsum
acceperant vt ferret Item vt si qui
ex eodem populo in prelio corruissent
hoc signo circumcisionis indigentes
cognoscerent quod de stirpe sua descendant
sepulture traderent Tercio in remedium
eius circumcidebatur ubi soli sine genitalibus
gradiebant Item in remedium peccati
originalis Et ad confessionem compre
hendendam Data est circumcisio in
racione sustentacionis fidei quia circumci
sio est quedam professio mosaice legis
seruande sicut et baptismus confessio legis
euangelice Et quia professione illa dispo
nebatur ad istam Circumcisio igitur prece
dit temporibus mandatum fuit et signum
promissi xpi quod vsque ad xpm optinuit
auctoritatem hoc est vt quando crescet dominus
xpus nasceretur promissus abrahe quo
nato et promissione completa optinuit
circumcisionem et signum promissionis
cessare Vnde fiebat cultris petrinis
quia petra est xpus Voluit et xpus

circumcidi ex causis pluribus quibus non erat
legi subiectus. Primo ut ostenderet
se esse de genere abrahe qui circumcisio-
nis mandatum accepit et cui de
Christo repromissio facta est. Secundo ut
patribus assimilatus iudeis satisfaceret
ne scandalum et omnem excusacionem tolleret
non circumcidi et eciam occasionem [illegible]
aufferret. Tercio ut legem veterem et cir-
cumcisionem quam deus instituit approba-
ret ac eam sanctam iustam et bonam
fuisse monstraret. Quarto ut obediencie
et humilitatis exemplum nobis sic ostenderet
daret [illegible] preceptum legis cui non erat sub-
iectus non erat obstinatus. Quinto
ut legem quam dedit aliis etiam ipse
impleret et qui instituerat remedium
peccati non autem in eo causam peccati reciperet
remedium quo tamen peccati [illegible] speciem
non [illegible]. Sexto ut legis
onus in se sustinens alios a legis onere
[illegible] liberaret [illegible]
sub lege ut eos qui sub lege erant
redimeret. Septimo ut [illegible] sanguinem
suum non solum in etate virili sed eciam
in infancia funderet et [illegible] pati
inciperet. Octavo ut in se veritatem
carnis humane ostenderet et hereticos qui
dixerunt eum non verum corpus sed fan-
tasticum habuisse confunderet. Nono ut
castitatem que a circumcisione debi-
[illegible] et [illegible] et corporis
[illegible] carnale repararet. Decimo
ut a Christo carnalis circumcisio finem et
spiritualis exordium haberet et nos spi-
ritualiter circumcidendos demonstraret.
X Unde enim ait apostolus [illegible] usque
dum cessat circumcisio corporalis et [illegible]
[illegible] gracia baptismi qui [illegible]
et [illegible] pene. Nam [illegible] bap-
tismi [illegible] circumcisionem
[illegible]
[illegible] et [illegible]
Gregorius [illegible] apud nos valet
aqua baptismatis hoc egit apud veteres vel
pro parvulis sola fides vel pro maioribus
virtus sacrificii vel pro hiis qui ex abra-
he stirpe prodierant misterium circumci-
sionis. Et Beda Idem ait [illegible]
[illegible] in lege circumcisio [illegible]

originale peccatum [illegible]
baptismi tempore [illegible]
[illegible] prestabat
circumcisio ut nunc baptizatis. Et non
solum baptismus [illegible]
passionis [illegible] que in circumcisionem
administrata esset et [illegible]
autem in eadem [illegible] fiebat circumci-
sio [illegible] in parte illa [illegible]
[illegible] originale peccatum [illegible]
[illegible] Ubi ergo [illegible] peccati [illegible]
apte signabat peccati remedium [illegible] X
[illegible] circumcisione carnis circumcisio
[illegible]
[illegible] debemus circumcisionem spiritualem
in [illegible] et extra [illegible] et ex
omni parte spiritualem circumcisionem
[illegible] et ut omnia
[illegible]
[illegible] Vide[?] viii
[illegible] duplex circumcisio que [illegible]
[illegible] debet fieri interior et exterior
[illegible] in [illegible] interior
[illegible] in [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] Interior [illegible]
in cogitacione ut sit [illegible] in affec-
[illegible] et sit [illegible] intencione et sit
[illegible] Hoc [illegible] debemus [illegible]
circumcisi corde a cogitacionibus noxiis
et [illegible] a [illegible] falsis et [illegible]
[illegible] ab [illegible] et voluntatibus
[illegible] ut coram deo [illegible]
in corde [illegible] coram hominibus [illegible]
[illegible] ut [illegible] ut [illegible]
hominibus [illegible] cogitaciones deo debemus
[illegible] circumcisi lingua a [illegible]
[illegible] et [illegible]
et superfluis [illegible]
ignorancie [illegible] et de cogitacione
[illegible] reddenda racione in die
iudicii. Debemus [illegible] circumcisi
omnibus [illegible] et membris corporis
[illegible] a [illegible] et [illegible] a [illegible]
[illegible] et superfluis [illegible]
do et non solum a peccato sed et ab
omni [illegible] peccati [illegible]
[illegible] peccati [illegible]
[illegible] peccatum [illegible] circumci-
sione [illegible] et peccata tollit

et excluditur. Unde et octava die circum-
cisio puero fiebat in qua et ultra
Dei fiet quando membris omnibus circum-
cisis a corruptionibus et peccatis abscisis totus
ex integro renovatus omnique superflui-
tate mundatus homo ad immortalitatem
resurget. Octava dies ipsa est
et prima in hac enim mundus cepit
Christus resurrexit in hac et mundi
finis erit. Sex etenim sunt huius
seculi etates in quibus pro deo laboribus
insistitur et pro adipiscenda sempiterna
requie ad tempus operari necesse est.
Septima etas non in hac sed in
alia vita geritur usque ad tempus
resurrectionis omnium. Octava autem etas ipsa
est dies eternus sine ullo tempore fine
beata. Tunc autem non solum circumcisi sed
omnibus ab omnibus peccatis abscisis mundi
et immaculati. Cum ergo mala et
vana cogitare vel loqui aut facere
non appetit iste interius et exterius perfec-
te circumcisus est. Quid autem pro-
dest circumcisum esse ex parte una et non
ex alia ut enim ait sanctus papa
nichil prodest homini ieiunare et orare
et alia religionis bona agere nisi mens
ab iniquitate et ab obtrectationibus lin-
gua prohibeatur. Nichil quidem prodest
sed interius ad veram circumcisionem prodest enim
que ad spiritualia. Unde et Beda. Ne-
mo sibi nomen circumcisionis spiritualis an-
dicat omnique solo membro autumat
imparari si vel a fornicatione tantum vel li-
cito coniugio temperans vel vir-
ginitate gloriosus existens absque aliarum
virtutum adiectione sufficiat et non omnium
partium quos corde vel corpore gestamus
sensuum castigationem perspiciat. Ille itaque
vera circumcisione mundatus est qui obtu-
rat aures suas ne audiat sanguinem
et claudit oculos suos ne videat ma-
lum qui custodit vias suas ne delin-
quat in lingua sua et attendit sibi ne
gravet cor eius in crapula et ebrie-
tate qui lavat inter innocentes manus
suas et ab omni via mala prohibet
pedes suos. Qui semper eciam castigat cor-
pus suum et servituti subicit omnique
custodia servat cor suum quoniam ab ipso
vita procedit. Unde et ipsa bona omnia
sua que intra abscondita est circumcisione non

Beda

numquam indiget ut eo vicino oro deo
soli facio gloriam ministerii quorum
Contra gentes et apostolus. Abscondita
vero circumcisione sedulo quem docet
cuius laus non ex hominibus sed ex deo
est. Iterum Beda. Debemus ergo a
peccatis interius et exterius mundari et ex eo
petere spiritualiter circumcisi esse. Tamen et
homo circumciditur quando per penitenciam ad
penitentiam ducitur. Hanc autem circumci-
sionem fieri oportet octo spirituales
illuminaciones divinarum gratiarum que per
octo dies intelliguntur. Et sic octavo circum-
cisio in qua celebratur videlicet peccato-
ris ad deum conversio / Iniurie recognicio /
contricio / confessio / satisfactio / peccati detestatio /
in futurum cautio. Et ex tunc octavo sequitur
impii iustificatio qua gracia infunditur
et peccatum expellitur. Et in ipso die octo
iustificatio impii celebratur et
circumcisio in qua perficitur. Tamen ipsa
circumcisio non est aliud quam amputatio vi-
tiorum que fit cum cultello penitentie.
Sicut enim in circumcisione corporali fit
amputatio superflue carnis sic in circumci-
sione spirituali fit amputatio vitiorum
et peccatorum que sola sunt homini superflua.
Omnia enim alia creata in homine sunt
valde bona. Et in ista circumcisione fiat
in nobis ipsa consilia pro ... Secundum
illud Dei. Masculus cuius preputii caro
circumcisa non fuerit peribit de populo suo.
Item isti octo dies sunt octo illuminatio-
nes spiritus septiformis in septem donati-
bus principalibus cum perseverancia finali
que est octava. Et quia non per Christum peccata
non tollebantur ipse est enim agnus dei qui
tollit peccata mundi. Ideo ut deum est
circumcisio cultris fiebat petrinis quia petra
erat Christus. Licet illa antiqua circumci-
sio sufficeret et sit hac suffocatione in
nobis. Et ideo Christus circumcisus est in
circumcisionis significationem nobis quem
dedit. Sic enim nobis donatus nobis
baptizatus et passus est ita et nobis non sibi
est circumcisus. Spiritualem ergo circumcisio-
nem significatam et corporalem hic studea-
mus ut illam spiritualem que in octava venie-
mus in nobis fieri et ab omni cor

et octo spirituales illuminaciones

4

ruptione culpe et pene consequi merea mur. Tres itaque constat esse condiciones. Una est sacramentum [illegible] que est in corpore. Alia vero est res illius sacramenti videlicet christus a peccato que cotidie est in via ac christo a peccato et ab omni pena peccati que in [illegible] est in via et corpore. Clara est et nullus perit. S.

Ihesu clemens qui de virgine natus sub lege erudiri voluisti erudi me [illegible] mundis cogitationibus vita et opera sicut tu ut nil nisi tibi placita et conveniens cogitando loquendo operando peragam [illegible] in sensu sit [illegible] cogitationibus [illegible] et omnibus [illegible] in preceptis altissimi et in operibus mandatorum tuorum diligenter omnibus actibus meis. Ecce domine coram te sunt cor meum lingua mea sensus et membra cuncta quidem sed per se non possunt [illegible] ipsa non possunt et perficere in bonis desiderium mei [illegible] qui [illegible] desiderium [illegible]. Amen.

De apparicione domini.

Caplm xi[m]

Decima tercia die puer Ihesus manifestavit se gentibus id est magis qui id est magis qui erant gentiles. Prophetia quippe seu vaticinium fuerat per balaam gentilem quod orietur stella ex iacob et consurget homo de israel ubi audit quod ortus nove stelle apparitus esset signum [illegible] nascentis. Isti ergo videntes novam stellam cognoverunt per inspirationem divinam quod illa esset que per balaam predicta fuit et ideo statim moverunt se de locis suis ut ad venerandum [illegible] natum venirent. Isti a balaam genus duxerunt et eius [illegible] filii quasi generis successores et heredes erant. Dicuntur non a magica arte sed a magnitudine sapientie vocati sunt magi quod in sapientia magni et erant in scientia astrorum periti. Quos enim hebrei scribas greci philosophos latini sapientes vocant hos persi magos appellant.

Et ideo erant magi non malefici sed sapientes [illegible] fidei [illegible]. Qui ideo etiam reges dicti sunt quia illo tempore philosophi et sapientes regnum obtinuerunt. Unde de antiquorum felicitate Seneca sic dicit: Prima felicitas erat [illegible] in quibus non poterat potentior esse nisi melior. Illo ergo seculo [illegible] habebant officium erat imperare non regnum. Parum erat regi [illegible] et si difficultate sibi [illegible]. Unde de quodam philosopho [illegible] Diogenes [illegible] cum vidisset puerum [illegible] manu aquam bibentem fregit [illegible] exemplum est pocula [illegible]. Quidam homo stultus [illegible] habui [illegible] et in eo cubitavit. Seneca. Quantum distat inter rectores huius temporis et illius [illegible] cum nunc illis gratia sit divicias honores et delicias querere et ideo in summo [illegible] gentibus habentur. Et venerunt magi ab oriente id est a gentibus que respectu ierusalem sunt versus orientem. Ut Crisostomus [illegible]. Et secundum Bedam [illegible] ab oriente venerunt qui solem iusticie [illegible] nobis ortum annunciant [illegible] totum mundum illuminant. Venerunt autem specialiter de finibus persarum medorum et caldeorum ubi flumen est saba a quo et saba regio illa dicitur [illegible] quod est arabia ubi magi reges fuisse memorantur. Sunt autem due arabie. Una [illegible] et vicina iudee et respectu ierusalem ab oriente de qua videntur magi venisse. Alia [illegible] in die distans [illegible] et de hac infra xiii dies [illegible] Remigius [illegible] dicendo quod aliqui solent dicere quod puer qui tunc natus est in [illegible]

Senec.

Criso.

Bn.

Remigi.

cd-86

no temporis de ultimis finibus terre
eos ad se perducere potuit. Vel si fue
runt successores balaam regio ista
eorum non longe distat a terra promis
sionis adeo quod infra brevi spacio
temporis usque huc venire potuerunt
scilicet xiii diebus. Secundo. Et aut aliqui dicunt quod ipsa
stella quam quidem eam respiciebant sic spiritus
illustracione mox intellexerunt christum
esse deum et hominem in stella quod videbat
quadam divina inspiracione per stellam sig
nificari intelligebant. Ista stella dif
ferebat ab aliis multipliciter. Primo
in situ quia alie aliarum stellarum in materia
et in materia celestis et quinte essencie
scilicet sed ista de sua elementis fuit. Secundo
quo ad eius principium efficiens quia
alie stelle a deo in principio create sunt non
incipiente sua sed ista in ministerio an
geli a verbo facta est. Tercio in dura
cione quia alie a principio mundi sunt con
diti et in mundi durant. Ista christo
nato creata est et postea extra destruit.
Quarto in situ quia alie sunt in celo
ista autem non fuit sita in firmamento
sed in aere non longe a terra.
Quinto in magnitudine quia secundum
ptolomeum quelibet stellarum firmamenti
visibilis nobis maior est tota terra
forte ista non fuit ultra quantitatem
duorum vel trium cubitorum. Sexto
in motu quia alie moventur circulari
ter ab oriente in occidentem. Hec
autem ferebat motu recto ab archo
ad meridiem. Septimo in statu quia alie semper
moventur motu continuo et numquam
stant. Ista autem cum magis eundibus
ibat et cum stantibus et quiescentibus
consistebat. Octavo in certitudine appa
ritionis et occultacionis quia cum intrarent
ierusalem occultavit se. Deinde ubi
herodem reliquerunt se iterum monstravit.
Nono in tempore quia alie lucent
solum de nocte scilicet sed ista in meridie
sole lucente apparebat quia lux divi
na non impediebat quia secundum Cris
ostomum est solis radios suo fulgore
superabat. Decimo in significacione
quia alie significant tempora et annorum
distinctiones. Ista vero significabat creato
ris nativitatem. Undecimo in

Stella

effectu quia alie habent efficaciam et eam
ad transmutacionem istorum inferiorum
ista autem nullum habent effectum nisi quod
nunciarent natum salvatorem. Duode
cimo in ministerio certum est astra
tenent deus cunctis gentibus. Sed ista
stella in ministerium solius christi
creata. Terciodecimo in singularitate
apparicionis quia quelibet stella apparet omnibus
qui sunt in emisperio eius sed ista
visa est tantum tribus magis. Quarto
decimo in motore quia alie stelle non
habent motorem proprium sed ista autem habuit
motorem proprium scilicet angelum qui nativita
tem christi pastoribus nunciavit. Mul
ta et magna habet dies festum festum quia epipha
niam et magis et eciam ipsum eciam
primum est quia apud hodie in persona
magorum ab eo in sponsam est accep
ta quia est ex gentibus maxime congre
gata. Nam die natalis sue in
persona pastorum iudeis apparuit
de quibus non ad parvum tempus dei
receperunt. Hodie vero apparuit gentibus
que eum impleverunt quia in stelle
fulgore dei gloriam et in magis magis
vocacio gencium perfecta. Ipsi enim
magi primicie gencium fuerunt et
gentes in christum credentes signaverunt.
Unde festum hodiernum ipse est fes
tum ecclesie et fidelium christianorum. Secundo
est quia ecclesia hodie est ab eo desponsata
et eidem per baptismum sed quinta quia
tali die anno suo xxx^o christus dig
natus est. Et ideo letantur cantantes
hodie celesti sponso iuncta est ecclesia
quia in iordane lavit christus eius cri
mina. Nam in baptismo desponsata
est christo que dotem assumpsit in
baptismo suo et ideo aliarum baptiza
torum congregacio vocatur ecclesia. Terci
um quia tali die et anno revoluto post
baptismum fecit ad imperatum primum mira
culum quod ecclesiam ad eternas et perpetuales
imperavit adaptavit quod sicut iuxta
suo latere apparebit. Huius ergo ut
cantat ecclesia tribus miraculis orna
tum sanctum diem colimus. Unde ut dicit
Magister operum et in antiquioribus libris

Mat ii

dies illa dicitur pluribus diebus epiphanie . plu
illustrationum xpi epiphanies . i . il
lustrationum sonat . Habet enim tres ma-
nifestationes xpistus quedam nominibus
distinguit . Epiphaniam vocavit eam
que per stellam facta est quia dicitur
stam . Theophaniam eam que in baptismo
fit a deo . i . a patre per stam . Bethphani-
am que in convivio fit in domo
facta . beth enim domum sonat . Phase
quia tria hec uno in die acta nobis
misteria predicamus qui eandem affa-
bilis ... uno dei ... nove
confirmationem hec magna . Origenes super ...
Orige. virginis ... hac die patuit ... in
vinea ... de ... paravit pau-
cis piscibus . Videtis itaque quam
venerabilis est dies ista quam deus de-
git ad tot misteria et magnifica facie-
da . Constanter ergo ... tot mag-
na beneficia hodie sibi a sponso exhi-
bita gratanter ... exultat
... et iubilat ac die hanc
magnifice sollempnizat . Dicamus
itaque nunc de primo quia de aliis dice-
dum erit iuxta ordinem suo loco . Secun-
dum Josephum cum ihesus natus esset
dominus in bethleem iude que est in
tribu iuda . quod dicitur ad distinctionem al-
terius bethleem que est in galilea
in tribu zabulon in diebus herodis
regis scilicet anno regni sui xxx° ... quod
audit tempus ... xpi nascentis
prophetavit enim patriarcha iacob illo
tempore xpm nasciturum quo deficit
sceptrum sive rex et dux de populo
iudeorum . Et hoc impletum est in
herode ascalonita qui fuit ydumeus
et primus regnavit alienigena . Tunc
magi et gentiles ... circa
futurum ex gentibus ... a par-
tibus orientalibus venerunt iherusalem
civitatem regiam ibidem de xpo nato
inquirentes et dicentes . Ubi est qui
natus est rex iudeorum . Ecce ergo
titulus a magis ... a iu-
deis ... ubi noli scribere rex
iudeorum a scriptura confirmatur ubi quod
scripsi scripsi . Vidimus enim in orien-
te stellam eius scilicet epiphaniam ... hanc
... ad sui ostensionem . Et venimus

... adorare ... cum singularis
Venerunt pastores ut discerent ut ...
Venerunt reges ut ... ut hic
Venerunt senes ut ... ut ...
... ad pastores . Secundum ad
iudeos . Tertium ad gentiles . Primi vi-
dent et predicant . Secundi requirunt et
adorant . Tertii amplexantur et tenent
Secundum quosdam magi iudeam intran-
tibus stella disparuit ut admitte-
rent ducatum celestis ... re-
ad civitatem regiam scilicet iherusalem et ibi
dem requirere de rege nato
Secundum alios eum magi iherusalem
ad querendum de ... ingressi sunt
stelle ducatum amiserunt quia
auxilium humanum querentes iuste
... divinum meruerunt quia rex divi-
no desertum auxilio qui humanum pre-
... divino . Et per stellam istam illumina-
ti ... intelligi quia deus bonis a
malis ... illumina-
tione amittit . Sed sive ante
ingressum in iherusalem sive post ingressum
disparuit ... a deo ...
de causis . Primo propter ipsos magos
ut qui ... fuerant ... ce-
lesti signo confirmarentur coram deo
prophetico ex doctorum ibi residencium
... propter xpm ut eius
nativitas in civitate regia publi-
cata et prophetia de loco nativitatis
xpi impleta ... Tercio
ut studio magorum dampnaretur
pigricia iudeorum quia gentibus sol-
licite xpm querentibus ipsi in illo
... ad ... Quarto ut
iudei xpm non recipientes ... inexcusa-
biles de adventus eius notitia re-
manerent . Cum magi iudeis ...
et iudei magis locum nativitatis
ostenderent . Per hoc enim figurabatur
quod fides xpi erat a gentibus devote
recipienda et a iudeis quod maior pars
in infidelitate remanentibus ...
Isti magi fixi fuerunt in timore xpi
et in fide firmati quia non obstante quod
... mox edictum imperiale capi-
tale sunt ... ...

aliud quam subiectum Romano imperio
Criso^9 moueret xpm tn interpidi sunt. con
fessi. Unde Criso^s. Sicut impietas
molestabat quia in aliis regnabat
herodes. Aliud non intelligebat
quod quemque regem videret aliud regem
prouideat aut adorat pmittit cum
sanguine. Sed ideo conturbabant rege
sitim non timebat puer. Sed huic
non credebant xpm et iam parati erant
mori per xpo. Ubi magi quam tam
compertum crudelissimi regis plus quam
xpm viderunt xpi facti sunt confessores
hoc Criso^s. Iudicus aut herodes rex
talia de puero nato turbatus timens
ne regnatus esset qui eo sit tamquam
alienigena destituto. Unde Aug^9
Aug^9 Quid erit tribunal iudicantis quando
superbos reges cuna trahebat infantes
timeant sicut reges ad patris dexte
ram iam sedentem. quod rex impius
timuit ad hunc enim ubera lam
beret. Et non solum turbatus est ipse sed
et omnis ierusalem cum eo iniuncte mind
ali gerusa et fauo noto herodi
quia timebat quod sibi subiecta. Sepe
enim populus solus eius iniuste fauet
quos crudeles sustinet. Unde rex
iniustus omnes ministros habet impios
et adulatores. Turbatur ergo sedm
Criso^9 Criso^m omnis ierusalem cum eo vel ex
adulacionis vel timoris. Turbantur
enim illi et isti. quia de aduentu iusti
non potest gaudere iniquus. Vel accipi
endo hic partem pro toto. Omnis
ierusalem turbatur illa parte que sibi fa
uebat. sicut comuniter dicitur qui maiores
ciuitatis aliquid faciunt quod tota ciuitas
illud facit. Sic in proposito qui erant
iudei maiores et in regalibus officiis
assistentes illi cum rege turbati sunt. Et
congregans sapientes iudeorum sciscita
batur ab eis vbi xpus nasceretur. Quia enim
volebat xpm perdere ideo studuit de
loco natiuitatis xpi diligenter inquirere
ab illis qui scripturas prophetarum sciebant
de xpo et genealogias
descendentes a dauid sciebant. At illi
dixerunt ei in bethleem iude. Ita
scriptum est in terra iuda quod exibit in
Aug^9 michea. Unde Aug^9 iudei in his

sto quod docent alios locum natiuitatis et hii
ipsi non vadunt. Similes sunt fabricantibus
archam noe qui aliis ubi euaderent
prestiterunt et ipsi diluuio perierunt.
Similes enim sunt lapidibus miliarium
qui viam aliis indicant nec ipsi
eam ambulant de quibus dicit Idem
Aug^9 Et ostendunt aliis viuum fontem
ipsi sunt mortui siccitate. Ostendebant
autem et sacerdotes qui locum natiuitatis
xpi ex prophetia deduxerunt et tamen ipsum
xpm non adorauerunt. Sed magis compa
rati sunt signo doctoris bone doctrine
sed male vite qui quod predicat sana
doctrina peruertit mala vita. Tunc
herodes clam et occulte vocatis
ad se magis didicit ab eis tempus
stelle que apparuit eis. Cognito
enim loco natiuitatis xpi ex iudeorum
responsis voluit scire tempus natiuitatis
ab ipsis magis ut sic ad ipsum vedi
rent ex temporis et loci cognicione
posset xpm interficere. Et cum esset alie
nigena non confidebat de iudeis
et ideo voluit consilium suum latere
eis. Et mittens illos in bethleem
dixit eis dolose et volens decipe
Ite et interrogate diligenter de
puero nato et cum inueneritis renun
ciate michi ut et ego veniens illum
cum adorem. Sed respondet falsum ob
sequium ut facilius eos decipiat. et
ad seruiendum per ipsum inducat. Talis
quippe fuit herodis permissio quasi sedm
Criso^m deuocione promittebat sed
gladium acuebat. et maliciam cor
dis sue humilitatis colore depinge
bat. Talis est consuetudo omnium ma
lignorum quando aliquem in occulto grauius
ledere volunt humilitatem illi et ami
ciciam fingunt et sedm Rabanum. Fingit Raban^9
herodes tamen vultu quod non adorare
eum velle que inuida cogitacione
tractabat occidere. Et sicut vel ad
ipsum magi ducebant redirent et ne
iudei quorum erat futurus ab eo ipsum
absconderent. Cuius personam omnes
pacte tenent qui deum fide dum quae
runt inueniendum illud nunquam merent
Et sic herodes sub specie religionis volunt
occidere xpm ipse persequente quem in

se et occidunt secundum illud apostoli
Rursum crucifigentes sibimetipsis
Jeronimus filium dei Nam secundum Jeronimum ciuita
tas spiritualis dux et ministris Herodis
Cristus Herodi scilicet diabolo comparantur qui
sacra quorum misteriis indigne
abutuntur Adorant quippe se fingunt
et eum querunt in ipsis et occidunt
iuxta illud apostoli Qui manducat
et bibit indigne reus erit cor
poris et sanguinis domini Cum autem
magi audissent regem Herodem ut
mali suspicantes abierunt recedentes
tes scilicet de Ierusalem ut irent versus beth
leem credendo de hoc certitudinem
Et cum Ierusalem egressi fuissent Ecce
stella que disparuerat iterum eis appa
ruit quia auxilium desiderantes humanum
meruerunt carere divino Suppo
autem loco quo eis reapparuit stella
facta est in processione huius etiam
De hoc antecedebat eos et viam
ostendebat usque dum veniens staret
supra locum et ruina domus ubi
puer erat Stabat enim supra caput
pueri ut ipsum innueret et diceret Hic est
qui natus est rex quem testabatur ut
quem loquendo nunciare non poterat
testando innueret Videntes autem stellam gavi
si sunt gaudio magno ad tugurium
in quo dominus ihesus natus est convene
runt Ambiguum est historia super
si an magi ab oriente positi vide
runt stellam super iudeam existentem
immobilem ut viderint stellam in
oriente existentem que eos precessit in
iudeam Patuit enim nasci in
oriente et eos precedendo Ierusalem
perduceret ex se sentit Crisostomus et tamen
Crisostomus ratione fulgentiis tamen videtur velle
quod in primo viderunt immobilem super
iudeam que dedit eis signum ve
niendi in iudeam qui Ierusalem tamen
super caput videre adierunt Et ipsis
egressis sunt primo motu mota
bili eos precessit que pacto affixo
suo in presentiam matris reversa
sa est Et intrantes magi domum
scilicet diversorium invenerunt puerum cum
maria matre eius forte tunc sede

re et tenente super genua puerum et
valde gavisi sunt quia a desiderio
suo fraudati non sunt nec tantum
laboraverunt Vnde Crisostomus Aperte ergo
[illegible] quod aspectu est desiderabantque
sperarant quem effecti fuerunt iudicii
veritatis et quod non frustra tam longe
iter fecerant tam ardenti
ipse erga ipsum cupiditate flagra
bant O felix maria inter omnes sancta
maria non nasci qui apud nostra in
carnationis sine maria non invenerunt
quia apud familiam educationis sue maria
non crucifigi quia apud secula passio
nis Joseph autem secundum Crisostomum aderat Criso.
tacet quia vel de officiis ad intuendum
gratiam divinis honorat Vel secundum hy
larium et rabanum divina dispensatione
actum est ut illa hora absens esset ne
per eius credere vel aliqua male suspi
cionis occasio daret gentibus Et devote
sed et quam primum fuerint statim
salvatorem ad eum adorandum transierunt
Ingressi itaque et procidentes tam intu
itum corpore genua flectunt pueri ipsum
humiliter et adorant in corde deum Vnde
Adorantes scilicet labore cruore honorant
ut regem et adorant ut deum videbant
enim hominem et agnoscebant deum Procidunt
in signum humilitatis sine qua nullus
vere adorat quia omnis adorans dominum
tum et confidentia sui deponere debet
ut quem corpore deiectior offert in
oculis dei animo gerat contritique cordis
et humiliatem victimam offerens deo se
curandum committat Quanta tunc ex
ultatio ibi fuerit ab ego levissima
cogitatione valeat quamvis eum qui nunc
quemadmodum tamen quia deum adorare vide
bas O quam magna fuit horum
magorum fides Quando enim erat
deus quod ille parvulus se velit indu
tus esse paupercula matre et in loco
sic abiecto sic paupertate sine fami
lia sine omni ornatu existentis Et rex
et preterea deus Et tamen utrumque credide
runt Parvulum enim non adorassent
et honorassent si parvulum tantum credidis
sent Tales duces et talia munera
nobis hic optabat Vnde quo patet quod eorum

noverat eorum dimitate et virtute declaracione Cum autem viderunt puerum
pannis vilibus involutum in presepio pauperis iumentis positum nullum
regie dignitatis habitis signum non
se visse pro hominem deriscerunt cum
exhibuissent nec in eo aliquid super
Bern9 humanum cognovissent Sed Bernardus ado
rant magi et offerunt munera ad
huc lactenti iumentis ubicum Sed
ubi sunt o magi ubi sunt purpura regis
huius Numquid vilis panni isti
quibus sunt involutus Si rex sunt dya
dema eius ubi Sed vos eum vi
detis in dyademate quo coro
navit eum mater sua in sacro me
ridialis De quo describes ait
Consideristi saccum meum et circumde
disti me leticia Et alibi Sed vi
debis hic o alienigene ut a nobis
adoretur scripture Nescio enim in istis
tantam fidem invenio Sed ecce vos
non offendit vilis hyatrio stabuli
non pauperes curie presepii Non vos
pauperis iumentis presencia non lacte
tis scandalizat infancia Quid
facitis o magi vos sanctos lactentem
puerum adoratis in tugurio vili
in vilibus pannis Ergo ne deus
iste Deus certe in templo sancto
suo deus in celo sedes eius Et
vos eum queritis in vili stabulo
in iumentis quomodo Quid facitis
quod et aurum offertis Ergo rex est
ipse Et ubi aula regia Ubi thro
nus ubi curie regalis frequen
tia Numquid aula est stabulum thro
nus presepium curie frequencia Jo
seph et Maria Quomodo ita insipi
entes facti sunt viri sapientes ut ado
rent puerum despicabilem tam sua
etate quam paupertate suorum Insipi
entes facti sunt ut fierent sapien
tes et sapientes docuit eos spiritus quod postea
predicavit apostolus quod vult esse sapiens
fiat stultus ut sapiens sit Nonne
timendum erat fratres ne scandalizarent
viri isti et illuserunt se credentes cum
tanta indigna vident Nam regia
civitate ubi regem querendum putaba
bant ad bethleem villa paruitatem
dirigunt Ingrediuntur in stabulum inve
niunt in volutum pannis infantulum
Non illis sordet stabulum Non of
fendunt panni non scandalizant lac
tentis infancia procidunt autem eum ve
nerant ut regem adorant ut deum
Sed profecto qui illos adduxit ipse
et instruxit Et qui provocavit stellam fo
ris ammonuit ipse in occulto cor
dis eorum edocuit hec Bernardus Unde
Aug9 et Augustinus Non sub poblite sella
regalis Non dominus purpura non in
capite dyadema fulgebat Non pom
pa famulantum non terror exerci
tus non gloriosum fama preliorum
hos ad eum viros ex devotis quam
tanto voto supplices attraxerat
Jacebat in presepio puer ortu recens
exiguus corpore despiciblis paupertate
Sed magnum aliquid latebat in pue
ro quod illi homines non terra ostendente sed celo
narrante didicerant Unde et Crisostomus
Criso9 Et intrantes domum invenerunt puerum
cum matre eius Sed regem invenerunt eius non
dyademate coronatum Non auro
refulgentem aut in toro aureo re
sidentem sed vix tunicam unam habentem
Non ad ornamentum corporis sed ad te
gumentum nuditatis qualem habere
poterat carpentarii uxor peregre co
stituta Si ergo regem terrenum
querentes venissent magis fuissent co
fusi quia gavisi quod tanti itineris
laborem sine causa suscepissent Nunc
autem quod celestem regem querebant et
si nil regale videbant in eo tamen
solius stelle testimonio contenti gau
debant oculi eorum contemplante puerum
aspicere quod spiritus in corde eorum terri
bilem eum monstrabat Unde et Leo
Leo papa Hec autem ratio eum magos
ad adorandum puerum novi splendoris
claritas deduxisset non eum impera
re demonibus non mortuos susci
tare nec cecos visui aut claudis
gressum aut mutis eloquium reddere
viderent sed alias divinas virtu
tes viderunt sed puerum silentem
quietum sub iumentis sollicitudine
constitutum In quo nullum quidem

appetit de potestate superba sed magis
nunc prebet de humilitate. Predictam
Tota enim vita salvatoris que et
exaltum superavit et maxima humi
litate contra et excepta humilitate confec
ta. Dispositos dies suos quos consumma
re finivit. Nec quo tolerancia
passionis nec passivo defuit
magis confundo providens. Unde tota
christiane sapientie disciplina non in
habundancia divitiarum non in astucia dis
putandi neque in appetitu laudis
et glorie sed in vera et voluntaria hu
militate consistit quam dominus Christus ab
utero matris usque ad supplicium cru
cis pro omni fortitudine elegit et
docuit. Hec Leo. Ut ergo possemus
et nos deo et mundo venire
nobis pro veribus humilitatis et pacie
virtute. Sequitur Christi servare qui hiis
muneribus potius similiter adversarios
et inimicos tam visibiles quam in
visibiles superare. Et magi invento
puero aperuerunt thesauros suos
in quo videlicet informamur ut
thesauros nostros in terra non pon
damus donec ... hostibus ... deo
ex occultis cordium offeramus. Et op
tulerunt singuli puero Ihesu aurum
thus et mirram. Tradicio fuit
antiquorum ut nullus absque vel ad
regem natum et sine muneribus
introiret. Arabes autem auro
et diversis generibus aromatum
habundant et talia munera of
ferri consueverunt et ideo magi
ista obtulerunt. Et hunc morem ple
gentibus in domibus offendis sequitur
hec tamen divina apparuerunt sed tamen
ut aliquis misticis muneribus demo
strarent et ... sua misteria re
bus consistentes ... fidem
et misterium veneracionis et ma
iestate adorantes tamen eum regem et
deum mortalem sepelientes et Christi re
gia potestatem ac divinam magesta
tem et humanam mortalitatem vene
rantes. Hec enim tria magi de
Christo cognoverunt. Unde super dixerunt
Ubi est qui natus est rex Iudeorum

rex iudeorum. Ecce regia potestas. Veni
mus adorare eum. Ecce divinitas dig
nitas. Cum in ... regia potestas per au
rum convenit solvitur in tributa. Nam au
rum propter sui nobilitatem munus est
regale. Et ideo obtulit puerum regem
esse et sic illud ... Regnat vel
divina magestas per thus quod deo of
fertur in sacrificium et ideo ostendit puerum
esse dominum quem erat oblatio sacerdo
talis et puer ille erat sacerdos qui
numquam fuit equalis. Regnat quoque
humana mortalitas per mirram qua
condiri solebat corpora mortuorum
et Christus rex et sacerdos voluit mori
pro salute omnium. Unde Augustinus. Aurum
solvitur quasi regi magno thus im
molatur ut deo mirra prebetur tamquam
quod pro salute omnium morituro. Cuius
quibus aut horum predicta tria obtu
lit quia ut dominus ... mundo congruit.
Nullus enim verus christianus dicitur nisi
non Christum et deum et regem et passum
confiteatur. Et ideo illis tribus muneribus sig
nificant. Unde Remigius. Isti magi non — Remigius
singuli singula obtulerunt sed singuli
tria et singuli eum suis muneribus
regem deum et hominem predicaverunt. Hec
Remigius. Hos omnis verus christianus
imitatur qui Christum verum deum regem
et passum confitetur. Offeramus ergo
ei aurum ut eum omnium regem esse
et ubique regnare credamus. Thus
ut verum deum et creatorem omnium esse
confiteamur. Mirram ut sic illum deum
esse credamus quod hominem et mortalem pro
nobis factum esse non dubitemus. Una
enim hec sola fides vocatur Christo of
ferre non desinunt. Deum verum cultores
deum verum regem verum ... ho
minem credit et verus quod nobis mo
tuum ... recognoscit. Habe
mus itaque sanctum Hylarium in hiis
tribus ... contemplatorem cognovimus
in hanc ... in deo ... meritis in rege
... Et ergo domine ... in extremo
vestigio servorum tuorum adoro
te sedentem in gloria dei patris ubique
regnantem et offero tibi splendorem
fidei qua te credo regem omnium seculorum.

dim de deo hodiem de origine mor-
tuum quod petis matris. Aurum vero
obtulerunt aurum scilicet ad paup-
tatem scilicet ad pauperis matris et filij
sustentacionem. Thuris odoramentum
ob sordidam stabuli mansionem et con-
loci fetorem. Mirre vnguentum ob
infantulis ut assolet corporis tene-
ritudinem et debilium membrorum pueri
consolidacionem. Omnia ergo obtulit
christo sua offerendo aurum et mirram [illegible]
eum regem et dominum et hominem [illegible]
credimus sicud [illegible] quod [illegible]
a deo donata sunt. Sunt enim nobis
tria munera deo placencia et hec
offerimus. Primum est aurum que
notat quod aurum est sic aurum metal-
lis nobilius vel preciosius aut pulchri-
us [illegible] coram deo reputatur. Secundum
est corporis [illegible] quod mirra desig-
nat. Mirra enim est amara et
corpus est amaricandum per castigacio-
nes et passiones. Tercium est [illegible]
[illegible] et honesta in [illegible] in corpore
et in [illegible] et hec designatur in thu-
re. Thus autem non redolet nisi in igne
[illegible]. Hec [illegible] suaue red-
dit odorem deo [illegible] tremens agone tri-
bulacionibus. Debemus ergo offerre christo
aurum dilectionis eo quod pro nostra salute
subijt penam passionis ac thus
deuote laudis et gracie accionis
et mirram compassionis et mortis
eius recordacionem. Hec est [illegible]
moraliter aurum in [illegible] sapiencia et
doctrina ac recta fide. Thus in
deuota oracione vel bona cogitacione
ac sancta et bona deo redolente quae
facit. Mirram in penitencia amaritudi-
nis et carnis mortificacione ac bona
operacione. Aurum ergo offerunt
doctores. Thus iusti et confessores.
Mirram iam penitentes peccatores.
Omnibus enim oblacio in hijs tribus
muneribus continetur. Talia ergo mu-
nera magi obtulerunt in quibus et fide
[illegible] et tam [illegible] disciplinam
significauerunt. Unde bernardus Aurum of-
ferimus [illegible]
ex integro [illegible]
[illegible] Iam vero [illegible] ut qui

secunda concupiscencia flagranti desiderio
celestia desideramus. Sic enim offeri-
mus thuris odoramentum quo mini-
mum designatur oracionis studium. Oportet
enim ut non solum spiritus sensum compe-
scamus sed et carnem ipsam castigemus
ac seruituti subiciamus. Omnis igitur animas
habeat oracionem ut [illegible] et af-
fectione cordis nec dubium quin celos
penetrat et in conspectu dei stat
[illegible] dignatur in qua cum auro et
thure mirra que ei offertur. Unde bernardus
Sic ergo magi christum honorauerunt
[illegible] Tercio scilicet corporaliter quia prode-
runt spiritualiter quia adorauerunt temporali-
ter quia munera obtulerunt. Solus quippe
[illegible] corpus [illegible] et [illegible]
Non autem tres magi fuisse dicuntur
quod qui ad fidem venerunt a diuina
trinitate [illegible]. Omne quod qui
deum adorat tres [illegible]
fidem spem et caritatem debet. Omne
quod qui deum videre desiderat cogita-
cionem locucionem et operacionem et memori-
am intellectum et voluntatem debet a
malis abstinere et in bonis com-
ponere. Unde [illegible] Gregorius [illegible] Gregorius
[illegible]
[illegible]
[illegible] Unde ysidorus [illegible] ysidorus
Reges a recte agendo vocan-
tur [illegible] regis nomen
peccando amittit. Hij venerunt et
[illegible] intelligitur
potestas mundana que est triplex
scilicet diuiciarum deliciarum et honorum.
Stella est que magis apparuit
significat [illegible] maria quod [illegible]
maris stella. Hec autem stella apparet
magis scilicet regibus condescendendo
[illegible] deuotis et [illegible] et eos
[illegible]
nauigantes dirigit ad portum salu-
tis [illegible]
venant munera ei offerentes scilicet aurum
caritatis et thus deuote oracionis ac
mirram mortificacionis carnis. Unde
autem dic [illegible] christus in iudea esset
natus [illegible] eius magi [illegible]
[illegible] stella
nouam in qua puer apparebat super

cuius caput crux aurea splendebat
Audientesque vero sibi dicentem se
in iudeam et inuenientes ibi natum
nouum regem ligitur in iudea ses
tinauerit et audacter ad infantes
regi celi nato munera obtulerunt
hii tres magi per tres robustos
prefigurati fuerunt qui regi dauid aquam
de cisterna bethleem attulerunt
Tres robusti exercitum inimicorum
non timentes sed ?(?) castra eorum
transeuntes aquam hauserunt hic tres
magi propter herodem non formidantes
sed audacter iudeam intrantes de
nouo rege interrogauerunt tres
robusti peruenerunt bethleem pro aqua
cisterne quam hauserunt de cisterna
terrestri tres magi venerunt
bethleem pro aqua gratie eterne quam se
cepit de prouidencia celesti prefigurabat
ergo illa bethleemitica cisterna que
in bethleem nascituris erat celestis cis
terna que propinaret aquam gratie omni sci
enti et dicet aquam vite non solum prefiga
huius noui regis et huius oblacionis
prefigurata fuit in regno salomonis
Salomon sedebat in throno de ebo
re candidissimo qui vestitus erat auro
purissimo omnesque reges terre regem
salomonem videre cupiebant et ei mu
nera preciosissima apportauerunt sed
et regina saba tunc et tanta munera
ei offerebat quanta et qualia in urbem vi
sa non erant thronus vero salomonis
erat virgo maria in quo sedebat
altissimus propheta ad sapienciam hic thronus
factus est de ebore candido et auro pu
ro ebur propter sui candorem et frigi
ditatem designat virginalis munditie
castitatem sed ebur antiquum in
rubore vertitur per longa castitas
munda reputatur aurum per in valore
precellit omne metallum significat cari
tatem que inter omnes virtutes maria
ergo dicitur eburnea propter virgina
lem castitatem et auro vestita propter
perfectissimam caritatem et pulchre digni
tati quidem gratie castitas per sic carita
te colorata non simpliciter reputata dignitas
throni salomonis super sex gradus erat

exaltatus et maria super excellit bonorum
per status scilicet patriarcharum prophetarum
apostolorum martirum confessorum et virginum
Duodecim leunculi super sex gradus
thronum exornabant quia xii apostoli
mariam tamquam reginam celi instruebant
vel quia duodecim patriarche progenitores
marie erant summitas throni erat
rotunda quia maria erat in angulo
fidelium et tota munda Due ma
nus sedile hinc inde tenebant quia pa
ter et spiritus a matre filii nullus recedebat
Tandem magi venerunt ac deuote pre
dictis puero deo oblatis se adorato
domino omnique obsequio peracto et de
uocione completa ac benediccione accepta
inclinantes se cum magno gaudio
recesserunt Cum enim de reditu de
liberassent responsum acceperunt in som
nis per diuinam reuelationem non ad hero
dem redirent quia cognita veritate non
liceret retro ire Propter enim admo
nicionem per eum mali hominis societate
aliquam non contraherent et cognitus error
tes viterent Vnde Beneca Nolo
leuitas a cognito errore discedere Non
turpe est ad meliora mutare consilium
ergo magus in gestia querebat deum
vellet diuina voluntas de visione
ab herode sicut enim moyses tacens cla
mabat sic isti pio affectu interroga
bant quid diuina voluntas iuberet ideo dei
meruerunt visionem sic intima ut a
geli ministerio statim se disposuerunt
ad mare per naue transfretante in
tharsis scilicet abierunt et sic per ali
am viam in regione sua redierunt
per statim herodes infidelitati misterii
non erat indecorum propter quod fecit hero
des iratus postea naues tharsen
sium incendit statim prout demum
In sompnis vehementer terrentes naues
tharsis Vbi Crisostomus Intuere autem ma
gorum fidem qualiter non scandalizati
sunt in spiritu dicentes Si magnus est
puer hic que necessitas fuge et occulte
recessionis Hoc enim est vere fidei
non querere causas eorum que vere pre
cipiuntur sed suadente solum ab eis vt Crisostomus

In hoc ergo forma datur contemplativis ut
devoti ad deum permaneant et in aliis
operibus suis quid videat attendat
hinc enim ad contemplationem redeat sed quod Christus
qui est via veritas et vita et quod se
cuntas perveniunt ad patriam ducetur.
Hic itaque admonemur animam saluti et
spem in Christo locare et ab terrenis pro-
ut vite abstinere et per aliud iter
Aug. incedere. Unde Augustinus: Non qua ve-
nimus via redeamus. Nec per viam nostre
... vestigia repetamus. Via
mutata vita mutata est. Unde et
Gregorius: Magnum vero nobis aliquid
magi innuunt quod in regionem suam per vi-
am aliam revertuntur. Regio quippe
nostra paradisus est ad quam Jhesu cogni-
to redire per viam qua venimus prohibemur.
A regione enim nostra superbiendo, in-
obediendo, visibilia sequendo, cibum ve-
titum gustando discessimus, sed ad eam
necesse est ut flendo, obediendo, visibilia
contempnendo atque appetitum carnis re-
frenando redeamus. Per aliam ergo vi-
am ad regionem nostram redimus qui
qui a paradisi gaudiis per delectamenta
discessimus ad hec per lamenta revocamur.
Hec Gregorius. Ad hoc enim sufficiendum quod per
aliam viam in regionem nostram redire
debeamus. Unde etiam in processionibus
reditur per aliam viam ab ea per quam itur
sunt. Magi vero diversi studiosi plus
quam plures dum colentes ...
et predicatores multos ... Hic
autem videri potes quod domina paupertatis ama-
trix zelatrix fuerit de paupertate. Et in-
telligens filii sui voluntatem totum aurum
infra paucos dies pauperibus erogavit.
Unde ... templum non ha-
buit de quo agnum emeret quem offerret
pro filio sed emit turtures columbas
que erat pauperum oblatio. Quidam dicit
hec prima paupertatis in duobus ...
quod hodie puer Jhesus elemosinam accepit
ut pauper et mater sua similiter. Quidam ...
non solum non contempnebat accipere sed etiam
que dabantur volebat recipere incipie-
bat desiderium paupertatis. Si autem
bene attendisti et consideratione humili-
tatis. Quid enim qui se vilem et ab-
iectum in oculis suis reputat et in oculis

suis non extollatur sed sic esse voluit
in oculis aliorum. Nam sic per aliquos
dies annos latuit aliquos suos defectus
et vilia quasi exhibuit et non omnibus
et paucis sed regibus et eorum sociis
quos in comitatu suo adduxerant et
in tali causa et tempore in quo multum
timendum erat. Nam cum illi venirent
et regem iudeorum querentes deum esse cre-
debant invenirent dubitare potuerunt ne
... de ipso consilio reputatus se de-
ludi sine fide et devocione recederent.
Sed non curavit dimisit humilitatis
amator docens nos exemplo ne propter spem
aliquam apparentis boni recedamus ab humi-
litate et quod disiungamus enim in aliorum ocu-
lis viles et abiecti velle apparere.
Expeditis igitur magis et conversis pa-
triarchis ... restat domina
mundi cum puero Jhesu et multis cum
Joseph apud presepe in illo locello pa-
tienter et humiliter usque ad xl diem
ac si ... mulier alia de populo et
puer Jhesus homo purus esset et opus
legis observacione indigeret. Sta-
bat igitur domina cogitans et attenta
super dilecti filii sui custodia. O quam
... sollicitudine et diligentia ipsum
gubernabat ne vel in minimo defectum
haberet. Cum quanta enim reverentia cau-
tela et pio timore ipsum contrectabat
quem sciebat deum et dominum esse sciebat.
Flexis quidem genibus accipiebat ipsum
de cunis et reponebat in eis. Cum
quanta etiam iocunditate confidencia et
auctoritate materna ipsum amplexabatur
et osculabatur, sugebat dulciter et in
eo delectabat quem filium suum esse cre-
debat et certissime sciebat. Quam
sepe quam curiose et prudenter tenella
membra ipsius fasciis componebat. Sic-
ut enim fuit humillima sic fuit et pruden-
tissima. Unde in singulis officiis et obse-
quiis prudenter ministrabat vigilanti et
dormienti non solum ut famulo sed etiam
confidenter. Quam libenter eum lactabat.
Vix sibi potuit tempus magnum et aliis
... in experta dulcedine in illo
filii lactatione sentire. Quid ergo in-
fancie hic accepit sine pudore pe-
perit sine dolore lactavit celesti rore.
Virgo ante partum in ... partu virgo

Aug⁹ · Ans⁹ · Ber. · Leo pp · Cris⁹

in presepio in qualibet erectione et ergo post gestum in puerum dulcissima lactatione. Sed Augustinus ipsam virginem matrem dulciter alloquens ait: Lacta mater Christum et dominum nostrum, et tuum lac ita panem de celo venientem. Lacta eum qui talem fecit te, ut ipse fieret in te, qui tibi et munus fecunditatis attulit conceptus et decus virginitatis non abstulit natus. Sed et Anshelmus: Video, domina, hunc unicum inter manus tuas [illegible] et ad ubera pendentem atque ad omnes eius corporis lesiones [illegible] [illegible] conspicere. Quo pectoris affectu, quo [illegible] piissimo [illegible] cuius quo me studio ad attendendum [illegible] que [illegible] fore timebat [illegible] castissimum corpus eius. Sed et de sponso tue Joseph refert Bernardus: [illegible] puerum Jhesum super genua sua tenens eidem [illegible] arrisit. Stante ergo [illegible] presepe dum stat et in iuxta presepe [illegible] et delectare cum puero Jhesu [illegible] exit ab illo. Unde et ad fideles et maxime religiosos debet a die nativitatis domini usque ad purificacionem saltem semel in die aput dominum presepe [illegible] visitare puerum Jhesum et matrem eius adorare de paupertate et afflictione, humilitate et benignitate ipsorum affectuose meditari. [illegible] quod beata virgo [illegible] stabulo [illegible] [illegible] cum puero Jhesu et Joseph [illegible]. Unde non debet nobis grave esse, [illegible] magnum videri in monasterio et secreto [illegible]. Considera nunc quanta sit sollempnitas hodierna et letare in ea, quia hodie apparere cepit fides nostre initia. Unde Leo papa: Agnoscamus ergo dilectissimi in magis adoratoribus Christi vocacionis nostre fideique primicias et exultantibus animis beate spei initia celebremus. Honorem a nobis sacratissimus dies in quo salutis nostre auctor apparuit, et quem magi venerati sunt in cunabulis, nos omnipotentem adoremus in celis. Et sicut illi de thesauris suis mysticas domino munerum species obtulerunt, ita et nos de cordibus nostris que deo sunt digna promamus. [illegible] eum [illegible] a nobis esse [illegible] que utique sine fine celebrabitur si in omnibus actibus nostris dux ille noster Christus apparet. Item Leo: Vidisti ergo quod multa nova in nativitate domini ceciderunt que eum natum [illegible]. Unde Crisostomus: Omnia itaque nova et super modum admiracionis humane in domini nativitate [illegible]. Angelus in templo Zacharie loquitur, Elizabeth filium concepit, non credens angelo sacerdos obmutescit. Sterilis concipit, virgo parit, Johannes in utero matris exultat, [illegible] dum nascitur ab angelo nunciatur, et quod salus mundi sit pastoribus predicatur. Gaudent angeli, exultant pastores, magi [illegible] celo et in terra leticia huius admirabilis [illegible] oritur. Novum signum stelle de celo magi vident [illegible] celi ac terre rex videretur nostri natus. Oracio.

Jhesu bone qui de Oriente magos tempore [illegible] magis stella duce adduxisti [illegible] ad tuam presenciam in [illegible] [illegible] fecisti, illumina Jhesu [illegible] tue tenebras cordis mei et per tuam letam apparicionem da mihi plenam tui et mei cognicionem ut [illegible] te videam [illegible] te [illegible] mirra compunctionis [illegible] thure oracionis devote, aurum dilectionis pie tue maiestati offeram et [illegible] te celebrare et [illegible] gaudii felicitatis superne [illegible] veritatis et gracie ad eum reduc me ducatu. Amen.

Capitulum duodecimum de presentacione domini in templum.

Adveniente autem xl° die quo impleti sunt dies purgacionis matris exivit ipsa de stabulo cum Joseph et puero ut legem impleret in qua [illegible] purgandum quod sine peccato concepit. Consuetudinem quidem purgacionis [illegible] [illegible] [illegible] et in purificacione [illegible] sine a peccato [illegible] concepit [illegible] [illegible] de bethleem in templum ut [illegible] lege scriptum [illegible] offerrent seu offerendo

[illegible]

presentaret eum domino in templo et daret
hostiam pro eo par turturum aut duos pul-
los columbarum. Quod [illegible] circumcisionem
hominis. Secundo quia de gratia nata dicitur. Erat
preceptum [illegible] speciale preceptum ad
omnes ut post completis diebus purgatio-
nis matris puer ad templum deferretur
et pro hostia daretur. Lex autem puri-
ficationis erat quod mulier que suscep-
to semine peperisset masculum immunda
esset septem diebus separata a consortio hominum
et ab ingressu templi et a tactu sacrorum
et die octavo circumcideretur infantulus et
ipsa quidem munda efficeretur quo ad
consortium hominum sed adhuc xxxiii die-
bus ibi immunda erat quo ad ingressum
templi et tactum sacrorum et hiis
diebus non licebat ei domum dei [intrare]. Com-
pletis xxxiii diebus cum septem
precedentibus extunc xl die mulier in-
trabat templum et presentavit natum pu-
erum domino offerens sacrificium pro se et
puero. Si autem feminam peperisset
duplicabantur dies quo ad consortia hominum
et quo ad templi ingressum. Aliud erat
preceptum speciale de primogenitis tam in
hominibus quam in iumentis ut scilicet domino sancti-
ficarentur quia domino consecrata erant. Ideo namque
tempore quo primogenita egipciorum domi-
nus percussit filios israel salvavit. Unde primo-
genita filiorum israel sibi vendicavit
sibique offerri precepit. Dicit enim vo-
luit sibi offerri primicias fructuum
terre et primogenita hominum et aliorum ani-
malium mundorum. Quod [illegible] ut
omne primum et maximum [illegible] inchoacionem
et [illegible] domino offerrent. Tamen ergo
christus ex matre natus et primogenitus
sub lege fieri voluit. Hec duo premissa
tamen observata fuit. Non sufficerent
[illegible] humilitatis christi cum quod omnium prin-
cipalis erat se subderet humili legi
[illegible] et subderet se legi. Hoc autem pluribus
de causis fecit. Primo ut veterem legem
approbaret. Secundo ut eam fundatam in se
ipsum consumaret et terminaret. Unde
ex hoc quod ad ipsum ordinata erat. Tercio
ut iudeis calumpniandi occasionem sub-
traheret. Quarto ut homines a servitute
legis liberaret. Quinto exemplum humilitatis
et obediencie nobis daret. Veniamus ergo

beatam virginem lege mulierum non tenebatur nec
purificatione indigebat quia non concepit suscep-
to semine sed spiritus sancti mistico spiramine.
Voluit tamen subdi purificationi propter plures
raciones. Primo ut se in hoc aliis mulieri-
bus conformaret sicut et filius eius cum
fratribus assimilari voluit. Unde Bernardus — Bn'
dicere beatam virginem [illegible] habebat
opus de purificatione. Numquid filio
tuo opus erat circumcisione? Esto inter
mulieres tamquam una illarum. Nam
et filius tuus sic est in medio puerorum.
Secundo [illegible] sicut christus dicit et — Beda
beatam virginem lege se sponte subiectam ut
nos a legis vinculo solueremus. Tercio
ut occasionem scandali vitaret. Quia notum ei
erat natum ipsam sed semine peperisse.
Unde si non observasset dies purifica-
cionis sue fuisset iudeis occasio scan-
dali et murmuracionis contra ipsam. Quarta
ut lege purificacionis firmaret adhuc
iudeos [illegible] christo qui [illegible] pro [illegible]
quod per fidem nos purificat. Quinta ut
nobis exemplum humilitatis daret. Nam
humiliavit se eam subijciens ad que non
tenebatur ut humilitatem doceret. Ut enim
sine doctrina [illegible] et ipsam doctrinam [illegible]
tet non non posset [illegible] sexum [illegible]
[illegible] ideo voluit docere exemplo.
Maria ergo licet purificatione non in-
digeret purificacionis tamen legem voluit. Quia
omnia que legis erant diligentissime ob-
servabat. Et ideo ipsa dicitur archa
testamenti significata in qua inclusa erat
legis [illegible]. Ubi enim erant due
tabule in quibus decem precepta scripta
erant que maria diligenter obser-
vabat. Archa etiam librum legis con-
tinebat et maria libros sacre scripture
libenter legebat. In archa erat
virga aaron que floruit et maria
floruit et benedictum fructum ventris
sui produxit. Archa etiam urnam
auream cum manna continebat et
maria verum manna celi nobis
afferebat. Archa de ligno sethim
imputribili erat facta et maria impu-
tribilis [illegible] in pulverem non est redacta.
Archa quatuor anulos aureos [illegible]
bus habebat et maria quatuor virtutes

candelabris que cum columna radices
et initia sua in se gerebat. Archa
habebat duos vectes quibus portabatur
per quos duo candelabra in cruce designan-
tur. Archa eciam ministerii quam forte
de auro tota erat Mariam intus et foris
virtutibus que splendebat. Una quoque
ipsa erat pulchre figurata et a tante
labro aureo quo lucebat velamine
cum templo. Cuius quod septem lampades
ardentes stabant in septem opera mine
in Mariam figurabat que septem [illegible]
et omnis pietatis erat. Hec candelabra
et cum candela benedictione quam in festo
purificationis accendit candelas bajulans
Mariam cum candela duo in sua puri-
ficatione offerebat quod Simeon lumine
ad revelationem gentium gerebat. Per
Mariam filius et candela accensa compa-
ratur qui [illegible] in ea fit [illegible]
nus et cera est in Christo sit tria sci-
licet [illegible] et deitas. Nam hec candela
quod humano genere est deo oblata per
noctem tenebrarum [illegible] et illuminata.
Oblatio huius brevissime candele pre-
figurata fuit in prima Samuele. Anne
filii cum more [illegible] Deus filium dedit
et Maria virgini [illegible] filii
[illegible]. Prima obtulit filium qui in
deos erat [illegible]. Maria obtulit
filium qui iudicatus est [illegible] filius
ante postea a iudeis et [illegible]
filius Marie et ab eis morte turpis-
sima [illegible]. Hec et quod Simeon
[illegible] prophetando predicebat quod filius
gladius [illegible] debebat
[illegible] in archam ut le-
gis mandata [illegible] et quibus tunc
erat [illegible]
lege quam ad templum [illegible] deferret
et forte ad hunc eciam [illegible] erant
ad hunc [illegible] magis expectans [illegible]
[illegible] cordis [illegible] declarat
Dubitatque [illegible] in
hijs et aliis lege observans [illegible]
[illegible] solitudine et vigilantia
debemus observare evangelii precepta
qui ipse precepta legalia complendo dedit

cum tanta observavit diligentia. Addu-
cerunt ergo Ihesum in templum ad [illegible]
ut facerent secundum consuetudinem legis
pro eo. Cum [illegible] intrasset templum eme-
runt duos turtures aut duos pullos
columbarum ut pro eo offerret sicut pro
pauperibus erat consuetum. Quod pau-
perrimi erant credendum est magis
quam de pullis columbarum eciam quod
[illegible] et [illegible] precio [illegible]
et ideo in lege ultimo loco ponun-
tur. Tacet evangelista de agno quod
erat divitum oblatio. Videlicet [illegible]
pauperes parentes Christus elegit quod non
habent agnum quem pro eo offerrent
sed tamen par turturum et duos pul-
los columbarum que erat oblatio pau-
perum. In lege enim deus precepit ut
die quo parens infantem in templo
portaret pro sua et sobolis purificatione
agnum anniculum immaculatum in holocaus-
tum [illegible] turturem sive pullum columbe
pro peccato quod in libidine concepit offerret.
Cui vero non sufficiebat ad offerendum
agnum duos turtures offerrent vel duos
pullos columbarum. Unum loco agni in
holocaustum quod totum incensum deo [illegible]
[illegible] et alterum pro peccato quod ce-
debat tempore sacerdotis qui orabat
pro muliere et sic mundabat. Hanc
hostiam et oblationem pauperum voluit
dominus pro se dari et cum dives esset propter
nos pauper dignatus est fieri ut nos sua
paupertate ditaret et divitiarum suarum
donaret esse participes et nos faceret
hic in fide divites et in celo regni
heredes. Hic enim mortalitatem nostram
assumpsit ut per eam nos immortales
efficeret sic paupertatem nostram vo-
luit assumere ut per eam nos eternas
divitias tribueret. Imitemur ergo nos
dominum nostrum et spontaneam paupertatem
amemus ut habeamus victum et vestitum
hijs contenti simus. Cur autem pulli
columbarum et non simpliciter columbe sicut
turtures in sacrificio dei precipiebantur
offerri declarat Beda dicens. Et licet vii
aliqui quidem [illegible] columba [illegible]
leat designare quia sit libidinosa avis
et non debuit eam offerri in sacrificio

dum id est sana etate que auferret
libidinem. Vel cum tribus annis desponsa-
ta esset quam agnoscitur castitatis nun-
quam erate. Denique comparare uno
contenta est quo amisso alterum iam
non admittit / in nostrate a hominibus
imperatum redarguens. / Secundum est
temporis tempore sive viduitatis sancte
viduitatis opus strenue atque infati-
gabiliter exequitur. Videas ubique
singularem / ubi gemitum audias
nec umquam in convivii cetu assidue
tam conspicias ut tu ab eo distas ab
luxuriam iuventia virulenta vi-
tam. Vide quod in augeris monendum. Et
a seductionibus arborum frequentior illi
conversatio est ut quod vel maxime commendat
propter prudentiam decet docere nos
terrena despicere et amare celestia. Vel
Tertium. Et ecce Symeon aut sacerdotes
famosus et [illegible] qui iustus erat
in operatione bona et timoratus in cau-
tela mali / vel iustus recte se habendo
ad proximum et timoratus quo ad deum
vel debile iustitia sicut casto et filia-
li timore dei custodit. Timor enim
dei iustitie et caritatem [illegible] cus-
tos est. Quanto iustus ardentius deum
diligit tanto sollertius offendere cavet
Illorum enim opera commutat iustitia /
quorum [illegible] timor dei illuminat
teste propheta qui ait. Beatus vir
qui timet dominum in mandatis eius
volet nimis. Et Salomon qui ait
Qui timet deum nichil neglegit
Vel bene iustus erat / et ad proximum
recte se habebat / quia non suam solitudinem
/ sed et totius populi salutem querebat / con-
solationem Israhel in desideriis / et spe boni
promissi quo ad fidei / et spei rectitu-
dinem quam habebat / minores quidem
expectabant consolationem temporalem per pro-
missum salutis auctorem / ut qui ab
hoste oppressi fuerant in adventu salvato-
ris liberati consolationem acciperent. Ma-
iores / vero ut Symeon et huiusmodi
etiam spiritualem consolationem et redemptio-
nem a deo expectabant. / Consolatio
quippe Israhel in adventu domini adve-
nientis mirabiliter fuit. Dicti enim proceres
quos merito originalis peccati constris-
tabat per domini incarnationem consolari

credebat. Hanc consolationem Symeon
qui obedienter instanter expectabat
quia malitia erat de mundo exire
compellebat / sive propter desiderium viden-
di dominum in carne manebat. Et spiritus
sanctus et sanctificator ex puritate spiritus domini bo-
ni erat in eo quo ad operis plenitu-
dinem quam possidebat / quia non solum habuit
gratiam iustificantem quantum [illegible]
a iustis sed etiam quantum ad illuminationes
et consolationes divinas speciales. Videns
dictum de Symeone quod spiritus sanctus
erat in eo significatur quod erat iustus et
timoratus quia illorum corda deus inhabitat
qui timentes deum iustitiam servant. Unde
ipse per prophetam dicit. Super quem re-
quiescet spiritus meus nisi super humilem
et quietum et trementem sermones
meos. Et ab ipso spiritu sancto [illegible]
tamen premium in eo erat visio in
orationibus suis devotis acceperat in-
visibiliter a [illegible] / quod oculata inspira-
tione et intellexit de Christo adventu
quod Christum quem videbat oculis mentis
videret oculis corporis / antequam morte fi-
niret vitam. Quod quia pater / quod ali-
quibus [illegible] quod hoc gaudebat et conso-
lationem Israhel expectabat. Tunc et
erat [illegible] intelligebat
[illegible] adventus Christi secundum signa
a patriarchis et prophetis data. Vel
Symeon de hoc fervens deum ora-
bat et in spiritu sancto consolationem spiritus
sancti et ipso spiritu sancto qui in eo erat
iubente venit in templum ut sancte
responsum et promissum ab eodem spiritu
acceperat Christum domini id est unctum a domino
antequam morte videret. De quo dicitur
[illegible] Senex iste
[illegible] / quia iam etas de
hoc seculo exire cogebat / sed divino re-
sponso detinebat quia non est morte
visurus id est consumptus vel expertus ni-
si prius videret Christum domini incarnatum
sed oculis corporalibus. Hoc ergo desi-
derabat / hoc animo tractabat / hoc
recogitabat dicens. Quando veniet
[illegible] quando videbo eum / quando veniet quando
eum videbo / Veni domine Ihesu solve
[illegible] et me ad [illegible] in pace
[illegible] dimitte. Tunc autem [illegible]

Cum hec desiderio estuaret dicitur ei ab illi
a spiritu sancto Certe adest quem expectas
quem queris Nunc eum videbis Sta
tim ergo cum festina vade ad templum
Eo autem festinante veniens templum
intravit et eum videns statim eum spiritu
prophetico cognovit Eandem ipse speciem
carnis qua olim pregnaverat Verum
eciam omnia vincente etiam carne a
se videndum cognovit salvatorem
Et accelerando curvavit genua flex
it et eum inter brachia sua ulnis ado
ravit brachia sua extendit et gemen
tibus ait Michi eum date cum debe
at mei officij et illud hic impossibile hunc
obsequio reservavit sed dicat ne
intelliget voluntatem filij quod exit
eum Symeon Ille autem letus et exultans
cum maximo cordis gaudio in ulnas
suas et inter brachia eum suscepit
O quam bene manus que eum ante
palpaverat et ulne que ipsum am
plexate sunt Ut eum puerum in ulnas su
as accepisset surrexit et mox se
nectus fugit ac iuvenilis vigor
et fortitudo affuit Magna hic
dignitas sed non minor eius clari
tudinis Cum celo terra non capit
continere homo ulnis gestat Cuius
prius sceptrum ferre vix poterat nunc
levius puerum ferens exultat Ipse ta
men portabat a quo portabatur et qui
virtutis sue omnia portat Ille porta
bat Christum in humanitate a quo portaba
tur divinitate Eleganter ergo ut
dicitur Senex puerum portabat puer
autem senem regebat Ferebat senex
Christum infantem quem illud regebat a se
nectute degenere Felix quidem Sy
meon iste qui non solum vidit sed
etiam Christum in carne meruit portare
Felix nimirum quia tanta consolacionem
meruit quam desideraverant patriarche
et prophete et non acceperunt Ut in diu
turno quod extremum amplexum Christi
illum ultras consolaciones accepit et
singulariter carismata gracie Unde
Torrens et dicit doctor grecus quod infantis in
effabile iubar a deo illustravit senem
ut gressu temporis sui mox sibi scivit

nota Nonne magis felices
sunt qui non viderunt et crediderunt
Benedixit deum et laudavit deum
et gracias agendo pro tanto beneficio sed
de impletione promissionis et de exhi
bicione salvatoris ac visu redempto
re cepit declaravit in sequenti dya
logo sibi summi dicens Nunc dimit
tis domine servum tuum in pace Quia
viderunt oculi mei salutare tuum quod
promisisti Et nunc domine verbum promis
sio tua completa et completum est et de
siderium meum quia video Christum salu
tare tuum dominum meum Ihesum eum
salvatorem sive salutarem quem sepius
viderunt quidem oculi cordis hunc
sed oculi corporis cognoverunt eum
dominum Dimittis ergo me domine ut
dimittebas ut desiderium optatum et ut
dimittas eum vivere et de cetero servum
tuum abire in pace Et de hac vita
tristitie in cordis quiete Cetera ipsum
absolve Oculi servi moriar propheta
et in proximo passurus quorum
dominus credebat quod boni oculi qui
Christum essent consolandi et ad domicilia
videre volebat morte dissolvi
Mox autem ut vidit optabat solvi
a corpore et in sinum Abrahe patris hic
Beatus eum descendere volebat ad
limbum prius ex quo stabat salva
cionem natam Et quod in pace di
mitti eum dicit cum sternent tenebra
sum in tenebris In pace magis se
his non a pace sunt omnia Dei Certe
Symeon consilii fuit huius vita
in gracia et morte in desiderio
Adeo quod magistrorum prophecie fuerant
patres veteris testamenti ut nonnisi
Beda Beda Cum velit tenere eum in mani Beda
bus et amplexari et in pace dimitti
omnium labore vitam ut legitur spiritu
re Demates in actibus gaudendo
in ecclesiis Veniat in templum op
tando se exemplo illorum in quibus
legitur deus suspirando et venia pe
tendo ut inspectet sic in domo domini
expectet dominum et adventu eius
Et cum et ipse eum dei in mani
bus accipere et fidei ac spei credulitatis

brachijs membra applicati. Tunc dimittis
ut non videat mortem eternam quia
vidit vitam eternam. Multum enim
felix mortem videbit eternam
quicunque per christum dominum satagit
plus celis videre oculis. Vide quod
dicitur in pace qui christum habet in
pectore ipse enim est pax vera. In
quo exhibitus ad miseria que durare
timuit illum exploravit. Moraliter Symeon
qui obediens interpretatur bonum religiosum
significat et hic manet in celum
qui interpretatur pacifica quia manet in
pace interna et Anna que interpretatur ad
gratiam et timoratus ad dominum expectans
consolationem Israel id est divine visionis. Anna
Israel videns dominum interpretatur et spiritus sanctus
est in eo quia sic gratie beneficium. Et tali
dat aliis ad amplexandum et sic cum
Symeone de tanto beneficio benedicit
dominum et desiderat exire de mundo
ut ei detur ad gloriam fruendum secundum
apostolum Desiderium habens dissolvi et esse
cum christo. Moraliter est hic instrumentum de
ulnis Symeonis quia virtuosa opera que
per brachia intelliguntur christus apprehendit
Secundo innuit quod senex infantem suscipit
instruimur deposita culpe vetustate deberemus induere vite novitatem. Tertio
innuit quod christus qui eam portat
volunt portare homines qui humiliantur.
Quarto innuit quod benedixit dominum instruimur
ad agendum gratias deo de omnibus bonis
nostris. Possumus etiam dicere quod in hoc cantico magnificat christus quo ad tria
secundum quod tribus nominibus Symeon
christum appellat. Commendat enim christus
ut pax ut salus ut lumen ut gloria
pax quia mediator salus quia redemptor lumen quia doctor gloria quia premiator.
In illis tribus consistit perfectio christi eo
mediator primo tunc eum de hijs tradere
quod habet ista conclusio. Ea nam que
respicit eius mediationem comprehendit
in pace ipse enim est pax vera qui
fecit utraque unum quia utrumque nam
in uno supposito univit duas naturas
in unum complanavit dans pacem hijs
qui longe et hijs qui prope dum etiam
hominem reconciliavit. Ea vero que respicit
eius predicationem et vite sue virtutes
ac miraculorum operatione comprehendit

in luce. Unde ipse dicit Ego sum lux mundi.
Que autem respicit redemptionem et passionem comprehendit in nomine salutis. Ea
que respicit resurrectionem et ascensionem comprehendit in gloria. Et quia canticum istud
sic continet laudes christi plenitudinem et sic
omnibus venientibus consolationem. Ideo inspirat
et sine cantu in completorio. Et erant
pater eius putativus id est Joseph qui meruit vocari pater christi eo quod fuit nutricius eius
et mater eius vera scilicet Maria mirantes non dubitando sed assumendo et
congaudendo super hijs que dicebantur de illo
Mater Maria mirabatur vero de hijs que
audierat ab angelo in annunciatione et ab
Elizabeth in salutatione et Johannis exultatione et a Zacharia in Johannis nativitate.
Item mirabatur ipsa et Joseph de
exultatione angelorum nato christo et
de cantico novo. Item de adventu
pastorum et de oblatione magorum.
Item de adventu Symeonis et laude
Anne que omnia erant mira et admiratione digna. Unde Ambrosius Non solum ab angelis et prophetis a pastoribus
et parentibus sed etiam a senioribus et
iustis generatio domini accepit testimonium.
Omnis etas et uterque sexus eventorum
quoque miracula fidem astruunt. Virgo generat
sterilis parit mutus loquitur Elizabeth prophetat
magus adorat inclusus in utero exultat
vidua confitetur iustus expectat. Et ex
virtute puerum que gestabat in ulnis benedixit Symeon Mariam et Joseph eos
afficiens et gaudens ac deo gratias referendo
Benedixit enim Mariam et Joseph tamquam
maiores in etate ille tamen precellebat
quantum ad sacerdotis officium ad quod
spectat benedicere populum. Nos quippe erat
in lege quod quicunque putabat primum
in templo sacerdos benediceret illis sive parentibus et puero. Et adeo benedixit Symeon
eos parentibus christi putativis in bono eos
dixit et benedictos perdixit in benedictionem adeo eis optavit. Homines autem
benedicere solum non habemus expressum
sed per ista verba intelligi laudationis et gratiarum actionis sic dicimus
quod etiam benedicimus cum christum deo gratias
et agimus laudando. Benedixit generibus per filium sic exposito plurimum benedicimus filij propter parentes. Unde ergo

Joseph patris silenciendo cum quia multorum
credulitas non est qui predixerat ruina
ta. Mariam vero quia vere eius mater
erat et de qua magis ad eam pertine
bat. ideo ad eam singulariter se vertit
revelando ei cultorum presagia. Cog
noverat enim illo docente que gesta
bat in ulnis divinum illud non esse
ex ioseph sed ex virgine. ideo ad eam
dirigit sermonem et non solum benedixit
sed etiam prophetando futura predixit di
cens. Ecce positus est hic parvulus tu
us et a deo statutus et ordinatus
in ruinam multorum scilicet superborum se
stans putancium de quibus ipse dicit
Si non venissem et locutus eis non
fuissem peccatum non haberent et in resurrectionem
multorum scilicet humilium se non stans puta
cium qui in eum credentes resurrexerunt
a peccatis per eum. Vel dicit multorum quia multi
iudei a iudaitate cadentes fuerunt exce
cati et multi pauperes simplices et igno
rantes illuminati et in signum scilicet federis
et reconciliacionis inter deum et hominem cui
contradicetur. Primo a iudeis deinde
a gentibus seu paganis postea ab
hereticis hoc non credentibus. Vel ubi nomen
signum dirigitur quia in sibus que de christo nar
rantur a fidelibus per veros passus est
falso ab infidelibus. De quibus ipse conqueritur
in psalmo. Quia insurrexerunt in me testes
iniqui et mentita est iniquitas sibi. Po
tuit enim christus impugnari sed non ex
pugnari. Vel et pauci christiani contradicunt
ei in moribus et operibus etsi non in
fide et sermonibus qui confitentur se
nosse deum factis autem negant. Ve
2 nit ergo salvator in ruinam non
credencium et superborum et propter hoc per
eorum et in resurrectionem credencium et humi
lium scilicet per eum. Non solum autem aliis
in ruinam et aliis in resurrectionem venit
sed eciam cum eidem homini in rui
nam et resurrectionem apparet. In rui
nam scilicet viciorum et resurrectionem virtutum.
Nec fit resurrectio virtutum nisi precedat rui
na viciorum. Unde Ieronimus. Non potest
edificium eum novus prius destructis. ergo
ut illa ingerantur ista recedere non simulant
Tolle superflua et salubria surgunt.
Ubi nondum quia christus destruxerit vetera

peccati et construxit edificium virtutum propter
quod dicitur positus in ruinam et resurrectionem.
Venit enim superbia in eius humili
tate. Venit avaricia in eius paupertate.
Venit luxuria in eius castitate.
Venit invidia in eius benignitate.
Venit gula in eius sobrietate. Venit
ira in eius paciencia. Venit accidia
in eius labore et vigilia. Et sic per
construccionem edificii virtutum destruxit
regnum viciorum. ita quod ipse venit
in ruinam et resurrectionem. Nam secundum
Bedam. Cum superbus humilis efficitur
lascivus castus avarus misericors et ita
de aliis tunc in eadem persona est ruina
viciorum et resurrectio virtutum. Vel ad hoc a deo
positus fuit hic in mundo tamquam signum
ad sagittam ut contra eum quasi pro libero
iaculum mitteret in eum. Et prophetizans
Symeon de christi passione
ait. Et tuam ipsius animam pertransibit quasi
passione gladius. id est passio seu do
lor passionis filii. Non enim absque
magno affectu nimii doloris
potuit videre crucifigi filium etsi
speraret morte devicturum et resur
recturum et post mortem victurum.
Unde dicit Jeronimus quia quamvis in carne impas
sibili passa est plusquam martyr fuit.
Dolores quippe quos generans effugit
hos tempore passionis christi sustinuit.
Unde Augustinus. Nunc reposcit debitum
atrox iste hic quod tibi detinuit olim
pariens penas atque ferendo cumulat
usure quod eam matribus debebantur.
Ut revelentur ex multis cordibus cogi
taciones. Nam magna passio multorum
cordium cogitaciones revelavit quia occul
tarum erat cogitaciones et occulta mis
teria ibi revelata sunt et consumata.
Et hoc quidem velum templi significavit quod
eo moriente scissum est ut sancta sancto
rum omnibus appareret. Vel multorum
cordium scilicet bonorum et malorum
cogitaciones sunt revelate sicut christo
passo alii credebant alii credere no
luerunt. Et secundum Bedam antea in
certum erat qui iudeorum eum recep
turi erant et qui non postea certum fuit

Misterii autem dicit Beda usque ad pre-
sens seculi gladius tribulacionis animam
ecclesie pertransit cum signo fidei ab
impiis, et sepius contradicitur cum
multos avertere videt, sed dulcatis
eorundem cogitacionibus, ubi bonum semen
seminaverat zizania germinare conspi-
cit. Nota nonnulli hic ut non tene-
tur talis. Non enim sic hoc propter
pati voluit Christus ut revelarentur
hominum cogitaciones, sed consecutum est ad
passionem Christi. Sicut si dicam: Exi-
vi ad campos ut caperer ab hostibus;
capi de hostibus non fuit de intencione
mea, sed quoddam consecutum ad exi-
tum meum. Et est solitus modus loquendi
sed dici scripture in eventu huiusmodi, et
ut impleretur scriptura, quia postquam talia
evenerunt, consequenter scriptura fuit imple-
ta. Non enim prophecia est causa eventus
rei, sed ipsa res est causa prophecie. Aliter
Aug. exponit Orig. de revelacione cogitacionum
peccatorum in confessione, ut revelent cogi-
taciones male per confessionem, que prius
occultabantur, que per effectum passionis in
sacramento penitencie operantis sanatur. Et
ipsa eadem hora qua scilicet Symeon
loquebatur de Christo, tenens eum in ulnis,
superveniens et Anna prophetissa non a casu
vel ex discrecione humana, sed spiritus sancti
revelacione, stetit circa dominum et de Symeo-
ne, et adorabat eum, confitebatur domino
confessione laudis et graciarum accionis,
laudans deum de tantis beneficiis ad-
impletis. Et in incarnacione et na-
tivitate exhibitis, perhibensque testimo-
nium dei filio, et instruens populum lo-
quebatur de illo omnibus qui expectabant
redempcionem Israel, et spiritualiter annuncians eius
nativitatem et redempcionem, et humani generis
salvatorem, et quod ipse ille deus desidera-
tus esset, qui eos redimere et liberare
deberet. Omnibus fidelibus qui iugo
Herodis alienigene dominati liberacio-
nem civitatis et populi ac eorum spiritua-
lem expectabant per adventum Christi
in proximo fiendam redempcionem a tyra-
nide Herodis et demonis promitte-
bat. Hec mulier venerabilis magno-
bilitatis extollitur, continencia laudatur,
etas commendatur, religio predicatur, ydonea
et digna valde erat que dei filio
incarnato testimonium perhiberet. Unde
et prophetissa dicitur, ut eius testimonium
autenticum sit: prophecia inspiracio vel
revelacio divina esse perhibetur. Unde
Orig.: Iuste spiritum sanctum mulier sancta pro-
phetandi meruit, quia longa castitate,
longisque ieiuniis ad hoc culmen
ascenderat. Ecce ergo omni sexui, et
omni etati, et omni gradui, et
omni professioni dominus redemptor ve-
niat, dignum erat ut omnes in eius
nativitate testimonium perhiberent. Sunt
enim ibi tria genera in utroque sexu
commendata, puta de coniugibus, scilicet
Maria et Joseph, et de viduis, scilicet
Anna et Symeon, cuius etas comparat-
ur, et de coniugatis, scilicet Elizabeth
et Zacharias. Nullus ergo gradus
christianorum fidelium pretermissus est
de quo non haberet testimonium salva-
tor. Ut autem dicit Anselmus: Obla- Ans.
tus est in templo et a sancta vidua
susceptus, ut fideles suos domum dei
frequentare et ut eum mereantur suscipere
studio sanctitatis intendere moneret.
A Symeone sene susceptus atque lau-
datus est, ut cum humilitate et matu-
ritate se diligi patefaceret. Sus-
cipe ergo et tu cum illo bono sene
Symeone et Anna longeva prode-
unt in accessu mentis et gaudii cumulat
vetustatem amor timorem expellat
affectus, accipias et in fidem ulnas
tuas. Dicasque cum sponsa tenui
eum nec dimittam. Et psalle cum illo
sanctissimo sene et grave: Nunc di-
mittis servum tuum domine secundum verbum tuum
in pace. Hec Anselmus. Moraliter moralitas
Nota quod accipiatur [illegible] considerando
racione de quibus sit iudicio nostro sine
mistico instructu illius sanctis. Unde
nos spiritualiter a matre debemus cum
Ier. purificacionis processionem celebrare pro
Symeone qui inspirat audiens
qui et visto audivit a spiritu sancto in-
tale scilicet revelacione signat eum dei
studiosi audiunt. Per Annam que iustus
gerit et que non discedebat de templo
significat orantes. Per Joseph qui iustus fuit

C[apitulu]m

Maria vero que intus portat
illuminata que et Christum portavit in utero
significat divine confortationis castissima
unio. Hec autem quatuor candele Christi
offerentes a iuventute debet portare spiritualiter.
Symeon portat lumen
sancte meditationis. Anna gestat lumine
interne devotionis. Joseph defert lumine
virtuose conversationis. Maria vero por-
tat lumine superne contemplationis. Hec
spiritualiter anima in spiritu sancto dicit. Memor
fui dei et delectatus sum et exercitatus
sum et defecit spiritus meus. Et pariter
offerendo singula singulis. Et considerandum
quod putamus hii in mysterium qualiter possu-
mus speculari quid significent hii quatuor
ce[re]os. Maria scilicet amando mater
et quia portat eos Joseph sacerdotes
et offerentes quia confessi in vita
contemplanda in quo significantur qui sunt
illi qui sunt digni adstare dei templo
celestis. Nam putamus candele semper
in primis, unde reddit quod illa letat
accipis. Postea procedunt ad altare
facientes processionem que hodie puta
processio ordinata. Procedit alacriter
illi duo venerabiles senes Joseph et
Symeon cum exultatione magna ex
ultra debita. Nec non portantes regem
illum cum ineffabili leticia et Anna
associat eos ardens exultatione cum
devotione iubilans et ipsa in ineffabili
gaudio et laudans dominum affectu in
medio. Ab istis ergo fit processio ve-
nerabilis. Pauci quidem sed valde
magnifici et qui de omni genere hominum
deputati. Unde enim in eis de
masculis et feminis senibus et iuve-
nibus virginibus et viduis. Maria
quidem et Joseph tamquam parentes puerum
illum in templo portaverunt. Symeon
vero et Anna ut prophete protinus
prophetice laudaverunt. Unde et nos
in ista die missarum sollempnia celebran-
tes cereum accensum quod quidem significat
puerum Jhesum in manibus baiulamus
et processionem facientes usque ad altare
descendimus et offerimus deferentes illud
lumen ineffabile quod Maria et Symeon
in hodierna die portaverunt in manibus.

III

Sicut enim tria in cereo que
significant tria que fuerunt in Christo.
Nam cera significat carnem Christi
que nata est de virgine Maria sine
corruptione sicut apes ceram gignunt
sine alterius commixtione. Lignum et
in terra tamen significat animam Christi
candidissimam in carne latentem.
Ignis vero sive lumen significat
divinitatem quia deus noster ignis consumens
est. Hec enim tria sunt dictata de
signum. Unde est versus. Cera favus
lumen tria sunt intimata. Fidem. Cum
autem pervenerunt ad altare ibi cum
devotione genua flectit et dilectissimum
filium suum deo patri suo super altare
offert. Cogitabat ipsa beata virgo Maria
primum domino gratias agens deo patri de
munere tali quod ipsam in tali prole dig-
nissima deo patri contulerat. Cogitatio
enim prior secundum eo erat quod licet tres
tales in ut ex hoc infinitus deo confer-
ret, sed ut quod hoc divine custodie co-
mendaret, sed ut gratias ageret deo red-
deret a quo tale donum percepit acce-
perat. Unde quoniam dixit eo non habebat
locum in christo quia mox conceptus eius
fuit plenissime deo consecratus et divine
custodie per divinitatis unionem quam
datur sed tria est proprie locum habet
in Christo quia quo beata virgo gratias agere
habuit deo patri pro dulcibus muneribus ut
pote que eum tam singulari privilegio
concepit et peperit. Et quod autem ipsa
virgo tunc oravit. Quod ne dixit ipse
tu ne habemus. Quod forte talia huius
vel saltem ore cordis dicebat. Ecce
domine pater sancte puto tibi filium tuum eternaliter
coequalem genitum et de me temporaliter
natum. Ergo puto tibi eum qui tibi
est et pater verbis tibi ago gratias tuo
munere sic concepi in nobilis et peperi in
effabiliter. Ergo sic pater hunc filium tuum
et meum tibi offero oblationem no-
vam. Deum caro factum qui pro salute
mundi oblatus est tibi semetipsum.
O qualis est ista oblatio. Nunquam ta-
lis facta fuit a seculo. Unde. Beata
offer filium virgo sacra et benedictum
fructum ventris tui domino puta. Offer

ad nutum omnium regeneracionis hostiam
sanctam deo placentem. hugo de s. victore
Voluit autem christus deo patri
presentari qui nunquam ab eius as-
pectibus latuit nobis in exemplum
ut sic non gracia sui deus factus
est homo. Sed ut nos per graciam
faceret deos. nec propter se circumcisus
conceditur sed ut nos spiritualiter cir-
cumcidamur. sic propter nos presentatur domino
ut discamus deo presentare nos ipsos.
Deinde advocant sacerdotes et
redimunt eum quinque ciclis argenteis
quinque ciclis argenteis quia erat pri-
mogenitus. Quinque ciclis argenteis
redimebat primogenitum. Et erat
ciclus genus monete obulos xx
habens. Precepit enim lex omne masculinum
primogenitum tam hominis quam pecoris
sanctum domino vocari id est domino consecratum et
presentari ac consecratum et dedicatum domino
dici et sacerdotis esse. Itaque ut primoge-
nitum de tribu levi non redimeretur sed
in ministerio et servicio domus domini
id est templo esset et perpetuo teneretur. Primo-
genitum vero de aliis xi tribubus
sacerdos redimi faceret et precio ac-
cepto illud ad propria a parentibus efferri
permitteret. Primogenitum quod animalis
mundi deo offerretur. Immundi vero
aut precio redimi aut mundo mu-
tari aut occidi faceret. Est autem animal
mundum ad offerendum mundum ad
esum. Immundorum vero aliud erat mun-
dum ad offerendum et redimendum seu
commutandum utpote. et ideo precium
aliquod nobis concedebat et custos
ab usibus templi procurabat. Cum
igitur christus de tribu iuda non de
xi fuit patet quod redimi debuit
et ideo redemptus fuit. Accepit ergo
mater de manu ioseph ancillas pietatis
tas et genua flectens offert super
altare deo patri eius. Obtulit ergo
beata virgo tamquam paupercula par
turturum aut duos pullos columbarum
unum in holocaustum pro filio alterum
pro peccato iuxta sic sedens lege pecca-
tum quamvis nullum haberet peccatum. Sed
ergo oblacionem et redempcionem in filium

recepit et eum secum domum reportat.
Unde Bernardus. Oblacio ista fratres satis
delicata est ubi tantum presentatur domino redi-
mitur avibus et illico reportatur. Veni-
et tempus quando non offeretur in templo nec
inter brachia Symeonis sed extra civi-
tatem inter brachia crucis. Veniet
quando non redimetur alieno sed redimet
alios sanguine proprio quia redempcionem
misit eum deus pater populo suo. Istud
est sacrificium matutinum illud autem ves-
pertinum. hugo de s. victore. Iustice quod primo- Br.
genita cuncta sanctificavit ille quia unige-
nitus dei dignatus est nasci primo-
genitus scilicet de dignitate omnis creature
qui est vere sanctus domino quia sine peccato.
Moraliter autem per primogenita significantur Mora[liter]
bone acciones nostre que de corde gig-
nuntur ex dei gracia. Commonemur ergo
hic ut omnia primogenita nostra deo
offeramus quia bona et iusta in nostris
operibus invenimus cuius gracie non
nostris viribus deputemus dicentes Non
nobis domine non nobis sed nomini tuo
da gloriam. Si autem immundum aliquid
perimus id est peccatum in opere perpetramus
accidimus id est mala per emendacionem re-
dicimus evellamus aut certe mute-
mus illud mundo delinquentes a ma-
lo et facientes bonum. aut redimamus
quinque ciclis bona opera et dignos
fructus penitencie per quinque sensus corporis
faciendo. Commonemur et hic ut si
in gracie opinionem mundum agimus innocencie
vel principales virtutes qualis est cari-
tas castitas humilitas paciencia et huius-
modi invenimus deo offeramus id est
quod digne vivimus non nostris meritis
deputemus. Sed illius qui ait sine me
nichil potestis facere. ipse enim
dat velle et perficere. Si autem tam
pauperes sumus ut in opere nostro agnum
id est innocenciam vite vel principales
virtutes non inveniamus offera-
mus saltem duos turtures vel duos
pullos columbarum id est duo genera compunc-
cionis videlicet timoris et amoris et
non solum pro nostris aliorumque delinquendis
peccatis sed eciam pro nostris impedimentis variis
et desiderio patrie celestis cottidie defleamus

Ea m

Et sic iungit pro peccatis offerimus duo
de malis compeditis gemini. Alterum
in holocaustum quando amore celestium in
flammatur. Moraliter autem attendendum est
dies purificationis mariae
patrum delationis domini et significatum
oblationis fiendae. Gradientem ad com
prehendum quod maria quae interpretatur stella
maris vel amarum mare designat
animam sive sit in luce vitae contemplati
vae sive in amaritudine vitae activae
Et utrique necessaria est purificatio quod videlicet
anima contemplativa purgetur a superbia quae
sit ex contemplatione et anima activa a negligentia
quae fit ex rigore et labore. In ierusalem
enim quae interpretatur visio pacis et significat
vitam beatam nemo intrabit nisi prius
duabus purgationibus eius impleantur. Dicta
ad quibus sit plena purgatio et ita purus
sit sicut in baptismo non potest perveniri
in istam ierusalem vel etiam in templum ce
leste. Ideo autem purgatio celebratur
vel hic in presenti per penitentiam ac tribula
tiones et angustias vel in penis purga
torii. Secundo ad studium spirituale quod
legimus xpm delatum in ierusalem ut hic
et legimus eum delatum in egyptum
in quo docemur quod fideles mentis nostrae
quae est intelligentia sunt elevanda
et ad contemplationem celestium quae per
ierusalem designatur quae visio pacis interpretatur.
Eadem vero deprimenda est
ad considerationem propriorum defectuum
quae per egyptum designatur. Egyptus
enim tenebrae interpretatur. Possunt et
alia quaedam considerari loca in quae xpus
portatur vel ducitur scilicet ierusalem, egyptus,
desertum, mons excelsus et templi
pinnaculum. Et ista quinque loca significant
quinque status in quibus invenitur xpus.
Ierusalem significat vitam contemplativam ubi
est visio pacis. Egyptus significat vi
tam activam in qua est moeror et an
gustia tribulationis. Desertum significat
religionem in qua consistit ieiunium.
Mons excelsus significat fastigium
prelationis. Pinnaculum templi est sedes
magistralis. Et in his quinque statibus
inveniunt ihesum quia ad statum ...

potest inveniri ihesus. Si salvus est co
gitare quibus contrariantur eum in ierusalem
et alibi. Et inveniunt quod in ierusalem et
in egypto tulerint xpm maria
et ioseph stella maris et aug
mentum fidei. Sed et caritas indeficien
tem inducens a spiritu sancto. Deinde in monte
excelso et super pinnaculum tulit eum
diabolus et adeo timere debent prelati
et magistri ne eos contrariant diabolus
in monte excelso prelationis et in
cathedra magistrationis. Tertio ad
tertium est considerandum quod oblatio paupertatis
fiebat de turture vel columba. Turtur
autem quae est solivaga et casta intel
ligitur vita contemplativa. Columba
vero quae gregatim volat et fe
cunda significat activam. Et utraque avis
gemitum habet pro cantu sed aliter et
aliter. Gemitus enim turturis compe
tit contemplativis et hic geminatur.
Unde dicitur par turturum. Primus
gemitus est amoris de quo dicit apostolus
quod intus nos gemimus adoptionem
filiorum dei expectantes. Secundus est
devotionis de quo dicit idem apostolus
et spiritus postulat pro nobis gemitibus
inenarrabilibus. Gemitus enim columbe
competit activis et hic duplex. Unde
dicitur duos pullos columbarum. Primus
est pro peccatis propriis secundum illud ysaiae
quasi columbae meditantes gememus. Alius
est pro peccatis alienis secundum illud trenorum:
omnes portae eius destructae sacer
dotes eius gementes. Hunc ad simplex
gemitum offerre debet qui agnum a ...
... Secundum igitur col
ligendo dicendum quod in hac purgatio
ne delatione et oblatione significa
tur quod qui purgatus est a superbia et ne
gligentia dispositus est ut ascendat ad
contemplationem dei et descendat ad con
siderationem sui. Et ascensus ascendens
gemitat ex amore et devotione. Et
descensus descendens gemitat ex contritione
et compassione. In his consistit perfectio
status animae deo devotae. Et quia utraque
ista ante deum sunt accepta ... diffinitum
utrumque pro duo turtures aut columbae sint
oblatae secundum evangelium quod duo par turturum aut

duos pullos columbarum. Vidisti ergo
in predictis Christi et parentum eius pau-
pertatem, quia pauperum tamen habent obla-
tionem. Vidi autem vobis insinuari de
humilitate considerata oblatione et
redemptione ac legis observatione
de facili potestis advertere. Videre ergo
hic de Christi humilitate quod a prece-
dentibus sit aucta successive. Nam
in nativitate se habuit ut pauper homo,
in circumcisione ut pauper et peccator homo,
sed hodierna die pauper et peccator
et servus. Ut pauper quidem in eo
quod pauperum oblationem elegit, ut
peccator vero in eo quod ipse cum matre
per oblationem expiari voluit, ut
servus autem in eo quod redimi se fecit.
Et quia ut visum est per circumcisionem
filii et purgationem matris tulerunt ihesum
in ierusalem ut sisterent eum domino. Unde
dicendum est et diligenter attendendum quod
expedit cunctis moribus instruendo
fideles ut in templum dei male
etiam ingredi voluerint in ipsis
omnibus christianis se debeant bene
digni et Christo conformare. Et lan-
dem licet sint a peccatorum sorde purgati et
circumcisi quo ad primum sint brachiis
sancte matris ecclesie deputati quo ad primum.
Sunt recte intentionis sive ordi-
nati quo ad secundum. Tercio ergo in-
gressurus ecclesiam debet a peccato mun-
dari esse purgati et circumcisi. Ver-
bum ergo angelus ingreditur templum
per ... sui ... filii dei
per gradus impleunt. Ipse enim
filius angelus induxit in templum
intrare voluit. Non quod sine puri-
ficatione indiget. Sed ut filius circum-
cisione cum illa non subiecto feminie
concepit et ipse ex intacta virgine
matre sua. Utrumque tamen in hoc lege
servare voluit ut nobis daret for-
mam purificationis et circumcisionis spiritualis
qua purificandi et circumcidi debemus a
viciis antequam ecclesiam ingrediamur
et deo offeramus si volumus quod eius
placeat oblatio. Et sicut beda dicit
in purificatione et circumcisionibus a viciis
... condignis operibus. De quo

trahit durior. Et illus ingredi de-
ecclesiam cum consilio indivisibus ...
ad plus sit confessus ut saltem contra
si non assit copia confessoris et quam
gressurus ecclesiam prius debet purificari
a peccatis saltem per contritionem. Ergo
si quis non habet confessionem certi pecca-
ti ... sit culpa ex-
cogitate ubi culpa non existit.
Exemplum huius purificationem ...
... aqua ... ad fores ecclesie
ut ingressurus eius aspersione purificetur
ecclesia a venialibus qui de mortalibus
sibi conscii non existunt. Qui enim figura-
liter cum aqua erat ante hostium ta-
bernaculi et ibi aaron et filii eius
ingressuri tabernaculum lavabant manus
et pedes. Quarto debet esse brachiis
sancte matris ecclesie supportati sicut Christus
portatus est in templum brachiis sancte marie
ut fidelibus digne ecclesiam ingredientibus
dicat ipse ... ecclesia illud ...
portabo vos in brachiis meis. Ex-
tra ista autem brachia unitatis ecclesie
sunt heretici qui oberrant a fide. Scis-
matici qui deviant a caritate et
omnes excommunicati qui precisi sunt ab ecclesie
unitate. Huiusmodi enim omnes qui non gestantur
in brachiis matris ecclesie non sunt
ydonei ad ingressum eius. Unde
Cyprianus: Non potest habere deum patrem
qui matrem ecclesiam non tenet matrem.
Frustra ergo et indigne
ecclesiam intrare ingreditur qui inter
brachia ecclesie iusticie non gestatur.
Tercio debet esse recte
intentionis sive ordinati ut ceteri
... causa devotionis et orationis
ingrediantur ecclesiam non cum vane
simulationis ... et cum
ostentationis ut in animo glorie. Sicut
illi qui se ornant in vestibus et
aliis ut appareant habitu non cum
lasciviis. Sicut illi qui vadunt ad ecclesiam
ad videndum mulieres ut ... vos
ut conspiciat et conspiciatur non cum
vanitatis et solacii. Sicut qui vadunt
ad ecclesiam ut vacent vanis colloquiis

carchinnus et tentationibus non ea
questibus et avaritie sicut clerici
qui vadunt ad ecclesiam solum propter
prebendas sibi dandas vel quod vadit
ad negotiationem et ea lucri tempora
lis. Hi enim omnibus pro fine debito
non intendunt non sunt digni ingre
di in templum quod insinuatur non
sistunt sicut duo viri venerunt simul
in templum. Quod autem non videntes xpm
nec eum amplexantur per spirituali
bus autem brachiis. Et non sicut Be
da quod ille per contradictionem [illegible]
altaris et duo altaris et qui ingre
ditur qui dixit Declina a malo
et fac bonum postquam desiit a pecca
tis bonis cepit operibus insudare qui
dicere potest Delicti mei [illegible] ad domum et
audiam vocem laudis tue qui dicit
xpo bonus odor sumus et levavi
manus meas ad mandata tua
et quidem pedes meos in testimonia
tua domine sive manducat sive bibit
sive aliud quid agit omnia in gloriam dei
facit et dicit quam dulcia faucibus
meis eloquia tua domine et ad ex
tremum cor meum et caro exulta
verunt in deum vivum. Tertio ad
salvandum in templum oportet volunt
propter [illegible] alias per [illegible]
ut quasi suum propterea templum sanctificet
sicut baptizatus est ut ipse aquas sanc
tificaret. Unde sicut per baptismum xpi non
solum sanctificatum est illa pars aque iorda
nis que tetigit carnem xpi sed et
omnis aque sic per eius dedicationem
in templum illud in aliud sanctificata sunt
omnia templa in eius nomine dedica
ta propter quod constitutum est quod in eis
debet habitare corporalis xpi presentia
videlicet in sacramento. Unde etiam
etiam ibi reconduntur reliquie sanctorum
ubi est sicut ministeria angelorum.
Et ideo dignum est ut cum omni
devotione veniat et non ad eam summa
reverentia et devotione frequentet unde
sicut psalmista. Domum dei decet sancti
tudo. Sunt autem hec septem de
templi materiali magis sunt [illegible]

cottidie inducuntur a devotis fidelibus
de quo ait apostolus Templum dei
sanctum est quod estis vos. Et quia nobili
tas colligitur ex eius causis colligitur
hinc est quod huius templi nobilitas
colligitur ex quatuor causis scilicet ex effi
cientis dignitate et materie precio
sitate ex forme speciositate et ex
finis honorabilitate. Primum patet
quia hoc templum quod est mens anime ratio
nalis est ab ipso deo creatur immediate tantum
et hoc maximam arguit anime nobi
litatem. Nam ad eandem animam deus
non advocavit aliquam creaturam sed ipsa
trinitas semetipsam convocavit di
cens Faciamus hominem. Non enim hoc
cum dixit deus ad angelos ut
dicit Augustinus. Unde ipse per se deus alias
creaturas produxit. Et ex hoc ostenditur
quod opus est singulare ipsius trinitatis.
Secundum patet quia non ex aliqua preiacente
materia facta est anima sed ex nichilo.
In omnibus enim rebus creatis non in
veniebatur aliquid simile ita nobile
ut ex eo posset fieri anima rationalis.
Non quidem terra vel aliquid aliorum
elementorum nec celum puta sol
luna stelle seu aliquod corpus celes
tium fuit dignum intrare in compo
sitionem anime rationalis ut materiale
principium eius. Est quia longe al
tior et nobilior eius existit. Et
ideo facta est ex nichilo quod ad
maximam nobilitatem ei cedit.
Tertium patet quia forma anime ra
tionalis est nobilis sed est sicut yma
go dei insignita. Non enim deus
impressit anime ymaginem alicuius rei crea
te sed formam suam ipsius ita quod ipsa for
ma anime rationalis non est aliud
quam quedam relucentia ipsius beatissime
trinitatis. Nec potuit beata trinitas
magis animam rationabilem nobilitare
quam quod eam sibi ipsi assimilavit et
propriam ymaginem formam ei impressit
ut quasi similitudo est ea diligeret animam
amore affectu dilectionis in ipsum eo
[illegible] [illegible] sibi simile in [illegible]
[illegible]. Quartum patet quia deus

no ad aliud finem fecit animam quam propter
se ipsum ut videlicet esset habitaculum
suum dixit illud psalmi Quoniam elegit
dominus syon i. animam specialiter elegit
eam in habitacionem sibi Et qui ad
hoc eam elegit sedem eius in habi-
tacionem composuit iuxta illud genesis [illegible]
hesili cor tuum &c. Et illud prophete Deli-
cie mee esse cum filiis hominum Cum
quaeque deus in hunc animam dig-
ne separatam venit quasi noto po-
tius dicit illud psalmi Hec requies mea
in seculum seculi hic habitabo quoniam ele-
gi eam Dicit igitur fidelis anima si no-
bilitatem tuam ex omnibus premissis
tuis attenderes utique nunquam peccares
Dicit Bernardus Si nobilitatem tuam
cognosceres o anima mea peteret ab
hominibus Et certe in tam considera-
cione nobilitatis anime ducit in abysso
miseracione peccati quia non habemus
respectum ad primam illud ad generaliter
ad hunc inducat Ad hoc peccatum
quia anima racionabilis anima caduca
reputat nimis vilia et indigna
ad hoc ut ipsa eis vacet Indignum
Et hec quedam stat et nobilis
superbia anime quidem quia est hunc
ille gentilis Seneca qui dixit Si
sciremus deos ignoscituros ad hunc
propter peccati turpitudinem peccare dedig-
narer Hoc itaque templum dei ma-
tale debet esse ornatum et depictum
variis coloribus scilicet videlicet
colore albo castitatis rubeo volun-
tarie pro christo passionis viridi spiritua-
lis incunditatis viridi [illegible] ex
eternis blanco celestis desiderii
aureo caritatis et demum nigro
humilitatis In istud templum sic
comparatum sic ornatum debemus indu-
cere puerum Ihesum cum eterno [illegible]
debemus offerre pro eo par tur-
turum aut duos pullos columbarum
i. geminam dilectionem dei videlicet
et proximi vel solitudinem contemplacionis
et publicam actionem Aut castitate
mentis et corporis Sunt enim sicut
aves castissime et multiplicatores
larga opera columbe sicut aves in templo fecunde

Debemus eciam cum sancto Symeo-
ne portare in ulnis amplexando
cum brachiis veri amoris De-
bemus nichilominus cum videlicet omni-
bus virtutibus cuncti in hunc numerum [illegible]
gustare dulce dulcedinis exhibere
ut sic desiderio dissolucionis affecti
beatum fructum Et eterni expectemus
cantantes canticum iubilosum cum Symeo-
ne et dicentes Nunc dimittis servum
tuum domine secundum verbum tuum in pace
Magna est ergo huius sollempnitatis
propter multa que in ea fiunt sed quasi tria
tria specialiter attollunt Primum est
christi in templum introducio quantum ad
[illegible] est sanctum eius pro oblacione le-
galis Tercium est Symeonis sancti cum
solacio salutaris Et secundum hec tria
festum istud sortitur tria vocabula
Nam vocatur primum dicitur est quasi presentacio
quasi presentacio eo quod ipso die
christus est portatus in templo Secunde
vocatur dicitur festum purificacionis eo quod
tunc beata virgo fecit purificacione
secundum legem licet tamen non indiget
oblacione fecit Tercio dicitur can-
delaria vel festum luminis eo quod hodie
candelas ardentes et accensas in ma-
nibus gestamus et portamus et sicut
tum in hoc devocionis Symeonis Hoc
templum domini fuit de quo legitur dictum in
monte moria est constitutum in quo
voluit abraham immolare ysaac filium
suum in quo eciam loco iacob dormiens
vidit scalam erectam usque ad celum In
hoc eciam monte videns dauid angelum
stantem et cedentem populum inter eum
terruit et penitens graviter se affli-
gens a deo veniam meruit In hoc
monte aream ornan iebusei emit
quam dauid ad construendum domum
domini emerat eo quod nunquam in nullo loco
consumptum fuit In isto loco hec eciam sa-
lomon opere consumato dum sacrificia
offerret nebula implevit domum et
apparuit gloria domini et ignis descendens
de celo devoravit holocausta Cum
autem flexis genibus et manibus
ad celum expansis salomon deum orasset
ut quicumque ibi sacrificia petitis [illegible]

prece eius a domino respondit apparuit
ei dominus dicens exaudivi orationem
et deprecationem tuam elegi enim et
sanctificavi michi locum istum In hoc loco
heliodorus a rege antiocho missus
ut locum sanctum violaret et spoliaret
flagellatus et sic intromissione
multis plagis liberatus est Tem-
plum autem domini [illegible] ut in eo sacri-
ficia domino offerebant sed nunc con-
secratum est in honore salvatoris
mundi et genitricis eius marie
Et licet primo a babiloniis et
postea a romanis fuit destructum
a fidelibus tamen et religiosis viris
opere [illegible] in eodem loco magnifi-
cate et miro artificio est iam re-
paratum In hoc loco beata virgo cum
aliis virginibus ministrasse templi
cortinas et [illegible] vestimenta sacer-
dotalia quando [illegible] addis-
cens [illegible] angelis oracionibus
et divinarum lectionum studiis In h(oc)
loco dum sanctus zacharias incensum
domino offerret apparuit ei angelus
nuncians ei orationem suam esse
exauditam et [illegible] nativitatem
futuram In hoc loco ut hec di-
cunt mox ihesus xpistus a gentibus
est oblatus a symeone susceptus
a sancta anna vidua omnibus qui
expectabant redempcionem israel
annunciatus In hoc templo ihesus
cum iam duodecim esset annorum
inventus est ad disputacionem sedens
in medio doctorum super pinnaculum
templi huius xpistum dyabolus statuit
et ut se deorsum mitteret temptan-
do suggessit Ab hoc templo ven-
dentes eiecit ac mensas nummu-
lariorum ac cathedras columbas
vendencium evertit In templo hoc
dum moraretur in [illegible] docebat
iudeos licet eum [illegible] In
templo hoc liberavit adulteram
ab accusatoribus eius In [illegible]
eius passione tanta die erat [illegible]

plebi hec docens et messe in betha-
nia sedens huius templi ve-
lum in morte eius scissum est a
summo usque deorsum ut patet
introeuntibus ad sancta sanctorum Ab huius
templi pinnaculo [illegible]
beatus iacobus apostolus [illegible]
[illegible] iherosolimorum episcopus [illegible]
precipitatus [illegible] fullonis [illegible]
martirio est coronatus Ante hoc tem-
plum et altare [illegible] domini templum
fuit in atrio ad meridiem
zacharias filius barachie ma-
rtir occubuit Hoc vero templum
constat ex octo parietibus rotun-
dum exterius et interius exterius
vero in parietibus columpnis mar-
moreis et tribunis in medio quod
in spacio altitudinis in modum for-
nicis est obductum Est autem intra
scriptum supra in supremo ordine
Audi domine ympnum et oracionem
quam servus tuus orat coram
te hodie ut sint oculi tui aperti
et aures tue intendentes super domum
istam die ac nocte In omnibus quatuor
vero partibus [illegible] sunt
singuli [illegible] in circuitu
ita ut [illegible] civitate [illegible] pos-
sunt Contra civitatem pax eterna
ab eterno patre sit huic domui
Contra templum [illegible] bene
fundata est domus domini supra firmam
petram Contra bethaniam [illegible]
aliud nisi domus dei et porta celi
Contra montem oliveti Beati
qui habitant in domo tua domine
Contra vallem iosaphat Be-
nedicta gloria domini de loco sancto eius
Contra claustrum templi in do-
mo domini omnes dicent gloriam Con-
tra [illegible] templum domini sanctum
est dei cultura est dei edificacio
Item contra civitatem In domo
domini laudabis [illegible] hoc templum
in inferiori parte urbis maxima
[illegible] adoracionem nec longe [illegible]

ro ad incendium consumptum. In huius templi circuitu solebant omnes qui adhuc remanserant Ierosolymis secundum regulam beati Augustini domino servientes. Non longe autem ab hoc templo domini est templum aliud mire quantitatis et altitudinis quod domus saltus id est de lignis Libani dicitur; et templum Salomonis vocatur, quia Salomon ibi docebat et iudicia faciebat, et ad distinctionem alterius praedicti quod specialiter appellatur templum domini. Ut ergo Maria et Joseph perfecerunt omnia quae secundum legem debebant nihil obmittentes quantum ad eorum tenorem, reversi sunt, ut volebant, redire in Galileam in civitatem suam Nazaret. Erat enim, ut dicit Theophilus, civitas Bethleem sicut patria, Nazareth vero tamquam habitaculum. Vade et tu et offer eis et adiuva portare puerum Ihesum et serviens ei in quibus poteris Ihesu desiderabilis. Oratio

Qui in templo iusto Symeoni te ad videndum desideranti ad amplexandum introduci tribuisti, Deus meus Ihesu dulcissime, et tanto desiderio te expectanti tempore demum indulge et [illegible] in omni inveniens per gratiam purificationem expelle et cor meum templum tuum dignanter inhabitando perfice, ubi te brachiis desiderii amplexer et teneam. Da mihi quod desiderare te semper valeam qui es apud patrem, et non prius de hac vita exeam quam te oculis cordis videam qui es amor et desiderium, vita et summum te desiderantium.

Capitulum tredecimum De fuga domini in Egiptum et nece puerorum. Et quomodo Maria et Joseph regressi sunt [illegible] Nazaret. Ca^m xiii^m.

Revertentes ad hec supra hoc consilium domini et timor de puero incepit dilatari. Angelus domini apparuit in somniis Ioseph dicens ei ut surgens acciperet puerum et matrem eius et fugeret in Egiptum, quia futurum esset ut Herodes quaereret puerum ad perdendum eum. Cum humilitate quae facta res specialiter adornat decentiam [illegible] virtutum sic paupertatis in fugiendo [illegible] ut formida se [illegible] Pater vero a communi processione exceptus oboediat qui in alienis parendo mandatis Deo supremae revelationis oraculo alius in Egiptum transfertur ut peregrinus et pauper in pluribus [illegible] eum [illegible] et sic in quolibet tribulatur et ad patriam reductus a deo cum subditis parentibus ut indignatur ad montem [illegible] ad eum xij fructus annorum [illegible] in [illegible] non sine multo dolore questus nec sine gaudio invenitur. Joseph vero singulariter mirum excitat et quod ab angelo audierat credat. Ipsam vero [illegible] et nulla mora contracta surrexit et ad iter arripiendum se disposuit. Conversa sit enim ad hanc vocem anima [illegible] eius et circa salutem filii sui nolebat negligens inveniri. Conspice et meditare ista et quomodo puerum Ihesum dormientem mater elevat et puer sic [illegible] excitatus plorat et compatere [illegible] si qua in te sunt viscera pietatis. Cogita quae conplacentia mentis [illegible] quod ipsa puella delicata quae de parentum [illegible] surrexit iter tam longum quam per vias asperas et incognitas cogebatur. Fuge quod puerum tenellum sic per vias longas cogebatur [illegible] ferre quod inter idolatras [illegible] Maria. Egit de nocte [illegible] partes Egypti [illegible] magis quam [illegible] fugere [illegible] [illegible] fieret et [illegible]

te periculo imminentia euaderet
nec solum fuga a videntibus arripiendo
apud regem posset. Licet enim
de hoc haberet reuelationem diuinam
tamen propter hoc debebat omitti
re propter quod poterat facere secundum
viam humanam. Ecce fugit Christus
et nocte fugit ut fuga que per se
difficilis est noctis obscuritate dif
ficilior fiat. Fugit autem in egyptum
ut eos specialiter illuminaret peccatis
et sanaret. Vnde Augustinus Audi ergo
magni misterium sacramenti. Moy
ses aliquando in egypto perfidis clause
rat diem. Illuc Christus adueniens
sedentibus in tenebris reddidit
lucem veram et Crisostomus Sed quia
in egyptum. Recordare enim domini
qui in finibus eius vastauit quanta ma
la fecerat super egyptum. Ideo misit
filium suum in eam dans illi certam
reconciliationis signum et operiens amicicie
pignus ut decem plagas egypti
vna medicina sanaret. O mutatio
dextere excelsi ut populus qui
ante fuerat persecutor populi primogeniti
postea fieret custos filii vnigeniti
Et iterum In egyptum paruulus venit
ut illam regionem que pre omnibus
terris flamma impietatis arde
bat igne pauoris fidei succenderet
Ex hiis persuadetur enim de christo tamen
di quibus pertinendam esse meliora
Et ut addiscamus quod ab impiis vite
virtutis acceptationes debeamus atque
insidias superari. Nam ab impiis in
nabilis quod illud effectum est ut in
primis hec audientes eum videntes tri
bulationes varias et mille sustine
discrimina michi credo liberis. Sed
ut isto mundo xl° annis cunctis tem
pora sustineas sicut tribulationes
maximas inseparabiles quasdam
comites habere. Secundum hec Crisostomus
Ideo enim fugit in egyptum magis
quam in aliam terram ut ostenderet
se verum moysen ut sicut moyses

populum dei de pharaone et egypto
liberans in terram duxit promissio
nis. Ita ipse populum fidelium de dya
bolo et inferno liberans secum ad
regnum duxit celeste. Multa
quidem bona considerare potes in
pueri negocio et maxime Primo
considera quemadmodum deus in sua
persona tam parua suscepit esse ad
ipsa. Ecce enim in natiuitate sua
magnificatus fuit a pastoribus
tamquam deus et parum post etiam
a magis tamquam rex. Deinde venientes ma
gi eum plurimum honorauerunt et ipse
in ... in stabulo et manens
inter bestias iacebat et ut eciam
... filius plorabat. Post
ea ... in templo Symeon
et Anna extulerunt eum plurimum et
iterum ab angelo dicitur quod fugiat in egip
tum. Et multa talia in vita sua
poteris inuenire que ad exemplum in
structionem possunt retorqueri. Vnde
Crisostomus Sic eorum deus ... re
bus quedam eciam contraria permis
cet et recte in sanctis omnibus facit
quod neque tribulationes neque
delectationes sinit. Hec ... Sed ad
... ex ... historiam
... ad ... quadam varie
tate contexit. Sed hec quod eciam fe
cisse considera. Videndo quippe
iustus Ioseph ... virginem
... maximam. Sed
affuit repente angelus suspicionem
soluens et timorem ... extinguens.
Deinde videns puerum sig
no ... maxima exultatione re
pletus est. Sed rursus huic gau
dio periculum grande successit ut tota
ciuitas turbaretur et ipse rex fureret.
Sed et hunc merorem rursus le
ticia subsecuta est apparicio vide
licet stelle et adoratio magorum.
Post hanc quoque iocunditatem tunc
periculum atque formido deuenit
Herodes animam pueri et fuge necesse
est et in longinquam transire. Hec

Tercio Cum ergo consolacionem
habuimus tribulacionem expectamus et
e converso Unde nec in consolacio
nibus debemus extolli nec in tri
bulacionibus frangi Dat enim no
bis deus consolaciones ad spem
sublevandam ne desperemus et
tribulaciones ad humilitatem conservan
dam ut cognoscentes miseriam nostram
semper in suo timore stemus
Secundo considera ea dei consola
tiones et beneficia quod qui ea percipit
non percipienti se preferre non debet
et qui non percipit non detrahat
eo nec percipienti invideat Nam
et angelorum locuciones fiebant Jo
seph et non Marie cum tamen longe
esset ea dignior Item et qui
percipit si non percipit quando suo velle
non debet esse ingratus nec com
murare cum etiam Joseph qui tantus
aput deum erat non palam sed
in sompnis tales locuciones acciperet
Tercio considera qualiter deus permit
tit suos persecucionibus et tribulaci
onibus vexari Et nota magna
erat tribulacio Marie et Joseph cum
viderent puerum dominum ad occisionem que
ri quem tamen ipsi eum audire potue
rant In hoc etiam tribulacio erat
quod per incognitam viam quam ignora
bant et per silvas asperas eos ire
oportebat cum essent inhabiles ad
eundum dura ipsa iuventute Joseph
vero ipsa senectute Ipse etiam puer
quem portare habebant adhuc tene
rus erat Preterea quia habebant
in terra aliena pauperes et quasi nichil
habentes Omnia enim ista se affligere
non mutant Tu ergo nolo tribu
lacionis pauperiam habere nec credas tibi
a deo privilegium dari quod nec sibi
fuerit nec Marie Quarto con
sidera benignitatem domini Videbis quod
cito persecucionem patitur et fugatur
de terra nativitatis sue et quam
benigne cedit furori illius quia po
tens in maiestate fugit Magna pa
ciencia domini sed non minor eius humi
litas Ille enim cum facie persecuto
ris fugit cui angeli ministrant
Deus est sed ut homo fugit herodem
ministrum qui effugium est
omnium Profunda hec eius humili
tas et mira paciencia Nolebat
persecutori malum reddere nec eum
offendere sed fugiendo insidiis cedere
tamen In quo dedit nobis exemplum
ut et nos sic facere conemur scilicet ad
iniurantibus vel persequentibus cedamus
potius vel de ipsis vindictam expectemus
sed pacienter expectamus et furorem eorum
cedamus et quod plus est ut illi dicit
pro eis orare Cedit enim deus ne et
videtur sublatus est in egiptum Significat
enim electos sepius malorum iniqui
tate suis sedibus effugandos
vel etiam exilio dampnandos In quo
etiam exemplum debilibus reliquit et
eos ad pacientiam confortavit Nam
quod fugit [illegible] fuit et exempli
non timoris ut exemplum daret suis
maxime eum fugam et confirmacio
lati prodest ecclesie ut pali et [illegible]
grex non querebat de fuga prelati
Memorabile quod fugam istam in egipto
significat fuga iusti a periculo et pertur
bacione peccati in statum penitencie ubi debet
manere usque ad obitum herodis id est
donec cessent inpugnaciones
herodis seu hostis Effugiebat ergo
dominus ante faciem servi sui quomodo
potuit servum dyaboli non quod eum
tamen timeret sed ut tempore congruo
sustineret Non enim fugit mortem
qui mori venerat nec insidias
expavit qui insidias et consilia
dyaboli aperire venerat Portavit
eum mater tenera et iuvenis valde
et senex Joseph multum senex in
egiptum per viam silvestrem obscuram
nemorosam et inhabitatam per viam
etiam valde longam Ubi enim quidam

iter cursoris sunt xiij vel xv die
te pro eis aut forte erat iter
duorum mensium vel plus Jure
runt autem ut dicitur per desertum
illud quod filii Israel triverunt in
quo et xl^ta annis steterunt Et
quomodo desertum peragrando facie
bant Ubi esca et quomodo de nocte
hospitabantur et quiescebant Raro
enim domos in illo deserto inve
niebant Compatere ergo eis quia
labor difficilis magnus et longus
tam pro quam ipsis et vade cum eis
et adiuva portare puerum et in omni
bus in quibus potes exhibe eis mini
sterium Non debet videri nobis
labor penitentiam agere pro nobisipsis pro
quibus labor tantus ab illis et a talibus
est tentus et assumptus Unde Anshelmus
Noli in tua meditatione fugitivum
in egyptum relinquere in comitatum eius
spiritualis oculus demulceat parvulum Ihesum
dulces mamillas gloriose virginis ma
tris dulciter sugentem et mamas
maternas filiali more tractantem
Quid visu iocundius Quid delecta
bilius Cerne illum qui immensus est
parvulis brachiis ad materna colla
pendentem et dicens felix sum
feliciorque dum illum video quem reges
optaverunt videre et non viderunt
Dignus est visu qui speciosus est
forma pre filiis hominum Cogita et
recogita quanto et qua cogita
tione tenebat illa dulcissima
mater eius deum illum tantum
ac tantillum in brachiis suis ex
ultans et leta tenebat eum et ut
infantulo gestienti dulcibus os
culis atque frequentibus congaudebat
cum eo lactationem suis [illegible] gremia
sua quibus poterat modis consola
retur Cum denique aliis atque aliis
studiis ad que eam materna pie
tas instruebat et pro qualitate ne
cessitudinibus sedula blanditur Spi
ritualis vero est ut dicitur esse ala
trantibus contradicendo in via et ad

lescentibus quedam hystoria excepta
Erat ibi ut dicitur quidam latro
filius qui [illegible] potius cum per
mulierem in eius gremio [illegible]
tanta in eius speciosissimo vultu
splendens maiestas apparuit ut
eum supra hominem esse non ambigeret
inestimabili amore amplexatus est
eum et ut [illegible] beatissime [illegible]
si aliquando tempus obvenerit
miserendi tui memento mei et
huius temporis noli oblivisci Ipsum
autem fuisse latronem qui ad
dexteram domini crucifixus alium
blasphemantem corripuit dicens
Neque tu times deum quia in eadem
dampnacione es Et nos quidem
iuste hic autem nihil male ges
sit Conversus est ad dominum cum
in illa que in parvulo apparuit
intuens maiestate pacti sui ho
minis memor Memento mei cum
veneris in regnum tuum Atque ad
incitamentum amoris hanc non inutile
arbitror uti opinione remota tamen
affirmandi temeritate Hec Anshelmus
Herodes autem cum magos quos expecta
bat per eandem viam regressuros ad
eum non videret et multi sibi
dicerent putavit eos visione
stelle deceptos et erubuisse ad
se redire et idcirco cessavit a pueri
inquisitione ut tot et tantis occupa
tionibus regia cura distendebatur
ut a pueri inquisitione revocaretur vel
impediretur Sed cum postmodum au
diret que in templo gesta essent
Quid Symeon dixit et quid Anna
prophetavit ut fama pueri nati
crescebat turbatus ex hoc magis
timuit et sentiens se illusum a ma
gis ad ipsum occidendum iratus est
valde tum propter sui regni [illegible]
tum propter timorem admittendi reg
ni et idcirco de morte puerorum
Bethleemite tractavit ut cum eis
occideretur ille qui incognitus sibi fuit

Putabat enim quod si omnes pueros occide
rent unum quem querebat euadere non
posset sed estimans infelix quia
non est consilium non est sapientia non est
prudentia contra dominum. Dum ergo
de nece puerorum disponeret per epistolas
hortatus est a cesare augusto ut
romam veniret. Cum enim iret
faciens per ciliciam audiens naues
tharsenses magos transuexisse
iratus valde in spiritu vehementi
i. in ira combussit et concremavit
naues de tharso cilicie quibus ma
gi occulte creduntur euasisse secundum
glosam super illud In spiritu ve
hementi conteres naues tharsis
Et de roma reuersus ascalonam
misit speculatores et iussit occidi
omnes pueros qui erant in bethle
em iude et in omnibus finibus
eius et locis adiacentibus a bima
tu et infra i. homines et minores
etatis usque ad unum diem sive noc
tis secundum tempus quod a magis de
ortu stelle quesierat. Nec lo
co nec tempore celatus qui natus
est. Duorum maria per trio
miliario a bethleem ad austrum
sepulta est. Bimatus spatium duo
rum annorum dicitur a bis et ymatos
grece quod est annus latine et inde bimatus
quasi bini anni appellatur. Unde di
cunt quidam quod sunt duorum annorum
et tunc quidam annorum trium. Sed
opinio communis plurimum sana et ve
stratior est. Quod herodes euoluto
anno post christi natiuitatem occidit in
fantes et quod stella eadem die qua
natus erat duobus ortum dedit. Et
secundum ortum stelle dominum attendens et in
super aliquid diuinum esse suspicabat. Ideo
supra etatem eius usque ad bimos et
infra usque ad unius diei sive noc
tis infantes interfecit. In pueris
timens ne puer cui sidera fa
mulabantur paulo supra etatem suam
aut infra speciem suam transfor
maret ut etate sui temporis occultaret

Fuit ergo post annum et quod
a natiuitate domini dies visitatus est
accidisse infantes. Tunc imple
tum est illud Jeremie. Vox in ra
ma audita est ploratus et ulula
tus multus. Chrysostomus. Rama non est
hic nomen loci sed est hic nomen
quod ac interpretatur et significat excel
sum ut sit sensus vox in excelso
audita est i. longe lateque diff
usa quod mulierum exaltatum clamor quaque
diffundebat quod sua magnitudine im
mensa vultus eius ploratus quia
tunc ad fletum cum in loco et ululatus
quinque ad lamentum matrum. Ibi erant
ubi tot pueros tot homines utriusque
sexus iusta tanta crudelitate esse
si vellent marcis celebre non
poterant. In puerulis autem mors
fiebat sine dolore in matribus
vero propter memoriam recreabatur
Et ideo dicit ululatus multus
Vel in excelso audita est quia de
morte innocentium mittebant quo
rum sanguis usque ad celos conturbat
factores eorum clamauit secundum illud
Vox pauperis penetrat nubes.
Secundum autem bethleem sit in
tribu iuda circa de leui et beniamin
beniamin de rachel plorans filios suos
rachel filios iude i. bethleem
quia sicut supra ... bethleem
in effrata sit sepulta ac rachel ne
sepulta et ex eodem corpus suum
hospitio nomen moris accepit et
dicta est ante eius bethleem et
habitans in ea. Sunt quod iuda
et beniamin due tribus iuncte
ac vicine sibi et proxime erant
quam uicta sit hereditate occupant
et finitus sortis beniamin que
bethleem premebat et herodes
percipit non solum in bethleem sed
et in omnibus finibus eius interfi
ci pueros. Vel ex occasione bethleem in
telligimus multos rachel filios
de beniamin occisum fuisse occi
sos per eorum historia insinuat ad exag

Rabanus

gaudium scelus herodis quia ex effre
nata crudelitate hoc fecit. Unde
Rabanus. Crudelitas in illo mo
do tenuit non contenta vas
tacione bethleem sed et adia
cencia loca devastavit. Plora
uit autem rachel filios et noluit
consolari quia non sunt, id est de hoc quod non
essent et super hoc quod in eternum erat
quia in eternum victuros esse scie
bat. Rachel que ovis vel videns
deum interpretatur ecclesiam significat cuius
tota intencione ut deum contemple(tur)
invigilat et ipsa est ovis cente
sima quam pastor in humeris ad
caulas reportat. Hec ergo filios su
os plorat quia pro persecutione fide
lium gemit. Non vult autem con
solacionem recipere quia non sunt quia sunt
mortui ut qui vicerunt statim mo
te rursus ad seculi certamina sunt
tollanda redeant iterum pugnaturi
sed gaudet potius quia feliciter
sunt et regnat cum xpo pro martirium
coronati. Plorat ergo ecclesia bo
nos ut mortuos quia videt eos
iniuste trucidari sed quia scit illos
beatos non vult temporaliter sed eter
naliter consolari. Plorat iniqu(os)
et malos ut impenitentes
quia videt eos dampnari et quia credit
illos irremediabiliter perituros
non vult consolari. Plorat insuper
etiam malos. Ubi sciendum
quod triplex est genus martirii quoddam
enim paciendum voluntate et actu
ut stephanus, quoddam voluntate non
actu ut ewangelista johannes. 3us non
voluntate sed actu ut innocentes
in quibus xpus cuius vice mortui
sunt supplevit si quid defuit volun
tatis. Unde ordinaverunt eorum festa
post nativitatem domini statim maiore
dignitate. Primo stephani, 2o
johannis, 3o innocentum. Nam dilecti
erant et candidi in johanne rubi
cundi in stephano electi ex mili
bus in innocentibus. Innocentes ergo
et si usum loquendi non habebant

et si testificandi non poterant, xpus
tamen cuius vice mortui sunt
supplevit si quid defuit voluntatis.
Ipsi autem non loquendo sed moriendo
testificati sunt. Taxato igitur vocabu
lo martires xpi id est testes dicuntur. quos
enim testes latine dicimus gre
ce martires appellant. Non quia ipsi tes
tes xpi sint quia nec pro fide sed
nec pro iusticia occubuerunt, sed
quia pro xpo id est loco xpi occisi sunt,
quia in eorum morte xpus quereba
tur occidi. In quo cum et si non loquendo
tamen moriendo sunt confessi. Cum ultra
vero de causis sit quibus primi fuerint
scilicet pro iusticia ut abel, pro lege dei
ut machabei, pro assercione veri
tatis ut ysaias et jeremias, pro
arguicione peccati ut johannes baptista
pro salute populi ut xpus, pro fide et
nomine xpi ut stephanus, pro liberta
te ecclesie ut thomas, pro xpo seu
loco xpi ut hii pueri. Unde et ecclesia
christus sollempniz(at) at quedam ad infe
ros descenderunt et ob hoc quedam
cantica leticie premittuntur. Un
de vero In bethleem omnibus occidendis
infantes qui dicuntur innocentes pro xpo
morte primi xpi martires ex
titerunt et perfecte laudis meruerunt
preconia. Unde non immerito infantes
illi dicuntur pro omnibus extiterunt qui
primi mori pro xpo meruerunt.
Unde et Augustinus dicit: O parvuli beati
modo nati nunquam temptati non
dum luctati iam coronati. Beati
nunquam perhanc hostis beatis quia
nullis tum prodesse potuisset ob
sequio quantum profuit odio. Nam
quantum contra eos iniquitas ha
bundavit tantum gratia divine benedic
tionis effulsit. Et dicit in sequentibus
xpus rex novum tirocinium prepara
vit exercitum solibus victori
bus candidatum. Item Augustinus. Con
siderandum hic quod xpus ad hunc
infantes tendentes iam cepit

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch
Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

pati iussit et in sinibus et uehem-
ter ei compatiendo si qua inte sunt
uiscera pietatis. Crisostomus super matheum.
Sed et tenella hec christi tua in-
fancia a persecutorum gladiis tuta
non fuit. Sed hinc enim dum dul-
cia matris ubera sugens depen-
debat. Tunc apparuit angelus in som-
pnis ioseph dicens Surge et
accipe puerum et matrem eius
et fuge in egyptum et esto ibi usque
dum dicam tibi. futurum est enim ut
herodes querat puerum ad perdendum
eum. Iam extunc bone ihesu pati
cepisti. Non solum autem illam tue
infancie uexacionem in tempore per-
tulisti sed eciam mortem in pusillis
tuis quorum multa milia iuxta
mamillas matrum propter herodis
trucidauit immanitas. Crisostomus
super matheum. In rege herode crude-
litas impiorum exstimandum [illegible]
iudicare posse religionem christianam ex-
tinguere et in occisione paruulo-
rum [illegible] qui cum paruuli humi-
les et innocentes occisi sunt ab im-
piis forma perfecit. Quando sic re-
ligio in christo fundata extinguitur
quia ut leo papa ait non minuitur
persecutoribus ecclesia sed augetur. Item
secundum bedam et [illegible] herodiana
malicia et babilonica crudelitas
nascentem uelle religionem exting-
uere et paruulos ad petram allidere. Si
quis enim quid ad salutem pertinens si quis
religionis uel sanctitatis ceperit uel perfec-
tum uel consummacionem impedit uel
persequitur illius plane cum egypcius
paruulos [illegible] necare co-
natur. Immo cum herode nascentem
saluatorem persequitur. Crisostomus autem
nato domino persecucio cepit sufficit
parue temporibus uite pueris non decre-
scunt qui electos dei persequuntur
sicut dominus in ewangelio ait Si me perse-
cuti sunt et uos persequentur. Et
apostolus Omnes qui pie uolunt uiuere
in christo persecucionem patiuntur. Beda

Leo

Beda

Puerum pro domino occisi sunt sufficat
pro humilitatis merito ad coronam
martirii esse uenturam. Sicut dominus
ait qui se humiliat exaltabitur.
Puerorum enim innocencia humilita-
te sufficeret simplicium de quibus
dicebat sinite paruulos uenire
ad me talium est enim regnum
celorum. Beda autem paruuli occisi
sunt sed christus euasit insinuat
corpora martirum ab impiis posse
perimi sed christum pro quo persecucio
fuerit illatam posse a fidelibus
auferri. Sicut enim uiuis sine
mortuis deum sumere. Moraliter
occidunt pueros multos et multi-
pliciter. Ibi pharao submergendo
herodes detruncando antiochus suspen-
dendo medi sagittando. Submer-
gendo significatur [illegible] persecucio usur-
pacionis gladio detruncante [illegible]
[illegible] sagitta de longe par-
cente [illegible] suspen-
dio [illegible] ambicio [illegible]
[illegible] qui pharao [illegible]
uidia. Herodes [illegible] gloriam [illegible] superbia
[illegible] mediis [illegible] culpe pena
[illegible] antiochus [illegible]
[illegible] fraudulencia [illegible]
[illegible] suggerit [illegible]
pueros [illegible] gaudium [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et timor [illegible]
[illegible] in bethleem
in qua [illegible] ab matre [illegible]
[illegible] compaciendo luget [illegible]
[illegible] maria
et ioseph cum puero ihesu intrauit egyptum
omnia ydola illius prouincie in templis suis
corruerunt sicut ysaias fuerat prophetatum
[illegible] de egypto non
fuit domus in egypto in qua non iaceret mor-
tuus primogenitus [illegible] dispo[illegible]
non fuit templum in egypto in quo non
corruissent ydola. [illegible] archam domini corruit
dagon ydolum [illegible]
[illegible] in scolastica hystoria. [illegible]
[illegible] in egypto [illegible] ducta fuerat
prophetauit eis [illegible] pictura
[illegible] omnia ydola egypti
[illegible] egypcii [illegible] imaginem uirginis sul-
[illegible] et sibi honorem exhibebant [illegible]
[illegible] in [illegible]
egyptum est impleta [illegible] ydola egypti

Nota

ed. 120a

corruerunt et virgine sancta presidem fuerat
posse in diraverit. Hoc idem prefiguratum est
in moyse et pharaone in fractione dei sui
hamonis et corone. Legitur in scolastica hy-
storia. Pharao rex egipti coronam regalem
gerebat in qua ymago dei sui hamonis sculpta
erat. Pharaonis autem filia que moysen
puerum in filium adoptaverat, postea quadam
vice detulit eum pharaoni regi vi-
dendum porrexit. Cum pharao alludens coro-
nam suam imponebat, quam ille intra puerilis
pedibus confringebat. Et cum eum propter hoc
occidere voluisset, dixerit quidam quod puer hoc
ex puericia et non sapientia egisset. Moyses
igitur dei nutu salvatus est a nece presumpcionis.
Sic Christus nutu eterni patris salvatus est a gladio
herodis. Moyses natus est ut populi filios
israel educeret de egipto. Christus homo factus est ut
nos erueret de inferno. Moyses deum regis
egipti cum corona confregit. Christus omnia ydola
egipti et deos eorum ad nichilum redegit. Hec
ruina ydolorum illa statua prefiguratur quam
rex nabuchodonosor in sompnio videbat. De
monte autem sine manibus lapis quidam abscisus
est et incidens illius statue sub pedibus comminuit
et idola cum illis. Contrivit et eam et in pulve-
rem redegit et postea idem lapis in montem excrevit.
Lapis iste significat Christum qui abscisus est de
monte sine manibus quia natus est de matre
sine tactibus maritalibus. Lapis iste scilicet Christus con-
trivit in egipto omnia ydola de quibus erant
multa et consecrata statua. Lapis ille in montem
magnum excrevit quia destructa ydolatria
fides christi per totum mundum invaluit. Christus crevit
in montem talem et totam terram sua immensitate replet
tamen celum quam mundum. Per transitum domini de
egipto et persecucionem herodis significatur
fuit transitus apostolorum ad gentes propter persecucionem
eius maxime a iudeis. Reditum autem eius ad
iudeam defuncto herode significat ultima
iudeorum in mundi fine conversionem. Remigius.
Ioseph designat predicatores per quos
fides et noticia salvatoris. Per matrem autem
et suscepti. Per persecucionem herodis persecu-
cionem a iudeis. Per fugam ioseph in egiptum
transitum predicatorum ad gentes ad quas fidem
christi etc tulerunt relicto herode et iudeorum
infidelitate. Per tempus autem quo fuit in egipto
tocius temporis ab ascensione domini usque ad
adventum antichristi. Per obitum herodis
invidie in cordibus iudeorum in fine. Per
[illegible] in egipto ignorancie tenebras
effugavit et ydolorum vanitate compressa dei
veri cultum veneracionem quo repulit. Ubi
ignis fidei succensus intus exarserunt eremi
deserta eius repleverunt. Unde in processu
postea heremus egipti promeruit ut para-
diso melior et celo clarior effecta videretur.

domini christi. Veniens siquidem ad egiptum venit Crisostomus
solitudines paradiso preciosiores. Omnes illa vide-
bit hominum digniorem et innumerabiles angelo-
rum choros in corporibus fulgere mortalibus. Splen-
dencie tota illa regione diffusa exercitu
christi et admirabilem illum egregium grege-
regum virtutumque celestium considerans, intro-
micantes. Non ita variis astrorum choris
celum refulget ut egiptus innumeris monachorum
distinguitur atque illustratur habitaculis. Cer-
tes quod stratis ymnis et vigiliis dies
vero noctibus ymnumque laboribus exercent
apostolice cursu virtutis insistentes. Christus
venerit scilicet ad civitatem que vocatur
heliopolis et ibi aliquam domunculam
conducentes habitaverunt per septem annos
tamquam advene et peregrini pauperes et egeni.
Legitur quod in isto modo tanto tempore vive-
bant. Nunquam mendicabant legitur autem
de domina quod colo et acu querebat victum sibi et
filio et tenebat. Si et tenebat domina mediocr
fecit paupertatis amore et zelo. Quod et ex gratia
huiusmodi adventus febant in mente quos deus
vitare non venit in suppeticione. Unde etiam si
aliquid filius famem paciens panem peciit
non unde daret non habuit. Nomine eius
et sitibus eum … postea eius totaliter con-
solabatur ubi filium potuit et in humanis
ope victum procurabat et sibi forte aliqui
de victu subtrahebat ut filio reservaret.
Et si exoperim manum oportebat que victu
indigens de vestimentis et de utensilibus
lectis ac aliis in futurum domum oportunis.
Nunquam duplicia numquam superflua numquam orna-
ta habebat. Hec et paupertate. Sed hec si-
cut possit nullam ea paupertatis amatrix. Sed
numquam domina sciendo in alia opera faciendo
faciebat more quorundam opera curiosa
absit. Est enim periculosum et valde magnum
vicium quod multi de quorum instantia. Considera-
re dominam in laboribus et operibus suis filandi
nendo texendo sollicitam quo facit ea
fideliter atque humiliter cum diligencia in hoc
semper filio et semper gubernatore domus curam dili-
gentissimam habendo vigiliis et oracionibus
insistendo posse semper intendendo et toto affectu
… sibi et considera quod non habuit oracio gracie
regnum dei dona peregrini. Legitur et dicitur ioseph
faber lignarius aliquid operabat in arte ligna-
ria. Unde et quamvis erat maria tamen
… mora cum eis quia ex … potest …
dendi licencia … benedicendi non accepta
primo a puero ihesu. Deinde anime postea
a ioseph quibus florentibus … et con-
fessione magna vale faciens eis per tempus
exules apud eam aliquam … ad
peregrinacionem … duos in sudore vultus sui
victum erant. D C : S :

Domine Jhesu Christe qui adhuc infans persecutiones et exilia pati incepisti, et pro te occidi voluisti innocentes, da mihi quaeso ut etiam mori si oportet pro te patienter tolerare omniaque despicere mundi prospera et nulla eius adversa formidare. Et per sanctissimos innocentes flores et primitias martirum qui per innocentiam et martirii palmam tibi Dei filio infanti adhaeserunt, dignare mihi de plenitudine gratiae tuae innocentiam vitae in fine miseriae peccatorum meorum veniam et gratiam ab eodem Dei filio benignissimo impetrare. Amen.

De reditu domini ex Egipto et initio pueritiae Joh. Bap. XIIII capitulum

Completis autem fere septem annis quibus dominus peregrinatus est in Egipto et Herode mortuo rediit dominus ex Egipto. Unde sicut dicitur in historiis XXX^mo anno regni Herodis et XLII^mo anno imperii natus est Christus, et XXXVIII anno regni sui obiit Herodes. Hoc autem factum est ut quod scriptum est adimpleretur quod dictum est a domino per prophetam: Ex Egipto vocavi filium meum, scilicet Israel. Hoc est de vocatione exitu Israel de Egipto ad litteram legitur, qui tunc puer et filius a domino appellatur. Sed secundum Augustinum hic duplex sensus litteralis: primo verificatur ad litteram de populo Israel vocato a domino de Egipto; secundo verificatur de domino Jhesu Christo qui ipse est filius Dei naturalis, illi autem sunt filii per adoptionem. Anno ergo primo Archelai senioris filii Herodis et anno domini octavo apparuit angelus domini Joseph in somnis dicens: Tolle puerum et matrem eius et vade in terram Israel, scilicet in Judeam; defuncti sunt enim qui quaerebant animam pueri, id est vitam corporalem, Herodes scilicet et eius complices ac fautores in morte domini, scilicet scribae et pharisaei. Unde secundum Josephum Herodes praecepit in morte sua plures de nobilibus Judaeorum interfici ut sic cogeret Judaeos qui eum oderant flere in sua morte. Vel Herodes mortuus est ad litteram, alii quo ad pravitatem. Aliter pluraliter locus intelligitur secundum Jeronimum: non solum Herodem sed et scribas et sacerdotes necem domini fuisse meditatos. Vel ut ait Remigius: per hoc quod angelus in somnis Joseph apparuisse dicitur mystice designatur quod illi qui a curis temporalibus et negotiis secularibus requiescunt angelicam visionem merentur. Sed Joseph consurgens tamquam promptus ad obedientiam accepit puerum tamquam nutritius sollicitus et matrem eius tamquam comes obsequiosus et cepit redire

Herodes debuit ... praecepit

Jero⁹

Remigi⁹

B:

in terram Israel. Vadit autem per quam transierat praedictam viam quando venerat. Vade et tu cum eis auxilium et solatium exhibendo et impendendo eis in quibus poteris et in ipso potentius; nunc eis compati et respice eos fatigatos et labore devictos, et tamen de die et de nocte parum quietis habentes. Ecce enim puer egregius et delicatus rex coeli et terrae pro nobis laborat et quam cito cepit cum propheta dicere potuit: Pauper sum ego et in laboribus a iuventute mea. Sed nunc iste magnos labores arduos et afflictiones duras corporis constantissime assumpsit, et se ipsum quasi odio persequi videtur. Certe plus hic labor de quo nunc tractamus ad plenam redemptionem mundi sufficere debuisset. Nota autem quod tempore isto praedicti deserti iam puer Johannes Baptista pueritiam agens erat, cum tamen nullum peccatum haberet, quo debuisset petisse desertum dum esset quarti anni ... ad locum Jordanis ubi ipse Johannes baptizavit et ille ubi transierunt filii Israel quando venerunt de Egipto per desertum. Ipsum igitur quem locum elegerat desertum Johannes fuit primus praedicator poenitentiae futurus; sicut primus hominibus apparens solitudinis elegit et fecit, per primam aetatem transegit ut vivens in deserto vitam austeram duceret et ab amore et illecebris mundi se et auditores suos suspenderet facilius et revocaret, et ut promptiorem virum et liberius divinam sapientiam hauriendo quam postea effunderet praedicando. Bonum est enim cum exemplo ab adolescentia iugum domini portare et dum natura tenera est bonis se assuescere et in praedicandis auditores actu praecedere. Ex quo sumit doctrinam quod nisi quibus perfectum fuerit aliorum magisterium obtinere non debent. Manebat Johannes in deserto ubi et aer purior et coelum apertius et familiarior Deus, ut quia nondum baptismi et praedicationis tempus advenerat orationibus vacaret et cum angelis conversaret, extra multorum malicia nutriretur et nomine vocetur arguendi sibi conscius et esset fide dignus cum Christum erat praedicaturus et de ipso testificaturus. Et ne saeculum arguere debeat alios esse testes, ... Nam sicut primus fuit, fugit in tenellae et tenera aetate ne ex cohabitatione contraheret in familia vel vita aliqua maculam scandali vel delicti. Qui si in mundo mansisset forte malicia et conversatione hominum de pravatus fuisset. Unde iste fugit ut sanctitatem suam custodiret et ne levi saltem verbo vel facto vitam maculareret. Unde secundum Crisostomum: sicut impossibile est arborem iuxta viam positam fructus usque ad maturitatem servare, sic hominem iuxta mundum positum usque in finem vitae innocentiam custodire. Sunt autem arbores quae hic sunt in orto plantatae itaque ad sepiem transeuntes non possunt attingere, tamen ramos suos super viam expandunt et id molestiae a transeuntibus. Hic est de religiosis indignis

Criso⁹

Exemplum de religiosis viris

secularibus et implicantibus. Excellens valde
et mirabile exemplum puer iste Petrus Damianus fuit
puer heremita primo et postea et vita religio-
se vivere volentium. Merito singulari quod scribit
Petrus Ravennas in sermone. Iusta teneritudine
annorum decem iste puer spiritu ducente ad
heremum ductus est et ibi obiit infirmitas etc.
Qui magistris suis formidanti reliquit. Phebus
mundi homines fugit. Priamum nescit. Pentos agnovit
et in solitudine dimittat apicem. Huic contemplacionis
sapientie obtinuit. Mira res conversatio hominum vi-
vendi tempus. Mundi gloriam fugit et seculi cupidita-
tes non solum oblivisci sed et nescire. Secum cum
quietate stabilire conspicit. Recessus moncium
silvarum anfractus et vallium subiacentes vastitas
puero patriarche domicilia cum nox cogeret
prebuerunt. Sic ille etatis superiorem in summa
et nobilioris generis generositate oblivissabili-
vacat divinitati. Sed in vita monachorum post
anachoritarum principium tocius religionis asser-
tor Dominus et Christus. Dicit sacerdos princeps
sed apostoli sic monachorum princeps Iohannes Baptista etc.
Tradit hec iste. Recensent sapientes hodie in memo-
ria. Considerate monachi dignitatem vestram. Ille
princeps est vestri dogmatis. Iste monachorum statim
ut natus est in heremo vivit. In heremo nu-
trit Christum expectans in solitudine. Non vult
cum hominibus conversari. In heremo cum angelis philoso-
phatur. Felix ista conversacio. Despexit homines angelos
querere. Urbes deseruit et in solitudine Christum in-
venire. Christum querebat non in templo quem desiderio
reperierat. Et a multitudine oculis expect-
antibus Christum nil aliud dignum est aspicere nisi Christum.
Felices sunt qui mutant iterum. Quo maior
inter natos mulierum non fuit. Hec ille. Infelices
ergo monachi sunt qui iterum principem suum non se-
quuntur. Solitudinem suam deserunt et in urbibus
cum hominibus conversantur. Quibus solitudo carcer
est et oppidum paradisus. Non sic Ieronimus senuit
qui dicebat: Videant alii quod sentiant. Unus-
quisque enim sensu suo ducitur. In oppidum carcer et so-
litudo paradisus. Hec ille. Idem ad Agrosteum. Ergo monachi
nomen sume. Monos enim grece unus latine dicitur.
Grece tristis latine dicitur. Unde monachus id est
unus et tristis interpretatur. Sedeat solus et tristis et
officio suo vacet. Alienum officium non usurpet.
Qui tamen si doctus vult audiat consilium Hugonis
qui dicit. Salutis gratia tamen et simplicitatis
vestre tui et sanctis conversacionis tuo doce.
Debent homines melius fugiendo mundum docere
homines quod sequendo. Quoniam est secundum consilium Gregorii re-
nunciare suis actibus in actu in locucione et cogita-
cione semper conspirat ut eam quam mundi sunt prosperi-
desperat et quod audit huiusmodi secularibus habitu hec
ante dei oculos moribus perdendat. Non hec
gloriens quod in solitudine vel religione sis

vel longo tempore fueris in ea bene vixeris. Nam vel
tibi proderit, ymo magna dampna patieris
sed heremita vel religiosus vocaris et vitam
non agis. Unde ait Ieronimus: Non ierosolimis
fuisse sed ierosolimis bene vixisse laudandum est. Unde
Augustinus ad fratres heremitas: Non satis prodest quod
istum locum expetimus nisi tales simus quales
in seculo esse poteramus. Nunquam nobis habitu-
culis steriti aliquid prodest si hostis nostri versuti
malicia in nobis regnat. Sed in ira superexaltat
sed in maiorem nostri victoriam huiusmodi occulta quod
dolosa nobis inducit. Sed laudabiles heremite
esse mundo visi esse credimus quod tamen deus paruit
vicia mundi intra nos inclusa tenemus
ita ut qui evaseramus nos sola sub vestis-
tellis quos conteruere. Pene vere sic ut evide-
amur magis seculi recessibus in digito
tutum. Amplius non est quod illa aia que semper
voluptatem possessa efficit mundane con-
sacrerius non posset effici regnum divinitatis. Ideo
quod frequenter videre veracem virum. Demergi-
ad heremum summa perfectio est. Sed non perfecte in hominem
summa dampna est. Unde prodest si locus cor-
poralis quietis teneatur et in quietudine cor
tende vertetur. Quidem prodest si in hi-
bitacione silencium in habitatoribus sit victorum
tumultus et collatio passionum. Si exteriorum locorum
serenitas teneat et interiora tempestas vi-
ciis adeptum locum venimus ut nobis mundus
simulet ut vobis omnibus habundantibus quoniam que
te fuerant non vero ad requiem nec ad secu-
ritatem sed ad hunc pugnam venimus ad agonem
pressimus ad exercendum cum viciis bella. Propterea
ut lingue gladio extendamus ut non
solum non in securitatem divina sed ut sentiamus
illata. Hec Augustinus. Sed heu pauci hodie religiosi
reperirint qui de bono in melius profecerunt et de
virtute in virtutem ascendunt. Unde Bernardus: Multo
facilius repperies multos seculares qui ad bonum
quod vitam religiosam transiit ad melius. Sed ra-
rissimum omnibus invenies est qui de gradu que
in religione forte semel attigerit vel parum
ascendit. Et ascendas necesse est aut descendas
si attemptas stare ruas necesse est. Idem Bernardus:
Nunc certo est bonus qui melior esse non
et ubi incipis nolle fieri melior ibi desinis esse
bonus. Hec Bernardus. Ioseph autem et Maria cum
puero Ihesu transeuntes Iordanem venerunt
Nazareth. Ubi secundum angeli iussionem. Non enim
determinaverat angelus in quo loco terre Israhel
vel nominavit aliquam civitatem determinate
ut dicitur dubitante Ioseph ubi reciperetur
et ex responsione angeli instruentis eum de
loco Ioseph ex frequentatione visionis angeli
Deo loquente cum eo certior redderet et magis
consolaret. Puer autem Ihesus in patriam suam rediit

nostram in primum statum reformare admonet
¶ Audiens vero Joseph quod Archelaus filius Hero-
dis senior regnaret in Judaea pro Herode patre
suo timuit illo ire. Quia Archelaus princeps
crudelitatis Herodis et ille tamquam primo-
genitus magis quam pater zelabat et odio compertus
in Bethleem cum suis finibus desaeviebat.
¶ Judaea vero accipitur aliquando pro tota terra promissionis
ut in notus in Judaea deus. Aliquando pro sola tribu
Juda ut in Juda et Jerusalem nolite timere. Aliquando
pro terra duarum tribuum scilicet Juda et Beniamin
ut hic dicitur quod Archelaus regnat in Judaea.
Divisum enim erat regnum [illegible] re-
gnabat. Ad cuius evidentiam est sciendum quod secundum
magistrum historiarum Herodes moriens condidit
testamentum in quo ordinavit filium suum Archelaum
regni sui successorem ita tamen quod coronam non
sibi imponeret nisi per Romanum imperatorem ad-
inveniret diadema regium. Venerunt autem fratres
eius duo scilicet Herodes Antipas et Philippus
qui cum ipso post mortem patris super hoc [illegible] erat
quia alios tres filios scilicet Antipatrem suum
primogenitum et Alexandrum et Aristobolum
pater ante mortem suam miserabiliter occide-
rat et Romam venere et prius hereditatis partem
peterent. ¶ Tandem imperator et senatus romanus
volentes frangere iudeorum superbiam et infre-
nes rebellandi ordinem, abstulerunt eis regium
nomen et diviserunt regnum in quatuor partes scilicet in quatuor
tetrarchias quarum duas scilicet Judaeam et Idumeam
dederunt Archelao filio seniori. Tertiam vero
Galileam et regionem transflumen dederunt
Herodi Antipae sub quo Christus passus est et Johannes decollatus
et dominus passus. Quartam scilicet Ytureum et
Traconitidem regionem dederunt Philippo cuius
uxorem abstulit ipse Herodes Antipas fra-
ter suus. Et sic Archelaus erat dyarcha scilicet
alii duo fuerunt tetrarche. ¶ Adhuc autem post
Herodem Ascalonitam et Herodem supradictum
Antipam Herodes dictus est Agrippa filius Aristo-
boli filii Herodis Ascalonite fuit qui Jacobum
fratrem Johannis gladio occidit et Petrum incar-
ceravit. ¶ Et quia Archelaus fuerat a patre constitutus
iustus erat a toto regno iudeorum substitutus
eo magis timebat factis a patre [illegible] Et Joseph
timuit ire in Judaeam et admonitus in somp-
nis per angelum ivit cum puero et matre eius in
Galileam ubi regnabat alius filius scilicet Hero-
des qui portione sibi debita quod in se erat
cum predictis fuerat. Et quod Joseph cum puero
divino sompno monitus in ipsa terra Israel erat
scilicet cum Israel incolebat. Et veniens ha-
bitavit in Nazareth ut ibi Christus nutriretur ubi
fuerat conceptus licet in Bethleem fuerit natus
ibi enim securius habitare poterat quam in Jerusalem
vel Bethleem ubi Archelaus manebat
Dominica prima. Venit enim Jhesus in Nazareth.

Margin note (left): [illegible]

non solum pro [illegible] timore verum etiam pietatis amore
cogente ut scilicet securius ibi habitaret. Et gratia
hoc autem factum est ut adimpleretur quod dictum est per
prophetam quoniam Nazarenus vocabitur. Sicut et tunc
convenit non solum causaliter sed et prophetice non de
eventu sed eventus est causa implendi prophetiam.
Nazarenus autem Christus vocatus est tum ex loci ap-
pellatione ubi conceptus est et nutritus, tum ex scriptura
legis secundum quod Nazarenus sanctus interpretatur
dum omnes scripture sanctum dicunt et testantur quare
elegit locum in quo nasceretur et civitatem
in qua conversans nutriretur cum nomine est indicio
et cum [illegible] sanctitatis insinuatione
[illegible] Nazarenus Nazareorum
recte dicitur. Nazareth flos campi virginis [illegible]
[illegible] sanctitatis [illegible] indice
[illegible] Nazarenus [illegible]
[illegible] a Christo dicti sunt Nazarei
discipuli eius et Christiani primo cum nomine fue-
runt Nazarei vocati. Et postquam Petrus Anthio-
chenam sedem tenuit cum consilio fratrum eo nomine
a Christo Christiani dicti sunt. ¶ Nazareth quia com-
pri [illegible] Christus voluit ut per hoc daretur in-
telligi quod florida fuit eius conceptio quasi
sine originali et eius conversatio sine actuali.
Unde Bernardus amat flos patriam flos
de radice Jesse. ¶ Nota hic autem quod de
Egypto et venit in Galileam habitavit in
Nazareth dat nobis exemplum quod statim culpe
debemus deserere et de vitiis ad virtutes tran-
sire [illegible] bonorum operum florere
ut sic ad celestem patriam valeamus pervenire.
¶ Certe [illegible] puerum Jhesum de Egypto
[illegible]
[illegible]
Nazaret remanet et pauperem vitam ducunt.
Nam more solito Joseph opus fabrile exercuit
et Maria filando ac suendo et alias prout
potuit laboravit ac [illegible] filium ut
[illegible] fuit. Ut enim ait Anselmus nec
est aliqua [illegible] que posset penetrare nec eloquentia
que posset explicare quanta dulcedine sedulitate
[illegible] diligentia obsequio
adolescentem et in robore eius [illegible] etatis
vadentem [illegible] Et prout ipsam
devote [illegible] cum filio
suo [illegible] dulce-
caput suum capiti filii [illegible] lacri-
mas effudit ut caput et totam faciem eius lacri-
mis amoris rigaret et dicebat [illegible] salus et
gaudium [illegible] Quis hec audiens [illegible]
[illegible] Et inde
usque ad xii annum pueri Jhesu non legitur aliquid
[illegible]
in Nazareth adhuc [illegible] ad [illegible]
[illegible] ibat et de quo puer Jhesus [illegible] aquam
hauriebat et matri ministrabat [illegible] qui ille

Margin notes (right): Nazareni vocati sunt christiani [illegible] — Bernardus — Anselmus — [illegible]

Aug.

cd. 127

subditus erat per omnia et deinde intendere aquam tribuit sicut minister quando dixit esse in carne. Verum etiam herbas in agris collegit de quibus vir[illegible] decoctam confecerit. Fiebat hujusmodi servicia in humilitate, dominus non habebat alium servientem vel ministrantem in necessitatibus. In humilitate se temperate exercere cepit Deus. Fratres mei gloriandi [illegible] terris dixit: Apoc. II. Discite a me. Unde Augustinus: Piissime Jesu, omnes tibi accessus [illegible] si cum apud Nazareth fueris inter pueros, ... compleveris sic obsequio tuo et opera[?] ministerio assistentem in tuo amore.

Oratio

Jhesu mitissime qui de virgine natus in partes Egypti secessisti et ab Egypto rediens ad domum ipsius redisti, remove Domine me tuum servum a malo oculorum tuorum in Egypto, id est huius exilii ejectum in his peregrinationis tenebris exulantem ab Egypti partibus a mundane concupiscentie tenebris reduc corpore, reduc mente, reduc voluntate. Fac me vitia deserere et adversitates transire et in terram promissionis me tecum dignum introduce, quo fide et spe et caritate in futuris vel re speciali fruitione et visione. Amen.

De eo quod puer Jhesus remansit in Jerusalem. Capitulum XI

[P]uer autem Jhesus crescebat et augmentabatur et confortabatur in vigore secundum quod ad corpus. Et ne quis imaginetur ita eum crevisse secundum animam sicut secundum corpus, subdit quod erat plenus sapientia, scilicet spiritu ad animam. Et gratia Dei erat in illo, quantum ad utrumque. Unde secundum Paulum: In Christo habitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter. Iste puer erat plenus sapientia non secundum quod in dignitate augeri vel confortari impotens verbi Dei et donis Spiritus Sancti fuit. Et erat in eo gratia magna, scilicet gratia illi homini Christo donata est ut ex quo homo fieri cepisset perfectus esset et Deus. Et secundum eundem Bedam hujus sapientie et gratie plenus erat cum plenum gratia et veritate, quando ipse divinitatis excellentia non virtutis quam licentius sapientie non amendemus. Habuit namque Christus plenitudinem omnium virtutum et donorum Spiritus Sancti exceptis fide et spe, pro ambulabat etiam statum et firmam possessionem quia ab initio sue conceptionis beatus fuit videns Deum. Et confortari in tale quod agere dicitur omnia ad corpora referantur. Nam secundum animam ab instanti conceptionis corporaliter perfectus fuit, sed hanc perfectionem non ostendebat nisi prout quantitas temporis exigebat. Unde Beda: Homo erat Jhesus natus et sapientia non etate sine vigore vel corporis indomitate integritate sensuum vel corpulencia membrorum ... nisi ... secundum naturam humanam in magnum ... quia latens ... paulatim proficiens in persona iam quandoque mirantibus legis doctoribus in templo, sed iam perfectus docens in plebe. Perfectus fuit plenus Spiritu Sancto. Et hujusmodi ... in mira infinite hic ... **Et ibant parentes** ejus tamquam devoti et religiosi legis observatores per omnes annos ut erant in Jerusalem in die sollempni Pasche, et parentes ut legem audirent, sacrificia preparent et sollempnitati interessent. Licet enim adhuc umbre serviebant, tamen in veritate tenebant. **Nota** quod legales sollempnitates Judeorum erant VII, et quaedam singulis diebus ... quidam nove erant duo, scilicet sabbatum quo vacabant ab omni opere eo quod illo die requievit Deus ab omni opere creationis. Alia est neomenia, id est nove lune ad laudem creatoris qui dat omnia tempora vicissitudine. Ve sollempnitates erant quinque, scilicet festum **Penthecostes** quod celebrabatur quinquagesima die a Pascha eo quod tunc lex fuit data Judeis in monte Synai. Alia fuit Pascha quod prima erat et celebrabant **XIIII** luna primi mensis et erat in memoria liberationis filiorum Israel de Egypto. Tertia fuit sollempnitas tubarum et clangoris que erat prima die mensis Septembris, tunc enim buccinabant cornibus arietum in memoria quod eadem die fuit **Ysaac** liberatus ab ymolacione pro quo aries ymolatus. Quarta fuit propiciacionis et celebrabatur **decima die** mensis Septembris quia eadem die venit **Moyses** ad eos referens Dei iram placatam de offensa conflacionis vituli quem adorabant. Quinta erat scenophegia, id est festum tabernaculorum, quod erat **XV** die mensis Septembris et tunc illis diebus habitabant in tabernaculis in memoria quod patres eorum **XL** annis in deserto fuerunt sub umbraculis habitantes. Inter quas sollempnitates sole tres, scilicet Pasche, **Penthecostes** et Scenophegia erant sollempniores et protendebant **septem** diebus. In hiis tribus omne masculinum secundum preceptum legis ascendebat in Jerusalem ut appareret coram Domino, qui tamen erant remoti ex racionabili causa de **Penthecoste** et Scenophegia sed potius excusati, de Pascha nemo nisi ex infirmitate. Ista autem lege mulieres non erant astricte, sed tamen plurime veniebant ex devocione. Unde et beata Virgo ascendebat singulis annis nolens preceptum dimittere, licet maxime quamdiu regnavit **Archelaus**. Unde et parentes timentes Archelaum ibant in Jerusalem ad diem festum parentes, ut tunc [illegible] tam ingentem turbam latent[illegible]

ascendit mox revertissent ut solet impotentes propter
essent in religiosis vel longa mansione . essent
et cum iam esset annorum xii Ascendit cum
parentibus suis secundum legis consuetudinem ad diem
festum in iherusalem per hoc ostendit quod a puericia debet
homo assuescere ad divina Et ad idem facit quod pa-
rentibus recedentibus in loco divini cultus remansit
¶ Laborat ergo etiam nunc puer ihesus itineribus
longis Et vadit ut honoret patrem suum celestem
in festis suis observando quantum legem dominus
legis Et nota non dominus venit ut daret aliis p-
receptis Et humilitatis exemplum voluit legem quam dat
tam habuit conservare ¶ Beda Servat
ipse legem quam dedit ut nobis qui puri ho-
mines sumus ostendat quanto omnia quod dei
iubet sectemur quod iter humane conversacionis
eius esse deitatis gloriam delectamur intueri Ibi
Beda ¶ Nos itaque suum ad exemplum domini debemus
magno studio honore operum et pueritie sol-
lempnitates et celebrare ac sollicite divina
precepta observare ¶ Cum quidem ihesus tam mag-
ne devocionis ad festum et beate virginis Et ad
festum omnium sanctorum erant vel cum quibus festum
venimus ac omnibus et consignatoribus ad susci-
piendum ipsum festum se parabat Et quidem aliquid
festum durante in die cum illud medicina-
mentis et cum omnibus se comparavit ¶ Moraliter
hic sumitur quod per indicia festum celebrandum
debet ecclesia intencionem ire ad locum quem elegit dominus
et ad ecclesiam non ad theatrum vel thabernam vel
vacare divinis laudibus non choreis et vanita-
tibus in festis elemosinis non usuris vel prelijs
debemus intendere bonis operibus non commessacionibus
et ebrietatibus Via de hiis qui secus faciunt
vel dicit ysaias Salomonis kalendas vestras neomenias
vestras odivit anima mea ¶ Post hec ergo ihesus ad
etatem duodecimam venit suam sapientiam manife-
stare cepit et aperte quod patri celesti quod hono-
rem deberet Etas in duodennis tempus
erat propter apostolos per quos humanis et humanitas
eius erat per orbem nuncianda unde Recte
et in duodenario numero iubar perfectionis eius
declarari incepit pro quanto per xii tribus
et per apostolos universum salvandorum significat
¶ Consummatis autem diebus festis et completa sol-
lempnitate et redeuntibus omnibus recedentibus
parentibus remansit puer in ierusalem non a casu
sed parentum negligentia vel oblivione sed sua vo-
luntate et ordinacione ut a puericia zelum suum
ostendat sed parentibus quod debebant
exhibuit ostendens cum eis tamen in hoc cum
hiis ad offerenda deo sacrificia sic etiam
patri debitum spiritualis doctrine vacando exhibet
Et non agnoverunt parentes eius vel non adverte-
runt quod in ierusalem remaneret existimantes illum
esse in comitatu parentum eos qui simul fuerant comi-
tati Recte autem deus ignorantibus remanere
voluit ne illis obediendo recedens vetaretur

a disputacione Vel non deprehendo recedendo videre-
tur contempnere Hinc hec dicit propter filios absque
conscientia patris vita puer transire pro-
cessit nescientibus vel nolentibus sic ad religionem
Et ad statum perfectionis transvolare scilicet divino cultui
mancipare districtis iudicio tamen Et impe-
ditoribus ait dominus Sinite parvulos venire ad
me talium est enim regnum celorum ¶ Sed quare pa- al. bona
rentes eius cum oblivioni tradendo relinquere po-
tuerunt qui tanta cura eum nutrierunt Ad hoc
dicendum quod mos erat filiis israel ad festa con-
fluentibus ut ad propria redeuntibus ut seorsum
viri et seorsum mulieres pro iudicio castitatis
incederent ut ab invicem contentes magis
religiose secundum legis dacionem festum celebrarent
et ne eorum mixta societate aliquod inhonestum contingeret
pueri autem cum quolibet parente indifferenter ire
poterant Unde videns Ioseph puerum ihesum non
esse secum putabat eum esse cum matre virgine Et
ipsa virgo credebat non videns eum sed
veneret vel dici a sacerdote suo puero cum
hoc existimacione quod esset in comitatu virorum vel
mulierum Et cum in sero venissent ad locum
ubi hospitari debebant videns domina ipsum Ioseph
sine puero quem secum credebat redisse dolore
vehementi concussa cum lacrimis per domos quos
decenter poterat scrutabatur Et de ipso puero
querebat Ioseph vero senex cum flentem eam se-
quebatur et associabat Vade et tu semp-
er cum eis et quere puerum ihesum donec invenias
¶ Puero autem a parentibus dum non invento
quale quietem habere poterant cum ipse cogita-
et maxime mater que ipsum multum diligebat Et licet
a nobis consideretur tamen explicari non potest
Quid enim erat pre ihesum Conspice bene ipsam
et vehementer ei compatere quia in magna angustia
est et anima sua non ex quo natus est usque tunc
fuit in tanta turbacione Non ergo turbent te
tribulaciones tuas cum et sue non pepercit
dominus Ad suos enim eos venire permittit et pro-
batis signum sue dilectionis suis ostendit Tunc
domina in camera se reducens et ad oracionem et
planctum se convertens per totam noctem illam angusti-
abat super dilecto filio suo Mane vero summo
tempestive domum exeuntes cum etiam per circumstancia
loca querebant quia redeuntes per plura loca
et vias patebat Et timendo cum in utraque
comitiva requirebant illum et cum requirebant
maxime inter cognatos et notos amicos qui
invicem comitati erant Quo etiam tunc
non invento mater sua sic anxiebatur et con-
solari non poterat ¶ Hic diligenter recogita
quantis volneribus et cruciatibus cor beate virgi-
nis sauciatum fuerit vel suspiria et lamenta
quas anxietates pertulerit cum dilectum filium
non invenit Iam expirare cepit quia
sitim doloris eius de quo predixerat ei symeon
Tuam ipsius animam pertransibit gladius ne-
sciebat virgo quid ageret pro thesauro tibi pie a-

cd. 130 b

BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

adeo sibi commissum perdidit. Unde lamentabiliter poterat dicere illud Ieremie: Puer non comparet et ego quo ibo? Considera hic quod beata virgo de terra sua expulsa et in Egiptum fugata in tanta tribulacione posita filium non perdidit, sed postquam ad festivitates venit ipsum amisit. Per quod datur intelligi quod Christus sepe in adversitate condit custodia et in prosperitate amittitur. Tercia vero die regressi sunt in Ierusalem, quia per unam dietam recesserant et cum illum requirebant. Puto quod cum labore multo itineris et lacrimis plurimis virgo ibat tamen, et [illegible] et aptata poterit dicere illud Cant.: Quesivi illum quem diligit anima mea, quesivi illum et non inveni eum inter agnatos et notos. Surgam et circuibo de loco ad locum et circuibo civitatem per vicos et plateas querens quem diligit anima mea. Et post triduum amissionis eius in quo prefiguravit triduum mortis eius in quo credebatur amissus, tercio die mane venerunt eum in templo, ut sanctus Ambrosius dicit, in die post triduum triumphalis passionis resurget qui credebatur mortuus et in gloria immortalitatis est inventus. Invenerunt ergo eum in templo in loco utique devoto in loco dei. Sed non invenerunt eum in theatro vel foro vel ludis ut solent pueri inveniri, sed in loco deputato doctrine sacre et orationis. Filius libenter in domo patris sui manet. Ille enim qui libenter stat in ecclesia signum est quod sit filius dei, qui stat in domo patris sui. Ille vero qui libenter est in taberna signum est quod sit filius [illegible] qui moratur in domo patris sui. Invenerunt eum in medio in templo, non hinc atque illinc currentem ut mos est pueris discurrentem, sed tamquam sapientem sedentem in medio doctorum et volebant omnes audire et cum eis conferre. Postea positus sedens et tamquam exemplar humilitatis prius audiens illos et interrogans quod doceret. Ille doctores interrogat in templo qui angelos docet in celo. Ille doceri interrogando voluit qui verbum sue virtutis doctoribus suis ministravit. Interrogabat non quia indigeret nisi ut addisceret, sed ut nos addiscendi et zelandi spiritualiter sacram daret formam ut et quod non intelligimus interrogare non erubescamus. De quo tamen erubescunt multi superbi eligentes potius in errore permanentes quam inperiti apparentes. Unde Beda: ut humilitatis prius audire quam instruere volebat docens quod etiam homines docti et imperiores debent esse ad audiendum quam ad docendum et qui prius respondere quam audire putant sese esse derisibiles. Stupebant etiam quod doctorum esse loquentes subtiliter interrogat et sapienter respondet, ita ut audientes in se stuperent. Unde dicitur: Stupebant autem et valde mirabantur omnes qui eum audiebant super eius prudencia interrogando et opponendo et responsis implendo [illegible] alias

Ambrosius

in auditum fuerint quod puer talis etatis tam sapiens locutus esset. Stupor quippe est vehemens admiracio rei visio insuete. Et sic fuit hic. Videbant eum humiliter querentem prudenter et videbant sapienter, cum tamen esset puer. Ipse interrogabat et ipse respondebat, ipse suas et aliorum questiones solvebat more agens peritissimi magistri qui nunc interrogando nunc respondendo discipulos instruit. Unde sanctus Beda: Respondendo quasi homo interrogans magistros humiliter audiebat, et ad comprobandum quod deus erat eorum loquentibus sublimiter respondebat. Stupebant quod videntes eum in infancia et sic sollempnia loqui, videntes eum corpore et etate parvum sed interrogacionibus et responsis magnum hominem. Et non deum considerantes sunt alia quam audiunt et infirmia quod vident dubia admiracione turbantur. Nos autem non cum senioribus iudeorum super prudencia et responsis eius stupeamus et miremur, sed ipsum verum deum et verum hominem esse credamus, a quo omnis sapiencia et cum quo fuit semper et est ante evum. Sentencia sancti Ieronimi quia sic parvulus natus est nobis quod sit parvulus deus fortis. Et parentes eius videntes eum in templo in medio doctorum sedentem admirati sunt valde, sed rei per experienciam quod numquam fecit rem talem ut filius. Tenebat eius autem [illegible] remiserunt exultantes deo gratias agit in mentibus ut puer videns matrem venit ad ipsam, que illa suscipiens et dulciter osculans et quod inde respiciens in facie eius decora dixit: Fili, quid fecisti nobis sic? Quasi diceret: desideratissime fili, quare hic fecisti ut nobis ignorantibus et nescientibus remaneres. Quid tam dilecte et tam diligenti matri tantam materiam doloris inferre voluisti? Rogo, fili, hoc michi indicari ut dolor meus ex hac re conceptus valeat mitigari. Que virgo mater post triduum angelis dolore quesierat in inventione sui mereri et gaudium posita pia conversione interpellavit. Ioseph autem sed pater eius dicebatur non fuit ausus illum arguere cum ipsum firmiter crederet dei filium esse, sed mater ex maria dilectione qua habebat ad filium sic arguebat filium per amorem excellentem [illegible] modestie loquitur ipsa et ipso Ioseph quia in ea fuit maior doloris affectus. Unde doctor Grecus in minus affecta matris [illegible] cum lamentis in qui sedens dolorosa audit et omnia sic [illegible] fiducialiter humiliter et affectuosa exprimit: O fili, quid fecisti nobis sic? Unde et Augustinus: Quid si duo domine post triduum cum matre quesierit, dum quanta copia fluerent lacrimarum, cum audiens vocem dulcis quando in exprobacione filium [illegible] dicentem: Fili, quid fecisti nobis sic? Nec possum dici quod non fuit mater patri sed pia dei absencia [illegible]. Ecce pater tuus et mater tua et ego dolentes, scilicet de amissione tua et absencia querebamus te cum puericia eius nobis dulcissima. Unde moraliter instruimur quod dolere.

Stupor
Beda
Doctor Grecus
Aug.
Moraliter

Debemus cum Ihesu, et saltem circa amissionem
et quam sit dolendum peccatum et tunc cum graviter
perditum primo, secundo per contritionem cum dolore et confusione
et pudore, et satisfactionem cum labore et ter-
mentum cum. Sed heu multi plus dolent de
amissione rerum transitoriarum quam de amissione
eterne salutis sue et aliorum. Sequitur: Et addit ipsa
te, quia sublimet patrem ante dominum et quasi succurrit
Vocatur uero patrem eius appellat Ioseph
cum hoc iudeorum suspicionem et hoc eius educti-
onem, tum hoc genealogie explicationem. Et
non quia nunquam legimus Ioseph duo fuisse locuti
hic virgini dimittebat et ad ipsam sic ad
ipsam uxorem eius pertinebat. Et venerandus
ordo socialis cum Maria et Ioseph. Quod notat
cum dixit pater tuus et ego. Nota Ioseph
augmentum et significat opera bona que semper debet
augeri et magis magis. Maria interpretatur illumi-
nata et significat fidem que est illuminatio mentis
Item interpretatur stella maris et significat caritatem
quia sicut ceteris stellis occidentibus illa non occidit
sic ceteris virtutibus deficientibus illa non deficit.
Ordo talis in societate ista est venerandus, scilicet
ut fides illuminata et bona operatio firmata
et caritate solidata sustentetur. Et hic denotet
quod enim ab alio istorum deserit Ihesum invenire non
poterit. Videbis etiam quomodo laudabiliter quod notandum
dicto quod ego dixit dolentes querebamus te
Et ait ad illos: Quid est quod me querebatis? non
illos increpando sed potius instruendo. Dicit
enim quod me querebatis inter cognatos et consan-
guineos, cum potius deberetis me querere in templo
quod est domus patris mei, et me comparare ea
spiritualia. Nota non est vox indignantis sed consternan-
tis se excusantis et misteria detegentis. Non
increpat et vituperat quod eum quasi filium querebant
sed corrigendo verbum matris quod sibi patrem pre-
fecit, et quod potius eterno patri debeat illud tribu-
i innuit. Respondit: Nesciebatis quia in hiis que
patris mei sunt, scilicet dei patris, oportet me esse, scilicet in templo, in
doctrina et in moribus quibus manifestet. Primo
mens. Quasi diceret potius debeo respectum
eum cuius sum eternaliter filius secundum naturam divinam quam
te cuius sum filius secundum humanam naturam. Et Ioseph cuius
sum tantum filius putativus. Sed non debetis mirari
si vos dimisi pro patre eterno cui plus teneor.
Magis afficiebatur ad patrem naturalem et eternum
quam ad matrem temporalem et patrem putativum. Eius
in parentes diligere et eis obediens fuerit
tamen principaliter deum honorare voluit. Hinc
datur doctrina et pietatis addendum respectum quod
ad parentes semper preferenda est. Dicitur et alte-
rum deum et parentes diligere, honorare et eis obe-
dire sed tamen in hiis deum preferre. Non etiam moraliter:
Et per hoc quod Christus increpative respondit et corri-
gendo verbum matris quod ipsum cum dolore inter cogna-
tos et notos quesierat, amissionem vinculorum
sanguinis aperte suggerit ondenis quod non

attingit metam perfectionis attingere cum et ad que
respicit in quibus sue corporis conservationem. Et quod homo
deficit a perfectione sui qui querit cognatorum. Et hoc
innuit per primam clausulam cum ait: Quid est quod me
querebatis, scilicet inter cognatos et carnales propinquos.
Et hoc vero quod addit me probat. Nos non si
in infimo gradu sed ad superiora debemus mentis
oculos attollere. Moraliter: Per hoc quod Christus cum
consequitur esse hec anime se dulcet quantum
excusavit alibi autem, scilicet in imperiis cum indig-
natione esse ad miraculum divine gratie dedit
nobis exemplum et formam humilitatis et malumus
potius corripi quam laudari. Et non sicut ipsum
fuit pro verbo quod ab ore salvatoris exivit
in quo sua divinitatis expressit et ipsum verbum
fuit tante altitudinis quod Maria et Ioseph
ipsum non intellexerunt. Et hoc est quod subditur:
Et ipsi non intellexerunt verbum quod locutus est
ad illos, scilicet quod dixerat. Et si plus verbum
in me velle, volebat innuit eis in me esse
ad patrem ita ad ipsum pertinet cura templi
et spiritualium et omnium temporalium gubernacio,
quia amborum una est maiestas et gloria. Quia
et una sedes et domus non solum materialis sed
et spiritualis. Cum Maria et Ioseph vere deum esse
crederent non tamen adverterunt quod dixit. Vel dicuntur
non intellexisse verbum, id est intelligerunt et talia alia
audire ad hunc affectu non erant et de divinitate
sua ad eos loqui non audierant. Sed intell-
exerunt quod dixit sed non ita plene ut perfecte
Et redit ad mundi confessionem et voluntatem
redit cum illis Nazareth ad eorum consolationem
ubi erant conceptum et educatum. Unde Na-
zarenus est vocatus. Nam quod deus in ipso est virtute
sua nam nobis hic commendat et in exe-
quia deitatis non in forma humane fragilitatis
profert. Et quo cum parentibus filius ostendit
Et quod deus illis respondebat remansit in templo
Quasi hic seniores interrogabat. Deus
ea que seniores mirarentur respondebat. Deus
dei filius in templo prius et suo immoratus filius
filius hominis cum parentibus quo iubent redit
Et erat subditus illis ad nostram instructionem
et superbie nostre confusionem. Et sequitur ro
minus subiecti superioribus nostris. Erat autem
subditus illis, et in eis maior in patre minor est
ut dicit Augustinus forma servi sui quo
minor erat parentibus suis et tamen
subditus esse ut ad cum obedientie
redeat a quo per inobedientiam recessit.
Sic et nobis exemplum et formam obedientie et humilitatis
Christus nobis prebuit. Deus imperator
mundi et omnium creaturarum parentibus subditus
Et ceterum humiliter subditi volunt. Audiant
et hoc subditi et non dedignentur esse subditi. Et
prelatus subditum fieri non est dedignatus
prelati non superbiant. Et in Ioseph prelatos
et in Christo subditos intelligant et sepe sit quod
maioris meriti sit subditi quam prelati. Et si

Moraliter

Augustinus

tollerit nec elevabit superbia quod sublimior
dignitate sciens meliore sibi subiectum
Et audite quanta fuit dignitas virginis que ille
ei subiectus est cui omnis creatura subicit Unde Augustinus
Augustinus hoc singulare privilegium ergo habuit ut haberet
sibi subiectum quem non solum humana natura
sed etiam angelica reveretur et adorat Unde
VII Vinc. pertractans hoc verbum dicit Omnis
so[...]diens illud mirare magis utrumque eligere
et amplius mireris filii benignissimam
dignationem sive matris excellenciam dignitatem
dignitatem utriusque stupor utrumque miraculum quod
[...] deus obtemperet humilitas absque exemplo
et femina deo preesset sublimitas sine socio
et subdita Disce homo obedire disce
terra subdi disce pulvis obtemperare Bene
dicite superbie omnes Deus se humiliat
tu te exaltas Deus se hominibus subdidit
tu dominari cupiens hominibus tuum conditoris
auctori te preponis Et noriens in hominibus esse de
sideras totiens deum meum preire contendo
Sunt non vere sapio ea que dei sunt Ut hin
ideo non quod filius multum debet parentibus primo
amorem ordis et honorem operis Bernardus
In mensis sustenta temporibus in obsequiis
familiaritate in reverencia rationis Bernardus
obumbra thonos sponsus Ama veniam conscientie
ostende tollerancia radiis In quo fecit
puer Jhesus illo triduo Conspice cum attente
et se ad aliquod hospitale pauperum reducit
et ibi recomendat se ibi hospitali petit
ibi cum pauperibus Jhesus puer hospitatur
et comedit Mendicat etiam hospitatur
cum pauperibus Unde ubi triduo credit
Sunt vero deus querendo a deo cum alloquitur
Sed unde deus te triduo sustentavit
et unde sibi victus sit dicens Ut te domine
Jhesus Christus mee paupertati pro ea compacies
quoniam tunc ubi pauperum hospitatum stipendia
mendicantis quesisti Quis dabit in buccel
larum illarum mendicatarum participem fieri Et
illius sacri eduli reliquiis saginari Glossa
Bernardus Conspice eum cum inter doctores multum
placido sapientia et tamen in quo erat
tam ignorans interrogabat et audit quod ex humilitate
multitudine fecit et ne illis super mirabilibus
responsionibus eius verecundaret Considerare au
tem potes moram eius in templo tria valde nota
bilia Primum quod qui vult deo adherere
non debet consanguineos curare sed procul ab
eis discedere Nam puer Jhesus dimisit a
se dilectissimam matrem quia operibus patris in
tendere voluit aut etiam postea ubi agna
tos et notos consilium non fuit quod caro et sanguis
eum non revelabit Sed invenit in carnali
societate Unde Bernardus Quer Jhesus inter cog
natos et notos quesivit et non invenitur
Sunt fratres mei ostendam vobis inve

XII menses fuit calcatus opera ... omnibus

in ventre fetus obliviscere spiritum tuum et domum
patris tui ut concupiscat rex decorem tuum
Et iterum Bone Jhesu si non inveniunt te
inter agnatos et notos quero ubi invenia
fugere fratres meos Quo te inveniam ut mecum
Conar te invenia in gaudio quem ex matre
tua dolens invenit Glossa Nec invenitur
in terra suaviter viventium si non invenitur
in multiplicitate mundanorum Secundum in templo mentis
Deus Ubi est templum Sed quod qui spiritualiter vivunt
non mireris mente anda remaneas videat
sibi quod ad deo derelicti sit cum hoc gracia mea
dei querere ergo mente tabescat Sed
pro animi dolore in sacris meditacionibus
orationibus et bonis operibus insistendo diligenter
eum querat et cum se sollicitaverit ut inveniat
Tertium Origenes cum qui querit Jhesum non
negligenter et dissolute transire sed multa
querunt et non invenit Sed cum labore et dolore
Jhesum et huius In nolumus frustra quem querunt
querant ut non pro illo aliquid ferveret ut non
cum illo aliud presumerant ut non ab illo quod
putemus separati celum et terra transire sed
et ut se querentes non inveniat sed petens
non accipit sed pulsanti non aperit Quoniam
quod ut debent dolere spiritum sensus et voluntatis Tertia
cum dicit Jhesus dixisse oportet eum operibus patris
intende mutatur consilium et mea voluntate
tam secundum recessit cum ea a mea sua
et erat subditus illis Hinc etiam perpendere quod
debent homines obedire deo quod quando ipse
deus obedit hominibus Hyeronimus Qua obedivit
obediendo et hominibus affectione deo obediat
Secundum non solum deo sed et hominibus quia dei filius obedit
non solum deo patri celesti sed et parentibus Et
mater eius conservabat quam magna sua verba et
quanto alias audierat ab illo et hoc in corde
suo quod sub sigillo recondens et signaculo
Bernardus In ipsa conservasse nos ea non habemus
Deus nostri thesauro nos ista sustepimus
Beda Quicquid de deo vel ad deo dicta sunt
vel facta agnovit sive intellecta sive non intellecta
in corde et memoria ruminanda et dili
gentius scrutanda recondebat et tempore
suo universa ut decuit et quod ita scripsit evangelistis
evangelistis et scribentibus explicaret sufficienter
ut huius ruminis regule vere viuam
utebatur docens ut nos crebra sua et dicta
domini meditacione in pectoribus cogitacionis re
pellamus Et alios instruere laboremus Et ideo
et quod indiget bonis sermonibus adeam recur
rit et se fecit Ut verba et in custodia conservat
Moraliter ex isto habemus quomodo audiri
debent verba divina sunt in corde conservent
et Jhesum ruminent non ut intrant
vias talia exeant Et Jhesus proficiebat
etate et sapientia et gratia apud deum et homines
ut se ponet ad eam sapientia ad annum Glossa vel

ad virum, id est ad virilis [illegible], proficiebat utique aetate secundum carnem, id est aetatis incrementa suscipiendo, scilicet de infantia ad pueritiam, de pueritia ad iuventutem, consueto temporibus crescendi ordine. Proficiebat etiam in sapientia et gratia secundum aliquos. Proficere dupliciter: uno modo secundum ipsos habitus sapientiae et gratiae augmentatos, et sic Christus non proficiebat, quia ab instanti conceptionis sapientia et gratia plenus fuit. Alio modo secundum effectus, scilicet in quantum aliquis sapientiora et virtuosiora opera facit, et sic Christus proficiebat sapientia et gratia sicut aetate, secundum quod secundum processum aetatis perfectiora opera faciebat, et in hiis quae sunt ad deum et ad homines; et hoc est quod additur: apud deum et homines. Vel aliter secundum Ambrosium: proficiebat sapientia quo ad manifestationem et usum eius, quia sapientiam et gratiam paulatim magis et magis [illegible] faciebat. Vel secundum Gregorium: proficiebat in aliis, qui doctrina eius et exemplo proficiebant, sicut magister in scolaribus bonus dicitur proficere quando scolares sui proficiunt. Et hoc apud deum, id est ad honorem dei, et apud homines, id est ad utilitatem hominum. Vel secundum Theophilum: apud deum et homines, quia prius debet placere deo et postea hominibus. Et licet Ihesus in se non proficiebat sapientia et cognitione habituali, quia haec in eo augmentata non fuit ab instanti conceptionis plenitudine quam habuit, proficiebat tamen in se cognitione sensuali et experimentali, quia sensus eius coniungebat de novo ad aliqua ad quae antea non coniungebat. Unde Apostolus dicit: Didicit ex hiis quae passus est obedientiam. Non tamen de novo aliquid didicit quod prius nesciret, quia quod prius didicit prius novit scientia divina et inspirata. Vel sic: [illegible] ut ob aliena miseriam [illegible] misereri [illegible] ut tamen [illegible] proximi [illegible] et ex te nomen [illegible] filius [illegible] ex miserationem formam servi accipiens sic miseriam et [illegible] experimento novit. Et [illegible] quod [illegible] non [illegible] experimento [illegible] ad illam formam [illegible] et pati et [illegible] possit et in passione experimento [illegible] in [illegible] quia tamen experientia [illegible] non fiducia crevit. [illegible] miser [illegible] longe ob [illegible] miseria [illegible] accedere ad thronum gratiae eius, qui nimirum languores nostros tulisse et dolores portasse cognoscitur [illegible] passus est [illegible] dubitamus. Vel aliter moraliter: sic ipse proficiebat sapientia et aetate et gratia apud deum et homines, et passus est et resurrexit et intravit in gloriam suam; sic etiam suos sequaces

[illegible] proficere in virtutibus et per profectus ad gaudia transmigrare debere. Haec autem [illegible] civitas Nazareth [illegible] flos [illegible] virginis [illegible] flos [illegible] specialis gaudii [illegible] [illegible] dignatus est [illegible] omnia quae sunt in caelo et in terra [illegible].

Oratio

Domine Ihesu Christe, fili dei vivi, qui per triduum a parentibus tuis dolentibus quaesitus tandem in templo es inventus, da mihi misero desiderare, desiderando quaerere, quaerendo invenire, inveniendo amare, amando mala mea redimere [illegible] et qui petenti largiris [illegible] quaerenti invenire [illegible] pulsanti aperire [illegible] ad voluntatem parentum Nazareth rediens et subditus eis exemplum formamque [illegible] in divina voluntate [illegible] et subiectum sim tibi [illegible]. Amen.

Quid fecerit dominus Ihesus ab anno XII° usque ad annum XXX^{um}. Capitulum sextumdecimum

Reversus igitur dominus Ihesus a templo Ierusalem cum parentibus suis in Nazareth erat, ut dicit [illegible], subditus illis, et [illegible] eius abinde usque ad propinquum anni XXX^{mi} habemus [illegible] in scripturis [illegible] in toto isto tempore aliquid fecerit, quod valde videtur mirabile. Quid ergo [illegible] in tam medio tempore fecisse dicetur? [illegible] ociosus toto tempore et nil fecit dignum scriptura et [illegible] si [illegible] fecisset, cur sic reliqua facta sua scripta non fuissent [illegible] forte [illegible] ne nimis [illegible] se publicaret. [illegible] attende hic bene quia potens [illegible] videre quod nichil faciendo fecit magnifica [illegible] de factis eius [illegible] sic virtuose loquebatur et operabatur, sic virtuose tacebat et se subtrahebat. [illegible] ut [illegible] conversatione [illegible] alios [illegible] et publica [illegible] inter homines conversata [illegible] donec ad virilem [illegible] aetatem [illegible] totum [illegible] tempus [illegible] complexus est [illegible]

Aliquid

sic hiis verbis [illegible] defendit [illegible]
illis. Item doctor Anselmus: medio tempore, sicut
a natiuitate usque ad baptismum, nulla mira-
cula exercuit, et conformauit communi secretiores alius erat
et sua virtus dubiis ignota exstitit. Et non
fecit miracula medio tempore ut non putaretur
misterium incarnationis fantasma esse,
si non se humiliasset sicut alii etate infantes.
Tu quidem aetatem suam [illegible] add-
it, dispulit tempus in quo alii homines sua
et [illegible] consueuere. Sanctus Thomas:
[illegible] sicut alii doctores virtutes et
via vite cepit a iuuentute sua opera virtuosa
facere, et non mirabilia, et incognito ac ver-
tatis temporibus [illegible] se ingessit homi-
nem vilem et abiectum, et insipientem red-
dendo ut deuote [illegible] temeraria asserere
cogitari et meditari [illegible]. [illegible] hac mo-
dificacione [illegible] tibi affirmo [illegible] auctorem [illegible]
non [illegible] sunt eciam super in prologo recitate.
Bonaventura: [illegible] se ab omni consorcio homi-
num et tumultu eorum deuitabat [illegible]
[illegible] erat. Ibat ad synagogam [illegible]
stabat in ultimo [illegible] sicut [illegible]
vilis et humilis. Redibat domum [illegible]
[illegible] matris sue stabat [illegible]
[illegible] transibat enim [illegible]
[illegible] si non inveni et [illegible]
[illegible] preciosum nichil facere [illegible] laude digni
[illegible] magnifica [illegible]
vir opera [illegible] puer erat [illegible] erat
[illegible] gratia apud deum [illegible] homines [illegible]
[illegible] usque ad annum 22^m [illegible]
erat usque ad 30^m et ultra nulla faciebat opera
aliqua [illegible] utilitatis [illegible]
[illegible] vehementer [illegible]
et apud omnes vilis et [illegible] reputabatur.
[illegible] ipsa [illegible] persona [illegible] aut
[illegible] reddebat se vilem [illegible] et ab-
iectum. [illegible] tibi [illegible] videtur ipse quid
non indigebat [illegible] operibus [illegible]
maius et difficilius reputare. Ad altissimum
gradum peruenisse videtur ac difficilem qui
ad hoc peruenit ut corde [illegible] vere
non ficte [illegible] vincit ac [illegible] suo
superbo [illegible] nolle alicuius
momenti reputari [illegible] ut abiectus [illegible] vilis [illegible]
[illegible] ad hunc peruenis gradum nichil tibi fecis-
se videaris [illegible] inveniet [illegible]
[illegible] bene facere [illegible] quo-
usque in hoc abiectionis gradu non sumus non-
dum in veritate [illegible] et ambu-
lamus. Unde non seducimus nosmetipsos.
[illegible] Apostolus: qui se existimat aliquid esse cum nichil
sit, ipse se seducit. [illegible] quid cura qua
de salute [illegible] gessit non [illegible] offen[illegible]

medicamentum [illegible] tibi [illegible] despicienda
[illegible] comparare [illegible]. [illegible]
[illegible] facit ad [illegible] hoc [illegible] agis
[illegible] agebas [illegible] debebas et salutis [illegible]
[illegible] qui in [illegible] tibi facit [illegible]
[illegible] tibi exhibe [illegible] affabilem ad eum [illegible]
[illegible] supplicem [illegible] erubescentem
ad [illegible] tum. [illegible] qui tibi molestie
aliquid [illegible] amicum [illegible] estima
[illegible] tibi [illegible] contumelias [illegible]
[illegible] deputent [illegible] plus gratias deo
et inferentibus referre non cesses. [illegible]
[illegible] humilis gaudet cum despicitur, vere humilis
dolet si honoratur, gemit in prosperis, exultat
in aduersis, timet in diuiciis, luget in delicüs,
[illegible] et in penuria
gloriatur, laudes contempnit transitorias
et omni honore estimat se indignum [illegible]
[illegible] nescit simulacionem, diligit
[illegible] temporalia obliuiscitur, eterna concu-
piscit, nescit [illegible] sicut celestia [illegible]
[illegible] consueuit [illegible]
[illegible] sibi tribuere [illegible]
[illegible] suis viribus [illegible] attri-
buit. [illegible] clemens [illegible] humilis [illegible]
nescit. [illegible] laudes [illegible]
[illegible] et [illegible] ne possit [illegible] in modico
iactancie seu elacionis vicio [illegible]
[illegible] et laudabimus eum. [illegible] appetere
de humilitate laudem humilitatis non est virtus
sed subuersio. Verus humilis vilis vult reputari,
non humilis gaudet contemptum sui [illegible]
superbus [illegible] laudes contempnit. [illegible]
[illegible] pater [illegible] timebat [illegible]
tibi non [illegible] indigebat [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] exigit [illegible]
[illegible] ubi se humilians abiecit
maiestatis [illegible] absurdum aliquem
videatur [illegible] et [illegible]
multi de fide eius [illegible] et alia [illegible]
forte dicunt [illegible] quod non erat [illegible]
facere et [illegible] virtutis excercicio
erat valde utile [illegible] recti ac
stabile fundamentum. [illegible] est [illegible]
[illegible] tractatu de baptismo
domini [illegible] Quomodo [illegible] se [illegible]
rei [illegible] et utile [illegible] meditari. [illegible]
[illegible] cepit [illegible] facere quam docere
[illegible] erat [illegible] humilis corde
sum [illegible] volunt [illegible] non
ficte [illegible] ex corde faciebat [illegible] ex corde
humilis et mitis erat non potuit [illegible]
[illegible] fundauit et [illegible]
[illegible] humilitate [illegible] et abiectione [illegible]
[illegible] omni [illegible] predicaui

at dura [illegible] lapidum [illegible] et ma-
gnificat opa facere cepit non cum reputabant
sed vilipendebant dicentes Quis est hic
Nonne hic est fabri filius Et multa alia
despectiva dicebant Vis scire ergo [illegible]
intellectum videre. Ipse exinanivit semetipsum
formam servi accipiens et non solum [illegible]
servi per incarnacionem sed eciam in vol. servi [illegible]
[illegible] et abiectam quam postea Considera
singulos eius actus semper in eis videbit [illegible]
[illegible] quod [illegible] fabricavit vel audit
quod acquiri possit sed per vilificacionem et ab-
iectionem suam ipsius in [illegible] suo et aliorum et
per animum exercicium operum [illegible] humilitatis [illegible]
[illegible] dispiscit humilitate [illegible] procedat
humilia et exercicium operum humilium [illegible]
humilitas ad quam utique ducit humilia toto
est speciale fabrica [illegible] Sicquidem humilia-
cio est ad humilitatem sicut pacia ad pacem.
Sic lectio ad scienciam [illegible] humili-
tati non refugias humiliacionis [illegible] non paciens
humiliari non poteris ad humilitatem provehi Adest
itaque in mea inspiencia [illegible] a frontibus
[illegible] [illegible] tunc [illegible] a re [illegible]
[illegible] laudari [illegible] [illegible]
audire [illegible] de se [illegible] sentit de se. De-
dit in apud [illegible] devene digne
humiliari [illegible] de falsis dicit et indigne
exaltari [illegible] in [illegible] [illegible] affli-
mere [illegible] aut humiliacionis sue et con-
turbari [illegible] ludam et vilior fiam
ludam [illegible] ut illudar [illegible] ludus quo michel
[illegible] et deus delectatur [illegible] quid ludus
qui [illegible] quid [illegible] angelis [illegible]
spectaculum [illegible] Domus [illegible] ludus [illegible]
[illegible] abhabundantibus et despectio
superbis [illegible] et religiosis [illegible] ludebat
qui dicebat Spectaculum facti sumus et angel.
et [illegible] hoc ludo et nos interim ludamus
ut illudamur confundamur humiliemur donec
veniat qui deponat potentes et exaltet
humiles qui nos [illegible] et glorificet [illegible]
exaltet [illegible] [illegible] Oportet namque humili-
[illegible] de se intente ad altiora ne du-
[illegible] se extollere [illegible] [illegible] [illegible]
humilitate [illegible] solidatum [illegible] [illegible]
mento minime obtinent [illegible] qui [illegible]
[illegible] humiliat humilitatem [illegible] me-
[illegible] cum te humiliari videris habeto
id signum in bono [illegible] [illegible]
[illegible] an [illegible] exaltent cor ita de-
[illegible] humiliat exaltacionem [illegible]
[illegible] legis [illegible] superbis resistit
humilibus gratiam dare [illegible] [illegible] per [illegible]
humiliat nos deus si tunc libenter accipimus

[illegible] pater [illegible] sapiens filius [illegible]
[illegible] mirabile [illegible] de sancto
David [illegible] maledictum [illegible] et ille
[illegible] sensit in [illegible] [illegible] gravi
Quid [illegible] filii [illegible] [illegible]
[illegible] cor dei [illegible] blasfemi [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] reddidi re-
[illegible] [illegible] mea [illegible]
in mala [illegible] [illegible] maledicum.
[illegible] per [illegible] maledictum [illegible] maledicta
[illegible] [illegible] [illegible] maledicti
[illegible] lingua maledicti ille inten-
debat [illegible] egit deus vox male-
dicentis in auribus [illegible] [illegible] clamabat
ad benediccionem [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] inspiraciones [illegible]
[illegible] humiliatis [illegible] humiliatis [illegible]
[illegible] humilia [illegible] humiliantur [illegible] humiles
[illegible] [illegible] [illegible] humiliant alij pa-
cienter alij libenter [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] apud humiles
humiliatis [illegible] humilibus dat graciam [illegible]
[illegible] humiles qui humiliacionem [illegible] humili-
tatem [illegible] [illegible] deo Bonum [illegible]
humiliasti me [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad humiliacionem humilitatis exercicium [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] exercicium
humilitatis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
tatis ut ea [illegible] in quibus [illegible]
videat [illegible] assiduitatis [illegible] ut
semper velit esse [illegible] [illegible] teneat
ut [illegible] [illegible] voluntatem [illegible]
in humilitatis [illegible] melioris [illegible]
[illegible] semper attendat [illegible] in quo [illegible] graciam
[illegible] ei desit oblitus [illegible] retro [illegible] in ea [illegible]
[illegible] extentus [illegible] assidua meditacio [illegible]
condicionis ut [illegible] omnes [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] superbie [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] fecit [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] dixit [illegible] [illegible] ut postea
[illegible] aliquis loquitur illum videat audientem
[illegible] valde confunditur ita qui considerat [illegible]
inspectorem [illegible] cogitacionis [illegible] con-
[illegible] non erubescere [illegible] aliquid medi-
[illegible] sola [illegible] superbia [illegible] [illegible]
[illegible] valde utile est [illegible] semper videre deum in
[illegible] se [illegible] attende oculos [illegible]
[illegible] ut si hec sola cura sit deo [illegible]
[illegible] agere [illegible] [illegible] modo se [illegible]
humilitate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] possideat
[illegible] [illegible] humilitas ceteris virtutibus [illegible]
est [illegible] ut absque illa [illegible] non esse virtutes
videantur [illegible] ut caritas [illegible] [illegible] virtus

alia

Aliqui dicitur humilitas meretur quando deus dat gratiam
quod acceptum ipse non reputet sibi nisi sibi
quietem et humilem / Augustinus affirmat / Nam
bonus in presumptione ... humilitate perficitur
... humilitas ergo meretur gratie impletionem
... in psalmo Qui emittis fontes in convallibus
gratiam tuam prestas humilibus inter medium mon-
cium pertransibunt aque Dicuntur fontes scilicet duo
affectus superbie quasi cum nascitur ex re tem-
porali alia ex re spirituali Inter istos duos
montes convallis humilitatis non declinans
ad aliquam partem superbie in medio isto tran-
seunt aque Secundo humilitas meretur imple-
tionis augmentationem Nam volens ulterius
recipere gratiam ad hoc non estimet se magnum
humiliet se per omnia Sed autem ipse non elevet
se de gratia quam habet sed tantum signa Ergo si non
vult ut ipse gratiam vel perfectionem quam habet exhi-
beat sibi maius commodum quam alii Ergo si-
...nem contemptum in quomodo et laborem
pati sicut alii Ergo cum ipse facto sibi quomodo cre-
dit in hoc non sibi fieri iniuriam Sed inspiciat
Tertio humilitas meretur gratie augmentate con-
servationem Sic enim ignis conservatur igne sic spiritus
gratiam ... conservatur Ergo sicut ignis
per lignorum appositionem sic per bonorum
operum applicationem et multiplicationem ... lignorum
appositio Sed conservatur ignis per in sufflatione
sic et ... per fervente meditationem ...
... insufflatio Sed per initio a quo non
consumatur ignis sic gratia per occasione malarum
... vitationem ...
... ignis per spiritum Ergo redeamus ad intu-
endum actus et vitam domini Ihesu speculi ...
... principale propositum Ergo in hoc ex-
hibeas te puram et considera illa super omnes
omnes alias virtutes famulata ... valde
... paupertate et humilitatem vitam ducens
Iste Ioseph senex probat de arte
lignarius quod potuit ... et de colo
et ... laborabat ... sponsa et filio pabu-
la expediendo domus obsequia ...
... non habebat
tempore sibi quam suorum laborare et
suis benedictis manibus operari Nam ...
... domino Ihesu ... filia fide-
lis ... laborat ... veniente
... ministrare ... non ministrari
... humilia obsequia domus faci-
ente ... etiam ... et
Ioseph dicendo ... vite nostre laborantes
... Basilius ... in ... etc.
... obediens ... laborem corporis
humiliter et ... sustinuit ... honesti
esset honesti ... egenti ...

Auctor

Basilius

... penuria patientes ... ma-
... sudores corporis frequentabat
... vite sibi inde ... Sic autem obe-
diens ... in sustinendo labores ...
plenaria ... dicit Basilius Consuetu-
dinem quam ipsi tres comederunt ad unam men-
sam simul per singulos dies non ... ex-
... pauperes ... cenas simul
et quam postea simul colloquium / non ... tamen
et ... plena ... sapientia ...
... mente reficiuntur ... corpus et quam
per aliqualem recreationem committunt se ...
... suis ... domus
ampla / meditare etiam ... tabula
... camerula ... cum quolibet eorum
et timere dominum Ihesum super ... servire
... singulas noctes tam
longissimi temporis spacio ... humiliter sicut
velit ... et fecit ...
... de ipso Quolibet sero in
hoc ... dolores sibi compaciendo cum
... humiliter et devote ... mediante
... tam corporis afflictione et penuria
... replebat mentis leticia de tanti
filii presentia ... Anselmus ... qualiter gau-
debat ... tanto ...
diligebat ... creatorem ... ductorem
... generat ... ade-
... vellet ... dulci affec-
tu ... capere ... anima
... ineffabili amoris affectu considerari
queat ... talem ... filium
... filii ... vero dicit autem
... qui unico ...
fervore se ... filium
et filium ... putat ab aliquo quo-
... quod sentire in se quelibet ... affectu
... in filium suum nullo ... non
crediderim ... qui ad eum intelligendum
... meruerit ab amoris ipsius dulce-
dine ... fieri posset Cui autem ipsius
dilectionis suavitatem transit nullo pacto
... mirabilis ... perpetuum
... Augustinus Vidisti quantam pau-
pertatem volentem ... ingiland(o)
... ... alius suis
... regi et de ... tam lon-
gissimi temporis spatio pro nobis sustinuit
Ubi ergo sunt ... et quomodo ...
... superflua et ornata ... et vana
Non dicimus ... ut sibi
... talia volumus ... sapiencior
... simus ... nos docent ... et exemplo
humilitatem paupertatem corporis et laboris

... Anselmum

affectionem. Et quamvis ego summe [illegible] quem nec
fallere valet nec falli, scilicet Christum, summe doctrina
aptum [illegible] quibus te [illegible] ad [illegible]
vanitatem non ad superhabundanciam [illegible] consenti-
simus. Et unus etiam virtutum exerciciis et studiis
spiritualibus [illegible] vigilanter at-
tente insistamus. Et sic [illegible] facto [illegible] accipe
doctrinam [illegible] cessando et tempus
non solum in te sed etiam aliorum conspectu [illegible]
[illegible] et [illegible] velum et humilem [illegible]
abiciendo. Videat [illegible] de factis tuis
et [illegible] tua [illegible] aliorum
[illegible] non videas [illegible] si vi-
deris aliene[illegible] excessus et ipsos compaciaris
et [illegible] cogitans semper [illegible]
[illegible] sola sua gratia te conservaret
[illegible] Viri oculos tuos et mentis et con-
[illegible] ab aliorum aspectu ut [illegible] vultus dei
[illegible] aspicere possis te ipsum [illegible] ad te humi-
[illegible] utiliter [illegible]
Bern. [illegible] Bern. Volo [illegible] inde [illegible]
[illegible] non [illegible]
humiliat [illegible] ad [illegible]
[illegible] super humilitatis probabile fundamentum [illegible]
[illegible] ad se humiliandum
[illegible] modicum
[illegible] in veritate [illegible] non
dissimulabis [illegible] statuat
[illegible] abducit
Aug. [illegible] non est [illegible] ad
[illegible] congruencio in [illegible] sue
[illegible] consideracione et semper
[illegible] actu tuo [illegible]
locucione tua [illegible] cogitacione tua te [illegible]
reprehende. Et in te semper conspicias materiam
[illegible] in [illegible] cogitando. Et bona [illegible]
facis non [illegible] ad plenum [illegible]
[illegible] debent [illegible] negli-
gencius ut merito dicatur tua iusticia panno
menstruate comparari debeat. Mulieris [illegible] con-
[illegible] diligenter [illegible] magno pavore [illegible]
[illegible] ad
bonum [illegible] sollicitudine
circa virtutum acquisicionem [illegible]
[illegible] tibi det sola sua misericordia qui si voluisset
potuisset ita confirmare [illegible] te in
luto [illegible] derelicto [illegible]
[illegible] attribuet [illegible]
[illegible] impossibile
[illegible] bonis operibus magnis [illegible]
[illegible] non posse
[illegible] super talibus cogitant
[illegible]

mirabile ad illa opera facienda [illegible] sue
[illegible] implere non poterit. Et tale impossi-
bilitatem [illegible] deus tam longo tempore in
hoc [illegible] ut [illegible] humilitatem
[illegible] in se ipso [illegible] glorietur. Et deo omne
bonum attribuat [illegible]
[illegible] ex intimo sui cordis [illegible]
[illegible] etiam [illegible]
[illegible] magis offendit deo suo [illegible]
non magis cognoscit dei beneficia [illegible]
accepisset [illegible] in sola gratia dei
bonum [illegible] meritis [illegible]
[illegible] te ipsum [illegible] inferiorem omni homine in-
[illegible] et ne [illegible] ingratitudine tua a suo
aspectu [illegible] abiciat [illegible] merito [illegible]
[illegible] aliorum [illegible]
[illegible] transformare [illegible]
[illegible] ille [illegible] homicida [illegible]
[illegible] ille for-
nicator [illegible] adulter [illegible] ego [illegible] fornica-
tor adulterare a deo meo oculos [illegible]
[illegible] diabolicis suggestionibus [illegible]. Et de
aliis [illegible] etiam [illegible]
[illegible] de te [illegible]
[illegible] uno corpore mortuo [illegible] plenum ver-
mibus [illegible] malo olenti [illegible] de vase caduco
[illegible] designare [illegible]
[illegible] nares [illegible] pessimum [illegible]
[illegible] faciem ut non videant talem
[illegible] de [illegible]
[illegible] oculos [illegible] nasum [illegible]
[illegible] de aliis [illegible] membris
corporis [illegible] offendisti [illegible]
[illegible] aliud [illegible]
[illegible] velles [illegible]
verecundiam [illegible] diffamacionem plus [illegible] posses
ymaginari vel cogitari ut [illegible]
ac cum summo gaudio [illegible] leticia cordis re-
ciperes [illegible] in facie videres [illegible]
[illegible] videntes [illegible]
[illegible] et ad se ipsos [illegible]
[illegible] non posse [illegible]
Deinde [illegible] diffidas de te ipso totaliter
et [illegible] de tota vita tua
[illegible] te totum et recline super bracchium
[illegible] humiliter [illegible]
[illegible] mortui [illegible]
[illegible] sentimentis [illegible]
et [illegible] crucifixi [illegible] in tuo corde
[illegible] tua [illegible] totum transformatum et trans-
figuratum [illegible] cordium [illegible]
[illegible]
[illegible] in cruce suspensum.

et mortuum esse et ad exemplum beate virginis
mortuus mundo et vivens in fide. Et sic
in illa fide vivat et tua vita usque resur-
rectionem in qua deus mittet gaudium spi-
rituale. Et idem spiritus in anima tua et in illis
quos diligit adveniet eis. Dixit promissis
generabitur intra venas illa que in viro et origo
omnium virtutum est spiritualis qui in teneriores oculis
aspicit ad dei conspectum. Quamvis ab ex-
terna cogitatione [illegible] Ideo dum homo
in sua parvitate residet se vilificando, se in-
crepando, se detestando, suam vilitatem
considerando, sibi ipsi intentissime displi-
cendo, et hec et similia interim circa ista occu-
patur negocia, et omnia alia inutilia et
cogitata arcessit. Et sic dum alia audita
visa et temporalia operata a se repellit et
oblivionem adducit incipit ad se ipsam
redire et modo mirabili in se ipsa quiescit
et sic ad angelicam iusticiam et celestem
quodammodo puritatem incipit [illegible]
Sic dum in se ipsam reflectitur contem-
platione [illegible] et in se scalam erigit per
quam transeat ad contemplandum angelicos
spiritus et divina. Unde oportet ut anima omnia
ab oculis suis excludat se aliis volens
plene visibilem invenire [illegible] et ab aliis
visibilibus oculos avertat et ex tali conte-
mplatione anima ad bona celestia tendens
omnia temporalia tamquam nichil reputat.
Hec illa caritas in mente fervescere
incipit que velut ignis omnem rubiginem
viciorum consumit et sic totam animam in-
cendit caritatis quo [illegible] qua intrat iam
tunc iam quod cogitat et quod loquitur [illegible]
totum invenit ex dilectione caritatis et
per bono ingerit preteriens et ita ingerit
in timore et adeo totum [illegible] et
ab ipsis per reverentiam pete et si non vis
timere noli aliquos iudicare. Et quos indigna-
tionis signa agitare vel eos videres in aliquibus
defectibus eis compaciaris ex corde et piis
suspiriis exora et eos in corde tuo quantum potes
excusa cogitando: forte tu potes aliquid
ut ipsi faciunt vel quod [illegible] sua per-
rigit qui non pervertitur et sue voluntati
beneplacito subsunt. Et hoc cogitaveris fir-
miter eius [illegible]
ultra rabiem et alius forte qui non perseve-
rando deduxit ad suum corpus languentem
[illegible] et nulli alia [illegible]
[illegible] dum de
se presumentes aliis indignantur et eos in cor-
dibus suis iudicant et deus subtrahit eis
donum suum efficientur defectuosi plus aliis.

Nota de verecundia

quod primitus iudicabant. Unde cum ipsud accidit
et quemcumque alium in aliis [illegible] ex
eodem defectu vel maiori eadem permittit. Ergo
sinatis deo timorem. Et si quando te senseris ex-
altari quadam oblivione memoria beneficiorum que tibi
donavit altissimus, apprehende disciplinam increpa-
tionis et reprehensionis, ne quando irascatur
tibi dominus et pereas de via iusta. Et ideo
bonum sequere volens. Augustinus. Doctrina vera inest
interiora tua et ea que agis in spiritu et ad quem
finem [illegible] et credo quod
in semper sit ea faciens in felicitate et gaudium
recipies. Si ea vero dimittes in eterna
tristicia peccatis manens. Hec Augustinus. Oratio

Aug

Jhesu mitis et paciens verax for-

titudinis [illegible] repelle a me omnis superbie,
superbie cupiditatis appetitus in animo gloria vana
genera [illegible] malicie. Non sit
domine neque videri possit [illegible] mihi
signum in sensu tuo neque in moribus neque
in verbis neque in factis neque cogitationibus meis. Fac me deo
[illegible] ut nulla in me pateat
locus [illegible] ut sim per
omnia [illegible] meis plena gratia in-
venias in oculis tue maiestatis. Amen.

Capitulum 17m.

De officio et vita Johannis Baptiste

Pretermissis omnibus aliis que
in infanciam salvatoris explicare valent, actus eius una fuit
deinceps evangelistis describentibus
secundum dicta eius que gessit circa
etatis plenitudinem et secundum [illegible]
primo de baptismo quo a Johanne baptizatus
fuit. Committendum est quod ministerium et officium
Johannis baptizantis et baptismum penitencie
predicantis [illegible] in quibus aliquando
in Nazareth habitabant [illegible]
[illegible]
[illegible] in illo tempore anno quinto decimo imperii Tiberii
Cesaris qui successit Octaviano Augusto [illegible]
[illegible] Pontio Pilato pre-
side Iudeam, tetrarcha autem adhuc Galilee
Herode, et Philippo tetrarcha Yturee
et Traconitidis regionis [illegible]
[illegible] regnum Iudeorum [illegible] tetrarchias
divisum fuerant [illegible] Iudea et Abilina
[illegible] Archelaus [illegible] Herodes et frater
Philippus [illegible] ut Archelaus [illegible]
accusatus apud Augustum [illegible] qui ab hoc
ab Augusto depositus decimo anno sui principa-
tus exilio relegatus est et [illegible]
pater suus Iudea cepit per procuratores et offi-

D. 144

Officiales romanorum dum in Syria quorum quidam Poncius Pilatus fuit dictus a Pontio insula in qua stetit. Unde non erat princeps ordinarius sed fuit vicarius vel delegatus sive procurator Cesaris. Et quod Syrie fuisse dicitur intelligendum de procuratore sed ut videtur magis preses fuit Syrie eo procuratore existente Vitellius preses Syrie cum per Judeam existit et quia forte preses dici poterat, quia fuit presidis officium exercebat. Alii vero principatum fuisse Abiline tradita est Lisanie sub nomine tetrarchie. Abilina [illegible] quidem fuisse filium Herodis Ascalonite sub quo dominus natus est. Sed Josephus dicit quod fuit nepos eius natus ex Alexandro filio eius Herodis et ex filia Ptholomei de Libano et hoc magis verum est. Sub sacerdotibus principibus Anna et Caypha qui sibi affinitate fuere quidem vicissim pontificatum administrabant. Et quidem annis anno quo dominus baptizatus est Cayphas eo quo passus. Inter quos et illos tribus annis tres alii fuerunt scilicet Ysmahel, Eleazarus et Symon qui hec subtraxit et tangit evangelista solum illos sub quibus predicare incepit Johannes et passus est Christus. Et aut predicavit Johannes tam sollempniter describitur per tempus imperatoris pontificum et principum ad designandam excellenciam eius que nunciare veniebat ut ipse qui sunt imperator pontifex et gubernator omnium existebat. Factum est verbum domini id est superna inspiracio quod dicitur verbum quia intus in mente loquitur secundum quod per eius audiatur et loquatur. Super Johannem Zacharie filium in deserto qui tunc tamen erat XXX annorum. Et tempus predicacionis debite quo tunc eius virilis vigeat ut baptizans et predicans Christi adventum et redempcionis solacium nunciaret. Audivit Johannes per internam inspiracionem et revelacionem. Quod audivit mentis verbum domini sola interius desuper data ei loquens. Unde sensum verbum domini id est mandatum seu preceptum dei quod a sanctificatione Johannes habuit illo momento ad ministerium illud accessit. Unde ipse ait qui me misit in aqua baptizare etc. Et ne desertum deserere baptismum eorum qui in eius predicacione conveniebant et ut predicando magis proficere posset exivit de deserto in viam publicam predicare. Agendo cepit et venit in regionem circa Jordanem ubi copia aquarum et loca populosa erant baptizans et predicans baptismum penitencie in remissionem peccatorum. Et in hoc docet predicatoribus ut loca frequentatis ubi omnium provenit non recreacionis. Baptismus Johannis disponebat homines ad suscipiendum Christum. Non baptizabant alios nisi Judei quibus propter promissus fuit Christus. Mulieres vero non baptizabant

qui erant instruende a viris. Et eciam infantes baptizabant quia misterium non intelligebant et nulla erat cognicio. Baptismus vero Christi datur omni genti omni sexui omni etati in remissionem peccatorum. Et quod hic dicitur in remissionem peccatorum non est intelligendum sed referendum ad baptismum Johannis sed ad penitenciam quam baptismus inmittebat sola enim ipsa penitencia remittebat. Baptismus quidem Johannis baptismus penitencie erat quia ad penitenciam baptizandos monebat. Et non nisi adultos quos penitentes videbat baptizabat. Unde hic baptismo ipsi non dimittentur peccata sed suscepto eo illa erat quedam dispensacio agendi penitenciam per qua dimittuntur peccata. Erat ergo baptismus Johannis in remissionem peccatorum non effective sed preparative quia preparabat ad Christi baptismum in quo fiebat remissionem peccatorum. Baptisma ergo Johannis erat baptisma penitencie quia penitencia delictorum habebat sed ea velut non potuit baptismus autem Christi baptismus gracie qui in ipso gracia datur et peccata relaxantur. Unde Crisostomus illud dat quod in penitencia hoc in gracia ubi venia hic victoria. Et nota secundum magistrum Nazarenum quod quatuor sunt baptismata. Est enim quod significatum quo baptizavit Moyses sed in aqua solum quod figurale erat in nube. Aliud est preparatum quo baptizavit Johannes de quo hic dicitur. Tercium est perfectum ut baptismus Christi quod fuit in spiritu. Quartum est supererogatum quod fit in sanguine per martirium et hoc verum baptisma. Ceterum non fidei agnoscitur. Culpe actualium abstersum quod fit eciam lacrimis et est laboriosum cetera. Johannis quidem baptismus erat preparatiuus quod nonnulli erant homines preparati ad Christi baptismum eius et sic hic vero sicut hic baptismus Johannis ad Christi baptismum sic cathecismus quo instruuntur baptizandi de fide et preparantur ad baptismum quod se habet ad baptismum verum. Unde Remigius baptismus Johannis figuram gerebat cathecuminorum. Unde sicut nunc cathecizantur pueri ut digni fiant ad sacramentum baptismatis, ita Johannes baptizabat ut baptizati ab eo postea devote vivendo digni fierent accedere ad baptismum. Unde Crisostomus. Christus ergo cum dixisset quod venit predicans baptismum penitencie adiecit in remissionem peccatorum, quia dicere Judeos suadebat illis penitere ut subsequentem veniam facilius impetraret credentes in Christum. Unde baptisma illud nullam aliam habuit causam nisi preparatorium erat ad fidem Christi. Crisostomus. Unde et baptizabant Jordanis qui descensio interpretatur de superbia vero

Marginalia: Nota de Pilato Poncio. — Nota quod tres alii pontifices medii fuerunt inter Annam et Caypham ab anno quo dominus baptizatus est et quo passus est scilicet Ysmahel, Eleazarus et Symon. — Nazarenus. — Remigius. — Crisostomus.

quod desperandum sit ad quamlibet confessionis et emendacionis. Item abducta vita vera renovari mereantur in Christo. Et ideo conveniens baptismus Iohannis fuit in Iordane. Precepit [illegible] penitenciam agendo propinquavit regnum celorum et transitum ad eternam vitam. Sicut filii Israel ad terram promissionis transiere per Iordanis fluvium. Baptizavit autem Iohannes propter plures raciones. Prima est secundum Augustinum ut significaret baptismum Christi et sic fuit sacramentum preveniens. Secunda secundum Crisostomum ut ex nomine baptizandi plures ad Christum convenirent ad Iohannem quibus de Christo annunciaret. Tercia secundum Ieronimum ut per baptismum Iohannis homines assuescerent ad baptismum Christi. Quarta secundum Bedam ut per baptismum Iohannis homines disponerentur et habilitarentur ad baptismum Christi. Quinta secundum [illegible] Iohannem ut manifestaretur [illegible] Israel in baptismate Iohannis voce patris et spiritu sancto. Dicebat [illegible] et predicans in deserto et postea circa Iordanem ad eos qui modo conversacione vite sue exibant ad ipsum. Penitenciam agite, id est peniteat vos [illegible] mala preterite vite. Appropinquabit enim regnum celorum. Sic penitenciam agentibus secundum Remigium regnum celorum [illegible] modo dicit [illegible] Christus [illegible] regnum celorum [illegible] dei [illegible] [illegible] secundum [illegible] Auferetur a vobis regnum dei et dabitur genti facienti fructus eius. Item [illegible] secundum [illegible] [illegible] regnum celorum [illegible] solum [illegible] multi venient ab oriente et occidente et recumbent cum Abraham et Ysaac in regno celorum. Et hoc totum hic potest intelligi. Agenda est penitencia non ficta [illegible] non coacta [illegible] latronum, non ficta [illegible] ypocritarum, non desperata [illegible] proditorum [illegible] vera [illegible] secundum [illegible] [illegible] videat [illegible] illuminat et ad suscepcionem [illegible] procordia [illegible] Et autem ait Ieronimus primum baptista Iohannes regnum celorum predicat ut [illegible] honoretur privilegio [illegible] et Petrus Ravennas [illegible] [illegible] Ade et aliorum [illegible] [illegible] sollempne [illegible] [illegible] plura [illegible] quibus [illegible] [illegible] fuisse [illegible] [illegible] civitatis [illegible] patriarchis [illegible] [illegible] novo testamento [illegible] in [illegible] [illegible] nulla mencio [illegible] fuit de regni celestis [illegible] mencione [illegible] [illegible] regni [illegible] audit [illegible] de celestis regni gloria [illegible] Et subdit [illegible] plura [illegible] in die [illegible] ad Iohannem [illegible] [illegible] recolligentur [illegible] regni celestis [illegible] [illegible] veni [illegible] ad Iohannem et audi vocem

[illegible] lectura mea ultimo sermone dixi quod [illegible] congruitatem [illegible] clamavit [illegible] [illegible] angelus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] agite appropinquabit enim regnum celorum [illegible] dulce et gloriosum [illegible] regni celorum. [illegible] [illegible] [illegible] primo [illegible] [illegible] novi testamenti [illegible] [illegible] addit [illegible] de [illegible] ad Iohannem [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] duplex erat deplorandi [illegible] [illegible] medium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] prima vox [illegible] clamantis in deserto [illegible] vox [illegible] auditus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] et vox laudis [illegible] exaltum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] miserendi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et misericors dominus [illegible] petrus [illegible] ut [illegible] ydoneitas Iohannis [illegible] ad testificandum de Christo ex [illegible] vite describit evangelista [illegible] Iohannis primo ab [illegible] vestis [illegible] [illegible] erat de duris camelorum pilis [illegible] ut ad refrenacionem carnis [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pilis habebat vestimentum non de lana [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] luxurie mollicie [illegible] [illegible] [illegible] dei non [illegible] vestimenta [illegible] [illegible] ad carnis delectamenta [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] Iohannes vestem non mollem neque delicatam [illegible] asperam contra venerem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] corporis [illegible] a [illegible] [illegible] carnis [illegible] habebat zonam pelliceam [illegible] [illegible] [illegible] crudis [illegible] pellibus [illegible] lumbos in quibus sedes est luxurie ad carnem [illegible] luxuriam mortificandam [illegible] carnem suam crucifixit cum viciis et concupiscenciis [illegible] [illegible] [illegible] Consuetudo erat apud Iudeos ut zonis laneis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] zona pellicea cingebat. [illegible] tunica zona pellicea Iohannis allegorice significet [illegible] [illegible] [illegible] sic ait [illegible] Iohannes [illegible] [illegible] [illegible] vestitus pilis cameli [illegible] [illegible] tunica [illegible] de quo dicitur Ecce agnus dei ecce qui tollit peccata mundi. Et zonam pelliceam habebat in lumbis [illegible] [illegible] [illegible] putant [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qui videtur [illegible] [illegible] candelabra habebat zonam auream non in lumbis sed in pectore [illegible]

Augustinus · Crisostomus · Ieronimus · Beda · Remigius · [illegible] · Crisostomus · Augustinus [illegible]

in lumbis cingit. Et iterum xpc hoc docuit
monachorum ubi non solum a libidine sed etiam
a mente adempta est. Hic non cogitare quid
expedit ibi qui fornicati sunt tenent in crimine.
Tertio abstinentia et victu quia esca eius
locustas et herbas sicut quidam dicunt et mel
silvestre comedebat quia in arbore prope est intra
illa arbor fructus et locuste plura significant
de quibus iste usus extitit. Radices herbas
et unde dicit esse locustas. Sunt enim pura aucta
forma salutis voluntaria incipit ideo
iudee. Fixa in oleo sicut arbor prope est
videt quod Johannes locustas carnes manduc
caveret quia pane etiam vesci et voluit et
quod frumentum usus sicut in victu contra accept
Ideo vero magis probabile videtur aliud intelligi
debere. Est in partibus illis quedam herbam
langusto et locustam nominant in dic illa esse
quam beatus Johannes comedebat. Vel aut silv
estre ex capibus item in truncis arborum reperi
tur quod sunt vulgo et folia arborum alba et tenera
in manibus contrita saporem sunt quasi mellis
inveniunt etiam inde mel ex calamellis.
calamelle sunt calami pleni melle id est
succo dulcissimo inveniuntur etiam alio nomine
cannamelles quod nomen ex canna et melle com
ponitur ex quo arundinibus zuccarum fieri
ut est. Insuper itaque beatus Johannes apte
durat et parvulo modo ipse semper dum
tas eius ducet qui tam vilissimo in victu
ciborum tenui et impavido utebatur solam
vite asperitatem gerebat qui sic vivere disposu
erat. Propter exemplum ille sermo qui dicit
hominis victum a iuventute eius contenti sunt
Tertia in quo primus predicabat quam peni
tentes vivere debeant ut bonum magister eius
in scriptis exemplum et regulam dabat. Erat ei
terra cubile. Antra domus. Pellis vestis.
Pellis zona. Aqua potus. Locusta cibus.
Et sic non solum mundum et blanditias eius
contempnens sed etiam totius generis humani peccata
deflere se tradidit et exemplum utile posteris
dereliquit. Totum quod erat in Johanne primus
predicabat et nomen quod dei gratia et locus
quia desertum et habitus quia cilicium et cibus quia
locusta et sermo quia penitentia, et opera
quia baptisma asperitatem faciens ad bonum. C
Sic Johannem describit evangelista predicator
et primo quantum ad doctrinam et eius exemplo. Johannes
predicavit primum et ea in verbo fuerunt
aspera et ea in facto attende ad asperitatem.

regnum celorum. Et quantum ad convenientiam quia homo
sic esse cum subito ut predicator convenientem habe
at dicit hominem mittens predicare ad stringe
lumbos tuos ut vir. Tertio quantum ad victum
et hoc dicit. Sequitur ad vestitum et victum in quibus
etiam asperitate accipiat exemplum. Omni qui predicat
et aspera iniungit vel predicat et corripit
habitum prime perpendat aspera veste tegitur
et psalmo vestiat ut in eo videns vestis et
sibi laudet quod usus in divite arguit distr
victus iniuste regimur in evangelium predica
torem. Vere dictum est. Ideo sic caro mea. Circa
Crisostomus. Talem esse oportebat preconem venturi
contemptu rerum mundi sic venit. In hoc
inventus a dicto et angeli nuncii per Christi
modo potentis et modo ipsum angelica vita cele
bat. Et vere ille qui purum in terra erat et cele
stem et sicut cum usque ad eo ille homo tan
maior fuit qui tunc apud deum familia
gaudebit ita sicut ipsum ad patriam demandabat
laborum fluxa delicias contempnens desp
ciens. Item ad omnes vite rigores coartans.
Quod nos ferimus excusationem qui tam tot
sub conscientia. Postea tamen et in fine omnia
peccatorum nostri veniunt parvulam illius congrega
tionis mutarem et comessationibus et ebrietatibus
dediti et regno adorare fraglantes ut foras
fetentes sunt undique nosmetipsos velleamus
et mollificantes in predam dyaboli. Ideo
et ei captabiles nos facimus. Et sequitur.
Tunc audivit Johannes simul exibat ad eum
Iherosolima quantum ad habitantes in civitate. Omnis iudea
quantum ad habitantes in tota regione circa Iordanis
id est ad duas tribus et dimidia que
in ulteriori parte ut sit suscepta simul ex
pressa loca et ponit ubi convenerant
et baptizabantur ab eo in Iordane baptizamus
suo offerentes peccata sua et se aptantes bap
tismo Christi suspiciendo. Baptismum enim Johannes ad hoc
erat ordinatum quod penitentia et preparatione
baptismi ipsius Christi de proximo venturi et ideo
Johannes non solum predicabat sed etiam baptizabat
et sic sua predicatione nuntiabat Christum de proximo
venturum et suo baptismo assuefaciebat homines
ad libentius suscipiendum Christi baptismum. Unde baptisma
Johannis erat in professione credendi in Christum
venturum et faciendi opera penitentie et devoti
accipere ipsum. Et hoc est quod in Actibus dicitur Paulus
baptizavit Johannes baptismo penitentie dicens
in eum qui venturus esset post ipsum ut crederent hoc
est in Ihesum. Et ideo dicit hic confitentes peccata sua
delenda sunt per Christum venturum quia non poterant
hoc facere Johannes qui demonstrabat hic per Christum
fiendam. Videns autem multos phariseorum

Phariseorum et Saduceorum non credentes prout sua voluntate
venientes cum turbis ad baptismum non ex vera
religione sed ypocrisi timore ac forte in fide
sed dixit eis Genimina viperarum seu progenies
malorum vel venenatorum seu venenatarum filii quis
ostendit vobis non penitentibus fugere a ventura
ira et evadere sententiam futuri iudicii quasi
diceret nullus nisi a via mala vestra recedatis
et penitentiam faciatis licet enim sub specie vite
lateat in presenti nulli non tamen latere poterit in
iudicio dei cui omnia manifesta erunt abscon-
dita cordis Sic eos arguebat ut omnia
suis resipiscerent et penitentiam iustam facientes iudi-
cii penam evaderent Nam secundum Gregorium ira
ira est extrema dei vindicta quam tunc peccator
evadere non valet qui nunc ad lamenta non re-
currit penitentie Pharisei dicuntur a phares
quod est divisio quia ab aliis divisi sunt et se divi-
dentes scilicet iudeorum precedentes qui in habitu
in victu et in gestu erant quasi divisi distincti
ab aliis in signum maioris religionis
Saducei Saducei dicuntur a Sadoch id est iusti vel se iusti-
ficantes qui quinque libros Moysi recipiunt
et alios respuunt et non esse angelos et resurrectionem
Hos et qui erant inter iudeos maiores videb-
antur videns Iohannes ad suum venire bap-
tismum increpabat et quod erant vita cor-
rigendos ut ex progenie viperarum
vocabat propter venenum doctrine erroris
quod a suis traxerant progenitoribus
et quia malorum acta imitantes eis in videlicet
eos persequuntur et ita vere vocantur filii de
venenatis parentibus sunt nati Nota secundum
Remigium consuetudo scripture ab imitatione
operum nomina imponere sic et isti ab imitatione
viperarum progenies viperarum dicuntur Dicunt
prima convenientia maxime in digito ut in-
crepant quia non prius venena deponunt ut
sic ad baptismum veniant Unde subiungit facite
ergo dignos fructus penitentie penitentie
condignum satisfactionis ac etiam
confessionis ut fugiatis iram venturam
quia hec est sola via evadendi eam Unde Crisostomus
non est satis penitentibus peccata dimittere
oportet et eis fructum facere secundum illud declina a
malo et fac bonum Nam non sufficit ad sa-
nationem sagittam evellere Oportet etiam
medicamentum apponere Non autem dicit fructum
sed fructus copiam designans Vel ille fructum
vero dicit non qualescumque sed dignos penitentie id est
secundum exigentiam culpe ut secundum Gregorium scilicet
qui gravius peccaverunt tanto amplius que-
rant ... culpe peniteat et tanto maiora
querat bonorum operum lucra per penitentiam quanto
gravius ea sibi intulit per culpam Unde Apocalypsis
quantum se glorificavit et in deliciis fuit date illi
tormentis Vel Petrus Damianus pisciensis Qui
se faciendo multo plures ... confiteri
tam penitenti qualitercumque
volenti aut subire opus secundum penitentie dignum
culpe digne ipse repellit ...
professionem ... penitentie respondens eam pre-
venit modicum ei iniungit penitentiam Vel
est ut in purgatorio suppleat ... nunc que
agere ... quod in futuro cruciatur punitur
non deus bis hoc punit Immo si confessor
iniungit non dignum fructum penitentie sed quan-
titate culpe ego supplebo secundum qualitatem
et quantitatem culpe metire quantitatem pene
sic sit ex discretione tamen nota est penitenti sicut
confessori Vel Petrus Iudei de generis
nobilitate et ... gloriantes se scilicet de Abra-
ham descendunt ex promissione facta Abrahe
in cuius semine ... consequi se simulabant
ideo subiungit Et nolite dicere vobis in mente
intra vos patrem ... existimationem patrem
habemus Abraham et eius merita confidendo
ex hoc vos iustos reputantes credentes vos sal-
vari sine operibus penitentie et sine fructu penitentie nullus
potest per verba sua salvare ...
Sunt autem nonnulli de pluribus ... qui ...
... ad aliquem ... ... eorum
merita salvari credunt sine operibus bonis
Hec est contra gloriationem quorundam religiosorum
qui gloriantur de bonitate et sanctitate funda-
torum et patrum suorum quibus dici potest Si filii Ab-
rahe estis opera Abrahe facite Hec est contra
stultam gloriationem quorundam ... ministrorum
qui vane gloriantur de sancto suorum nata-
lium Unde Crisostomus Quid enim prodest ei quem sor-
didant mores generosis clarere quid nocet
illi genere esse vilis quem mores adornant
Ut aurum de terra nascitur et non est terra
sed aurum quod eligitur terra contempnitur Vel ut
est de vili genere clarus fieri quam declarare
genere contemptibilis nasci Vel ut ...
ut in eo glorientur parentes quam talem filium genu-
erint ut ipse in parentibus glorietur Ait ergo vos
nolite gloriari dicentes patrem habemus
Abraham magis erubescite quia filii eius
estis et fratres eius non estis heredes Nam
adulterio oritur natus vir qui non assimilatur
patrem et qui fratris sui generis non respon-
det nimietur ... generis dignitatem Hec Crisostomus Et ideo non de progenie
carnali sed de imitatione spirituali est confidendum
nec in carne sed in fide est gloriandum Non enim
qui sunt secundum Abrahe sunt filii eius sed qui

Cantor pariensis

nota quod bona quedam

Crisostomus

fidem eius imitantur via sanctitatis non veniunt
[illegible] nati. Et per contrarium dominus ait
iudei quamvis filii Abrahe carne sint tamen non
secundum fidei imitacionem. Et qui fidem Abrahe de
Christo respuerunt ideo non filii dicuntur Abraham
[illegible] e contrario gentiles per fidem et
devote ad predicationem apostolorum receptam filii
Abrahe facti sunt. Et hoc est quod subdit Iohannes
Dico enim vobis quia potens est deus de lapidibus istis
id est de gentilibus per lapides signatis suscitare
filios Abrahe fide et imitatione id est imi
tatores fidei Abrahe. Quoniam fide atque
opera Abrahe fuit secutus ille Abrahe mere
bitur filii. [illegible] iudeos de lapidibus filios Abra
he suscitare id est de duris et peccatoribus devotos
fieri et vita digne [illegible] de
[illegible] digne [illegible] aut quod ipse
digito ad lignum demonstrat et ondit eis
per lapides illos quos Iosue [illegible] iudeos
[illegible] de medio et fundo Iordanis in
[illegible] transportari precepit [illegible]
[illegible] extra [illegible] fecit [illegible]
[illegible] signum iudeorum
Post fidem gentium per baptismum [illegible] primos
[illegible] gentium in lucem fidei [illegible]
[illegible] iudeorum in infidelitatem. Et
merito per lapides signantur gentes [illegible]
colebant ydola de lapidibus [illegible]
[illegible] similes illis fiunt qui faciunt [illegible]
[illegible] corda lapidea et ad intellectum dei
ad insensibilia. De quibus filii Abrahe suscitati
sunt. [illegible] in Abrahe semine et in Christo
crediderunt eius filii facti sunt [illegible]
[illegible] gentibus Paulus dicit [illegible]
[illegible] Abrahe [illegible] secundum promissionem here
des. Filii ergo Abrahe de lapidibus suscitati
sunt [illegible] iudeis [illegible] a filiacione A
brahe decidentibus gentiles fidem [illegible]
recipientes in locum eorum suscitati sunt [illegible]
secundum Rabanum [illegible] vitiorum ad dignum penitentie
fructum faciendum iudeos incitare volens
eos ad [illegible] precibat [illegible] nulla
penitentia [illegible] doctor [illegible] non solum
debet vicia [illegible] arguere [illegible] etiam penam
[illegible] assignans [illegible] ad [illegible]
[illegible] facienda [illegible] subdit
[illegible] securis [illegible]
ad radicem arboris posita est ad [illegible]
[illegible] viri [illegible]
[illegible] in gehennam [illegible] securis [illegible]
transitus vite [illegible] ad radicem
[illegible] arboris [illegible] homo po
situs est [illegible] ymo in[illegible]
homo tendere ad [illegible] secundum Augustinum
nichil aliud est vivere quam de vita transire

Rabanus

ad mortem transire [illegible]
[illegible] de arbore dicta [illegible]
[illegible] sepultus [illegible] alius [illegible]
[illegible] vivit [illegible]
et ad [illegible] arbor cadet [illegible]
[illegible] cadent ibi remanebit [illegible]
[illegible] cadent lignum ad austrum
[illegible] ad aquilonem ad infernum [illegible]
[illegible] loco cadent [illegible]
cadit arbor [illegible] ad quam magis [illegible]
eius rami et fructus [illegible] cadit [illegible]
inclinat [illegible]
actus [illegible] ad austrum sive ad aquilonem
arbor ceciderit ibi erit [illegible]
in sphera [illegible] bona solet [illegible] significare
ab aquilone vero panditur omne malum [illegible]
[illegible] arbores [illegible] cadit
[illegible] arbor in morte [illegible] cadent in
[illegible] iudicabit te deus [illegible]
ubi [illegible] erit immutabiliter et irretractabi
liter [illegible] casura sit [illegible] cadat [illegible]
cadent non adiciat ut resurgat [illegible]
[illegible] casura sit arbor [illegible] volumus
[illegible] arbor [illegible] copia
[illegible] casura non
dubites [illegible] fecerit [illegible]
[illegible] ad austrum extendi
[illegible] fuerint [illegible] ad
aquilonem [illegible] medium eius
[illegible] secundum [illegible]
[illegible] Iohannes [illegible]
arbor [illegible] sit [illegible]
non faciens [illegible] fructum bonum [illegible]
[illegible] ad [illegible] excidetur [illegible] fide
[illegible] morte et in ignem inextingui
bilem mittetur [illegible] redemptione [illegible] est
pena [illegible] culpam [illegible] patet quod sola
obmissio dampnat [illegible]
in [illegible] et [illegible] iudi
[illegible] malos [illegible] ibi [illegible]
mora [illegible] sufficit [illegible] declinare a
malo [illegible] faciat bonum [illegible] in fructu
[illegible] diligit deus [illegible]
vinea sua [illegible] in agro suo [illegible] in
[illegible] in paradiso erat arbor
fructuosa [illegible]
[illegible] comedere de ligno [illegible]
[illegible] ligno [illegible] bonum [illegible]
[illegible] ille qui facit fructum bonum [illegible] arbor
[illegible] qui malum facit [illegible] arbor
[illegible] qui [illegible]
[illegible] arbores [illegible] sunt [illegible]
[illegible] quedam [illegible]
[illegible] iudeos [illegible]
[illegible] nullum fructum faciunt [illegible]
et [illegible] quedam faciunt fructum [illegible]

Bri.

violentum quod bonum sit meritum ut ypo-
crite. Tales faciunt fructus non bonum valorem
sed malum et venenosum ut heretici qui fal-
lendo fructus pariunt. Sed mala sententia chri-
stianis in cordis aperte sunt et dampnabiles. Quia
vero bonum fructum faciunt ut boni catholici
obedientes verbo dei. Radices arboris sunt
cogitaciones quibus plantati vel sursum celo sti-
pulam vel ad yma inferni mittimur. Vel
radices sunt voluntas bona et mala, cum sint
eradicate dant tamen fructus bona vel
mala verba et opera voluntatis sunt testimo-
nium ut dicit Ambrosius. Faciat fructum qui per-
agit qui debet penitere. Dicit qui fructum
requirat secundum quod diffinit. Lucas
reprehendat. Ambrosius vero quantacumque habemus
de operibus malis et obmissione bonorum audi-
entes cuncti interrogabant dicentes. Ergo
ne excidamur et in ignem mittamur quid facie-
mus sed operabimur. Quasi dicunt vicium nostrum
corrigere parati sumus. Et videns dicebat
turbis. Qui habet duas tunicas id est superfluum
vestimentum det qui superhabundat non habenti
et qui habet escas superfluas similiter faciat. Et
ita intelligendum est de aliis rebus quibuscunque
in superfluum considerata convenienti necessitate
status persone. Unde Basilius hic autem docemur
quod ex eo quod affluunt supra proprii victus
necessitatem tenemur erogare illi qui non habet.
Deum qui semper possidens largitur est. Unde
et Gregorius et in lege scriptum est sic respondeo ita
proximum diligere minus quam proximum diligere vincitur
qui non cum eo in necessitate illius eciam ea que
sibi non sunt necessaria impertitur. Unde sciendum proba-
as tunicas habere est ultra necessitatem aliquod super-
fluum. Hic non habens autem sunt intelligi quibus
in necessitate extrema vel circa necessitatem que
aliquis absque periculo sunt probabilis. Unde inspici-
tur dicendo quod habens sit superflua quod vel
necessitatem sui et suorum quorum curam gerit
maior extiterit sibi incumbit ea habet et
absque hiis potest transire ex precepto tenetur
non habenti exhibere. In extrema necessitate dare
aliquid sed sibi sua aufert vitam cum in illa
necessitate sunt superflua illa sunt debita per
suam quod ad suam necessitatem pertinet. Sed vero
non habens sit tamen extrema necessitate dare
non cadit sub precepto sed sub consilio hic probat
quod dicit quod superfluum est in magno
Unde Gregorius Cum tranquillitatis tempore
non dicit quod decor tunicam suam qui in persecu-
cione dampnum est animam suam. Virtus ergo cavet
ut in victu sit in perturbacione inicietur
per minus in tranquillitate. Nam duo forme di-
spicit suam in pendere primas sepium Unde
et Augustinus Caritas ut proficiat nascitur.

est sunt nam nutriuntur in sunt nutrire roborare
sunt roborata perfectione. Si ad perfectionem
venerit sicut dicit Gregorius vite ...
capitulum dissolutum ... moribus
tenetur ... ut de suo superfluus tribuat
egenti. Augustinus aliquibus constituto hanc
ita accepta sunt verbo dei sed et future vite nutrire
proveniet ad illam perfectionem ut tamquam sit
quam tunc forte quam sibi tunc. Unde Augustinus
non quod exigit divites sibi vere pauperibus
sed quod divitum utilitate pauperes fecit deus
ut hoc vero eorum misericordia ipsi merita con-
sequerentur. Unde Crisostomus non propter utili-
tatem pauperum deus divites facit quos et
sine divitibus poterat sustentare. Sed ad utili-
tatem pauperes fecit qui infructuosi et steriles essent
si non pauperes facti fuissent. Unde Crisostomus
Voces itaque turbis et iudicibus non sunt diffi-
cilia per vigilias ieiunia et hoc imponit
sed opera pietatis ad dignos fructus penitencie iniungit
super quibus dominus in iudicio reprehendet. Et de quibus
alibi dicit date elemosinam et omnia munda sunt vobis.
Unde Beda ordo aptissimus est ut per primas
elemosinas id est opus misericordie suggerat. Alleni ipse
adeo penitens ut sui misereatur impetrant
quam proximi indigentis quod vult sibi misereri
non tardat. Et qui audit autem amen
suam ne audiat ante pauperem orationem eius ex-
ecrabilis erit. Unde Iohannes Baptista de turbis
suadet ne merito sterilitatis in igne mitte-
rentur dignos penitencie fructus esse faciendos
nos consilium salutis petentibus admonet
atque ait. Qui habet duas tunicas det non
habenti. Et qui habet escas faciat similiter. Unde hic
autem ut ait Gregorius sciendum est quantum valeant opera
valeant misericordie ad fructus penitencie ipsi fructus
proprie. Et hic mencionem facit de tunica
et esca. Et tunica qua tegimus de necessitate
tegimur plus quam pallium est necessaria et ad hoc
magis necessaria est esca. Ad fructus ergo dignos penitencie
pertinet ut non exteriora et minus necessaria sed etiam
ipsa valde necessaria cum proximis dividamus ut
escam qua vivimus et tunicam qua vestimur. Unde
habet Gregorius. Sed si habens duas tunicas propter
unam dare non habenti. Unde multo fortius qui habet
divicias terrenas tenetur eciam divitias non habenti
et maxime cum quis duobus necessitate servire non debet.
Et si habens escas superfluas iubetur dare non
habenti. Ergo qui habet duo fercula propter necessitatem
est ut ad minus eciam liberaliter tenetur de duobus
erogare indigenti. Et tunicas sunt omnes
in sunt aue vestes intelligi quas habens deberet
ad quemlibet proximum. Et pastus fiere
Scripture quod sunt spirituales esse quas habens debet
proximum in de pasto. Venerunt autem publicani

sic dicti .s. de negotiis ad publicum pertinentibus
se intromittunt ut qui publica vectigalia
theolonia pedagia et tributa colligunt sive
sunt et reddituum fisci vel rei publice conduc-
tores sicut nunc non qui seculi huius diversa
negocia .s. mercancias firmant et sibi acquirunt
per uxores aut parentes Venerunt etiam ma-
iores ut baptizarentur ab eo Et dixerunt
ad illum magister quid faciemus .s. ut vitam eternam
habeamus Et ille dixit nichil amplius in tributis
et vectigalibus ab aliquo exigatis quam quod con-
stitutum est vobis .s. a legibus et consuetudinibus
iuratis et probatis hec autem dixit quia collectores
talium solent esse proni ad plus colligendum
quam eis sit commissum vel mandatum ut quod amplius
fuerit eis remaneat Non ergo monet
eos declarans [illegible] ut omnem rapinam
rei aliene [illegible] quod prius declinandum
est [illegible] et sic primo
respiciendum est res aliena quam sit facienda
etiam Unde Beda publicanos ab augenda
fraude cohercet ut dum primo se ab alienorum
temperarent appetitu tunc ad ipsa [illegible] pro-
ximis commoda pertingant Per publicanos
possunt intelligi officiales ducum et potestatum
qui non debent amplius exigere quam constitutum
est secundum ordinem iusticie Interrogaverunt autem
et milites dicentes quid faciemus nos .s. ut
salvi simus Et ait illis Neminem concusseritis
.s. sub pretextu officii vestri pauperes qui se
defendere non possunt opprimendo / vel corpora affli-
gendo / vel debita tenendo / Neque calumpniam fece-
ritis scilicet crimen dimitti potentibus imponendo
et eos in causam trahendo ut sic pecuniam et bona
eorum [illegible] via a talibus [illegible] non
possetis extorquendo Et contenti estote stipen-
diis vestris quae pro defensione patrie et rei publice
habetis Ex hoc etiam sunt oppressione et falsi-
tatis [illegible] a nullo tallias et exactiones
[illegible] exigendo Ad [illegible]
[illegible] milites [illegible] ad [illegible]
[illegible] solent [illegible]
[illegible] militando [illegible] debent
Unde Petrus Blesensis Hodie militaris disci-
plina [illegible] evanuit / olim se milites
iuramento vinculo obligabant / quod starent
pro rei publice statu / quod in acie non fugerent
quod vite proprie utilitatem communem preferrent Sed
et hodie enses suos recipiunt de altari ut
fateantur se filios ecclesie atque ad honorem
sacerdotii ad tuitionem pauperum / ad vindictam
malefactorum / et ad patrie liberationem se gladium
accepisse Nunc [illegible] et Ra-
[illegible] hodie militari cingulo decorantur

Statim insurgunt contra christos domini desevient
in patrimonium crucifixi / spoliant et predantur
subiectos sibi pauperes / heu miserabiliter
et sine misericordia affligunt miseros ut in
doloribus alienis illicitos appetitus et extraordi-
narias impleant voluptates Unde Petrus
Olim quippe rectores et gubernatores terre
a milite usque ad regem et imperatorem utili-
tati rei publice magis quam private intendebant
pauperes sive tenues non valentes defende-
bant Sed proh dolor hodie de re publica
et pauperibus parum curant terras et res alie-
nas invadunt et corrumpunt ut alius [illegible]
domum suam ditent et augeant pauperes
miserabiliter affligi permittunt Et quod plus
est [illegible] in misericordie eos affligunt
Unde timendum est eis ne in posterum [illegible]
[illegible] alienentur et a regno celorum
quod pauperum est excludantur Et ut ait Augustinus
[illegible] rectores quibus [illegible]
plus quam decem de eis [illegible]
calumpniatores et concussores potius sunt
condempnanti Milites enim christi sumus Et
milites etiam possunt predicatores intelligi quos
armat apostolus dicens Accipite armaturam
dei et gladium spiritus quod est verbum dei Hiis
dicitur Neminem concusseritis minis asperis pre-
dicando ac sic ad desperationem inducendo
neque calumpniam feceritis predicationem sub-
trahendo reputantes eos indignos ex pec-
catis eorum Et contenti estote stipendiis vestris
quae sunt redditus assignati predicatoribus posses-
siones quibus est eis data mendicantibus
Unde quam felices turbe [illegible] rectores rei pu-
blice et milites [illegible] si hec doctrina
preceptis observarent Sed primus est qui de duabus
tunicis unam dederit [illegible] non habenti
[illegible] desperent [illegible] est qui
sine fraude mercatores faciat Et qui aliena
bona sibi commissa non invadit Cuius est
[illegible] qui minoribus calumpniam non
inferat qui suos non gravat Et qui suo sti-
pendio suo contentus existat Cuius est
officialium qui [illegible] non accipiat Sed
[illegible] et laudabimus eum [illegible]
qui vocetur [illegible]
[illegible] ostendebat [illegible]
[illegible] minora [illegible] admonerat
pertingerent Unde Crisostomus Volebat autem
Iohannes publicanos et militibus loquebatur
ad aliam maiorem perfectionem eos traducere
Sed quia nondum erant ad illam idonei mi-
nora refert ut si potiora proficerent [illegible]
illis intenderent Et hoc etiam [illegible]

Beda

Moraliter

Petrus Blesensis

Augustinus

Crisostomus

q[uod] Lucas. Nota tu q[uod] melius respexit erga
ad publicanos et milites ac om[n]es ad omnes
p[er]tinet. Un[de] Ambr[osius]. Singul[is] q[ue] generibus homi-
num co[n]venient[em] tribuit s[er]mo[n]e[m] bap[tista]. Responsum d[e]dit omnibus
ut publicanis ne ultra p[re]scriptu[m] exigere[n]t
militibus ne calu[m]pniam facientes p[re]da[m]
requirerent. Et sic et alia officior[um] per
singulor[um] [illegible] ca[usa] e[st] usus [illegible] perpetua
omnibus officiis omnibus etatibus mi[sericord]ia omnibus
deferenda e[st]. Nec publicanus nec miles
excipit[ur], n[on] urbanus n[on] agricola, diues.
Pauper omnes in co[mmun]e admonentur ut conferant
non habenti. Mi[sericordi]a eni[m] plenitudo virtutum est
et id omnibus est p[ro]posita p[er]fecte forma virtutis
ne vestimentis alimentorum suis p[ar]cant. Sed
tamen ip[s]a est possibilitas co[n]dicionis humane men-
sura seruatur ut non sibi quisq[ue] totum
eripiat. Sed q[uo]d habet cum pauperibus partiatur.
Hec Ambr[osius] doctor flagellum tyrannor[um]. C. S.

Beatissime Johannes Baptista
p[re]cursor Christi et virgo sanctissime qui
p[ri]mus peccatoribus ubique p[re]dicasti et vicior[um]
ca[us]as demo[n]strasti sic austeram in victu et
vestitu vitam ducendo et te a mundi ille-
cebris elongando obsecro te obtine
p[ro] me tuis sacris precibus ut donet mi-
chi d[omi]n[u]s [illegible] abstinentiam ubi et totius cogi-
tacionis locucionis atq[ue] op[er]is custodiat me
ab o[mn]i pollucione mentis et corporis concedat
q[uo]q[ue] m[ihi] q[uo]d dum in hac vita temporali p[er]sisto
peccator[um] a viciis ac maliciis me et
dignos fructus penitencie facere ut valeam
o[mn]ium peccator[um] meor[um] veniam consequi et
ad vitam eternam peruenire. Amen. 1866.

Q[uo]d Johannes non p[er] se ip[su]m sz a deo
missus venit ad publicum. Capitulum
18m. C. v. Cara Stehelin.

d. 155

Quod autem Johannes officium
baptismi non p[ro]p[ri]a auctoritate usur-
pauit sed ad testificandum de maiestate
missus testatur Johannes ewangelista dicens: Fuit
homo missus a deo cui nomen erat Johannes.
[illegible] Lucas dicit factum est verbum
domini super Johannem Zacharie filium in deserto.
Et hoc significat Johannes. Hic declarat
cum dicit fuit homo, i[d est] vivens vita humana
dictum recte vocis missus a deo sed de de-
serto ad baptizandum et testimonium perhibendum
de Christo. Ubi obiter notandum in Johanne [illegible]

nomen a se ipso i[d est] sua p[ro]prietate venit, sed a deo
missus cui nomen erat Johannes. Et convenit hoc
nomen rei. Johannes enim dicitur in quo est gratia et ideo
fuit ydoneus ad precursor[em] illius qui est
auctor gr[aci]e. Hic venit in testimonium ut testi-
monium p[er]hiberet de lumine, sc[ilicet] Christo ut p[er] illum i[d est] eius testi-
monium omnes crederent in Christum. Et nota
ewangelista mutat hic nomen ubi nunc
appellat lucem non lumen. Et hoc ideo quia dicitur lux
claritatis in origine sua. Sed ab alio ad alium [illegible]
sed lumen dicitur claritatem ab alio receptam
sicut claritas aeris non est lux sed lumen. Dicit
ergo Johannes missus fuit ut testimonium p[er]hiberet
de Christo in quo est verus [illegible]
ideo dicit ewangelista cum p[er]hibet testimonium de luce.
Quia Judei estimaverunt de Johanne ne forte
ille esset Christus. Hanc eorum opinionem removens
ewangelista dicit: Non erat ille lux sed vera p[er] essentiam
et ex se naturaliter lucens. Vel illuminans alios
luce gratie p[er] se sufficiens. Sed lux p[er] partici-
pationem et a luce vera ille qui lucem [illegible]
[illegible] illuminatus ut de ea vera luce testimonium
[illegible] testimonium perhibet Johannes qui
et si non sit lux illuminans effective sed lux
illuminata a prima luce. Est enim lux illuminans
effective quia est lux per essentiam et sic plus dei
est lux illuminans. Est et lux illuminans dispositive
quia lux p[er] participationem et sic sic lux illumi-
nans verbo et exemplo. Ipsa autem lux de qua testimonium
perhibebat erat ab eterno lux vera [illegible]
non umbra. Et sic p[er] participationem. Sed lux p[er] essentiam
que illuminat luce gratie omnem hominem venientem
in hunc mundum tenebris [illegible] illuminandum.
Et s[ecundu]m Aug[ustinum] nulla est de omnibus que illuminantur
qui non per hanc lucem illuminetur. Vel s[ecundu]m
Crisostomum illuminat omnem hominem, sc[ilicet] in se est et
ad eum p[er]tinet. Sed si aliqui non sunt illuminati hoc
non est ex parte sua sed se subtrahunt ab influencia huius lucis
[illegible] quia mentis sue oculos clauden-
tes noluerunt suscipere huius lucis radios. Non aliquis
natura obumbratus in illis sed a malicia eorum
qui illuminacioni obicem ponunt. Aliqui sunt attenti
sed voluntarie se ipsos gratie dono privant et
ideo inexcusabiles quia hoc si se ad gratiam recipiendam
non p[re]parent. Et quid verbum et lux illa i[d est] sapientia
dei p[er] quam factus est mundus [illegible]
[illegible] in mundo erat ab ipso sc[ilicet] mundi exordio
sicut [illegible] in effectu et ars omnipotentis dei.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] patent [illegible]

Aug[ustinus]

[illegible] splendorem dat rebus et quia intimus rebus [illegible]
essendo conservat eas in esse. Quia non fecit ut postea ipsum
[illegible] excedens ipse rex et [illegible]
suo deserviatis cui corpus suum est [illegible]
Mundus autem per ipsum factus est sua bonitate ut
esset quibus suam gratiam impartiret. Et mundus
id est mundani [illegible] habitantes eum non cognoverunt
et ideo veniens erat [illegible] creator per quem mundus
veniret ut per ipsum cognoscerent. Vel mundus
id est mundani et mundi amatores eum non cognoverunt
quia mundane passiones in cordibus talium
impediunt a cognitione divinorum. Quia autem
dei amici erant eum etiam ante corporalem
presenciam cognoverunt. Et ideo hic est in mundo
sed deus [illegible] in rebus creatis [illegible]
non sufficit ut cognosci possit a videntibus et
mundanis. Unde oportuit ut ad sensum ab omnibus videri
posset carnem induit et sic per incarnationem
seu carnis assumptionem in propria venit id est in mundum
qui suus proprius est sicut creatura sua quem ipse fecit.
Propterea sicut [illegible] quia in mundo apparuit per humanitatem
quem fecit per divinitatem. Et specialiter
venit in Iudeam que dicebatur terra dei et ad
Iudeos quibus omnibus erat quos fecit sibi in
populum peculiarem sibi elegit et semen Abrahe
[illegible] apprehendit veniens in mundum
carnem assumens. In mundo erat per deitatem
[illegible] in mundum venit per humanitatem
[illegible] quippe [illegible] humanitatis [illegible] ma-
nens deitatis. Unde sensus est venit id est visibilis
apparuit. Et venit non [illegible] noster
[illegible] evangelista. Quia ei non agnosce-
bat mundus sublimitate divinitatis apparuit
in humilitate humanitatis. Et sui eum per fidem
et approbationem non receperunt id est homines quos
ad ymaginem et similitudinem suam fecit maxime
[illegible] credere noluerunt. Vel sui id est Iudei
eum per fidem et caritatem non receperunt [illegible]
plures ex eis qui eum negaverunt [illegible]
[illegible] qui [illegible] magis
sui quod de sorte dei sunt et magna pars eum
non receperunt [illegible] moralibus [illegible]
eum abierunt. Moraliter. Deus in propria venit quando
venit in mentes hominum qui se totos deo de-
dicaverunt et se ipsos abnegantes deo se totos
[illegible] fecerunt ut iam non sibi sed deo vivant
et sui eum non receperunt id est illi qui sunt [illegible]
[illegible] sua sunt non que dei tales [illegible] eum non
recipiunt nec venit in tales mentes. Et
sic volens deum in se venire oportet quod sit filius
dei [illegible] quod [illegible] filius non venit
in propria id est in eos qui sunt filii dei qui credunt
in nomine eius id est in nomine [illegible] filius. Quotquot
autem de suis et [illegible] receperunt eum

[illegible] fidem caritate informatam. Filium dei apparentem
[illegible] verum deum et hominem credentes et
[illegible] sibi per caritatem inherentes [illegible]
[illegible] eis [illegible] quod eum receperunt [illegible]
[illegible] absque dispensatione [illegible]
[illegible] fidei [illegible] sunt disponente
[illegible] receperunt eum per fidem. Dedit eis potesta-
tem filios dei fieri id est adoptivos per regene-
rationem baptismi et gratiam adoptionis his
qui credunt in nomine eius id est in rem nomine vitae
nostre [illegible] Christus deus [illegible]
Nomen quod eius Emanuel id est nobiscum deus
et ideo ille credit in nomine eius qui credit eum
deum et hominem et hoc est filius dei. Unde Iohannes
[illegible] qui credit quod ipse est filius dei ex deo
natus est. Et nota [illegible] non dicit fecit eos filios
dei sed ut dedit eis potestatem filios dei fieri
et hic signatur secundum Crisostomum. Quomodo ad ostendendum
quod multo studio opus sit ut ymaginem filia-
tionis dei in baptismo formatam [illegible]
semper custodiamus. Secundo ad significandum quod
[illegible] potestatem nullus nobis auferre potest nisi
nos ipsi nobis auferamus. Tertio ad ostendendum
quod [illegible] non dicit [illegible] sed in
ita quod hoc est in [illegible] et in potestate
liberi arbitrii. Nam hoc quod est dei est dare
gratiam. Illud autem hominis est prebere fidem. Vel
[illegible] filios dei fieri non dicit [illegible]
fidem [illegible] si sint adulti ut [illegible] sunt
[illegible] Potestatem id est [illegible] et per credulitatem
[illegible] filiationis acquirit non [illegible]
[illegible] Ut spiritus sancti [illegible] nentes
filii dei [illegible] filius dei [illegible]
gratiam [illegible] ipse est [illegible] magna
[illegible] ut dicit apostolus filii et heredes
[illegible] heredes quidem dei coheredes autem Christi. Ubi
[illegible] dei [illegible] dicit [illegible]
fuerunt digni etiam filii dei [illegible]
Unde Augustinus. Magna benevolencia [illegible] Aug^o
nati eius [illegible] voluit manere [illegible] non timuit
[illegible] coheredes [illegible] non sit angustia
si multi possederint. Et [illegible] putaret
[illegible] nativitate carnalem [illegible]
[illegible] modus [illegible] filia-
tionem dicit. Qui non ex sanguinibus id est ex natu-
[illegible] patris et matris [illegible] secundum Gregorium
[illegible] ex sanguinibus viri [illegible] femine
[illegible] dicit [illegible] exponendo [illegible]
neque ex voluntate id est concupiscencia et delectatione
carnis et mulieris [illegible] minus [illegible]
[illegible] et [illegible] sustinentem [illegible]
[illegible] neque ex voluntate
id est concupiscencia et delectatione viri [illegible]
[illegible] baptismi [illegible] et [illegible]

filii adoptionis fit sic quod non fit generatione carnali
generatione spirituali. Secundo quia homines a deo sic recipi
entes gratiam sumunt [illegible] non [illegible] natura dominaz
[illegible] dominus [illegible] efficiunt consortes divine nature

Mora [illegible] collige quod multum [illegible]
[illegible] necesse [illegible] se [illegible]
[illegible] ex illo sed solum a deo nati sumus
Deinde ostendit et manifestat modum quo verbum
venit in mundum quia non venit localiter adveniens
ut ubi prius non erat sed quodam novo modo ibi esse
incepit sicut rex qui prius erat in aliqua civitate
per solam suam potentiam [illegible] venit [illegible] personaliter
incipit esse novo modo scilicet per suam presentiam
Sic dei filius qui erat prius in mundo per potentiam
presentiam et essentiam venit in novo modo scilicet visibiliter
[illegible] se per carnis [illegible] in [illegible] assu
mpcionem ut filii adoptivi efficeremur per filium
naturalem Et hoc est quod dicit Et verbum caro
factum est. Et verbum caro factum est id
est carni unitum sive carnem assumpsit hoc
est hominem assumptum in unam personam sibi copulavit.
[illegible] de hoc [illegible] ypodochie
[illegible] ut si diceret factum est caro id est
factum est [illegible] verbum caro non quod verbum muta
[illegible] in carnem [illegible] carne aut [illegible] natura
suppleendo ex divinitate et humanitate una
persona facta est ut sint due nature in una
persona inconfusibiliter integre et indistincte
unite [illegible] non una in aliam [illegible] ambe
in una persona [illegible] humana assumpta est a [illegible]
non in unitate nature sed in unitate suppositi vel perso
ne sicut [illegible] verbum caro factum est. Et sicut diceret
[illegible] [illegible] filius [illegible]
[illegible] corpus filii dei [illegible] verbum dei [illegible]
hominem [illegible] corpus [illegible] humanus corpus
non facit duas personas [illegible] hominem [illegible]
verbum [illegible] hominem non facit duas personas
[illegible] Christus [illegible] [illegible] rationalis [illegible]
[illegible] [illegible] Christus verbum dei [illegible] hominem
[illegible] [illegible] [illegible] in se naturam hominis
[illegible] toti hominem salvare [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hominem
[illegible] morte utriusque [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] utrumque suscepit ut
utrumque salvaret [illegible] voluit ut
[illegible] totum ut ostendet singulare
et maxime unionem verbi ad hominem [illegible]
[illegible] ut non solum verbum sit homo et homo verbum
[illegible] separatis verbis [illegible] carne [illegible]
verbum [illegible] [illegible] et [illegible] est verbum
et [illegible] sit nobilior et [illegible] carne
vocat [illegible] carnem magis quam animam [illegible]
nos [illegible] [illegible] expresse
[illegible] magis dubium esse [illegible] verbum
[illegible] assumpsisse Moraliter autem [illegible]

due [illegible] quam ad commendandum [illegible] admirabilem
condescensionem benignitatis et humilitatis dei
[illegible] vilitatem vocant [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] vocando aliquem [illegible] statum dig
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] decimum vel [illegible]
et [illegible] de [illegible] et aliis qui magis
[illegible] [illegible] ad hoc fabulas [illegible]
de [illegible] quibus esset [illegible] ostendit
quod [illegible] esset [illegible] ut et
[illegible] esset [illegible]
[illegible] habitavit in nobis [illegible] natura [illegible]
ut amplius [illegible] [illegible]
[illegible] intelligendum [illegible] in nobis [illegible] in unitate
suppositi in quolibet [illegible] sicut in Christo [illegible] intelli
gendum in unitate [illegible] quam [illegible]
habitat [illegible] mansione [illegible]
[illegible] habitavit in nobis [illegible] in mundo
[illegible] id est [illegible] visus est [illegible]
[illegible] conversatus est Mora [illegible] intelligi
[illegible] [illegible] mentali qua deus mente
inhabitat per gratiam [illegible] hoc verbum inhabitacio
mentalis [illegible] [illegible] carnalem
qua [illegible] factum est caro sicut [illegible]
[illegible] verbum est [illegible]
illud bonum quod verbum nos inhabitat mentaliter
Et vidimus gloriam eius id est cognovimus maiesta
tem gloriosam divinitatis [illegible] unigeniti
a patre [illegible] [illegible]
[illegible] visione corporali et per cognitionem intelligi
bilem [illegible] [illegible] videndi [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] corporaliter conversati [illegible] viderunt
[illegible] [illegible] [illegible]
ex quibus [illegible] per [illegible] intell
[illegible] divinitatis eius excellentiam [illegible]
ne [illegible] [illegible]
visibiliter [illegible] credere noluerunt [illegible]
[illegible] [illegible] doctrine
[illegible] dicentes sic [illegible]
[illegible] loquitur [illegible] in miraculorum [illegible]
et [illegible] obediebant ei [illegible]
[illegible] [illegible] in transfiguratione
in [illegible] in resurrectione in ascensione et
spiritus sancti missione [illegible] dicens Et
vidimus gloriam eius [illegible] exponendo
[illegible] gloriam [illegible] unigeniti a patre [illegible]
[illegible] [illegible] unigeniti [illegible] [illegible]
[illegible] procedentis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] attende quod [illegible]
[illegible] [illegible] similitudinarie [illegible]
[illegible] expressionem similitudinis vel
comparationis [illegible] veritatis [illegible] expressionis.

Criso. ac si diceret secundum Crisostomum vidimus gloriam qualem
decebat et conveniens est hunc unigenitum filium
dei. Et est modus loquendi secundum consuetudinem sicut quis vi-
disset regem valde ornatum et in multiplici
gloria incedentem et incipiens de hoc aliis
monstrare non valens totum apparatum ornatus
claritatem enarrare diceret aliis sic. Et consulta
dicere quasi rex ibat id est sic decebat regem. Un-
de hic evangelista cum non posset simul [illegible]
omnia que de gloria ubi agnovit enarrare [illegible]
[illegible] angeli cum conspexerunt ut sibi boni
pastores et magi adducti per stellam. Demones
demones de corporibus expulsi mortui suscitati
tati in firmi curati et alia ut supra memorata
et similia omnia cum agnovit et clamavit
regem celorum advenisse. Unde et pater de celo
et spiritus sanctus super eum veniens hoc testati
sunt. Hec et in finita alia gloriam ubi atten-
tam [illegible] apprehendens postea dicit. Et
vidimus gloriam eius quasi unigeniti a patre id est
talem qualis decet unigenitum dei. Et
ergo dei filius unus divinitatis excellentia uni-
geniti a patre unus fuit vel caritatem et deitatem
etatem primogenitus in gratia. Unde et apostolus
vincupat et dicit sic. Et primogenitus domino
quam unigenitus. Dignior autem ubi in carnali
quam [illegible] apostolus et credentes sunt quod ad
utraque naturam scilicet divinam et humanam. Dicit ergo
ad divinam dicit. Et vidimus gloriam eius quasi uni-
geniti a patre. Sed quantum ad humanam subiungit et vidimus
eum plenum gratie id est carismatibus quia omnia dona
spiritus sancti absque mensura recepit et veritatis
quia promissa adimplevit. Vel dicit plenum gratie
ad sanctificanda peccata et plenum veritatis ad-
implenda promissa. Vel plenum quia in ipso
inhabitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter.
Et notandum quod istud evangelium cum sit alte
intelligentie et teneat profundissima mi-
steria et precipue ubi dicitur **Et verbum caro
factum est** cuius misterium modo non datur explicare
illa sententia postea sic fecit in digium nondubium quia verba sint magne efficacie. Unde
consuetudo laudabilis est quod in fine misse id
evangelium legitur unde cum evangelium efficacia [illegible]
similiter recitabo exempla. In magiturnia fuerunt
Exempl. demoniaci duo ambo mendici et videntes
unus quod alter plus daretur clamavit sacerdoti dicens.
Si feceris id quod tibi dicam scilicet quod id evangelium In princi-
pio erat verbum mei legeris me tu suo audi-
ente certe cum fugabis et demon absque effectu
intelligens autem sacerdos versutiam eius altera
id evangelium legit et cum diceret **Verbum caro
Ex.m factum est** statim demones evolaverunt
et ambo liberati sunt. Aliud narratur.

dyabolus dixisse cum de [illegible] quod esset [illegible] verbum
evangelium valde tremebunde demonibus
quo interrogante quare esset quod voluit dicendum
cum vir [illegible] perduceret vane [illegible] plures [illegible]
dyabolus [illegible] ad singula non est illud.
verbum plures verbum caro factum est quod sunt [illegible]
non [illegible] cum [illegible] magnus disparuit.
Ex.m Unde alteri apparuit dyabolus in specie ipsius
mulieris pulchre alliciens eum ad probandum
cum ipso [illegible] in quodam [illegible] laudatis
albas [illegible] dyabolus [illegible] dicens
verbum caro factum est et habitavit in nobis et statim
Ex.m demon cum magno strepitu disparuit.
Legitur de quodam monacho qui cum audiens legi
id evangelium In principio erat verbum et pervenisset
ad verbum caro factum est non genu flecteret vel
aliquam reverentiam faceret dyabolus ei alapam
dedit dicens. Si legeretur verbum demonum factum esse
nos numquam genu flectere cessaremus. Et
ex quo dicitur quod vidimus eum plenum gratie
et veritatis. De plenitudine eius omnes nos
accepimus gratiam pro gratia. Et ideo dicit enim
nos omnes scilicet et omnes pleni fidelium et
[illegible] sunt et sanctorum de plenitudine eius
accepimus. Et ideo plenum fuisse dicere possumus.
Ubi sciendum quod multiplex distinguitur pleni-
tudo. Prima est universalitatis scilicet nimis [illegible]
et copie quam habuit secundum divinitatem per [illegible]
est in cena cum [illegible] de [illegible]
sufficientie que fuit in Stephano et in aliis sanctis
et in singulis mysteriis [illegible] sua capa-
citate. Tertia est prerogative scilicet humanitatis
que fuit in beata virgine que omnes sanctos excedit
in donis gratie. Unde sic in [illegible] posuit
virtutes omnium sanctorum et in mea virtutes
omnium sanctorum. Quare non sufficit ei hec cum
aliis plenitudinem sufficientie sed habuit
eam cum singulari prerogativa et in tanta habundantia quod posset super effundere et re-
dundare super peccatores cum gratia [illegible].
Exemplum. Quarta est plenitudo consummationis
sive excellentie et super effluentie que fuit
in Christo de qua loquitur quia vidimus eum plenum. Sed
plenitudine in aliis recepta et est in alio redundantie. Et de hac plenitudine donorum
quam habuit omnes electi tamquam de capite
membra. Quia per partes [illegible] quos
super meritis accepimus gratiam pro gratia
scilicet verum [illegible] et salutis et pro gratia
fidei quam in terra credimus gratiam vite eterne
in gloria [illegible] et [illegible] gratiam.

gratiam communicatoris et gratia meriti dei n-
non gratiam ut secundum gloria consignata et gratia
consummata. Et dicit quod de gratia addit gratie
precedenti tribuitur gratia pro gratia. Vel aliud. Et
quod hec meriti promeretur gratiam donat. Vel
Augustinus. Quia gratiam primo accepimus fidem
vocatur et gratia quia gratis datur. Hanc et acce-
gratiam et una pedo ut eius pena dimittentur
Item Crisostomus gratia pro gratia id est pro hac gratia ipsa ex fide
communis recepimus sumus alia id est vitam eternam
vitam enim eternam qui in ea est fidei. Et ipsa
fides gratia est vita eterna gratia pro gratia. Et si-
cut domus de plenitudine eius omnes gratiam
accepimus in fonte aut pleno vas accipe-
re aquam et quod secundum suam capacitatem et
si tantum accipiat non est defectus fontis sed vasis.
Sic in Christo qui est fons vite plenus nos
gratiam recepimus secundum eorum mensuram quantitatis.
Videmus quod plus capit vas bassum
latum quam altum et strictum. Sic cor bassum
per humilitatem et latum per caritatem plus re-
cipit et magis est capax gratie quam cor altum
per superbiam et strictum per avariciam. Unde ex-
parte damus non est defectus ex parte mea
sed non accepimus per humilitatem et dilectionem
[illegible] proximus. Item Crisostomus. Nullo magis
dei et hominum gratiam meremur quam si humiles
in nostris esse studeamus. Quia autem
Augustinus non erat ista gratia in veteri testamento
quia lex minabat non opitulabat iubebat
non sanabat languorem ostendebat non
auferebat. Sed preparabat medico venturo
cum gratia et veritate. Et ideo [illegible] accepimus gratie
[illegible] fungit. Quia lex per moysen
data est [illegible] salutis gratia qua [illegible]
[illegible] domus et [illegible] et qua [illegible]
[illegible] et virtus [illegible] promissionem
[illegible] salvatorem [illegible] venturum [illegible]
[illegible] sufficient. Unde Augustinus [illegible]
[illegible] temporalem et eternam [illegible] mors
[illegible] gratia [illegible] habita [illegible]
in lege. Et Crisostomus [illegible] in novo testamento
[illegible] veteri testamento figuris [illegible]
[illegible] quas Christus veniens adimplevit. Et
figura data est per moysen veritas per Christum facta est.
Quia autem hec gratia et veritas facta est ondit
[illegible] Deum nemo vidit unquam [illegible]
vidit unquam visione comprehensionis [illegible]
Crisostomus nec angeli nec ipsi seraphim eum
dei videre [illegible] deum nemo mortalium vidit
unquam. Item Augustinus. Deum hic mortalis vivit
videre [illegible] quasi [illegible] deus [illegible]
[illegible] sue [illegible] non [illegible]
[illegible] gratia [illegible] figuras quasi deum.

videat [illegible] ad [illegible] cum eum [illegible] non [illegible]
[illegible] in hac corruptibili car-
ne viventibus eterna claritas dei videri [illegible]
ab hac sua non abscondit [illegible]
quod deus est videt hanc vite [illegible] mori-
ne ita eius amore teneat. Et Augustinus [illegible]
[illegible] abesse vita [illegible] non
illa capit et [illegible] visione [illegible]
deus [illegible] comprehendit. Unigenitus filius
qui est et manet in sinu patris id est in intimis secretis
patris [illegible] Crisostomus signat famili-
aritatem et coeternitatem eius ad patrem ipse enar-
ravit fidelibus [illegible] vidit [illegible] de secretis
divinitatis docuit et de misterio trinitatis
et de multis aliis que non fuere ita explanate
tradita in lege. Et [illegible] explicavit [illegible]
[illegible] in fide et gratia fidei fundavit
ac viam salutis [illegible] ondit et insuper aperuit
Unde Beda homo factus narravit [illegible] de trinitate Beda.
unitate [illegible] ad eius contemplacionem
[illegible] quibus actibus sit perveniendum [illegible]

Domine Ihesu Christe fili dei vivi qui Oratio.

es lux vera illuminans omnem hominem [illegible]
qui tenebris densis obscuror [illegible] adoro de-
precans tuam [illegible] ut animam meam illumines
mentem informes cogitaciones disponas
sensus temperas sermones et actus dirigas
[illegible] auctor et tenebrarum [illegible]
non me subripiat [illegible] signum sit [illegible]
[illegible] lucis fulgore [illegible] a me
recedat [illegible] clara et recta semita ad te
lucis auctorem tendens [illegible] gloriam perve-
niat sempiternam. Amen. Cor [illegible]

Johannes [illegible] est [illegible] Christum

Capitulum 19m

Omnibus autem existimantibus

et cogitantibus in corde suo de Johanne ne forte
esset [illegible] in lege promissus [illegible]
eius conceptionem et ortum [illegible] sancte vite
eius prudenciam efficaciam doctrine eius [illegible]
baptismi novitatem. Phariseis audita opinione
qua turba habebat de Johanne moti [illegible]
[illegible] baptizandi officium [illegible] ordinem legis
et tradicionem eorum assumpsisset [illegible] debite [illegible]
[illegible] in messias esse [illegible] absolu-
[illegible] ad Johannem de stirpe regali [illegible]
[illegible] sacerdotes et levitas in lege sapien-
tes ut interrogarent eum quis esset et quare
baptizaret. Sapientes [illegible] et [illegible]
putant eum non esse Christum [illegible] promissus fuit

fuit ex tribu Iuda Iohannes autem fuit ex tribu [illegible]
Iohannes in veteri [illegible] moveret [illegible] quis sit
[illegible] non [illegible] quasi nullus de se movendus
[illegible] sit [illegible] sit in natura [illegible] sit in persona
[illegible] in forma [illegible] in statu [illegible] debes
te ipsum interrogare ut videas quid interrogans
deo possis respondere [illegible] persona [illegible] sibi
natura [illegible] trina [illegible]
[illegible] ut humilieris quam superbiam eius
ratione [illegible] ut sunt [illegible] gratia
[illegible] mal' [illegible] ut [illegible]
[illegible] luciam [illegible] a te deus
[illegible] quibus est [illegible] superbe deum [illegible]
[illegible] te humilians [illegible] te exaltans [illegible]
[illegible] querens [illegible] sapiens [illegible]
[illegible] beata [illegible]
[illegible] quis sis in persona [illegible] queret
a te [illegible] ad [illegible]
[illegible] forte videbis [illegible]
Ambr^o [illegible] ut dicit Ambrosius [illegible]
dicta et opera [illegible] forte videbis
[illegible] attende [illegible] dicit vos amici
mei estis [illegible] vobis [illegible]
[illegible] audietis [illegible] dico vobis [illegible]
[illegible] in forma [illegible] et [illegible]
[illegible] ut attendas diligenter [illegible]
[illegible] de [illegible]
[illegible] spirituali [illegible]
ut [illegible] angustam portam
intrare ad vitam [illegible] magnum [illegible] caritate
ut [illegible] tibi locus in celo debeatur
Interrogatus quis esset confessus est veritatem
et non negavit [illegible] negare [illegible]
[illegible] ipsa veritas [illegible] confessus [illegible]
non sum ego [illegible] magis ad mentem
[illegible] intencionem [illegible] ad verba [illegible] ad [illegible]
[illegible] querebant quis esset ut re-
spondet eis [illegible] esset [illegible] non [illegible] licet
[illegible] non quererent [illegible] esset ipse [illegible]
[illegible] intendebant [illegible]
[illegible] responsione confessus est se non esse
[illegible] non [illegible] non negavit se esse [illegible]
confessus est se non esse Christum [illegible] vulgi [illegible]
[illegible] non negavit se esse [illegible]
[illegible] confessus est se non esse iudicem
non se negavit iudicis [illegible] confessus
est se non esse [illegible] non se negavit
[illegible] confessus est se non esse [illegible]
non se negavit esse [illegible]
[illegible] ne [illegible] raperet
[illegible] voluit [illegible]

[illegible] ut monstraret [illegible]
[illegible] nomen [illegible] usurpando [illegible]
[illegible] nobis [illegible]
[illegible] mendicat [illegible] qui [illegible]
[illegible] et [illegible] apud iudeos
ut [illegible] crederent Christum non est [illegible] elatus
[illegible] usurpando nomen et honorem
alienum [illegible] Crisostomus [illegible]
non [illegible] non [illegible] ablata
[illegible] Iohannis humilitas
Lucifer non [illegible] usur-
pare voluit [illegible] humilitatem [illegible]
[illegible] non [illegible] qui dum [illegible]
[illegible] usurpare voluerit [illegible]
humilitatem ille malignus non habuit [illegible]
se extollens [illegible] honorem usurpabit
[illegible] adhuc hodie [illegible] imitantur [illegible]
ut [illegible] qui [illegible] violenter [illegible]
sunt [illegible] ambiciosi qui se extollendo
[illegible] superioritatem [illegible]
imitantur [illegible] ut [illegible]
[illegible] qui voluit plus sapere [illegible]
[illegible] Antichristum ut [illegible]
[illegible] mendaces [illegible]
[illegible] dolosi [illegible] vitam [illegible]
[illegible] Iohannem esse Christum in lege [illegible]
[illegible] non auferetur
[illegible] Iuda [illegible] donec [illegible]
[illegible] ad esse [illegible] notum [illegible]
[illegible] iudeorum qui [illegible] viderent
[illegible] credebant Iohannem esse Christum [illegible]
[illegible] attestante [illegible]
[illegible] salvatorem tot signis [illegible]
[illegible] iudeorum expectabatur
Christus venturus [illegible] et Helias [illegible]
[illegible] fuerat promissum iudeis
ita etiam Helie adventus [illegible]
[illegible] fuerant [illegible] Iohannes non [illegible]
[illegible] querebant [illegible] Helias
[illegible] querebant [illegible] similitudo
[illegible] et vite [illegible] similitudo
[illegible] adventum [illegible] et [illegible]
se non esse Heliam [illegible] fuit angelus
non [illegible] persona [illegible] vita [illegible]
[illegible] negavit Heliam esse corpore [illegible] persona
Rabbi [illegible] Helias [illegible]
[illegible] vita non [illegible] Helias [illegible]
[illegible] corpore [illegible] in [illegible]
[illegible] similitudine Helie
[illegible] Helias adventum [illegible]
[illegible] Iohannes [illegible] ille [illegible]
venturus [illegible] iudicio [illegible]

et redemptoris. Et sic helias in deserto mo-
rabatur. Parco cibo vtebatur et durius vestibus
vtebatur. Sic et Johannes. Ambo in deserto com-
morati. Ambo victu parcitati. Ambo vestitu in-
culti. Et sic helias magni zeli fuit sic
et Johannes zelo virtutis ardentes. Ambo
reges arguebant. Ambo reges in sanandum
tollerabant. Ille iordanem celum petiturus
diuisit. Hic ad lauacrum quo celum aperitur
multos conuertit. Et quia negauit se esse
eliam que ante aduentum xpi venturum
credebant. Et prophetam esse illum
de quo locutus est moyses. Quia etiam crede-
bant ante xpm esse venturum. Deut. xviii. Prophetam
suscitabit tibi deus de medio fratrum tuorum sicut me ipsum audietis. Et quia ante xpm venire
magnum prophetam singulariter eo quod scriptum
est Prophetam suscitabit deus de fratribus vestris tam-
quam me audietis secundum nostram interpretationem et alias.
Ideo iudei intelligentes de propheta alio
non interrogabant si esset ille propheta. Re-
spondens negauit se esse illum prophetam de quo
tempore predicto intellexit. Ideo negauit
se prophetam esse absolute. Et prophetam misit
ante xpm. Nam fuit plusquam propheta. Et minus
in celo in maiori. Et Johannes tam fa-
mosus esset ut posset si vellet xpus
putari. Noluit non plus reputari. Et helias
et propheta alius reputari. Et hec est quod eos
qui se eos de genere vita pia et hiis de-
inde cum in se fauent inquirerent quis esset.
Et quid de se diceret ne ad eos qui eos
miserunt absque responso redirent. Tandem
dans de xpo testimonium. Asserendo se eius
esse precursorem et dicens Ego vox non
quidem in persona et corpore sed in officio et simi-
litudine. Vox namque verbi. Et xpi pro me clamantis
in deserto. Dirigite viam domini sicut dixit ysai-
as propheta. Vbi ego sum de quo scriptum ysaie xl.
De quo in deserto iudee clamare. Et ut homines
ad xpi aduentum animaret. Sicut preparent.
Heremitam in deserto clamat quia inde iam
dei deserta desiderium placatum redemptoris
dominat. Et hoc designat Johannes. Inter-
pretatur vox que etiam annunciatur verbum. Nam
xps qui secundum diuinitatem est verbum prius sic vox
humana est expressiua verbi mentalis. Vox ergo
vocatur Johannes. Et verbum vocatur xpus. Et
sicut vox precedit verbum. Ita Johannes precedit
xpm. Et statim ut ex ore loquentis simul
qualisque precedit vox et verbum aut non de-

Et tamen verbum aliquid significat. Et sic vox
manifestat verbum. Sic Johannes xpm. Et ipse venit
ut eum Israel manifestaret. Et vox primo
prior est verbo. Sicut vox prius auditur. Sonus
deinde percipitur. Vox est vox et de inde verbum
quod dicitur per verbum. Et iste Johannes prior est
quam xpus. Et alii prophete quorum propheta fuit. Quasi sonus
ventum. Johannes per illud de remotis. Sed demum
xpm indicauit. Ecce agnus dei. Et ideo
Johannes precursor domini vocatur. Et nascen-
do et baptizando. Et predicando et morie-
ndo. Et ipsa sui nominis appellatione xpm preueni-
ebat. Et quod clamabat aliquid etiam sic nar-
ratur. Parate et preparate viam domini. Scilicet
quo ad mandatorum impletionem. Rectas fa-
cite semitas eius. Scilicet quo ad consiliorum super-
erogationem ut ipse ad vos venire dignetur
et in vobis habitare. Qui non per viam est
semitas rectas nescit in corde vel ad hominem
intrare. Vnde in ps. vias tuas domine demon-
stra et semitas tuas edoce me. Et sic clamabat
ad omnes sed maxime ad presentes. Et
hec semite per quas arto et arduo pro-
ueniunt ad patriam melius rectificantur. In
pulchritudine . . in mundanorum elongatione et
sordida temporalium abstractione ne per calles
deuias mundane oblectationis contingat
obuiare. Vias autem semitas quidem obli-
quant qui statum perfectionis se tendentes in
habitu religionis prestantes in obseruan-
tiis religionis et consiliis euangelicis
non recte ambulant. Nam sic ipsos in illis
rectificant. Et quam per viam et operacione primum
intelliguntur actiones per semitas quas magis occul-
te cordis intentiones. Vnde parate viam
domini per nullius defectum in boni operationem.
Rectas facite semitas eius in intentionem
occultas non distortas. Et rectas facite.
Ut potius non terrenis spiritualibus reformatio
virginis in mente. Vnde ha. intendit
per sanctos mentis in curuata ad terram pro-
fecturus oblectationem erigat sursum et
rectificet. Et celestium consideratio et delectatio
Vnde in canticis. Recti diligunt te. Vbi
scilicet Bernardus. Quare et sepe que sicut sursum tam
eminus ne est meditari ac considerare
que sursum sunt rectitudo. Vnde etiam rectitudo
sicut quidem Bernardus attestatur statura erecta
corporis humani. Quid enim in decorum quod
cum in recto corpore gerere animam curuam
vertibile et sceda . . . quod de

Bn.

corpus dicitur habere oculos quia sursum celos li-
bere respicit spiritualem vero celestem patriam
suos eque oculos et interiores sensus atque
affectus trahit deorsum in terram. Et
subditur omnis vallis id est omnis humilis gentilis et
quicumque humilis implebitur bonis spiritualibus
scilicet gratia in presenti et gloria in futuro. Et omnis mons
et collis id est iudaicus superbus et quicumque superbus
humiliabitur id est evacuabitur quia gratiam et gloriam
amittet. Deus enim superbis resistit humilibus
autem dat gratiam. Et qui se exaltat humiliabi-
tur. Glosa dicit quod ad maiores colles
quantum ad minores. Et erunt prava id est corda
malorum que in iusticia distorta erant in directa
id est per equitatem iusticie rectificabuntur ad iusticie
regulam dirigentur. Et aspera id est mentes
iracundorum id est mites in vias planas id est
per infusionem gratie ad mansuetudinem con-
vertentur. Et corda que maxime indurata mollifica-
buntur. Et videbit omnis oculis corporalis in
primo adventu omnis caro id est omnis homo tam
gentilis quam iudeus salutare dei id est Christum dei
filium. Glosa videbat enim tunc contra homines
in duas partes scilicet in iudeos et gentiles et
ultimo de quibus omnibus hominibus videret eum
in mundo inter homines conversantem. Glosa Potest etiam
hoc verbum intelligi de visu spirituali quo
videntur eum conversi ad fidem catholicam ex omnibus
gentibus tam iudeis. Vel videbit eum in forma
humana omnis homo tam reprobi quam electi in secundo
adventu scilicet in die iudicii. Glosa Cum missi
a iudeis audirent a Iohanne quod non erat aliquis
trium predictorum quos expectabant tempore prophetarum
sollempnes interierunt ab eo dicentes Quid ergo
baptizas novum ritum inducendo et officium
alienum usurpando. Si tu non es Christus qui per te
ipsum baptizabit. Neque Helias qui in tran-
situ Iordanis baptismum significabat. Neque
propheta cuius officium est baptizare ut de Heliseo
qui Naaman baptizari iussit. 4 Reg 5.
Quasi dicat quare officium baptizandi tibi usur-
pas. Deus vice personali quibus propria bapti-
zare concedit non geras sic quod ore con-
fessus es. Glosa Quidam autem per hoc Iohannes non esse
Christus potuit tamen baptizare quia erat precursor
eius. Ideo debuit parare viam illius. Glosa Et si
non esset Helias persona erat tamen in virtute spiritus.
Glosa Et si non erat propheta ille singularis erat
tamen plus quam propheta omnis et ideo baptizare po-
tuit. Glosa Respondit eis Iohannes testimonium Christo
inter perhibendo quia sic terrebat iudeorum.

Christi sua predicatione et demonstratione ita bap-
tismo precedebat suo baptismate sic et ipse
antiquitus aliqui demonstrabant venturum
non solum verbis sed et factis. Glosa Ego bap-
tizo in aqua in penitentiam non in remissionem
peccatorum docens quod penitus non potens
vos absolvere sed in quibus ordinarium videtur
in ... pro penitentia prevalet. Iohannes Ego baptizo
vos id est materiale corpora tamen lavando ad
significandum illum qui venturus est baptizare
in spiritu sancto auctoritate causa animas absol-
vendo. Quasi diceret Non debetis in-
putare iudaice quia ego non imperari ... ego
qui non sum Christus neque Helias neque ille
propheta singularis baptizo quia baptismus
meus non est completus et perfectus. Nam
ad complementum et perfectionem baptismi
exigitur locio corporis et anime et corpus
quidem per materiam lavatur aqua anima vero non
nisi spiritu. Nam ego baptizo in aqua tamen in penitentiam
id est in signum penitentie purgantis animas corpo-
rali lavacro eorum mentem et instruens baptizandi
usum parans viam fortiori me donec
veniat qui abluat animas per spiritum. Glosa Ambrosius
Ego iussit vos aqua baptizo ideo probabant
non esse se Christum quia invisibili operatur officio
... ex duabus naturis homo id est anima subsistit et
corpore visibile et invisibili invisibile
per invisibile misterium consecratur aqua autem
corpus abluitur spiritus anime delicta mundantur.
Et aliud fuit baptismus penitentie aliud baptismus
gratie. Nam excepit illud ex uno. Nam cum
delicta causa sunt mentis et corporis ...
quorum debuit esse curatio. Ideo tamen non verbo
... declaravit non esse se Christum Christus
in ... remissionem delictorum Dei munus
est gratiam implere misterium hic ambo. Glosa
Iohannis baptismum verbis et signo erat melioris
baptismi ... significativus. Item quidam
erant ... ut habetur in actibus ...
baptismum Iohannis erant in nomine venturi. Et
... baptismum Iohannis ...
et si peccata non dimittebat omnes tamen
ab illo baptizabantur ... peccati vinculo con-
strictos sentiebant redemp-
torem ... qui peccata dimitteret possi-
mox ubi apparuit quare non habebant
... baptizabat in penitentiam ad hoc ut
agerent penitentiam sic quos ... lavabit
... ipsi se penitentia lavarent interius

ut mox xpo veniente primo cederet ad eius
baptismum suscipiendum. Alios baptizavit bapti-
zati ut ita baptismum dare posset. Significa-
tive ostendit [illegible] xpi venientis et predicanti spa-
cium ut devocius reciperent ipsum. Aliud ergo
erat baptismus Iohannis quam sacramentum. Ad xpi
baptismum et vite emendacionem baptizab-
ant penitentes et confitentes peccata sua. Et
hec in manifestacionem. Unde et subdit: Medius
autem vestrum stetit, id est fuit inter vos quem scilicet
est mediator dei et hominum, quem vos nescitis,
non cognoscitis, et ad illum cognoscendum ego
vos preparo baptizando in aqua. Ista verba
exponit [illegible] secundum humanitatem
xpi secundum quam ad literam xpus fuit in medio iudeorum,
et inter eos erat conversatus quasi unus ex eis, et
non agnoverunt propter quod crediderunt eum.
Aliomodo exponit de xpo secundum divinitatem,
secundum quam ubique presens est et invisibilis. Et secundum
hoc medius est ambobus rebus creatis et tamen neo
sit eum quod nemo comprehendit. Crisostomus: Non
[illegible] sepe legitur locum medium valde digne
quia medium est locus [illegible]. Unde ipse ait:
ego autem in medio vestrum sum, sicut qui ministrat.
Est locus caritatis [illegible] uniformiter se habet
ad omnes. Hic centrum ad circumferenciam.
[illegible] det lo. [illegible] compt. Deus non
est personarum acceptor. Est medium locus
unitatis [illegible] in medio vestrum
[illegible] qui se [illegible]. Est
locus stabilitatis quia medium mundi
[illegible] fundamentum aliud nemo potest ponere.
Est locus proximitatis quia omnibus partibus
proximat. Unde in actibus: [illegible] forte attrectent
eum cum non longe sit. Et subdit Iohannes:
Ipse est qui post me venit ut veniret.
Quem ego ut precursor primus qui tamen ante
me factus est, ideo veni [illegible] sed
non [illegible] ad baptismum. Non
[illegible] manifestavit predicando et miracula
faciendo ac me redempcionis misterium in-
plendo. Ideo post me venit tempore na-
tivitatis et [illegible] non [illegible]
quasi post me venturus est qui precessit.
Remigius: [illegible] post me venit [illegible] in remigium [illegible]
modis venit. [illegible] post ipsum nascendo,
predicando, baptizando, moriendo et ad
inferos descendendo. Et cum hoc quod dicit
ante me factus est non possit intelligi secundum
deitatem [illegible] secundum non [illegible] humanitatem quia
xpus posterior est Iohanne factus, ergo intelligatur
quo ad honorem et dignitatem [illegible]

dum [illegible] cum [illegible] et vadit post eum. Anton-
[illegible] in loco non temporis [illegible] significacionem
notat dignitatis non nativitatis [illegible]
Et si dicit secundum Crisostomum: Non quod post venit
ad predicandum [illegible] maior illo me est, quia
post me ergo venit tempore et [illegible]
ante me factus est dignitate, quia tunc clarior
et honorabilior seu maior et dignior in pro-
fessione et placuit [illegible] dicimus
de aliquo quod olim me minor erat in par-
tibus, modo autem me factus honore non me fa-
[illegible] in [illegible] est. Nota: factus est ante me
[illegible] vite [illegible]
[illegible] autem [illegible] ipse [illegible]
[illegible]. Quia prior me erat. Ideo ante
me factus est [illegible] dignitate ante po-
[illegible] et si posterior sit tempore tamen prior
eternitate. Quia prior me erat non secundum humanitatem
quam accepit in tempore, sed secundum deitatem qua
est ab eterno cum patre. Prior me erat, quia ipse
ab eterno, ego ex tempore. [illegible] qui post me
[illegible] cui omnes [illegible]
[illegible] ego [illegible]
Fortior me est quia ipse deus fortis et potens,
ego autem homo fragilis et impotens. Ille
[illegible] ego [illegible]. Ille [illegible], ego miles.
Rabanus: Fortis est Iohannes qui [illegible] dignus
[illegible]. Fortior qui cum [illegible]. Fortis
regnum celorum predicat, fortior qui donat.
Fortis qui baptizat in penitencia confessione,
fortior qui in [illegible] remissione [illegible]
[illegible] aut excellencie [illegible] ostendendo mani-
festat: Cuius non sum dignus ut procumbens
solvam corrigiam calciamentorum eius, quia humile
et vile est officium. [illegible] dicat: [illegible] ante
me, ut ego neque [illegible] ei neque [illegible]
[illegible] dignus sum. Calciamenta
[illegible] solvere [illegible] est. [illegible] autem
xpus calciamenta non portavit [illegible] methaphorica
locucio est [illegible] in hoc [illegible] se non esse dignum
exhibere ipso minimum obsequium [illegible]
secundum [illegible] modum loquendi [illegible]
[illegible] et alia excellencia [illegible]
[illegible] non sum dignus tangere [illegible]
[illegible] aliud [illegible]. Nec mirum quia Iohannes [illegible]
[illegible] magnum [illegible]
[illegible] non erat aliqua [illegible] est
dignus ei servire [illegible] assumat [illegible]
hoc etiam [illegible] phariseis [illegible] officium
alienum non usurpabat [illegible] suum [illegible] officium
[illegible] predicatoris [illegible] exercebat. [illegible]
secundum Gregorium allegorice per calciamentum humanitas [illegible]

Crisostomus

Rabanus

Gregorius

Remigius

per pedes domini / per corrigiam vero calciamentorum
in corporis et anime ad unitatem intelligi potest
... ut ipse Iohannes ... alius sufficiens est
... ministerium ... ineffabilis
unionis duarum naturarum scilicet divine et humane
quam solum eius fuit explicare / ut apud [illegible]
quod unus tamen esset et homo deus / et deus homo
[illegible] ut ipse [illegible] [illegible]
Quasi dicat nullus dignus. Gregorius Quia
in re pensandum nobis est quod sancti viri ut in se
humilitatis custodiant virtutem / cum quedam
mirabilia sunt illud ante mentis oculos studeant
revocare quod nesciunt ut dum [illegible] alia
infirmitatem suam comperdant ex ea parte qua
perfecti sunt cor suum non extollat Respice
[illegible] ut [illegible] se se meritis deprimunt ne
per virtutis [illegible] ventus elationis tollat
Cum bona [illegible] agitis semper ad memoriam
mala acta revocetis / ut dum caute culpa
conspicitur numquam de bono opere animus levetur
Superiores in vicem et proximos vestros atten-
dite Quia quos [illegible] ago [illegible] alia conspicia-
tis quia in eis latent bona nescitis Quo-
libet bona assunt opera / mala non / ut alia
sunt opera que non humilitatis sale condiantur
Qui enim sine humilitate virtutes congregat quasi
in ventum pulverem portat. Ille vos. Deinde
Iohannes subiungit Ipse vos baptizabit
non solum in aqua sed et in spiritu sancto et igni
[illegible] igne caritatis conferendo
quod non potest facere ... In baptismo enim
confertur gratia spiritus sancti et ignis caritatis
si debite suscipiatur ut obex non ponatur [illegible]
[illegible] ista non conferebat sed
baptismum significabat et ad ipsum disponebat
Unde Crisostomus Aliud fuit baptismum Iohannis
Aliud domini / Illud penitentie / hoc sanctificationis
/ et gratie in quo / et spiritus sanctus in vero quoque oc-
[illegible] ad deos [illegible] igne operatur
[illegible] delicta purgans sordes corporis
et anime Unde Beda Baptizamur a deo
in spiritu sancto non solum cum in die baptismatis
fonte vite in remissionem peccatorum abluimur
[illegible] cotidie [illegible] gratiam eiusdem spiritus accen-
dimur agendo que deo placent Est ergo bap-
tismus in aqua flaminis in penitentia sanguinis in
martirio Deinde [illegible] testimonium Iohannis de
primo Christi adventu addit etiam de Christo [illegible]
in misterio iudicii [illegible] commendando et [illegible]
[illegible] Cuius ventilabrum in manu eius
ventilabrum [illegible] a ventilandis paleis
[illegible] in [illegible] in palestina [illegible]

purgare [illegible] fructum [illegible] sic pala qua [illegible]
granum paleis commixtum [illegible] alte et ventus
paleas tollit et granum in area cadit
Iohannes ergo [illegible] loquens [illegible]
labrum intelligit discretionem iusti examinis
[illegible] dum [illegible] iudicium et potestatem discernendi
bonos a malis Sicut ventilabro [illegible]
grana a paleis et fructuosos a non fructuosos
[illegible] in manu [illegible] et arbitrio eius qui
iudicandi officium sibi traditum est a patre qui
omne iudicium dedit filio Et permundabit
[illegible] in dabit et purgabit in futuro [illegible]
[illegible] suam a paleis ... ut grana
[illegible] paleis [illegible] boni cum malis commixti
[illegible] in iudicio separabuntur [illegible] Et cong-
gabit [illegible] non pluribus locis [illegible]
[illegible] bonos et iustos qui [illegible] [illegible]
candidi per iudicia / extra [illegible] [illegible]
/ graves moribus / utiles fructibus / [illegible]
[illegible] aliorum [illegible] in horreum suum
id est in celeste habitaculum / Paleas autem id est
malos et reprobos / leves per superbiam / [illegible]
per invidiam / fragiles per [illegible] / [illegible]
per avariciam / infructuosos per [illegible]
[illegible] per carnales [illegible] / comburet igni
[illegible] inextinguibili et pena [illegible]
In hac enim [illegible] vita [illegible] [illegible]
[illegible] ob manifesta [illegible] mali de
[illegible] per [illegible] [illegible] ut [illegible] mortis [illegible]
vitam [illegible] sed hic purgatio [illegible]
[illegible] per angelos [illegible] [illegible]
[illegible] colligent [illegible] non mundat dis-
cernendo meritis non [illegible] [illegible] [illegible]
merito Multa quidem et alia exhortans
et docens Iohannes evangelizabat et an-
nunciabat Christo. Ex quo [illegible] non [illegible]
facta et dicta Iohannis scripta sunt [illegible] pauca
respective [illegible] de Christo [illegible] Iohannis [illegible]
Moraliter Iohannes dat formam vivendi
[illegible] et fructificandi [illegible] eius vita
austera et quo ad victum [illegible] / et qua
ad vestitum [illegible] / et quo ad locum desertum
[illegible] doctrina [illegible] / [illegible] de deo / [illegible] de [illegible]
/ [illegible] de proximo / [illegible] operatio fructuosa / [illegible]
[illegible] / baptizando / et [illegible] [illegible]
[illegible] fuit exemplar religiosorum [illegible]
doctorum / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quo ad claustrales [illegible]
[illegible] quo ad clericos / et regis quo ad laicos
[illegible] [illegible] [illegible] sua [illegible] [illegible]
[illegible] mortalia [illegible] et [illegible] [illegible] ad
sanctificandum esse verbo remedio et ex-

Unicuique

Ad manifestacionem autem expressionem predictorum locus
vbi facta sunt determinat consequenter cum subiungit
Hec in bethania facta sunt trans iordanem vbi
erat iohannes baptizans. Et nota dicit Crisostomus Crisos.
non in domo neque in angulo xpm predicabat sed
vltra iordanem et in media multitudine
publicanis omnibus qui aderant baptizabantur. In
bethania in domo obediencie interpretatur. Iohannes
baptizare dicitur ut quod ex obediencia et dei voluntate
xpm nunciare et manifestare pro redempcione mundi
ordinatur. Vnde ut intelligunt homines quod a peccato
originali et per consequens omni pena sequitur
ab ... descendunt. Sed mundo corpore et ...
dulci corde baptismi sacramentum suscipere et per
obedienciam fidei omnis ad baptismum prouenire debent
sicut significare baptizatis obediencia ...
Est autem dicta bethania vna ... ville
circa iordanem ad duo miliaria de terra
in latere montis oliueti vbi lazarus fuit
suscitatus. Alia dicitur ... domus ... super ior-
danem ex alia parte fluminis in parte ...
... dimidie a terra vnde dicitur vna
vbi erat iohannes baptizans. ... ipsius ...
iudeorum ut hiis et illis ... baptisma
... sed ... trans iordanem baptizabat
et gentes ... baptismum quod iudei ...
... 4 Oracio

O Iohannes precursor beatissime xpi pro iudeis
... sponsi vox vbi domini ... placitum ...
... meruisti impetra ... nostro ...
... domini ... tuis ... sanctissimis ...
ut peccatis ... pectora ... ornatis ...
... salubria ... monita ... domini
... sancta ... ita in ...
... ut ... ac ... mandamenta ...
apostolis ... mereamur ... gracia ...
electos ... in ... et in ... ce-
lestis mansionis cum eis reponi. Amen. Et cetera.

De penitencia facienda. 20m capitulum

Quia vero de penitencia.
... regnum celorum appropinquat
et via domini parat ...
... ipsa aliquantulum ... videamus
... penam duo spectant ...
... dei ... peccati ... peccatorum ...
doleat ... in ... vite ...
... voluntate ...
pena ... non ...
dimittit ... sacerdos ... absolui ...
... vera ... pena ...
ne temporis ... dolor et ...
plange commissa ut non committat plan-

genda committere nam ... non verus penitens
qui ad huc agit quod penitet. Sicut ergo vt verus
penitens esse ... apud ... pena
... culpa. Vnde Gregorius Gregorius
Penitentiam quippe agere est et perpetrata mala plan-
gere et plangenda non perpetrare. Nam qui sic
alia deplorat ut tamen alia committat adhuc
penitenciam agere ignorat vel dissimulat. Vnde
eciam Augustinus ... nichil prosunt. Aug.
Si ... peccata nichil valet ...
... mala ... penitens
est penitet. Si non penitet penitens non est.
... penitens cum facis que male fecisti
... penitet ...
facis penitens non est. De quibus autem ...
... notat Augustinus ... et ... pene
... nouum hominem ... per baptismum
... omnium ... ablucio peccatorum
... qui ... voluntatis arbitrio ...
... ad ... fidelium ... penitencia
vite veteris nouam ...
... pena cum baptizatur ...
... libero arbitrio
... ad ... remissionem
originalis peccati ... obfue- m̄r. 9.
runt ... maculis debitorum ...
exquibus ... Aliorum ...
...
... ad xpm ut incipiat esse quod non
erat ... penitet ... Alia vero
pena ... supplica-
cionibus ... humilitatis ...
... desperat ... temporalis
penitet. ... temporali
...
... ad illam ...
... exoptat
ad penam ...
penitet. ... non ...
... displiceat
... singula non
letali ...
... medica-
mento cottidiane pene ... Cuius ...
... diligenter attendit ... intelligit
... periculo ... a deo. Tercia
... pene est ut ...
decalogus explanatur. ... pena
maiorem ... debet
... ut a se ipso ... non indicet
a deo ... tribu-
nal mentis sue ... se ...
... cogitacione ...
cordis sui ... timor

Unde quidam sanctorum animum consentientis placemus
considerat. Pessimus ab ipsa mente vel sua
consentiunt si indignum se indicet perci-
piende corporis et sanguinis domini. Et qui separari
a regno celorum timet ab ultima sententia
[illegible] iudicis | [illegible] disciplina a sacro
celestis panis separet. Dicit [illegible] se ipsum
[illegible] voluntate [illegible] congruere com-
[illegible] melius [illegible] non potuit [illegible]
voluntate a deo [illegible] [illegible] in [illegible] com-
[illegible] addis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] venit malorum [illegible]
| noli contempnere | noli differre | clamat
[illegible] etiam ad [illegible] [illegible]
in [illegible] damnavit [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] adhuc in hac vita es [illegible]
te [illegible] si [illegible] nollet [illegible] [illegible]
[illegible] ignorans [illegible] gratia [illegible] dei adiuvat ad
penitentiam. Unde Augustinus [illegible] [illegible] de magnis
[illegible] et de [illegible] [illegible] cottidiana
[illegible] agenda [illegible] [illegible] videntur non
[illegible] [illegible] negligenda [illegible] ut ait Gregorius
Gregorius [illegible] [illegible] a deo [illegible] [illegible] non [illegible] negle-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]
mox sue [illegible] ad aliud [illegible] [illegible]
Ambrosius Ambrosius. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Augustinus [illegible] [illegible]
[illegible] | noli contempnere. [illegible]
[illegible] appendis expavesce | [illegible] [illegible] [illegible]
gutte implent flumina [illegible] grana [illegible]
massam. Augustinus [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] contemp-
Augustinus [illegible] [illegible] gravia [illegible] [illegible] [illegible] sicut
ait Augustinus nullum peccatum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] | nulla [illegible] [illegible] placet | [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] possumus ne
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] non possumus. Unde Augustinus remedia
[illegible] ad deum nullus [illegible] [illegible] [illegible]
differendum [illegible] ne tempus correctionis pereat
[illegible] [illegible] [illegible] penitenti [illegible] indulgentiam
promisit, dissimulanti diem crastinum non
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sue volunt-
[illegible] [illegible] [illegible] accipit [illegible] mox reconciliat
[illegible] [illegible] vadit [illegible] [illegible] non illi negat
[illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] hinc exit
[illegible] | non [illegible] fallo | non [illegible]
fidelis [illegible] vivens [illegible] hinc exit
baptizatus ad horam hinc [illegible] exit | [illegible]
[illegible] reconciliatus ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] bene vivens [illegible] hinc exit.
[illegible] [illegible] ad [illegible] reconciliatus
[illegible] hinc exit | ego non [illegible] [illegible]
[illegible] | [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] | [illegible] non [illegible] [illegible] dare [illegible]
[illegible] [illegible] dare non possum [illegible]
[illegible] dampnabit [illegible] ne dico liberabit
[illegible] te [illegible] dubio liberavit | [illegible]
[illegible] | [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] | [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
te novissimum diem [illegible] ut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
eo tempore quo peccare potuisti [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
non [illegible] [illegible] te dimisit non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] tibi [illegible] [illegible]
[illegible] tibi [illegible] [illegible] ego nescio [illegible]
dimitte [illegible] [illegible] tene [illegible] [illegible] ille.
[illegible] Augustinus dubitat de hiis qui pe-
nitent in extremis [illegible] tales [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] | [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dubia [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] omnes [illegible] | [illegible] ut ait Augustinus
[illegible] in illo [illegible] | [illegible] [illegible] [illegible] Augustinus
non [illegible] [illegible] [illegible] qui [illegible]
[illegible] [illegible] mortali dormit | [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quando homines [illegible]
[illegible] [illegible] longe [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quid [illegible] [illegible] dies [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quis moritur [illegible]
[illegible] | [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible] |
[illegible] [illegible] [illegible] | [illegible] [illegible] morte in-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] meliori morte [illegible] [illegible] Hugo
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] | [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] | [illegible] [illegible] longe vite [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Crisostomus
non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] homines [illegible] [illegible] [illegible] longioris
vite [illegible] Augustinus [illegible] [illegible] multos
[illegible] [illegible] [illegible] reconciliari
[illegible] [illegible] [illegible] certus esse de vita longa
[illegible] hic [illegible] [illegible] non esse [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] prolongandam | [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] homines ad laborem [illegible] vix in-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qui [illegible]
[illegible] consuevit [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] consilium [illegible] [illegible] [illegible] maxime [illegible].

donicum in hoc consistit | ut per veram contricionem puram ac integralem confessionem | et per satisfactionem condignam hoc sanguis et secus se disponat cunctis noxia cum a salute eterna retardancia ac impedimentum prestat et se ingerit in tempore ut teneat sic si hodie in crastino vel ad longius in hac septimana decessurus sit de hoc mundo | Nemo quippe vite sue scit terminum homo quousque vivit scit peccare ergo usque vivit scit de peccatis per dominum [illegible] consequi veniam quia misericordia dei vincit humana malicia Et talis penitencia tarde vero e vix fructuosa sit [illegible] non habet disponia [illegible] sufficiens de peccato displicencia contricionem sufficiens requirit qua peccatum dimittitur Et vehemens passio et dolor infirmitatis qualis habet [illegible] tali tempore mortis impedit in penitente ut sic [illegible] ne bene deliberet de peccatis Et de pena [illegible] inmittatur voluntarie assumpta Gaude et deo gratias age qui te ad eius clementiam misericordie expectavit Et sis ingratus | Et hodie in diem hec in quo [illegible] heri malus fuisti | hodie bonus esto Considera quod multi iam mortui quibus si una hora ad penitenciam agendam concederetur tibi concessa est quod per altaria et quam [illegible] ibi flexis genibus [illegible] toto corpore in terram prostrato tam diu suspirarent | plorarent | et orarent donec plenissimam peccatorum suorum veniam a deo consequi mererentur Tu vero comedendo | bibendo | [illegible] | dormiendo | ociose vivendo | tempus perdis quod tibi deus indulsit ad requirendum graciam et ad promerendum gloriam Cogita eciam quod anime in purgatorio [illegible] veniam et misericordiam | amor dei te teneret et nullus non [illegible] timeat te terret timor judicii et [illegible] hominum [illegible] et eciam mala in futuro calamitatem [illegible] dei [illegible] hec attendunt Et tempus quo nichil est preciosius inutiliter transire permittentes [illegible] amittunt Unde [illegible] hodie filii hominum [illegible] curam negligunt | carnis curam perficiunt in desideriis | Nepotes in peccatis moriuntur [illegible] ut viri cordis opera dat [illegible] valitudini corporis | [illegible] volu-ptati [illegible] scola [illegible] diditerunt hec tempus [illegible]

temporibus assignatum [illegible] dies salutis [illegible] non voluptatis Et [illegible] nichil preciosius tempore | Sed [illegible] hodie vilius estimatur | Transeunt dies salutis | et nemo recogitat | nemo sibi non redditum momentum posse conqueritur [illegible] Et vita [illegible] in hac vita preciosius est tempore quia in brevi hora potest quis veniam et graciam ac gloriam obtinere et plus quam totus mundus valeat si per contricionem [illegible] non est in hora tam brevis [illegible] qua non spiritualia bona suo valore incomparabili omnia terrena [illegible] tempore possit Attende eciam quod plus [illegible] valet dies una in penitencia | quam in purgatorio annus Unde in Ezechiel Diem pro anno dedi tibi pena tamen purgatorii excedit omnem penam temporalem vite huius ut dicit Augustinus Ille ignis purgatorii durior erit quam quicquid potest homo [illegible] penarum | aut sentire | aut videre | aut cogitare [illegible] magis est curandum de vita bona quam de longa Unde Seneca Bona vita refert non quam diu [illegible] vita mecum non tempore [illegible] aut [illegible] preces [illegible] contricionis | oris confessionis | operis satisfactionis | Precipue [illegible] spiritus corda scinde non vestimenta | Confitere alicui tuum peccatum | et facite dignos fructus penitencie | [illegible] cum de peccato [illegible] cordis | oris | et operis [illegible] ut ita [illegible] ut peccata culpam suo debeat [illegible] | [illegible] et facto penitear | [illegible] tres gradus penitencie [illegible] dicte quibus ad eternam remissionem [illegible] quibus [illegible] Deus celorum vocavit nos ut ei sacrificium sacrificemus ne forte accidat nobis [illegible] culpa in puncio | gladius et pena in futuro [illegible] Exodus quesivit ego [illegible] filium suum et venit cum [illegible] in quo feli [illegible] in [illegible] in veniens [illegible] eciam [illegible] est scala cum tribus gradibus quam vidit Jacob erectam usque ad celum [illegible] scale [illegible] ut ea [illegible] at | [illegible] ut ascendentibus peccata manus si necesse fuerit porrigat | [illegible] ut ascendentibus cum laboriosum et fatigati sunt in ipsum respiciat | et tota sua cura [illegible] iacet | Non in ita crudelis [illegible] cum [illegible] permittat | Prima [illegible] est cordis contricio | dolor voluntarie assumpta de peccatis cum proposito confitendi satisfaciendi | [illegible] nulla [illegible] contricio [illegible] habeat [illegible] singillatim omnia peccata sua [illegible] adducat sibi [illegible] ipsum [illegible] de singulis graviter et postea confiteatur De singulis quippe peccatis mortalibus requiritur contricio singularis | diversa in morbo[rum]

Seneca.

Bn 9

dimisse sunt medicine. Et contritio est medicina
singularis quia virtute sua omnia mortalia peccata delet. Sed non
sufficit una contritio de omnibus peccatis. Sed de quolibet
mortali tenetur homo habere contritionem specialem si habet di-
Crisostomus stinctam peccatorum memoriam. Unde secundum Crisostomum
sicut in radiis solaribus videntur attomi
minuti in aere qui nequaquam extra radios sola-
res apparent, ita menti radio contritionis
divine illustrate apparent sui defectus mi-
nutissimi qui aliis despiciosis sunt et peccatoribus
tenebrosis mentibus occultantur. Sed si vis
querere quam diu quis de peccato dolere debeat
dicendum quod donec sit absolutus homo a vin-
culo peccati seu a culpa et pena etiam licet
cum vinculo perpetue detestationis peccati. Un-
utile est quod predictos aliqua pena in purgat-
ur hoc per hoc peccatorum suorum secundum [illegible]
in contritione semper rememoretur. Sed detestatio
peccati perpetua est. Dicit Ricardus in actu adqua
homo non tenetur semper. Ideo tamen fiat frequenter
esse. Unde beatus petrus legitur semper flevisse. Et
tunc david dixit peccatum meum contra me est
semper. Talia est in habitu ad quod homo semper tenetur
etiam post factam peccati remissionem. De hac
secundo dicit beatus augustinus libro de penitentia. Pe-
nitens omnino sinceri ponere sic peccatos habeat
numquam sufficiat. semper doleat et de dolore
gaudeat. semper doluisse si doleat. Semper contra
duo ante quem peccavit erubescat. Dolore
cum vita finiat. Gregorius. Gemini dolores
cruciabunt penitentem vita mea. Et etiam
cruciatus vexabunt penitencia dyam mea
secundum illud. Iste quo dolor cessare non debet in pe-
nitente usque fini in hac vita. Sed sic homo
in deum qui eternus est peccavit ita eterno suo
ut quamdiu vixerit dolere debet. Sed multi gemunt
de peccatis non quia peccatum eis displiceat sed de
penis pena. Ideo nullos eorum penitet pec-
cati de sola peccati turpitudine. Contritio
sit autem gratiosa cum quis de peccato quo deum offen-
dit dolet et inde flebat et gemit quia in-
speciens amore ipsius sibi displicet. Et
quanto magis sic penitet tanto magis deus
peccatum dimittit. Est autem deum peccata dimittere
etiam penam pro illo debitam per collationem
gratie relaxare. Sed quomodo actualis
peccati per vivificationem mentis etiam cum multi-
plici illicita ad delectationem sit etiam car-
nali voluptate commissum est. Satisfactionis
digne amaritudine purgetur ab homine. Dum
licet ne dispendia adeo puniatur in futuro.
Quia ultimum malum fecerit impunitum. Est autem
dicendum prime gemitus et duo plangimus pro-

exigimus et age debimus. Capitulum primum est
oris confessio. Est autem confessio per quam
morbus latens. Spe venie aperitur. Et
confessio duplex. Quedam mentalis que fit coram deo et
hec est de iure naturali. Alia vocalis que fit homini et
hec non est de iure naturali. Igitur ante Christi incar-
nationem sufficiebat mentalis confessio facta
soli deo. Quia deus non dum erat homo. Sed post-
quam deus homo factus est requirit ab homine ut
confessio sibi tamquam homini fiat. Et quia ipse nostram
humanam nobiscum voluit. Propterea non fuit vi-
cinos suos constituit homines. Propterea primus fuit
petrus et ceteri apostoli ac post sacerdotes
quibus ipse dixit: Quorum remiseritis peccata
remittuntur eis. Commisit sacerdotibus dedit potestatem
ligandi et solvendi. Sic omnium confessionem
eis debere fieri tamquam medicis. Et cum
dicitur instituit confessionem tacite. Sed apostoli promul-
gaverunt eam expresse. Et confessio etiam
facienda est homini per hoc quod peccata magis ce-
lentur. Dicit beatus augustinus. In medicis aptius
dicimus facies bonum salubrem ac viles. Cui
monemur ut peccata nostra debemus magis
ac quietius non solum deo sed etiam suis ho-
minibus et tunc sibi confiteri. Nam non
vult deus ut confiteamur peccata nostra quia ipse
ea scire non possit. Sed quia dyabolus hoc desiderat
ut in iudicio nos cum criminibus etiam
iudicio nobis obiciat. Et multum ut magis
nos defendere quam accusare peccata nostra volumus.
Contrarium deus nostre quia propter misericordiam
suam prius vult ut ea confiteamur in hoc
seculo ut ille nos confundat in futuro.
Unde dyabolus nititur tunc confessionem toto
nisu impedire conatur hominem ut non confi-
teatur. Et sic suggessit. Putant homo cadit
sic per casum impedit ne resurgat. Et
sic nos non resurgere possumus sine confessione quia
Augustinus. Et cum confiteri nolle est legem
contempnere. Et contra dei offensam satisfacere
nolle placere, peccatum dei bonitatem
offendere. Cum in articulo dimittat
peccatum tum confessio vocalis. Ratio est quod in-
ter homines oportunitas vel non confessio
sic articulo necessitatis eam excludit et non
contemptus religionis. Ita necessitas confitendi
contraccionem. Nota. In tali casu. Nam necessitas
tenetur. Ideo obligationem precepti et
autem confessio quem in statu et
qui in sua peccata positus cum humilitate
devotione redirent. Ipsius deus infirmis
sacerdotes sui vicarios. Et medicos cui
peccatorum volnera detegerent ut peccata

non assit

Crisostomus

Confessio

vna a se vel ab alio maioris quantitatis consi
satisfactionis medicina apponitur. Sicut enim
Augustinus sanat vulnera emplastra (Augustinus ut ait Augustinus)
sonat si eis seruiens in potestate medici
in manibus sacerdotis tibi nichil sibi reseruaueris.
paratus sit facere eo iubente. Et vel pro tanda
vita aeterna quicquid facere et cum tanta corporis
morte. Homines etiam ad eternam efficere-
rentur. Pudorem si turpitudines suas non
estimarent reuelandas. Et ideo in tantum animi
bonorum est confessio operum malorum valde est vtile
confessionem frequentare. Conuenit enim eo plus
contritionem et quantitatem confirmare in confessione
et plerumque peccator solet timore vel etiam
consuetudine sacerdoti peccatum suum sacerdotale
officium vbi comprimitur ac plenam caritatem
recedit. Non multi credunt. Excordes
deus per tantam formam proprie quod suspicionibus parti-
cularum in eis quantitatem cum contritione minuit
Nunc ob pudorem cessio a confessione
per erubescentiam et pudoris anxietatibus
Crisostomus confitentis quantitatem maxima pars est pene
in dictis. Confessio peccatorum est signum
bone mentis et testimonium conscientie
deum timentis. Si enim timor expellit
omnem timorem et pudorem. Illi autem
turpitudo confessionis apparet vbi futuri iudicii
pena non creditur. Et ideo ipsum erubescere
est quedam pena. Ideo nobis non deus confi-
teri mandat peccata vt verecundia patiantur pro
pena. Ideo hoc ipsum pars diuini iudicii
Valerius est. Vnde Valerius. Venia digna est qui
peccati excusacionem non querit. Vnde in confessio
in remissio xxxiii ad innocentiam
tenet verecundia confessionis. Vnde Augustinus. Quia
verecundia magna est confiteri peccata qui eru-
bescit pro Christo fit dignus venia. Et quanto plu-
ribus confitetur quibus in spe venie peccata sua
et turpitudine enunciat tanto facilius consequitur
graciam remissionis. Et idem. Si pudet confiteri
erubescis. Hoc dicere quod non erubuisti in conspectu
dei facere. Remoue a te pudorem. Curre
ad sacerdotem. Confitere peccatum. Alioquin vel
tibi proderit contricio cordis nisi sequatur confes-
sio si possibile. Et idem. Confessio est salus
animarum, dissipatrix viciorum, restitutrix virtutum,
oppugnatrix demonum. Quid plura?
obstruit os inferni, portas aperit para-
Gregorius disi. Augustinus. Vnde et Gregorius. Quam multi
confessio ... qui volunt
in quolibet iusto castitatis continentiam
imitentur in perfecto iusticie imitentur.

ipsa peccata sunt. Ego non numquam ... quan-
tulumcumque peccatum. Quod tot sollemni gesta verba
Vnde Gregorius. Vtile est etiam et valde salubre
confessionem etiam cordis peccatorum frequenter iterare
et pluribus confiteri. Ipsa confessio iterata ad satis-
non sit necessaria tamen vtilior est pro sui et quia
minuitur hoc cum in pena confessio sufficiens
contritus fuerit. Semper maior quantitas
et erubescencie meritum crescit et acquirit
semper per contritionem confessionem tollitur virtute
clauium aliquid de pena et confert aliquam
graciam. Quia in sacerdos virtute clauium aliquid
relaxat de pena debita posset aliquis
tociens confiteri quod tandem nichil remaneret
de pena. Et licet aliqui dicunt quod sola pri-
ma absolucio effectum habeat vi clauium. Alie
autem non. Tamen nichil tenent absoluendum
secundum benigniorem tamen aliorum opinionem non
reperitur inconueniens. Si homo posset tociens de
peccatum corde contrito confiteri et ab eo absolui
quod per hoc licet totam penam purgatorii et talis
moriens statim euolaret. Quia virtute clauium
quod semper aliquid relaxat et si talis absolucio
non venit et eciam venit ratione pene
et dato quod non veniat tunc fuit augu-
mentum gracie. Vnde xvi contricionis tamen peccatum
remaneret sine pena. Non enim modica pars
pene est dolor contritionis et erubescencia confi-
tentis. Vnde frequenti confessione sepius iterata
Vnde est melius quod frequenter confiteri. Quo-
niam per centesimam vel millesimam confessionem
tota pena relaxetur confitenti. Et nota
confessio generalis quod fit in missa in ... purgat
peccata venialia. Et dolet peccata mortalia
obliuione. Valde autem cauendum est confessor
in tenendo secretum confessionis ita ut nec id
reuelet etiam de licencia confitentis.
Quod si etiam quo confitens reuelat
suo secreto et dat confessori licenciam dicen-
di cui voluerit vel loquendi de eo. Non potest
ipse confessor reuelare quod in confessione. Ita
ipse confitens non potest in precepto legis diuine
et euangelice. Sub quo secretum confessionis ca-
dit dispensare. Ideo si confessor non potest
penitentem absoluendi vel indiget consilio
maiori debet sibi tamen ex confessione ob hoc
tamen ... facere ... exponere
superiori vel alteri consulenti et hoc ... tacitum
moritur vel inveniens. Non sigillo confessionis
potest vel idem quod secretum confessionis alius re-
uelare. Nec et ipsi confitenti per confessorem.

nostre emendationis ut ab eo petamus ad remedium [illegible] vel de
relaxationis [illegible] sufficientem extra querere.
Tercia pars penitentie est operis satisfactio. Est
autem satisfactio qua pro qualitate culpe digna
pena exsolvitur. Unde dicit Iohannes Baptista: Facite di-
gnos fructus penitentie. Ubi glossa: Non solum
fructus penitentie sed dignos penitentie fructus admonet
esse faciendos. Neque enim par fructus esse boni
operis debet ei qui minus et ei qui amplius deliquit
vel eius qui in nullo et eius qui in quibusdam facino-
ribus recidit. Quod Gregorius [illegible] cum libet contra convenit
ut tanto maiora querat bonorum operum lucra
quanto graviora sibi intulit dampna
per culpam. Et item: ita cogitandus summe est
ut qui illicita se meminit commisisse a qui-
busdam etiam licitis studeat abstinere. Et hoc
pro condicione sua satisfaciat ut qui in-
licita sibi met doleat ab ipsis concessa
Bern9 unde [illegible] et eo quod ab ipsis licitis abstinemus
ea nobis in penis commissa illicita condonare
pater. Glossa: ex ipsis qui ad penitentiam pertinet
operari gratia huius in talibus peccavit. Unde Crisostomus
Crisos9 penitentiam dico non solum ut mala prioribus
desinamus sed etiam ut bonorum operum fructi-
bus impleamus. Facite igitur fructus dignos
penitentie. Quo autem modo fructificare poterimus?
Si vero contraria faciamus. Alienam
rapuisti, incipe donare iam propria. Longo ex
tempore fornicatus es, a legitimo quoque tuo usu [illegible]
[illegible] paucorum dierum exercite medicinam. Iniu-
riam vel opere cuiquam vel sermone fecisti, refer
benedictionem, verba [illegible] pro [illegible] te
ne offendis, nec etiam [illegible] placare stu-
de. Neque enim voluntas sufficit. Non satis est
tamen modo spicula de corpore evellere sed etiam re-
media adhibere vulneribus. Deliciis ac
et temulentia diffluebas, ieiunio et aqua
potu [illegible] compensa ut famem super [illegible] iminentem.
Vidisti impudicis oculis alienum de-
corem, [illegible] ita ut ne videas. Maiore tantum
cautela per [illegible] declina [illegible]. Sed
bonum [illegible] pacem et persequere eam.
Non enim [illegible] dico pacem [illegible]
[illegible] quam deus est copulanda. Unde
persequere. Flagellum est undique [illegible]
explosa [illegible] delictis [illegible] perfecta.
Ut tu possimus [illegible] si vo-
luntas [illegible] superbia atque iactantia
[illegible] impedimenta pacis [illegible] mo-
destiam hanc vitam [illegible] Crisostomus
Satisfactio [illegible] penalia [illegible]
satisfactorem [illegible] volumus [illegible]

[illegible] peccatum medicine [illegible] ad
satisfactionis [illegible] quia deo [illegible] possit
subtrahi, tamen [illegible] est subtrahitur
et ad honorem dei. Unde satisfactio est
quedam recompensatio [illegible] peccatum sibi [illegible]
[illegible] subtrahat [illegible] ad honorem dei
cedat. Hoc autem non [illegible] sit opus bonum
[illegible] ad dei honorem [illegible] penale opus quod
ad partem penitentis [illegible] subtrahendum
deo satisfaciat [illegible] et [illegible]
mala [illegible] penale est [illegible] satisfactio
[illegible] quia aliquid nobis ad honorem
dei subtrahimus [illegible] non [illegible] bona
[illegible] corporis [illegible] fortune. [illegible] bonis quidem
fortune subtrahimus nobis aliquid per elemosinas.
[illegible] bonis corporis [illegible] bonis [illegible]
[illegible] aliquid nobis subtrahimus [illegible] ad
[illegible] honorem [illegible] peccata [illegible]
deo accepti. [illegible] hoc [illegible]
tam [illegible] bona [illegible] deo [illegible]
sit [illegible] Iste etiam [illegible] satisfactio
[illegible] ordinatur [illegible]
[illegible] oculorum [illegible]
[illegible] concupiscentia carnis ordinatur
[illegible] oculorum elemosina [illegible]
vite oratio [illegible] ut dominus est [illegible] exigentia
culpe faciendus sit fructus penitentie [illegible]
illos quorum culpa est [illegible] et pena [illegible]
digna. Unde dignos fructus penitentie ille facit [illegible]
[illegible] modum culpe facit equalitatem pene
ut qui plus peccavit plus peniteat, et
[illegible] invenit in se oblectamenta in culpa, [illegible]
de se faciat holocaustum in pena [illegible] qui [illegible]
sit deum in peccato delectatus [illegible] ab [illegible]
[illegible] recogitando [illegible]
[illegible] tamquam [illegible]
digna penam [illegible] non [illegible] sit [illegible]
nec tamen implet [illegible] penitentiam
pena adigna [illegible] tamen [illegible] non
[illegible] Unde [illegible] nec tibi blandiaris
si gravius peccanti levior pena [illegible]
sciente vel dissimulante dimittitur [illegible]
purgatorio perficiendus sit [illegible]
dignos penitentie fructus [illegible]
digna vero pena non tamen [illegible]
[illegible] temporis longitudine [illegible] quantum
[illegible] apud deum non valet tam mensura tem-
poris quam doloris [illegible] ab [illegible]
[illegible] mensura temporis
[illegible] pena canones [illegible] arbitrio [illegible]
[illegible] intelligentis [illegible] et pena tempora-
[illegible] fide et [illegible] penitentia [illegible]
et negligentia [illegible] exprimunt [illegible]

ecciam amicos suos et ut tollat reatum pene. Quia
deus plus acceptat cor dolens in affectu quam exte-
riorem actum. Unde Parisiensis exclamans absoluit quoque
a pena culpa. Unde et super Ezechielis [illegible] affirmat
et contricio absoluit ab utraque si intenso ac feruens
fuerit attendi. Unde Thomas: Uno modo ex parte caritatis
que displicenciam causat. Alio modo inquantum con-
teretur non solum culpe amotiuum. Sed eciam ab
omni pena absolutiuum. Alio modo ex parte do-
loris sensibilis quem voluntas in cordis actione
excitat. Et quia ille dolor est eciam illius penitentis
quedam pena, quantum potest intendi quod sufficit
ad delecionem culpe et pene. Et si ipse per se
non posset satisfacere de terminis ut [illegible]
auditorum aliqui. Unde Anselmus: pene quam pec-
catum [illegible] excedit vires eius ordinat
deus ex magna misericordia ut cum eo et pro eo
ipse sufficiat meritum passionis quam pro Chri-
passione non solum in dei redemit. Sed eciam
suum meritum pro peccatis satisfecit. Unde
satisfecit pro peccatis meritum tociens
Dicit Augustinus: Per elemosinas et oraciones quas fiunt in
eccl'a [illegible] recognoscentis mente sua
aduertat. Unde [illegible] peccator [illegible] satisfacto
ex hiis tribus que dicit mentis passionis
tociens eciam. Unde ipse pene compensauit talent
offenderam culpe. Unde Ieronimus super [illegible]
quod [illegible] conuenit Lamentaciones per in via du-
ritia ut [illegible] [illegible] de [illegible] suo
in nimia [illegible] confessione corrigenti. Unde [illegible]
ne declines ad dexteram neque ad sinistram.
Sed aut ad agendum penitenciam magnam [illegible]
daris. Unde [illegible] penam [illegible] tam districte puni-
tur. Considera ut nongentis annis et amp-
lius quis vitam in [illegible] fugeret. Unde Augustinus
[illegible] in [illegible] [illegible] pondus et solacio
[illegible] quibus nunc vinum caret et
[illegible] milibus annorum [illegible] tenebras
[illegible] quas [illegible] transgressiones me-
[illegible] multe et magne cum [illegible] iudex
omni reddidit [illegible] de singulis [illegible] et
multitudinem [illegible] et magnitudinem pon-
deret et diuturnitate mensuret. Et in [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible]. Unde [illegible] opus
est ut [illegible] quibus mortis eterna debe-
bat satisfactione. Eterna delicamus [illegible]
eciam attende quod pro peccatis [illegible].
Tu [illegible] quid sit quod offendisti [illegible]
amiciciam tociusque trinitatis angelorum apostolo-
rum [illegible] [illegible] suffragia eccle-
sie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] statum [illegible] horribile [illegible]
[illegible] de [illegible] et morte [illegible] offen-
disti eum qui te [illegible] pro te morte [illegible].

[illegible] [illegible] eterna pena [illegible]
Unde [illegible] [illegible] doleres. Et [illegible]
fleres. Et [illegible] agendi [illegible] [illegible]
tentes [illegible] non omnes [illegible] agunt
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] qui
in [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible]
Unde in pena [illegible] qui igne purgatorii non indi-
gent. Unde Bernardus: Indicent et [illegible] alii
ut volunt. Ego [illegible] adhuc nulla penitencia
[illegible] non [illegible] igne. Et flammis purga-
torii non indigere. Unde [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] si [illegible] ad diem iudicii ita me purgato-
rii [illegible] omnem [illegible] [illegible] ut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. Hec ille. Sed quid [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] si ille [illegible]
[illegible] de se [illegible] et [illegible]. Unde primas
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] cautela magna est adhibenda
[illegible] et purgari. Et [illegible] de [illegible]
[illegible] Iosue [illegible] [illegible] castrorum
loco [illegible] [illegible]. Quod fiet si-
[illegible] doloris et [illegible] cum silencio. Et turba
[illegible] [illegible] et [illegible] et specta-
culis [illegible] et aliorum [illegible] ut [illegible]
[illegible]. Circumcide itaque omnes [illegible]
[illegible] [illegible] ac [illegible] et loca
[illegible] cum quibus [illegible] [illegible]
Circumcide sensus tuos quibus transgressa
fuisti et intra cubiculum tue mentis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ora in abscon-
dito [illegible] [illegible] [illegible]. Unde [illegible]
[illegible] loco manere penitenciam est [illegible] vagari
non [illegible]. Unde [illegible] ad spectacula [illegible]
[illegible] agende [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] tue. Unde Iosue non [illegible]
bat castra [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sanarent. Maria sedit ad pedes domini
lacrimis [illegible] et capillis tersit [illegible]
audiuit dimissa sunt tibi peccata. Et ut numquam
tedeat te laboris pene, recordare obsecro
Iacobi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] eterna vita [illegible]
[illegible] [illegible] in pena et vita [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] eciam penitens
[illegible] [illegible] [illegible] fuit et adeo
magni meriti ut ab [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] eciam meritis [illegible] [illegible] dicti [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Paulus [illegible]
[illegible] ut [illegible] [illegible] apostolis de dogmatum veritate
conferret. Unde [illegible] adhuc [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ut testatur Ieronimus et
[illegible] [illegible] apostolorum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] passione
domini [illegible] [illegible] [illegible] apostolis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fuit

Aug9
Ieron
Bn

Vinum & siceram non bibit carne nullam comedit
nunquam attonsus est neque unctus unguento neque
usus est balneo. Die noctuque flexis genibus
orabat intantum ut genua eius duricia cameli
[illegible]
[illegible]
[illegible] membra sua mortificaverit
ut adhuc viventis sua fere membra mo-
[illegible]
[illegible]
[illegible]
cameli genibus [illegible]
[illegible] ad memoriam [illegible]
[illegible] labores pauli vigilias [illegible]
[illegible]
[illegible] benedicti [illegible]
[illegible]

Gregorius [illegible]

[illegible]

Crisostomus [illegible]

Terret me vita mea. Oro [illegible]
diligenter [illegible]
[illegible] infructuosa [illegible]

[illegible]

De Baptismo domini

Complens autem triginta
Annis dominus xpus iter

[illegible]

[illegible] Nazareth galilee
[illegible]
[illegible] ierico [illegible]

[illegible] capella [illegible]

Unde ꝯ q̄ vnū miliare ꝯtra ad locū iordanis v̄bi xp̄c dr̄ baptizatꝰ. Contine-
tur a vno milliare xp̄c baptizatꝰ est. Jordan
Jerusalem a monte gelboe ī Jerichunt
q̄ sup iordanē ē tribꝰ leucis ꝺ̓ Jericho
ꝛ duabꝰ ꝺ̓ capella sc̄i iohis. Primū re-
migum ꝺ̓ galilea transmigrat. ī iorda-
nis desc̄ns mysticꝰ interpr. ꝑ hoc ꝙ ihc ꝺ̓
galilea venit ad iordanē significat
ꝙ eius membra ꝑ veluit baptizari
ꝑ gratiam lauacri ꝙ ea transmigrare
de vicijs ad v̄tutes et descendendo hu-
miliari. Et aut ait luca ihc annorum
30 baptizat ꝛ incipit aꝑire signa face-
re. Ideo legittimū tempꝰ etatis ondens
q̄ ꝑ annū etatē vel ad sacerdotiū vl
ad docend putant oportuna. Nec q̄ h̄
mons qñcꝑia dz qd̓ ꝑ minus. ut in da-
niel ꝛ ihc̄ ꝑ pueri actꝰ puľ ꝛ mira-
cula operaciones ex̄o nō sꝰ trahenda.
Tricenarius aūt baptizari saluatoris
etas quetiens fuit ꝛ nob̄ queuit ꝙ
misteriū trinitatis ꝛ operacōem decalogi.
Qui enim baptizat ut gaudz si eo bap-
tizatus fit ī hic modo ut ī fide sc̄e
trinitatis intelligat ꝛ compleat decalogū
ꝙ beda hic ꝑ ꝑ rabanū ī p̄mū
nullū debē sacerdotem ꝺ̓ p̄dicatorem
fieri nisi etate ꝑfecti ꝛ viril ꝛ ꝑfc̄e etatis
fuerit. Tamen hoc nr̄ temporibꝰ nimis ꝑ-
stant etiā pueri ꝺ̓ quo dr̄ distictꝰ poeta
Tamfridꝰ Nec sedz egris donatur honore
magistri ꝑꝑ ad huc sexulo. Layꝰ atten-
tione illustre. puluis in capite. sacerdos in texeplis.
Iuuentꝰ in dignitate. sedes ī summo. plebs in ꝑfā
hyspidus vide ꝑces ꝺ̓ ridiculosa. Cum
quis ꝑ ꝑdembꝰ suis ꝯcīte. Ecce ꝑs
ꝑ prime ꝑris erit cum d̓ nimis filij eius
et ꝑ ꝑ nō ꝑspiciens se ipsos rege-
re. Illos ꝑ oratores ꝑdentes cristi qui sacer-
dotes tribus sed nō fuit. Aliud dicitur
ꝺ qui pedagogo ad huc indigent ꝑm
vel ꝑꝑm xxx annorum venit ꝑp̄ ad
baptismum ꝑ ꝑ baptismum ꝑ lege
veteri erat. Plurima ꝑtea usqꝫ ī hanc
etatē ꝑ oīa ꝑ corpe ꝑ ī legis ob-
s̄uacōe ꝑmansit. Ideo enim sic inple-
uit ne quis diceret ideo illum ꝑ lege
ꝑ eā nō valuisse inple ꝑ ꝑ omnes
ꝑ xp̄c expectauit etate. Ꝺ ꝑ oīa
tempus ꝑ legis inpleuit. Ut
sic demum venit ꝺ baptisma ꝑ tam tm

illud cunctis obseruacionibus legis ꝑfectꝰ
ꝺ̓ cristꝰ. Vadit ꝑ dns inde solus in-
ꝺ ꝑ pedibꝰ ꝑ ꝑ longi itineris ꝑ
tuorem cū diligent ꝛ deuote eidē vehementer
et ex corde ꝑpatꝰ. Nō duxit secū multitu-
dinē eꝗstrem ꝛ pedestrium nec cū nobilem
vnicū ꝑ. Nō sicut qui ꝑcedunt ei
ꝑ ꝑpaa ꝑparantꝰ nec sic ī honores ꝛ
pompe quibꝰ nos mundi vtimur et delecta-
mur. Ille enim ī regno suo nihil volum
ꝑ ꝑstrauit. Deceꝑ cuncta nihilia ꝑ ꝑ
sic solꝰ incedit. Nam pedibꝰ calcando
ꝑ ꝑ ꝑ laborando. Ita regnū suū
nō est ꝺ̓ hoc mūdo ꝛ exinaniuit seipsum formā
serui accipiendo nō regis formā ꝑtendendo
ꝑ ꝑ ut nos ī regeꝰ faceret ꝑ
aduena ꝑ regnū ut nos ad priam ꝛ regnū
reduceret. Ut ꝑ ꝑ ꝑ ꝑ ꝑ ꝑpa-
ꝑ ascende valeamus. Et quare ipam ne-
gligimus ꝑ nos ipos nō humiliamus. Quare
honores pompas ꝛ vana sic auide quaeimus
ꝛ tenemus. Certe ꝑ regnū non est ꝺ̓ hoc
mūdo. Nec consideramus nos aduenas ꝛ ꝑegrinos
et ꝑ oīa ista mala currimus. O vani
filij hominū cur vana ꝑ veritis. Aduena ꝑ-
ꝑ ꝑ. Temporalia ꝑ ꝑ. Acceptamus et
sic studiose amplectimur. Cum ista transitoria
nō ꝑ ꝑ transacta nō reputamus.
Vadit ꝑ dns ihc. Ipsi dator salutis
nō indigens salute sic humiliter. Hijs namque
diebꝰ quo ꝑ ꝑ veniat ad iordanē. Et
aut venit ad iordanē inuenit iohem
ꝑ baptizantē ꝛ turbā magnam
q̄ illuc ad ipm p̄dicacōem ꝑ ꝑ ꝑ cum
ꝑ xp̄m habent. Cum ꝑ dns cum rex
iudex baptizandꝰ venit nō tm̄ aquis
mūdari ꝑ ꝑ mundare cupiens. Venit ꝺ̓
ihc ad iohem maior ad baptizandum. Deus ad
hominē. Dns ad sūm. Rex ad militē. Lux
ad lucernā. Sol ad lucifero ut [illegible] p̄dica-
cōem ipius iohis ꝯfirmaret. Et ut testimoniū
a iohe acciperet. Ut exteriori ablucōe bapti-
zaret ab corꝑ fons aꝑ plenitudo.
Nulla ꝺ̓ ꝑ baptismi a baptismi ministro
nō ꝑ indigens. Sed tamen ꝑ nō
ꝑ ablucōis ut ipe ꝑmissionꝑ ꝑ
ꝑ bapm ꝑ. Et ut baptismate suo bap-
tismū iohis approbaret ꝛ ipm a deo ordinatū
ostenderet. Ut nobis misteriū baptismi ꝑ
ꝑ ꝑ homines ꝑ omnes misterij legis
ꝛ omnes ꝑ inpleret ꝛ inplendo do-
ceret ut trinitatis misteriū reuelaret
ut nemo ꝑ ꝑ suo baptismi ꝑ

supplicium indicaret ut prius s(anct)e q(uo)d temporal(iter)
sustinend(um) imputabat ut cognoscerent filii gr(ati)e
ab ea [illegible] debeant ire ad bap(tis)m(u)m. D(omi)n(u)s ip(s)e
ipse d(omi)n(u)s n(on) dedignat(us) e(st) suscipe(re) bap(tis)m(u)m
servi [illegible] nemo refugiat lavacru(m) gr(ati)e [illegible]
[illegible] n(on) refugit lavacru(m) [illegible] ut caput
[illegible] [illegible] [illegible] deleret et vetu(m)
adam sepeliret ut aquas sue mu(n)dissime
carnis et corporis [illegible] sanctificaret vim
abluendi et [illegible] aquis conferret
[illegible] sanctificatas aquas [illegible] baptizan-
dis voluisset ut p(er) descensione(m) columbe
i(n) lavacro credentium [illegible] adventu(m) sp(iritus)
baptizatos [illegible] ut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] vocem dei patris audiret ut
[illegible] filius dei baptizatus e(st) omnes
bap(tis)m(u)m venturos filios dei [illegible] sibi faceret
ostendet [illegible] in fidel(ibus) ut in [illegible] re-
generatos contaminare [illegible] [illegible] cuncta
[illegible] [illegible] volens [illegible] d(omi)n(u)s [illegible]
[illegible] cepit prius [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] a [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] voluit [illegible] baptizari
[illegible] [illegible] [illegible] peccatores baptizanti
rogo [illegible] me baptizes [illegible] Volens
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] revela-
tionem cognosceris [illegible] [illegible] deum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] lavacro n(on) indi-
geret [illegible] alios a [illegible] lavante [illegible] et
[illegible] [illegible] [illegible] regis imitaret
miles ex reverentia [illegible] [illegible] d(omi)ne
ego [illegible] a te [illegible] n(on) egeo debeo
[illegible] egeo debeo baptizari [illegible] in [illegible]
n(on) e(st) vicios(us) venis ad me baptizari [illegible]
maior es [illegible] d(omi)n(u)s et ego minor [illegible]
et [illegible] ad me [illegible] ego potius [illegible]
ad te [illegible] [illegible] es [illegible] [illegible] n(on) tu
a me [illegible] ego [illegible] baptizari debeo
ego [illegible] [illegible] deus [illegible] [illegible] deus [illegible]
ego [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quid vis a me
baptizari n(on) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
misterium [illegible] [illegible] baptizo [illegible]
[illegible] vis baptizari qui n(on) [illegible] [illegible]
[illegible] potius [illegible] ut [illegible] baptizari
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] baptizari
vis d(omi)ne [illegible] ut [illegible] quid tibi [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] e(st) medicina [illegible] [illegible]
[illegible] tibi [illegible] baptisma sit [illegible]
macula [illegible] ipse agnus [illegible] macula [illegible]
et [illegible] ut tu me baptizes [illegible]
[illegible] ut [illegible] [illegible] dignus celo [illegible]
ego te baptizo [illegible] [illegible] de
celo descendit [illegible] n(on) [illegible] [illegible]

Crisos

[illegible] [illegible] [illegible] leo papa [illegible] Leo
d(omi)ne [illegible] [illegible] me lapidabit
ego magna [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]
regis [illegible] [illegible] regis [illegible]
regale [illegible] [illegible] dignitate [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] moysen [illegible]
[illegible] [illegible] columpna [illegible] et
[illegible] caput in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] baptiza [illegible] [illegible] et me
[illegible] [illegible] baptizari [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] baptizari voluero [illegible]
n(on) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] leo n(on) [illegible]
[illegible] bap(tis)m(u)m [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Bn
manibus [illegible] [illegible] angel(i) [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dei [illegible]
[illegible] [illegible] cogitatione n(on) [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] caput
[illegible] n(on) [illegible] in [illegible] et vertex [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] fideles [illegible] [illegible]
[illegible] dispensationis [illegible] manifestat [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] me bapti-
zari [illegible] ut [illegible] a me baptizeris
[illegible] misterium [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Crisos
baptizavit [illegible] [illegible] qui [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] indigens a te [illegible]
bap(tis)m(u)m decet nos [illegible] [illegible]
te baptizando imple(re) [illegible] [illegible]
[illegible] omnem iustitiam [illegible] [illegible]
n(on) [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ut includit [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] transgressi [illegible]
[illegible] mandat [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
implebit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] mandatorum [illegible] [illegible]
[illegible] iustitiam ut ipse d(omi)n(u)s [illegible]
[illegible] salutis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

baptismum subire ipse. Vel omnem iustitiam faciendo
humiliando se sub Iohanne. Dominus enim Christus baptismum suscipit
ministerium ... sue placens deo salutis me-
delam suscipiens et humiliter subdit creatori suo
eius in servitute obediens proximum exemplo
edificat eum ad bonum instruendo. Sic ergo omnem
iustitiam implet quia deo et sibi ac proximis facit
quod debet. Vel omnem iustitiam faciendo prius
quod postea fieri debet ab aliis. Unde dicit
vel ne ut solo tibi minori ne dedignen-
tur maiores a minoribus baptizari vel
regi. Amb° Unde Ambrosius: Hec est iustitia ut quod alterum
facere velis prior ipse incipias et tuo alios hor-
teris exemplo. Unde Crisostomus: Non ergo sine causa bap-
tizari dominus voluit sed ... ut impleret
omnem iustitiam. Iustum enim est ut quod quis docet
alios facere prior incipiat. Unde ... ergo dominus
magister humani generis veniat exemplo suo doce-
re voluit quod esset faciendum ut discipuli magistrum
suum ... sequerentur. Aug° Unde etiam Augustinus: Vo-
luit facere quod faciendum omnibus imperabat
ut bonus magister doctrinam suam non tam verbis
verbis insinuaret quam actibus exerceret. Vel
Raban° secundum Rabanum: Sic decet nos exemplum dare
omnis iustitie implende in baptismo sine quo non
aperitur aditus regni celestis ut dicitur
... nemo ... sine unda baptismi ...
est. Vel omnem iustitiam id est omnem superhabun-
dantem humilitatem maiorem enim ... iustitie
est humilitas. Est quippe debita et suffici-
ens humilitas ... minori ... se sub-
dere ... maiori et non preferre se equali. Habundans
subdere se equali et non preferre se minori.
Perfecta et superhabundans subdere se minori
et non se preferre alicui. Et hunc tertium gradum
Christus tenuit ideo omnem humilitatem implet.
Bñ Unde Bernardus: Est autem iustitia prima sufficiens et
angusta valde ita ut vix posito pedem veteris
iustitie ... cadas ne preponere se equali
vel esse se preposito ... distinctio est redde-
re quod suum est. Est alia latior et amplior
iustitia ut esse se parem ut in seniori se
preponere. Sic et ... gravius superbia
est preferre se equali ut esse se prelatum. Sic
... humilitas est in seniore se exhibe-
re equalem ... in seniori. Maxima et plena
iustitia est inferiori exhibere etiam ...
seniori. Sic et ... summa et intollerabilis
superbia est superiori se preponere ita inferiori
se subdere summa est et plena iustitia. Quid
ergo Iohannes ait: Ego a te debeo baptizari
... quod se superiori subdit. Christus autem
fecit plena iustitia fuit ... quod ille ...
mihi sui manibus se inclinat. Videat

ne quibus quod ... Sed ... cum qui ex-
tollit se super omnem quod creditur aut colitur deus.
Et ipsum non ... deo subiecta est ... mea
... esse subiectum deo non ... quam
ne ... Sic ... decet nos implere omnem
iustitiam assumendo ... perfecto ... humilitatem
... assumens ... Unde ... ad modum
si vis iustitia esse ... deferre in seniori ...
... ubi ille ... autem ...
iustitia ... humilis ... alienum non surripit. Nec
sibi attribuit quod non debet. Sed unicuique ius
suum reddit. Non surripit honorem deo et
sibi attribuit sed dat deo honorem et sibi re-
tinet vilitatem. Non ledit proximum ut eum
... ut preferat se alicui ... sed
minorem omnibus se reputat et locum vilissimum
sibi eligit et optat. Unde ... magni-
tudo est deo humilitas ... sedens
erat. Sed ... sancta ... vilificat
ac se ... magnificat ...
talis considerat quod eum ... humilitas
... ...
... Hic autem et peccator voluit apparere
... ... Nota ...
et eos baptizabat. Et dominus Ihesus ... eos
et coram eis baptizari voluit tamquam unus
ex illis. Et hic idem dici posset de circumcisione
quia voluit peccator apparere ... plus ... coram
turba publice ... ibi magis ...
... ne ... fiat ... in ipso ... vellet
intende ad ... ne tamquam peccator ...
non ... dimisit ... humilitatis ...
... se humiliaret ... nos ...
peccatores voluit apparere ... non erat ...
abiectionem et despectionem ac nos ... volumus
apparere quod non sumus ... gloriam et laudem
... in nobis videntur ... bonitates ...
defectus ... qui in nobis sunt celamus. Et hoc
etiam potes eius humilitatem considerare. Et in su-
scipiendo baptismum et in aliis que secundum legem
debebantur ... legis et super legem ...
faciebat ut ceteri homines. Non volebat habere
ullas prerogativas speciales. Non sic multi ...
... ... qui ... pro-
gativas singulares habere volunt. Ergo ...
... omnem iustitiam sic ... tali ordine
debemus adimplere. ... in ... dominus
... non ... consensit et dimisit
eum ... baptizari ... ulterius restitit ...
... ut baptizaret ...
eum ... voluntatem suam ... permisit
Quasi ... cum ... reverentia ...
dimisit eum obediendo. Vera enim est humili-
tas quam comes obedientia non deserit. Et ...
... expressionis ...

postea consentiens et obediens devote
implevit. Unde Beda: Acquievit postea et
obedivit baptizavit agnum dei et aquas
lavit. Nos abluti sumus, non ille, quia nos
lavandis aquis cognoscimur abluti. Unde
et Bernardus: Ipsum dominum conspice, spoliat se dum
manet paciens, sicut quilibet alius homo. Devote
et castos dominum clementissime [illegible] sicut homo
clementissime aquas immergit tamquam frigidus
tempore magni frigoris, et mundi amore
[illegible] nimium satis tactu sacri corporis
aquas Iordanis consecrans ad vim re-
generativam, et vim baptismalem eis con-
ferens. Sacramentum baptismi sanctificans
et constituens ac in una vita lavans
et purgans, desponsavit sibi universalem
ecclesiam et omnes animas fideles. Unde in fide
baptismatis desponsamur domino Ihesu Christo,
propheta in persona ipsius dicente: Desponsa-
bo te mihi in fide. Unde hec sollempnitas
et hoc spacio valde utilis est et magna et
ecclesia letatur, cantat enim: Hodie celesti
sponso iuncta est ecclesia, quoniam in Iordane lavit
Christus eius crimina. Unde dominus: Ut vero universorum
criminum plenitudo adveniat, missum manus
ad fornacem [illegible] eius ipsius potestate [illegible] ut
gigas fortis ad currendam viam totam [illegible]
misericorditer primum quod ut Ieronimus te fratres
assimulares sum tamen baptizantis [illegible]
in [illegible] tamquam [illegible] Dixit baptizari te
quoque postulasti innocens agne dei que
nulla peccati sordes contagio umquam maculavit
baptizatus es non te magis sed aquas mun-
dificans ut per eas supervenientes nos mundares.
Cirillus: Christus baptizatus est a Iohanne baptista
ut ex ipsa natura baptismatis species [illegible]
peccati enim neque sibi indigencia domini sponso.
Baptizatus est Iudaicum quod baptisma
ut desineret unde sumit exordium. Ipse
in pascha [illegible] sumpto eodem die [illegible]
in novacione baptismatis nostri et pascha
duo enim eorum celebravit. Illi quod tamen
posuit hunc vel [illegible] quamvis [illegible]
Iudaicum implevit baptisma [illegible]
eciam ieiunavit ieiunavit et [illegible] ergo [illegible]
[illegible] mensa [illegible] in uno [illegible]
pit umbra et addidit veritatem. [illegible]
[illegible] in [illegible] baptismate est [illegible]
baptisma hoc donacione [illegible] Et [illegible]
unde [illegible] nomen baptismatis datum erat ad [illegible]
in genus datum et remissionem peccatorum [illegible]
ipse baptizari dignatus est non ut [illegible]
[illegible] qui peccatum solum non fecit [illegible] ut

aquas baptismi sanctificaret ad ablu-
enda peccata credencium [illegible] aquam baptismi
per [illegible] peccata credencium [illegible] in tactu
divini corporis sanctificate fuissent. Ille ergo
baptizatus est ut nos lavaremur. [illegible]
Ille tinctus est in aquam ut nos ab delictis [illegible]
dibus purgaremur. Ille lavacrum regeneracionis
accepit ut nos [illegible] spiritu sancto renasceremur.
[illegible] baptismi [illegible] Ablucio est peccatorum [illegible]
[illegible] vite salutaris [illegible] baptismi
in peccatis moriamur [illegible] Christo animi [illegible]
[illegible] sepeliamur [illegible] nove vite resurgimus
deposito homine veteri exuimus [illegible] novi
hominis induimur in [illegible] Christus [illegible]
[illegible] voluit dominus in Iordane bap-
tizari ut [illegible] aperiret ianua regni celestis
[illegible] datum est [illegible] filiis Israel [illegible]
terram promissionis [illegible] et [illegible] Anni
filii Israel transire in terram promissio-
nis per dominum [illegible] per baptismum fideles trans-
eunt ad terram viventium [illegible] eciam
quia Iordanis est fluvius medius gentium
et Iudeorum [illegible] baptismum [illegible] gentibus
et Iudeis venientibus ad fidem Christi
in Iordane [illegible] baptismum [illegible] Helya
et Heliseo [illegible] et Naaman [illegible]
[illegible] quia in [illegible] baptismum [illegible]
[illegible] baptizatus est [illegible] gracia
[illegible] peccatum ignis est [illegible] supplicii
[illegible] ut [illegible] ignis extinguatur
[illegible] baptizatus [illegible] eciam sordes
abluit sitim extinguit [illegible]
reddit [illegible] gracia [illegible] In baptismate sor-
des peccatorum abluit [illegible] die [illegible]
restringit ymaginem dei per culpam amissam
restituit [illegible] hoc [illegible] in aqua baptizatus
traditur [illegible] in aliquo liquore
quam in aqua non potest fieri baptismus [illegible]
eciam uniformiter baptismum consecravit [illegible]
[illegible] aqua manavit [illegible] nullus liquor
adeo ad abluendum valet [illegible] aqua [illegible]
[illegible] acquirit [illegible] ut [illegible] ipsa
[illegible] mundat in terra
in [illegible] est aqua lavacio [illegible] ex duobus
est homo scilicet ex corpore et anima [illegible] ex duobus
[illegible] spiritu [illegible] factum est [illegible]
cum baptizaretur a Iohanne [illegible] omnis
[illegible] illius [illegible] omni [illegible]
Ihesu a Iohanne baptizatus ac [illegible] baptismum
de aquis ascendente [illegible] baptizandis
[illegible] spiritum sanctum accipient orante aperiuntur
celi [illegible] inestimabilis splendor [illegible]
circa Christum [illegible] fulgor [illegible]

cum ac si celum empireum apertum videretur celo scilicet aereo et sidereo reseratis. Sed neque celi empirei fores in funderent, non quia celum tunc divisum fuerit. Non enim apertio in corpore celesti sed in aere fuit. Sed quia apertum videbatur sicut in choruscatione splendoris. Non enim quia celum apertum videretur, sed pro nobis et pro renatis apertum est per ianuam regni celestis et additum in celum quod prius clausum fuit.

Crisostomus: Hec per peccatum. Unde Crisostomus. Signum terris baptismo apertum fit celi ut discamus etiam tu cum baptizamus hoc invisibiliter fieri et deus te ad celum vocante nichil sit cum terra tibi hec suadente. Et infra. Dicitur autem apertum quia cum tempore aeterna reclusum fuisset, ianua autem omnibus signo et in primo redacto et nunc ex tunc omnibus perfecte celum patuit et hec circula aggregatus angelorum.

Beda: Unde Beda. Ihesu autem baptizato et orante apertum est celum quia dum corporis humilitatem dominus undas Iordanis subiit divinitatis sue potentia celi nobis ianuas pandit dominus. Quia Eva in noxia sigentibus tangit aquis oppressa quondam noxius rumphea extinguit ignea sed ille unde et quia Ihesus baptizatus et orante celum apertum est significatur quia oratio in divinis hominis celum penetrat. Oravit autem Christus ut nos informaret ad orandum post baptismum. Unde docet nos orandi ordinem et necessitatem ad hoc quod placeat oratio quod prius in dam baptizari quam orare mittitur quia baptismalis gratia indiget pro oratione cooperari. Unde docet Christus quod in receptione sacramenti nobis hominis in deum elevari.

Beda: Unde Beda. Et Ihesus ideo in primis sed baptizatus orasse memoratur ut nos informandos adhuc non dubitemus quibus post lavacrum baptismatis ut aula celi pandat non ociose vivendo. Item nunc preces et elemosinis continue insistendo quia si porta sed oratio in baptismo relaxata non adhuc est tamen carnalis fragilitas solidata. Nec quod transito mari rubro spiritualium submersos egiptios. Sed desertum mandate conspectu hostes occurrunt alii qui duce Christo gratia suo sudore vincantur. Sequitur. Beda. Et descendit Spiritus Sanctus visibili in columbe specie ac requievit super eum. Sedens super caput eius descendit in quo non per gratiam sed a primo conceptionis sue plenus fuit. Spiritus sanctus sed descendit in signo visibili et hoc tria ratione primo ad indicandum aliis quod in ipso esset plenitudo gratie. Secundo ad innuendum quod in baptismo datur ei attendentibus non fiete. Tertio ad ondendum ...

qui per Spiritum Sanctum baptizat mundando a sorde. Apparuit autem in corporali specie columbe. Sanctus nite et simplicem sine felle omnis amaritudinis cum esse et nos per mansuetudinem colligere cum venisset. Sed mansuetos et humiles in habitare ondet. Idem etiam in columbe specie apparuit ut in cordibus caritatem habentibus se reponere. In columba enim Spiritus Sanctus esse designatur.

Crisostomus: Unde Crisostomus. Igitur Spiritus Sanctus speciem columbe suscepit quam pre ceteris animalibus hec cultrix est caritatis. Omnes autem species iustitie quas habent servi dei in veritate possunt etiam habere servi diaboli in similitudine. Sola autem caritatis Spiritus Sanctus non potest immunda spiritus imitari. Ideo hanc propriam speciem caritatis sibi servavit Spiritus Sanctus quia per nullum testimonium sic cognoscitur ubi Spiritus Sanctus sit sicut per gratiam caritatis. Et secundum omnes expositores. Unde etiam figure veteris testamenti. Sicut enim Diluvio columba apportans ramum virentis olive deferens ostendit signum clementie Dei hiis qui residui fuerant ex aquis diluvii et omnibus orbis terrae tranquillitatem. Sic ista autem in hoc in baptismo veniens Spiritus Sanctus in columbe specie ostendit signum divine clementie qua baptizatos et peccata remittit et gratiam confert et liberatorem nobis demonstrans per ramum olive adoptionem generi humano offert. Unde Iohannes Crisostomus super dies baptizatorum septem dotibus in columbe significatis debet repleri ... Quicumque enim est perfectus debet esse perfectus quo ad se ipsum et quo ad proximum et quo ad deum. Que omnia ista significant proprietates in columba reperte. Quo ad se ipsum dupliciter proprietas quia columba gemitu pro cantu et caret felle. Sic homo deberet habere in se gemitum pro peccatis. Secundo gemitus cordis mis debet carere felle amaritudinis pertinacis et irrationabilis. Quo ad proximum triplex proprietas quia columba rostro non ledit. Sic non proximum detrahit. Unguibus non rapit. Sic res aliena non recipit. Pullos alienos tamen suos pascit. Sic per compassionem indigentibus sua tribuit. Quo ad deum duplici proprietate quia columba super aquas residet ut umbram accipitris in aqua previsa vitat securius evadat. Sic homo super flumen divine scripture resideat et oculos habere debet ut diaboli insidias et in cursum evadere queat. Secundo meliora grana eligit. Unde vestis. Sic homo sic ... eligit et solo deo in quo puritas summa est recreatur. Item sic columba in cavernis petre nidificat. Sic homo in plagis mortis Christi qui petra

firma est medium .s. sunt trigint et sponsum po⁺
Et vox patris testimonium perhibens .i. tonuit
et audita est de solium .s. de nube dicens hic
est filius meus dilectus .s. naturalis non adoptiuus
ut ceteri sunt naturalis. Et ait Ieronimus quod sedit
columba super caput eius ne aliquis putaret
vocem patris ad Iohannem factam non ad dominum
Ihesum. Iste est filius non per adoptionem gra-
cie nec per electionem caritatis sed sunt proprietate ge-
neris et veritate nature. In quo michi compla-
cui .s. in quo voluntas mea implebitur de
salute generis humani. Alibi vero exprimi-
tur sic: Tu es filius meus dilectus in te
michi complacuit .s. in te et per te constitui quod michi
placet facere et quod agenda sunt agere .s. genus
humanum redimere. Vel michi complacuit .s. complete
et totaliter complacuit. Michi enim in aliis displi-
cuit in eo sic in nobis qui peccatis sumus natura
Bn. filii ire. In unico vero hic est in quo non est
quod patri displiceat quod oculos sue maiestatis
offendat. Unde Christus ait: Que placita
sunt ei facio semper. Monet nobis dominus Ihesus
quod [illegible] sic placet patri ut per ipsum nos mere-
amur placere sibi. Unde Beda: Tunc durat
splendor quod dum prima vox audita est et
in ea trinitas [illegible] ipsum autem filium audire
hoc est credere et obedire sicut nos amonet
dicens: Ipsum audite. Cum enim non sapiencie instructi
et virtuti credere debemus. Unde Ber. Ipsum
inquit audite. Ecce domine Ihesu vel ne iam
loquerer licencia loquendi habes aperte. O
domine dei virtus et sapiencia quid in firmus aliquis
et in sapiens latebis in populo. O domine nobilis
rex et rex celi fabri filium te patris appella-
ri pateris et preteris. Ubi humilitas virtutis
et sublimitas humilitatis. Confundis stul-
ticiam mee vanitatis. Parua aliquis scio ut
magis sciri me in videor iam silere non
possum impudenter et impudenter me ingerens
gaudens ac ostentans [illegible] bewise
promptus ad loquendum velox ad nocendum tar-
dus ad audiendum. Et tu Christe tanto tempore silebat
se ipsum sic abscondebat. Numquid inanem gloriam
metuebat? Quid timeret ab inani gloria
qui vera gloria patris est? Timebat sed
non sibi. Nobis timebat ab illa quibus no-
uit esse timendum. Nobis cauebat et nos in-
struebat. Tacebat ore sed instruebat opere.
Et quod postea docuit verbo iam clamabat
exemplo: Discite a me quia mitis sum et humilis
corde. Ita de infancia domini parum aliquid au-
dio exinde usque ad 30 annum inclusi-
ue. Nunc vero non sicut latere [illegible]

tam manifeste monstratur aperte. Luc. III.
Et hoc quod modus qua supra allegaui et qua
aperte quia soluit dominus Ihesus ad manum instruxit
et tam non ore instruxit apostolos. Ipsi
[illegible] Unde et in trinitati [illegible] qui omnibus
[illegible] pacem habuit. Unde [illegible]
[illegible] ut ait Augustinus: [illegible] est
virtus quod loquendi [illegible] humilitatem
humilitatem recolere quod virtus magnifica
et valde necessaria [illegible] studiosissime [illegible]
affectuosissime amanda. Sed dominus in singulis
actibus suis [illegible] signant [illegible]
[illegible] alius inde [illegible]
excellenciam tota trinitas [illegible] singulari
se manifestando apparuit large [illegible]
accipiendo. Et trinitatis [illegible] baptismum
consecrat. Pater apparuit in voce, filius in pro-
pria carne, spiritus sanctus in columba. Different
tamen quia filius in unitate suppositi [illegible]
in aliis apparicionibus erat unio [illegible]
signi. Cum enim unita erat filio in unitate
suppositi. Vox autem et columba non habent
unitatem suppositi cum patre et spiritu sancto.
[illegible] signi. Unde columba [illegible] fuit
spiritus sanctus, non tamen fuit columba, quia ei
non fuit unita non enim fuit in columba. Sic
incarnatus per naturam humanam [illegible]
[illegible] fuit deo in unitate personali unitatem
non in fuit ei per graciam. [illegible] baptismum et
signum [illegible] officio suo [illegible]
[illegible] et [illegible] vadit
in scriptura fuerint sic etiam [illegible] aliis
figuris in quibus dominus apparuit. Apparuit ad
[illegible] trinitatis dominus baptizatus et non
tamen baptizauit ipse non exercere [illegible]
[illegible] non [illegible] baptizatus baptismate suo
sed Iohannis. Baptismus autem Iohannis dabatur in nomine venturi.
Baptismus vero Christi datur in nomine trinitatis
[illegible] non decuit in actu baptismi sui personas
in nomine [illegible] trinitatis explicare ut patet
distancia inter baptismum Iohannis qui non in nomine
trinitatis dabat et inter baptismum Christi cuius hec
forma stabat. Et per temporale apparicionem
trinitatis baptizato Christo facta significa-
tum fuit quod baptismus debet confer-
ri in nomine patris et filii et spiritus sancti. In primitiua tamen
ecclesia ad tempus collatum fuit baptismus
in nomine Christi ut nomen Christi in reuerencia haberet
maiori et excluderentur illorum errores qui
virtutem baptismi attribuunt ministris.
Unde sanctus Paulus: Ego autem Cephe, sed illis
cessantibus redit ecclesia ad formam predictam.
Et ponit hic 3 effectus baptismi [illegible]

Baptism' que baptismus erit maxime
fuit passione xpi sed celi aprti et celoz regna
patent vacatis iux xpus spi missio et
spu sancti donum confert. i. ee. sed prima lone
qui baptizatos regenerat i filios adoptionis
qui sibi placent ut . . bapm de filiis meus
sunt filius ihu regeneravi i spem vite
eterne. Conside hec singula diligent et
tange qui ut apto in sum celo sersu
seratis i dei humilitate quasi mentis
fiste ut spus sti dono spirito collo.
quis immaciati meratis dum dicit.
Pre iordane submann iohis sed ad bapm
prima virtem anc mit et sti spus adventu
i columbe spe suscepit ut nos doceret i hu-
militate mentis i iordanis iouatur ior
danis in descensio eoz int pr debere
consisto ibus spm spiritus honorari collo
ario de quo dr sup ca simplicibus sermo-
tionatio eius et spus sti spiritia sub lavari
qui sup humiles requiescit et hos submann
ihis qui dei gra dr ut eid gre quip
adeo paupmus no meis meritis astbams
hi dicit Fuit enim baptismus i man
eneo i i lavatorio pfiguratus qui an
templi i sitid fuit collocatum sicidu
qui templum dni ingressuri erant in la-
vatorio illo se lavare nere hebant
ita omis qui volut intrare celeste tri
templi dm nere hut puis p bapm lavari
xii duodecim boues enei lavatorium
portabant sic et apli bapm et ptem ind
dilatuerc lavatorum eciu ornatu erat
decem peculis mulierum ut ingressum
templum viderent si aliqu maculam
in i dece in cca hicent sic baptismus
requirit aisie pfeccionem peti displi
cencia et cordis contricionem. Itud eciam
pfiguratum fuit i naaman syro gen-
tili et lepso qui admissa hehzei i aceb
i iordane baptizabat et abor lep-
sua mdabat ut septena aq iordanis
locciem pfigurant hebzeus aie mor-
talium petez i bapmo ablucionem. Dco
naaman sed ut curo fuit ita peccates
efficiunt mundi sic pruli Itud eciam fuit
figuratum i transitu iordanis si fili
isrl intrarent terram pmissionis et
pius transiere iordane figura bapti
smatis sic et omis p lavacrum bapm
transire qui desiderant qui ad terram
terram pmissionis pvenire Archa
testamti fuit i medio iordanis stabat
xpm qui iordane baptizandus erat

figurabat . xii duodecim lapides quos iosue tu-
lit de iordanis alveo p memoriali ipetuo
sic et apli qui p orbem terraz tenstati
sic bapm xi. Circa pmissa sciend qd due
bapm sunt i sinciend i simmanit institut
i pmitti confirmat institucio i simat
et vbo et sto verbo cum dicit in qu vocatis fuit
sto qui baptizatis e a iohe unstitut sto
et vbo factio qui dispsuisit baptizabunt
eius auctoritate vbo qui vnisit discipulos
ad pdicand et baptizand. institutum confir-
mavit et sto et vbo facto qu de eius late
sanguis et aqua exeunt vbo qui discipulos
fui victm misit i mundum uniusum pdicare et
baptizare sic qum hos tanti facti si
baptismi domo axo i ciati de sanctis alique
videmus. Circa sciend qd celestis me-
dici humani gens reparaeius tali mo-
dum sanavit ergo sic optime apctebat eci
qo et morbus aut originall culpa origo
vo istius culpe et pncipat fuit ex consensu
boms cosione in suspsit et sensibus cannis
Adhoc q medicina correspondeat morba
opunt q no tm esset spual ver et alique
hoc et sensibilibus signiout sic sensibi-
lia fuerit ne ocasio labendi ita esset
ei occasio resurgendi ipsa medicina
in volus gnoui i oncusas Sacris
instituit aut deus sacra dmsimode qs
et in adventu sui ut pmo et pmas et
hec duo affirmavit i lege evange et
assumavit dn i imprius fuit et dn pmaz
pdicavit luc et puiz egentis omnibus
Alia quinque sacra solus x i mavit
bapm quid ipm suspiciendo et de inde
forma dando confirmacoem manus
pnulis ipnendo simit pnulos venire
Come vnccionem discipulos ad curacoem
mittendo qui infirmos ungebant oleo
Ordine vo ptate ligandi et solvendi
at tre corpus sui et sanguis. Institut a
sacra multiplici de cau Simo pp humiliacoem
magna de humilitatis exhibicio e i ipsis
visibilibus et hoie uilid in fenoribus adeo
ao sstm qd hos pdidit et sua supbiam
pp erudiconem qua hos p visibilia ad invi-
sibilia in piendo et cognoscenda p monet
3o pp exercicia qd hos peccando sub
subdidit passim rebus corpalibus in de
cens fuit ut deus p qdam signa corpalia
spualem adhibet hoibus medicina. 4o
pp excitacoem qua hos ociu et noxiam
occupacoem devitet et si in bona nissa
audiendo Eucharistiae suspiciendo et sta

paciendo exercat. Et ideo sicut congruum medi-
cine est ut medicina sit deus et homo. Congruum est
medicina genus aliquid divinum et invisibile continens
et aliquid humanum et visibile gerens formam. Et e
contrario ex parte infirmi. Quia cum infirmus sit
ex compositus ex corpore et anima. Spiritus autem in cor-
pore non capiet bona spiritualia nisi in corporalibus con-
gruum fuit dare medicamenta spiritualia sub rebus
corporalibus sic palliata dantur ne debilitas hominis
et augmentum meriti. Valet ad
meritum si deo credit in hoc quod sub humana specie
non pluribus expressum. Consistit autem sacramentum
in verbis, actis, factis et dictis. Verbis sacramentalibus
et ut ad oleum et similia. Facta ut baptizandi
ubi mersio et insufflatio. Dicta ut sunt verba
invocationis orationis. Et sacramentum est visibile signum
invisibilis gratie ut cum quis baptizatur ipsa exterior
corporis ablutio quam videmus signum est interioris
ablutionis anime que consistit in peccatorum remissi-
one quam videmus. Dicti quidem sunt de
Egipto per baptismum tipum et mare rubrum per sig-
ne x consecratum mortuis in mundi et peccato
mutis a morte ... et sanguinis effusione
per baptismum virtutis et efficacia. Sunt et
alia sacramenta sicut in legem sunt in lege prohi-
bens peccata que facta sunt dimittit. Ad muniat
ne amplius fiant perducat ut ea fieri non
possint. Et non nisi septem et per ordinantur
contra triplicem culpam et quadruplicem penam.
Nam baptismus ordinatur contra peccatum originale.
Penitencia contra mortale. Extrema unctio contra veniale.
Confirmatio contra impotenciam. Ordo contra ignoran-
tiam. Eucharistia contra maliciam. Matrimonium contra concupiscentiam
quam mitigat et excusat. Ecclesia vero caracter
est signum distinctivum indelebile spirituale quod
non confertur in sacramentis que solent iterari sicut
est penitencia, matrimonium, unctio et eucharistia. In baptismo
vero et confirmatione et ordine caracter imprimitur
et indelebiliter in personis semper distinguentur
qui recipiunt. Per baptismum enim fit distinctio
fidelium ab infidelibus. Per confirmationem
fortium ab infirmis. Per ordinem clericorum
a laicis. Unde nullatenus sunt iterari. Et
quamvis hec tria sacramenta propter caracteris impressionem
non iterentur. Tamen ... hec ... sibi non iterari
super eandem personam matrimonium et extrema unctio-
nem. Hec ... ne fiat contumelia sacramento. Et hec
... credi possit quod sacramenta sunt dispensata
fuissent in efficacia. Et in ... Oratio

**Jhesu clementissime qui per ma-
nus Joh baptizari voluisti.**

quia fidem quam in primo lavacro promi-
si irritam feci peccando ad secundum remedium la-
vacrum penitendo. Confiteor tibi deus
ego peccator et reus me genus peccasse cogi-
tatione, locutione, opere et omissione, innumerabilia
sunt peccata mea et crimina mea coram te ... tu
me in lacrimis adiuvi peccatoris ... et multos qui
mea suasione exemplo negligentia vel occasione
alia peccaverunt. Quorum vinculo absolve
deprecor per te ut ... nobis indulgeat mi-
sericordie et absolvas. Amen. E S. J. S.

De Jeiunio et Temptationibus domini. Capitulum XXII. 192

Dominus Jhesus autem
baptizatus regressus est a Jorda-
ne plenus spiritu sancto plenitudine
superhabundancie de cuius plenitu-
dine nos omnes accepimus. Et in principio ac su-
mora ducitur spontanee in desertum sup-
prope dictum montem mire altitudinis qui
dicitur quarantena qui est inter Jericho et Ierusalem
distans a Jericho duabus leucis fere duo-
bus miliaribus et a Ierusalem per ... in quo
deserto latrones morari solebant qui
locus vocatur Adomyn quod sanguineus sonat
propter effusionem sanguinis quam ibi latrones fa-
ciebant. Dicitur Adomyn est casale
vel ille qui descendit a Ierusalem in Jericho
incidit in latrones per ... medium in via
que de Jericho ducit in Ierusalem apud australem
deserti quarantene deinde est Bethania
et Bethphage et Ierusalem et transit via in late-
re australi montis oliveti. Unde ...
in medio fuisse dicitur in latrones gerebat figuram
Ade qui a demonibus est victus quoniam
fuit ut in ... secundum ... Christus
dyabolus ... figura et secundum similitudinem
dyaboli dicitur ... Samaritanus eadem via descendit ...
curam ... demonstrans deus qui est custos hominum
casus temptaciones ... quid ... deserto ...
cessit ut nobis ... qui perfecte ...
temptacionum ... velit superare non solum
... ab demoniis ... societatem
malorum hominum ... corpore semper et
mente ... fugere ... illius qui
in regali aula et inter ... prelatos
positus dicebat. Ecce elongavi fugiens
et mansi in solitudine. Nobis ...
... agamus a spiritu sancto ...
a maligno in deserto loci et solitudinis

solitudinis vel saltem in desertum secretioris et contemplationis ut quieti a strepitu mundi deo melius vacemus. Et nota quod filii deserentes quia manna a deserto percipere etiam gaudia esurire disponunt. Ductus est autem Christus a spiritu sancto quia humanitas Christi erat organum divinitatis. Et ideo ad omnia agenda movebatur instinctu spiritus sancti. Hoc ergo motu ivit in desertum locum ut ibi spiritum in oratione quem pro nobis deo patri offerret. Et per ieiunium carnem innocentem pro nobis contemptibilis mactaret. Exemplum quod fidelibus daret ut sic deo per ieiunium corda offerant. Non autem in voluntate sed voluntate pugnandi et ut temptaretur a diabolo. Unde in sermone anno [illegible] dicitur desertum propter fortius temptari ab hoste. Unde et ideo filii astare ad dominum sta in iustitia et timore et [illegible] animam tuam ad temptationem. Et ad resistendum temptationem quam imminet tibi. Ideo autem ductus est a spiritu sancto quem eum designavit in baptismo per quos ille replet mittit ad pugnam et praebet eis fortitudinem. Ideo duci voluit in desertum id est in locum extraneum in quo pugnat apposita primum Adam in paradiso deliciarum affluens victus et oblectamentis. Ideo temptari voluit ut temptationes superando nos potentiores superandi praeberet. Sic et mori voluit ut morte sua mortem destrueret. Et hoc per baptismum et ieiunium per hoc nos informans quod per lavacrum regenerationis et gratiae praeceptorum per laborem ieiunii et sancte vitae propositum statim diabolus tempore attendit et acrius in nos insurgit ut nos a proposito religionis avertat. Et quod perfectioribus et ad meliora tendentibus invidet et insidiatur. Unde Gregorius: Hostis magis curat eos quos bonos magis quam malos temptare. Nam Gregorius: illos temptare negligit quos se quieto iure possidere sentit. Et secundum Ysidorum maxime impugnationibus cum in pugnam venitis. Hec in xxv. Et baptismatus desertum ieiunavit et temptatus sic ordinata fuerit mixto quod primo fuit baptizatus. Secundo in desertum ductus. Tertio ieiunavit. Quarto temptatus fuit. Quod significat quod primo debet esse in nobis ablutio a peccatis. Secundo subtractio a mundi illecebris. Tertio exercitatio in ieiuniis. Quarto oppugnatio ab hostium insidiis. Ut significantur corporis exterioris et interioris [illegible] primo macerationis. Secundo desertum. Tertio fames et sitis. Quarto hostium insultus. Baptizatus in duo solitaria ac diversa vita et penitentia constanter assumpsit. Ut fidelium mentes ad perfectionis aggressionem erigat et ad gratiam perferendam firmaret. Unde in sermone sic [illegible] nos [illegible] adivit ut vii suis perfectis mutationibus

vitam hoc initia conformaret. Instruens nos nichilominus secundum Gregorium ut qui fuimus baptizati ab omnibus mundi illecebris et sic de caetero penitentiam agendam deberet per omnia mandatis. Hec representat ut quod fideles devoti tempore isto ieiunii observantes. Et per hoc sic Christus voluit in deserto designavit. Voluit autem Christus penitentiam agere non quod egebat sed ut quod penitentiam nos moneret. Ut eam nobis ostenderet. Unde docemur quia debent esse in penitentia virtutes fructuosae. Primo debet esse prima ut deo placeat quod per baptismum statim fecit penitentiam. Secundo debet esse aspera ut carnem domet quod eam fecit in deserto non in loco deliciosa. Tertio debet esse discreta ne in nimis excedat quod Christus ductus est a spiritu sancto non quod ductore indigebat sed ut ostenderet nobis quod in penitentia agenda ductore indigemus discreto. Et veniens dominus in desertum ieiunavit xl diebus et noctibus nichil interim manducans. Unde significanter noctibus addit ne putaret comedisse in nocte. Sicut in signum quod nocte ieiunus et diebus suspensus et noctibus adiiciens quod diabolum nos minime ut nusquam cessat impugnando nos temptare. Ieiunavit quod ut in temptationem exieiunandi nobis daret secundum Basilium violenti pugnas temptationum superare sobrietas necessaria est. Et prevalet ut ostendet quod innocentia baptismalis perdita in vita voluptuosa. Quia qui Christo et ut baptizati qui sicut membra Christi et Christum induere consepulti morti eius sic debent carnem suam crucifigere cum concupiscentiis suis et existimare se mortuos super terram mortificando sua carnis. Unde Christus. Sicut autem dicitur quod magnum bonum sit ieiunium et quanta adversus diabolum sit fortitudo monstrat et quod per lavacrum non delictis et ebrietate et mense habundantiam. Sed ieiunium intendens hoc quo dominus ieiunavit non eo indigens. Sed nos erudiens quibus post remissionem lavacrum erant dulcedo ventris in ordinem ei. Nunc admonemur. Si aliquis capitalis aliquod semel sum secuti non sicut illa exquibus egreditur illa gignit ita utique et hoc per lavacrum ieiunium a victu edacitatis ipse induxit. Nam et Adam de paradiso incontinentia ventris eiecit et diluvium quod fuit sub Noe illa commovit iram. Et inde maxima mala operati sunt ab ebrietate et delicius. Hec Gregorius. Et ipse ieiunavit nobis viam monstrans formam salutis. Unde Ambrosius. Rogo. Inter fecit campos salutis nostre ut concilion non solum docet verbis sed etiam exemplis instruet. Qualiter autem ieiunantes cum Christo esurientes et refectio illo salute tua fame sustinet. Sed propterea tuis ieiunare formides

Basilius

Ysidorus

Et ipse michi cum esset scolaris frequenter
dicebat quod cum mulier cum viro [illegible] et
sum mentis illudit. Memento quod dominus noster Ihesus
Christus ieiunio suo atque deserto adversus voluptatis
supernat illecebras et temptationem a dyabolo superavit.
Dominus quoque noster in illo omnes voluptates
virtute dispersit [illegible]. Et Jeronimus quoque
dicit quod infirmitates nostras ut eas curaret
diversas in se medicinas accepit. Ieiunavit
nos predicaturus quadraginta xl diebus et
noctibus. Pro lecturam suam corpus et sanguinem
suum dedit in cena discipulis suis. Pro sudore
quando stetit sudor eius sicut gutte sanguinis de-
currentis in terram. Pro emplastrum sputis faciem
eius sputis illita fuit. Pro potione quam gustavit
acetum cum felle mixtum. Pro unctionem quam
clavis et lancea vulneratus est. Cassiodorus
Attende in spirituali domini Ihesu plurimum in-
ventum et monstrat [illegible] Ibi vadit in soli-
tudinem. Ieiunat orat vigilat in terra nuda
iacet dormit et [illegible] ac pacifice cum
bestiis conversatur. Compatere sibi et semp-
er maxime hic vita sua penosa est
et corporis afflicta ac eius exemplo disce etiam
in hiis exercitari. Quatuor enim hic tan-
guntur que spiritualis exercitii sunt et mirabiliter se ad-
iuvant. Solitudo ieiunium oratio et corporis
afflictio et ista possunt maxime ad
puritatem cordis pervenire que utique maxime
proposita [illegible] omnium vitiorum
comprehendit. Et ex motione omnium viciorum gignit
[illegible] ad defectum virtutis non stat
puritas cordis. Et ipsa in collacionibus
patrum parum tradit quod totalis exercitium monachi
est ea ad puritatem cordis quedam. Nec hec
hoc merentur videre deum dicente domino in
ewangelio. Beati mundo corde quoniam ipsi deum vide-
bunt. Et Bernardus quia clarior est deo propin- Bn.
quior est ipse et clarissimum pervenisse est
Ad hanc quidem multum valet oratio frequens
assidua. Et sic ergo cum crapula et corporis
mollicie seu ociositate parum valet. Et
[illegible] requirit ieiunium et corporis afflictio discreta
[illegible] indiscreta omne bonum impedit. Pre-
ad omnium predictorum consumacionem videtur facere
solitudo. Nam cum tumultu et strepitu non
potest fieri decenter oratio. Et videre et audire
multa vix potest fieri sine impuritate et offen-
sa quia mors intrat per fenestras sensuum
ad animas nostras. Et ipsa frequenter sepe
relaxat abstinentiam et afflictionem corporis. Et
[illegible] querere solitudinem et separare a tumultu
si vis deo iungi et puritate cordis
eum videre fuge colloquencia et ipsa tacitum

Pro flagellis [illegible] coronatus et flagellatus fuit

custodia intus cum a bonis cessa eloquiis
iuxta illud prophete: obmutui et humiliatus sum
et silui a bonis. Non transeas nimis ami-
citias [illegible] ne inde provenit colloquia
et impedimenta. Non impleas oculos tuos va-
riis simulitudinibus vanis et [illegible] quie-
tem mentis et tranquillitatem mentis per-
turbant. Fugias tamquam venenosa et ve-
nenata. Non enim sine causa patres sancti pete-
bant loca solitaria et mandabant hiis
qui in cenobiis remanebant quod [illegible]
surdi et muti. [illegible] deo iungi [illegible]
Crisostomus. Cum spiritus sanctus descendit super domi- Crisostomus
num statim expulit eum in desertum. Et ideo
monachi habitant ~~in deserto~~ in montibus
suis si descendit spiritus sanctus et mansit
super eos expellet eos de domo et ducet
in solitudinem. Spiritus sanctus non libenter habi-
tat ubi turbe et frequentia et dissensiones
et rixe sunt. Sed ipse sedem sibi solitudinis
[illegible] et [illegible] cum erat in deserto
sed quando volebat orare montem recedebat.
Et nos ergo si volumus orare plus quam
in publico habemus cellulam, habemus agros
habemus desertum. Possumus et [illegible] hec
deserta et solitudinem habere. Unde Augustinus Augustinus
Affectus bonum quem possumus ocio fabulis
et detractionibus ac superfluitatibus omnibus
finem studeamus imponere et totis viribus
de impedimentis mundi istius fugiendo
aliquas certas horas in quibus et psalmodie ac
orationi et lectioni possimus intende-
re. [illegible] toto affectu et posse tuo conversa-
[illegible] domini nostri in solitudine ieiunio et
oratione et corporis afflictionibus discretis. De
quo [illegible] quod erat cum bestiis sed [illegible]
[illegible] et aliis feris pacifice et angeli mini-
strabant ei. Unde Beda dicit [illegible]
[illegible] et [illegible] tolleravit eos [illegible]
vident tibi [illegible]
[illegible]
[illegible] angelorum misteria ad
celestia transferent. Angelicam [illegible]
bestiales homines [illegible]
solitudine mentis [illegible] in contemplatione
[illegible] morbus
[illegible] non possunt. Difficile [illegible] Beda
[illegible] ab eo non comigrari
[illegible] ut [illegible]
[illegible] angelico ut [illegible]
[illegible] bestiales hominum
mores [illegible] tollerans misterium
angelorum merentur a quibus corpore [illegible]
ad eterna in celis gaudia transferri. [illegible]

Jeronimus dicit Regis pariete nobiscum [illegible]
carnem non [illegible] adinsa [illegible] angeli
[illegible] mittunt [illegible] responsa et [illegible]
ardibus vigilantibus [illegible] mit dum
sepe [illegible] solitudine visitare afflictionis cum
[illegible] consistit [illegible] et max [illegible] iacet
[illegible] inter [illegible] debet
[illegible] ad [illegible] semel in die [illegible] ab [illegible]
usque ad xl dies quibus [illegible] manebat et [illegible]
[illegible] recipere [illegible] mons in monte
et deserto de [illegible] xl dies [illegible]
duxit vitam heremiticam in primis cellulis
[illegible] duo [illegible] militantes
et in alluca [illegible] cellularum medians tamquam apes
[illegible] dulcedine [illegible] mellificantes [illegible]
montibus [illegible] medio [illegible] plana [illegible]
dimidium miliare [illegible] duo [illegible]
[illegible] cum et cella [illegible] ibi alterne [illegible]
[illegible] temptabat a [illegible]. Quadraginta
autem diebus et noctibus dominus ieiunavit et
quadragenarius numerus ex quatuor constat
et decem. Quater decem [illegible] quatuor
[illegible] xl [illegible] novum testamentum
[illegible] in [illegible] evangeliis consistit significat
[illegible] decem vero [illegible] decem mandatis
legis continet. Quadraginta ergo diebus
ieiunare [illegible] testamenti precepta [illegible]
[illegible] tabule [illegible] testamenti [illegible]
[illegible] in [illegible] et ieiunium custodire
ut sic [illegible] ieiunat a cibis ita et
mens ieiunet a viciis. Ieiunavit itaque
dominus xl diebus et noctibus [illegible] ieiunium
significaret nobis ieiunium corporis et [illegible]
[illegible] ieiunium cordis [illegible]
[illegible] in [illegible]
epiphania [illegible] statim incepit certa ieiu-
nare [illegible] xl dies [illegible] tempore
[illegible] ieiunii [illegible] significat
[illegible] Beda. Quadragesima ieiunium
[illegible] in [illegible] libris ex ieiunio
moysi et helie et in evangelio [illegible]
dominus ieiunavit dominus [illegible] non
[illegible] a lege et prophetis [illegible]
moysi lex. In helie prophetie [illegible]
[illegible] in monte gloriosus apparuit
ut evidentius [illegible] apostolus [illegible]
[illegible] a lege et prophetis [illegible] Beda [illegible]
[illegible] moyses legem helias prophetiam
[illegible] evangelica [illegible].
xl dies ieiunium [illegible]
[illegible] passioni dominice [illegible]
significat nos [illegible] debemus
ut [illegible] valeamus. Augustinus. Moy-
ses helias et ipse dominus xl diebus ieiuna-
verunt ut in [illegible] nobis [illegible] moyse et
in helia et ipso [illegible] lege prophetis
et ipso evangelio [illegible] nobis [illegible]

Augustinus

[illegible] hec [illegible] [illegible]
[illegible] veterem [illegible] carnem [illegible]
[illegible]. Congruit [illegible] devotioni
ut [illegible] passione celebrati [illegible]
[illegible] carnalem voluptatem [illegible]
nos [illegible] dicit apostolus [illegible]
carnem suam crucifixerunt [illegible] cruce [illegible]
[illegible] vite [illegible] tempore [illegible]
[illegible] et in hac vita
[illegible] clavos [illegible] quibus [illegible] confige
[illegible] a timore tuo carnes meas. Carnes
[illegible] carnales [illegible] Clavi sunt [illegible]
[illegible] illas dei timore [illegible]
[illegible] acceptabilis hostia crucifigit
[illegible] tempore [illegible] clavo [illegible]
[illegible] nobis de ista cruce descende-
re. Augustinus [illegible] de ista cruce [illegible] voluptatem
ad [illegible] descendas [illegible] dicit Augustinus [illegible]
[illegible] longum [illegible] ieiunium [illegible]
[illegible] abstinere
[illegible] plenius decimas [illegible]
dominus [illegible] in anno [illegible] dies 366
quarum [illegible] sex dies decima [illegible] 36 [illegible]
[illegible] sex [illegible] decimati addi-
[illegible] numquam [illegible] dies aut alii
[illegible] addi [illegible] quibus [illegible]
[illegible] ieiunia xl tempore [illegible] dies [illegible]
[illegible] in lege offerre [illegible] offerre primicias
et decimas [illegible] xl diebus ieiunando
offerimus primicias et decimas dierum. [illegible]
[illegible] nobis [illegible] vixi-
[illegible] nos [illegible] decimus [illegible]
[illegible] abstinencia mortificemus. Qui [illegible]
[illegible] gaudium [illegible] ad [illegible]
[illegible] abstinencia [illegible]
tempore xl plus solito debemus abstinere
et devotioni intendere [illegible] tempore ne-
gligencias [illegible] tempore [illegible] emendare.
[illegible] quadragenarius [illegible] consecrat-
[illegible] xl annis [illegible] filios [illegible]
angelorum in deserto. xl mensibus [illegible]
in mundo. xl septimanis fuit in utero [illegible]
xl diebus ieiunavit in deserto. xl horis fuit
in sepulchro ab hora mortis [illegible] xl
diebus [illegible] fuit cum discipulis in mundo [illegible]
secundum Ambrosium. [illegible] xl diebus aqua diluvii [illegible]
[illegible] extimari [illegible]
celi serenitas illuxit et [illegible] fuit. Sic
[illegible] isto ieiunii tempore [illegible]
et refulget divina clemencia. [illegible] ieiu-
navit dominus xl diebus et xl noctibus non
[illegible] ieiunando [illegible]
in credibile videtur [illegible]
divine [illegible] dyaboli [illegible]

dicit moyses & helias ieiunauit. Et postea
dns esuriit non ut necessitate sed voluntate
esuriit. & eciam esuriendo permisit ut in se &
videret humane infirmitatis indicia & occa-
sionem temptandi dyabolo daret. ac in seipsum
irrueret quem superare & vincere oportet,
Cum crisostomus p xl dies non esuriret non erat
[illegible] postea aut esurire non erat dei & ho-
dyabolus sic dubius xl accepit occasionem temp-
tandi ipsum moyses & helias xl diebus ie-
iunauerunt sed ieiunantes sustinebant esurie-
bant. xps vero xl diebus non esuriit sed postea
xpus aut voluit ieiunare plus quam illi
ne deus a dyabolo putaretur ut minus ne-
[illegible] putare. [illegible] dyabolus suc-
[illegible] dnm esurire accessit ut temptaret
si posset eum in peccatum deicere & ut exploraret
an filius dei esset quod sciebat venturum
[illegible] suo pro eo statu amissum. Gregorius
temptauit dyabolus dnm [illegible] tribus modis
quibus primum hominem vicerat superauit eum
[illegible] vana gloria [illegible]
Auaricia [illegible] Auaricia
eciam [illegible] sublimitatis [illegible] sine dubio [illegible]
dnm temptauit sed victus recessit. David
goliam prostrauit tribus lapidibus de torrente
xps dyabolum tribus testimoniis de lege. Et
[illegible] Gregorius [illegible] temptacio tribus modis
fit. [illegible] suggestione delectatione & consensu
dnus sola suggestione temptatus est quia dele-
ctacio peccati eius mentem non momordit
nec consensus eum superauit. & ideo omnis illa
temptacio foris non intus fuit [illegible]
[illegible] in seipso tollerauit. Utrum aut omnes
iste temptaciones sic fuit una die vel diu-
[illegible] non est expressum in scriptura. Primo itaque
temptauit eum de gula dicens Si filius dei es
[illegible] naturalis [illegible] in potestate equalis dic
ut isti lapides panes fiant. Cogitabat
[illegible] infra se dicens [illegible] lapides in panes conuer-
[illegible] filius dei erit [illegible] non potent
[illegible] erit [illegible] eciam esurientis [illegible]
dicebat ut panes videret [illegible]
[illegible] attenderet. non solum [illegible]
voluit [illegible] dei esset sed eciam [illegible] vo-
lunt [illegible] ut esuriens [illegible] delecta-
[illegible] & [illegible] sic vicio gule peccaret. [illegible]
Hylarius [illegible] intendebat demon [illegible]
[illegible] lapidum in panes [illegible]
in deo agnosceret. [illegible] oblectamento tibi
[illegible] esuriens [illegible] non potuit
dyabolus [illegible] decipere. [illegible] in responsione
ut [illegible] ipsum ad gulam [illegible]
[illegible] deitatis eius [illegible]
in temptatione succubuit [illegible] filius dei [illegible]

nec negauit nec asseruit. Sed eum auctoritate
scripture deuicit dicens Non in solo pane
[illegible] corporali viuit homo et sustentatur sed in omni
verbo quod procedit de ore dei. [illegible]
[illegible] veneratur [illegible]
[illegible] qualis [illegible]
[illegible] dies [illegible] tal [illegible]
verbo dei [illegible] eciam dicitur [illegible]
[illegible] non solum de vita spirituali sed eciam de corporali
sicut patet de moyse [illegible] qui ieiunauit xl
diebus [illegible] [illegible] dei [illegible]
corporalis sustentacio [illegible] dicit non [illegible]
pane corporali sustentatur [illegible] viuit homo sed eciam
spirituali pane qui est verbo dei [illegible]
[illegible] pane [illegible] victorie [illegible]
[illegible] non [illegible] de lapidibus panes facere
[illegible] licet esuriret tamen dominus sit solo verbo [illegible]
[illegible] sustentare. [illegible] sua tem-
[illegible] mencionem faciat [illegible] suadebat
[illegible] corporis non de cibo mentis. Crisostomus
[illegible] veteri testamento testimonio [illegible]
[illegible] precepit ut [illegible] sic [illegible] aliud
[illegible] tamen dnm [illegible]
[illegible] de lapidibus facere [illegible]
[illegible] noluit [illegible] non fecit [illegible]
[illegible] eius [illegible] latet [illegible] ut [illegible]
et superbiam [illegible] vincere [illegible]
[illegible] ut [illegible] fuge suadet [illegible]
[illegible] voluntatem temptatoris [illegible]
[illegible] non erat [illegible] voluntati eius [illegible]
[illegible] temptator non vincit [illegible]
[illegible] ut docet [illegible] credenda [illegible]
et [illegible] eciam [illegible]
et [illegible] suggerit [illegible] sepe
[illegible] dyabolus ut lapis [illegible] duricies [illegible]
[illegible] quando [illegible]
[illegible] dicens [illegible] filius dei
[illegible] non [illegible]
[illegible] athalia [illegible] naboth [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] honore [illegible]
[illegible] iudei [illegible]
[illegible] corpus [illegible]
[illegible] ista suadenti [illegible] respondendum ut sic
[illegible] responsione [illegible] non [illegible]
resistendo [illegible] gule [illegible]
[illegible] vicia voluimus superare [illegible]
[illegible] gule [illegible]
ad alia vicia devincenda [illegible] Beda
[illegible] gula [illegible] refrenet [illegible] alia vicia
[illegible] temptacio
[illegible] temptacio primo [illegible]
[illegible] sequitur [illegible]
ieiunans temptatur [illegible] in ieiunacione [illegible]

Crisostomus

dicens et [illegible] mei primum procedit. Sic temp-
tans | nam si non consentit [illegible] non
temptatur | tunc perficiet quod non a temptacionibus
vincatur. Vel aut[em] quia a carne non vincatur
iure cum dyabolo temptatori resistat. Et de
Augustinus victori similiter. Augustinus: [illegible] similiter cum
tua [illegible] deus fuit [illegible] delectet
regi ut possis regi[?]. Et quia dyabolus sic vin-
ci eum non potuit, cogitavit apud se di-
Cri[sostomus] cens, sicut ait Crisostomus: homo iste Deus vi-
detur, et si non vincimus de vicio gule,
[illegible] tamen vincimus de aliis viciis [illegible]
gloria. Et ideo assumpsit dominum [illegible] et portavit eum in
sanctam civitatem, id est in Jerusalem [illegible] aliarum
in quibus ydola colebant, dicebatur [illegible]
divino cultui mancipata | et templum et sa-
cerdotes erant, et nunc erat licitum in lege sa-
crificare alibi | nunc autem dicitur [illegible] sancta
[illegible] redemptoris [illegible] Crisostomus:
[illegible] non [illegible] permisit se assumi
hoc comparat secundum glossam verisimile [illegible] dyabolum
in quantum [illegible] assumpsisse [illegible] sic egit Christus
ut a nemine videretur. Secundum aliquos eum
in brachiis portavit. Secundum alios eum in brachiis
portavit ad manum ducit. Qui se probatur[?]
cum quasi athleta ad temptacionem sponte
se offerens. [illegible] hic benignitatem
et paciencia Domini, qui permisit se temptari
portari a [illegible] ab illa cruenta bestia
[illegible] suorum omnium sanguine [illegible]
ebat. Non mirum [illegible] si se ab illo per-
misit duci qui se permisit a membris eius
crucifigi. Et statuit et collocavit eum
super pinnaculum templi, ut eum de vana gloria
temptaret. Ubi Jeronimus: In templo erant
tres mansiones | Prima [illegible] usque ad
primum [illegible] tabulatum sive solarium altitu-
dinis 30 cubitorum. Secunda a primo solario usque
ad secundum 30 [illegible] cubitorum. Tercia usque ad tercium
solarium, et erat tectum templi non came-
ratum [illegible] altitudinis [illegible] cubitorum.
[illegible] Quodlibet autem solarium habebat [illegible]
extra [illegible] deambulatorium. Et ista deam-
bulatoria secundum magistrum in historiis dicuntur pi-
nnacula, super quorum unum dyabolus Christum statuit
et forte in eminenciori [illegible]
[illegible] scribe et [illegible] doctores alloquebantur [illegible]
exponendo legem Domini [illegible] non [illegible] gloriam
[illegible] loco dyabolus Christum de vana gloria temp-
tat [illegible] per vanam gloriam in cathedra doc-
torum decipit [illegible] volens explorare
[illegible] temptat eum de vana gloria dicens:
Si filius Dei es, mitte te deorsum. Cri[sostomus]:

dicere [illegible] ipsa potentiam suam [illegible] mitte
deorsum, et etiam propter ministerium angelorum qui
te custodiunt. Cogitabat quod si per aera vo-
lando descenderet sine lesione, filium dei
esse [illegible] ut se de [illegible] mitteret | ut se
cadendo, scilicet non ledendo [illegible]
et ipsum tamquam filium dei venientem [illegible] in de-
scensione [illegible] simul [illegible] omnes [illegible]
laudarent eum et magnificarent. [illegible] dyabo-
lus [illegible] non ad celi ascensum sed ad descensum
provocat [illegible] mentes hominis de altiori gradu
meritorum precipitare studuit [illegible] quos
decipit sursum ostendere, monet [illegible]
provocat [illegible] deorsum ruere suadet [illegible] oportet
omnes [illegible] qui se [illegible] omnibus cecidisse
dyabolus [illegible] mitte
Dei autem iacentes sursum erigit. Dicens
autem mitte te deorsum [illegible] sua
manifestat [illegible] ipse deor-
sum se misit [illegible] ipse qui omnes deorsum
cadere desiderat, persuadere quod [illegible] precipitare
non potest. Crisostomus: non dixit mitte te ne
[illegible] videretur, sed mitte te deorsum
dixit, ut videret quod [illegible] liberi
arbitrii voluntatis sue culpa sua cadit
in mortem [illegible] suadere [illegible] autem
[illegible] persuasiones [illegible] super-
are [illegible] scriptum est [illegible] et [illegible]
[illegible] assumit scripture [illegible] non ut [illegible]
[illegible] ut [illegible] fa-
llat [illegible] scriptum [illegible] de
ipso: quia angelis suis mandavit de te ut custodiant
te [illegible] et in manibus tollent te [illegible]
[illegible] | ne forte offendas ad lapidem pedem tuum
[illegible] | in [illegible] ministerium angelorum [illegible]
[illegible] a malo |
[illegible] monendi ad bonum [illegible]
[illegible] non [illegible]
non intelligitur [illegible] non [illegible]
manibus angelorum [illegible] sic portat
angelos [illegible] | nunc indiget auxilio
eorum qui maior est angelis [illegible]
illa secundum glossam sic exponenda: quia angelis
suis [illegible] Deus man-
davit de te [illegible] ut tollant
te in manibus suis [illegible] auxilio suo susten-
tant te [illegible] ita custodiant te, ne offendas
pedem, id est mentis affectum [illegible] ad
lapidem [illegible] offendiculum [illegible] lapis
[illegible] ledens pedem [illegible] omnis [illegible]
[illegible] occasio ad quam [illegible] offendi [illegible]
mentis [illegible] nomine lapidis intelligitur [illegible]
sensus [illegible] angelis mandavit Deus ut
custodiant [illegible] | Non [illegible]

bonus homo custodiens te in custodia angelorum debebat
se sponte exponere ad suggestionem demonum. Et
quo loco et illud cognoscit. Et ad custodiendum
servos viri angeli deputati. Et vale autem
dyabolus intelligit scripturam et intellectum eius pervertit
et in pertinenter allegavit. Et hoc allegavit
inperfecte. [illegible] etiam illud quod sequitur
debuit intromittere. Scilicet super aspidem et basiliscum
ambulabis et conculcabis leonem et draconem. Ipse enim dyabolus
est basiliscus et aspis. Ipse leo et draco [illegible]
temptantibus est conculcandus. Ideo [illegible] scripture
[illegible] sic sicut loquitur [illegible] tamquam [illegible]
dimittit. Non de angelorum auxilio [illegible] ad infirmum
loquitur. [illegible]
[illegible] scripture [illegible]
et sua intencione [illegible] Secundum Jeronimum in omnibus
hiis temptationibus dyabolus hoc agit ut in-
telligat si dei filius sit. Sed dominus responsionem
sic temperat ut eum ambiguum relinquat.
Unde respondens ait illi Scriptum est Non tem-
ptabis dominum deum tuum.
[illegible] alias suadere potes ego autem [illegible]
[illegible] destruere [illegible]
me iactare. Et propterea et ideo nolo deum
temptare. Aliter autem temptat quis deum
[illegible] in debite explorando dei potenciam. Vel in-
debite exquirendo eius voluntatem. Vel indebite
inquirendo eius sapienciam. Vel indebite
explorando [illegible] apud deum. Sed hec
[illegible] vitanda [illegible] ex humana ratione
aliud quod faciat et facultate. [illegible]
[illegible] humane rationis [illegible] ad evadendum
periculum [illegible] illud obtinere [illegible] ex-
perimentum [illegible] Augustinum [illegible] periculum [illegible]
[illegible] non timet magis temptaret deum
quidem speraret. [illegible] deus [illegible]
[illegible] discipulis [illegible]
[illegible] fuerint [illegible] fugite ad aliam
[illegible] ipse [illegible] fugit et latuit. [illegible]
[illegible] gaudentes [illegible] monomachie [illegible] duelli
tempore [illegible] prohibet [illegible] [illegible] deserit
humana [illegible] non [illegible] aliud [illegible] faciat [illegible]
[illegible] ad dei [illegible] committat [illegible]
[illegible] non temptando [illegible]
[illegible] non [illegible] temptatio
[illegible] ad hunc [illegible] faciat [illegible]
[illegible] gradus per quos de pinnaculo de-
scendere poterat [illegible] dyabolo [illegible] respondebit.
Unde Crisostomus nichil motus neque in [illegible] est
cum multa modestia [illegible] ei [illegible]
[illegible] respondet nos [illegible] docens [illegible] dyabolum
[illegible] non [illegible]
[illegible] nichil [illegible] ad [illegible]
[illegible] glorificandi.

Et item [illegible] non turbatur [illegible]
[illegible] de scripturis [illegible] in [illegible]
[illegible] et conformemur Christo [illegible]
[illegible] arma [illegible] quibus [illegible] Demon
[illegible] exhibuit [illegible]
[illegible] hominem [illegible] dyabolum [illegible]
tibi [illegible] Doctus
[illegible] formavit [illegible] christi
[illegible] Index forsan
non exaudiet [illegible] eo modo
loqui [illegible] modo [illegible] non
exaudiet te [illegible] Crisostomus
Generaliter multos dyabolus elevat in altum
ut [illegible] ad graviorem casum [illegible]
cornix [illegible] elevat ut ab alto descendens
frangat. Sic [illegible] pugil [illegible]
ut [illegible] ducunt in altum
[illegible] deiciunt. Ibi qui in valle sim-
plicis status fuerunt securi [illegible] in montibus
in gelboe [illegible] Unde [illegible]
quis in loco altiori tanto in periculo maiori
[illegible] Secundum Crisostomum [illegible]
[illegible] ad talem locum dominus se assumi
[illegible] dyabolo consensit ut [illegible]
[illegible] positi dyabolo [illegible] Supra
pinnaculum templi etiam dyabolus hominem ponit
[illegible] meliorem estimat et per falsam
[illegible] deorsum se mittat. Et [illegible]
secundum [illegible] dominus nichil [illegible] arbi-
trati [illegible] eum ut hominem temptat [illegible]
[illegible] ut hominem. Et inde [illegible] eum assumens
reportavit eum in montem valde excelsum
[illegible] a [illegible] Galilea
ut [illegible] temptacioni ut [illegible]
[illegible] temptat [illegible]
Supra pinnaculum [illegible] doctorum
[illegible] in monte [illegible]
hec temporalia temptat [illegible] Et
ostendit ei omnia regna mundi non ea [illegible]
indicando. Secundum Crisostomum ostendit ei, ac si
[illegible] in loco alto positus extendet manum
dicens Ecce ex illa parte est affrica ex illa
palestina ex illa grecia ex illa ytalia et
[illegible] Vel ostendit [illegible] exposuit [illegible]
ei in momento omnia regna mundi [illegible]
[illegible] gloriam ac magnitudinem
vel [illegible] concupiscibilia [illegible] ut [illegible]
delicie [illegible] honores ut [illegible]
[illegible] suadet. Et ut [illegible] eum [illegible]
[illegible] in momento [illegible] hore
[illegible] ei [illegible] hore [illegible]
[illegible] significatione brevitatis vel transitus
honorum temporalium mundi [illegible] Unde Ambrosius
[illegible] in momento temporis secularia
[illegible] monstrantur [illegible] tam [illegible]

Jero[nimus]

Criso[stomus]

More[?]

Amb[rosius]

celeritatis indicit quod educte sagittatis
spiritus exierunt in momento puncti. Ostendit illa
preteriit et sepe homines stulti abierunt / antequam
venerit. Et temptavit eum de avaricia dicens
dum exarrogancia et iactancia promittens
mendaciter quod dare non poterat / et dicens hec
omnia tibi dabo et te regem faciam si cadens
tamquam inferior adoraveris me tamquam supe-
riorem / Ex verbis istis vide et dyabolus se subicit. Criso.
Unde Crisostomus michi enim sic dyabolus hominem sibi
facit ut magnare operibus atque gaudere amo-
re superari. Et iterum Regna mundi promittit
ille qui regna celorum credentibus preparat
solam scilicet pollicetur ei qui dominus est glo-
rie celestis / respondet se vult se dare qui non
est ei qui omnia possidet / Ideo se iubet a-
dorari ubi et angeli et archangeli ad-
orant in celo. Et crisostomus et glo. Ecce
minus dyaboli superbia dicens enim in principio voluit
se similem deo facere ita nunc volebat sibi
divinum cultum usurpare. Et est hic notandum
quod eisdem principaliter hiis temptacionibus tunc
temptatus est a maiori. Sed ut nunc fiunt ydo-
latrie et hiis ingerunt superbia et avaricie ydolorum
servitus / Consideremus etiam quod gloria mundi
cum mundo pertinet et in monte et superbie
vocatur et dyabolus hominem ducit ad montem
ut corruat et ei subiciat suadens
ut ei serviat negligens mandata dei et con-
sencio liber nos Christus pro nobis temptatus et
passus sustinuit ad campestria et humilia
descendit ut dyabolum humilitate superaret
ne intuebat sibi concupiscentie oculo concupis-
centie nos sic medici in lesione vident
morbos. Sed volueris fieri magnus
et altus in oculos mentis ista promis-
sa que dyabolus regna mundi promittit et
ostendit et si consequi volueris non oportet ut
videns dyabolum adoret et adoratus dya-
bolum cor ut ne in casu dyabolus adoratur
Unde Ambrosius habet ambicio domesticum
periculum ut ducat alios prius servit et ad in-
nat obsequio et dum est sublimior fit re-
missior. Unde et pristinis non est mala unde
faciat omnia mala que ea abierit. Docemur
ergo ambicionem abicere et dyabolo subiacet
potenti hic ille et hic homicida ille
succubuit et dixit ut victor auctoritate huma-
nitatis eum abicit et abscede iussit.
Vade et recede a me et in ignem eternum sathana
qui vitari et hominis sibi adversaris
Criso. Unde ut ait Crisostomus finis temptandi dya-
bolum ne progrediatur ulterius temptacionibus. Con-
tinuo et ille in fugam vertit neque alius in
eum ipsemet temptacionibus apperuit. Do-
cemur docemur ad istas iniurias portare sed
non dei iniurias tollerare. Unde secundum Crisostomum

sue temptandi. Tercia. Unde passus fuisset iniurias
dicente sibi dyabolo si filius dei es mitte te
deorsum non est perpessus ut dyabolus in nepam
verum aut qui sibi usurpavit dei honorem
dicens hec omnia tibi dabo si cadens adoraveris
me exasperatus est et repulit eum dicens vade
sathana. Ut nos illius disciplina ex iniuriis quidem
in iniuriis magnanimiter sufferre. Dei autem in-
iurias neque usque ad auditum sufferre. Quam in suis
iniuriis esse preciput paciencie laudabile et in-
iurias autem dei simulare nimis impium est.
Unde Jeronimus non ut plerique putant eadem Jero.
sathanas et apostolus petrus sua adempcione
petrus enim dicit vade retro sathana me se-
quere me qui contrarius es voluntati mee. Hic
vero audit vade sathana et non retro et
ei dicit me ut scandiat vade in ignem eternum
qui paratus est et angelis tuis. Deinde dominus
subiungit scriptum est enim dominum deum tuum adorabis et
ei soli servies. Unde superbiam et in conspectu et
ex potencia deum esse adoracionem timenti cum quia
debemus esse tamen et eum sperans adorabis ut quia
fide spe et caritate et illi soli servies extra
servitute latrie. Et per hoc secundum Augustinum non exclu- Aug.
ditur servitus debita dominis temporalibus. Et secundum Ve-
dam iubemur quod soli deo servire servitute latrie
quod soli divinitatis cultum debet. Unde dicit quod
dampnamur ydola intendere ydolatrie nuncupantur
et apostolus iubens per caritatem invicem servire
servitute dulie quod eis est per deo et homines
tribuitur vel creature. / Itaque ut ait Beda de Beda.
salvatori si procidens adoraveris me ergo
audiunt quod ipse magis adorare eum debeat.
Unde et deus semper dixit sibi dicit non ego
te sed tu me debes ut deum adorare / Et a-
doracio dyabolica abieccionis est non devocionis
Respondeo ordine temptacionis et per dyabolum
incepit a leccionibus et procedit ad grama-
dem ad quomodo / Deinde ad quam insignia / Incre-
pit ei a temperacione levi quam de gula quam tempe-
ravit maxime tempore sanitatis sumat et phalaris
promittit ad gravissimam quam temptat de ydola-
tria dicit autem Christus ipsas temptaciones in suis
principiis obviando Unde mox cum dyabolus
temptaciones inferebat Christus eas repellebat
Unde hoc mox ut dyabolus temptaciones sensit
eas in suo principio debemus eas repellere. Nam
ut dicit Jeronimus lubricus est serpens antiquus
Unde capite teneat totus labitur / habet enim
serpens in suum capud et si mala suggerit
eius corpus et si consensus / et cauda et operis consum-
macionem. Ubi autem ponit caput suggestio
statim ponit totum consensum et in corpus con-
sensus statim ponit caudam operis et in suo
capite suggestione est conterendus.
et nocere tunc non patitur ut per ad corpus
nec per ad caudam / et amputato capite suggestio

tota d[ic]ta confracta vitiis sternitur insulis. Ergo sum-
ma ac superata omni temptacione ad qua[m]
explendam dyabolus videt lucifer non inveni-
ens quid ageret auditu dei verbo relinquit eu[m].
Que tamen numquam tenuit. ut superatus a tempta-
cione cessavit et recessit ab eo tamquam victus
et confusus usque ad tempus postea non
tamen dolose temptavit sed aperte per iudeos eum
et in se et in membris suis impugnavit. Cum
ad venit ut appropinquante tempore passionis eius
per scribas et per sacerdotes et principes omnes
eos suscitavit non per se ipsum solum sed et
per alios. Ergo iam et in se ipsum magna
cepit eum impugnare putans eum in morte
timore deiicere. Gregorius. Cum dyabolus non
per obediencie preceptum recessit sed divino im-
perio. Et ecce qui erat ibi excessit inde dyabolus
quando ad manum perficit ad nostram consolacionem
ut non tamen dum spiritus dei dyabolus temptat
quamdiu vult sed quamdiu Christus permittit. paulisper
temptare ad nostram utilitatem tamen repellit
propter nostram infirmitatem et non patitur nos temp-
tari ultra quam possumus. Unde Augustinus. Sy tamen
possit nocere dyabolus quantum vult aliquis iustorum
non remaneret. Tribus autem principalibus conflictibus
in quibus ad hunc exercet militia Christiana omnis
temptacio est consumpta in suis radicibus
et superata ut in gula. Superbia. Avaricia.
Ex quibus omnibus temptacionis omnia vitia
consequuntur. Ergo temptacionibus singulis et
tribus omnium materia delictorum sit sentina.
In ipsa origine sit emendanda ut iohannes atte-
stante omne quod est in mundo. Concupiscencia carnis.
Concupiscencia oculorum. Superbia vite. Cui triplici hosti
telo totidem arma defensionis et virtutis
singularis opponere debemus ut contra
concupiscenciam carnis sobrietatem. Superbie humili-
mositatem. Avaricie paupertatem. Sed autem iste
hostis antiquus adhuc usque ad tempus rece-
ssit. In tempore passionis rediens non in
dolo sed aperte eum impugnavit. Sic et
nos aliquando temptare intermittit et cum
in temptacionem non prevalet a nobis usque ad
aliud tempus recedit ut nos securos in-
veniens repente rediens facilius opprimat
atque irrumpat. Bernardus. Ergo hic ad
cautelam nos licet aliquam temptacionem superemus
tamen dyabolum ad pugnam paratam in veniente
tempore vel passionis orationis victum dyabolus
relinquit et in pessimum in diebus antichristi
solvendus est. Require supra. Unde Augustinus in-
venit quod ille temptator fuit lucifer pri-
mus angelorum ille superior qui primum homines

superavit. Secundo quod autem ipse dyabolus
spiritus sub forma ad horam assumpsisset. Quam
dum tamen diu ducere alle qui possit. Require ut
vero de temptacionibus. Hic de. Mathei
posita sunt secundum ordinem temptacionum. Ad-
huc sunt iste. In aliquibus dicit quod unde etiam
terra gula. Secundo est dum terra in aliquo glo-
riantes bonum et malum terra avaricia que
ut in potentia sit et solummodo et pre
tamen supra modum ambit. Augustinus vero Augustinus certe re-
vero non est in sint secundum primum. Scilicet duo evan-
gelistae varie narrant et id assignant. Sed una
temptacio est de appetitibus principaliter ad deo
lectatione et frequenter attingit primum vitium ex
alio nascitur et causa etiam inter proponit vna
lucas vero alia. Unde Remigius ab hoc ordine
hunc iste illa vero ille per mittit. Super quam
gloria et avaricia ad invicem se gignunt.
Christus dyabolum in temptacione gule superavit
quod sicut figuratum fuit in ydolo belis et draconis confu-
avit in babilone in ydolo belis per de-
colebat Ipse multum comedere et bibere dice-
bat. Sed Daniel deprehendit et sacerdotes
eius interemit. In ydolo etiam in speluncam dra-
co latitabat quem gens illa pro deo estima-
bat. Cui sacerdotes per veneris hominem cibum
offerebant. Daniel autem massam de pice
et adipe et pilis confecit. Sed quam comedit
et statim ruptus est. Et in ipso voratur facie
gulosi per Danielem est deprehenditur. Et
Daniel Christum designat qui temptacionem
gule superavit. Christus etiam superavit dyabolum
in temptacione superbie quod significatum fuit
olim in Davide quando necem golie dolabat
superbissime de fortitudine sua se iactavit
quem David cum funda ad terram deiecit
et ipsius gladio interfecit. Goliath gigans
figuram superbi luciferi tenet. David
pastor quando hunc superbum prostravit Christum
qui in temptacione superbie humiliter triumphavit.
Tercio Christus dyabolum in temptacione avarici-
e superavit. Quod etiam David in nece leonis
et ursi prefiguravit. Leo
et ursus avariciam figurabant qui ausi
tenendo sibi oves. per traxerunt. Sed David
ante oves sua eripiens raptores interfecit
et Christus superata temptacione avaricie Sathanam
nam a se reiecit. Abiecto autem Satha-
na accesserunt angeli et tamquam victori mi-
nistrabant ei. Sed qui viriliter pugnavit
contra dyabolum triumphaliter victoria et consor-
cio angelorum dignus erit. Et de tempta-
cionibus significacionibus. Et dicit Gregorius.
Nunc breviter perstringamus quod significent

vel sentiret et temptaciones Jesu Christi ab ista
vi male. Unde voluit in se illas fuit sicut
dicitur c. iij. super textum. Et hec temptacio secundum primam
quam victoria temptacionis gloriacionem oppinat
et fit in iactancia. Fuge exaltacionem cordis
et ne pacieris ruinam. Ostensio autem mon-
tis est excessio ad altitudinem diviciarum et
glorie que inducit in de superbia que cordis descen-
dit. Ut autem dicit Beda. Quartam temptaci-
onem de qua non legit ignorat scripturam
in qua temptatus est vita hominis super terram. Apostolus
sicut cum sufficit temptatum per omnia pro similitudine
absque peccato. Voluit etiam Christus temptari plu-
ribus de causis. Prima secundum Gregorium ut sua
temptacione nos omnibus liberaret sicut per
suam mortem nos a morte liberavit.
Secunda secundum Hylarium ut cautos nos faceret
nec aliquis quantumcumque sanctus presumat de se
de temptacionibus sit immunis. Ideo post baptismum
acceptum spiritum sanctum temptari voluit ut
ostenderet quod in sanctitatis maior pugna inhibit.
Tercia secundum Augustinum ut nobis Christus pugnandi da-
ret exemplum. Hoc nos in struxit et ut esset mediator
non solum per adiutorium. Remedia per exemplum Christi.
Quarta secundum Crisostomum ut nos laudaret ut si nemo tur-
beret de temptacionibus sed semper in gravibus
dum eciam secundum vidi sub temptacionibus. Quinta
secundum Leonem ut diabolum vinceret, et vincendo
eum victorie a laudaciam reciperet. Sexta secundum
secundum Apostolum ut temptatus melius in sciencia
fieret et nobis de sua misericordia scriptum sciret quia
qui temptatus fuerit miseretur et appareret
temptacionis. Christus temptari voluit ut temptatis
consolacionem daret. Fuit enim temptatus statim
quam fuit baptizatus. Quam a patre filius est appel-
latus. Que vox scilicet in spiritu columbe super eum descendit
de celo sicut apparuit. Fuit enim xl diebus et
noctibus ieiunavit ut per hoc dederit intelligi
quod si aliquis temptatur non est hic non est minus a
peccatis mundatus non est minus dei filius et dignus
non est minus spiritu sancto plenus non est minus
celo dignus non est minus deo in sua presencia accep-
tus. Igitur quod dominus noster fuit temptatus de temp-
tacionibus non miremur si nos temptamur. Et quia ipse temptatus
vicit inimicum et nos cum adiutorio ut vin-
camus et talibus vincere non confidamus sed totam
spem et fiduciam in adiutorio altissimi po-
namus et sic cum duo adversarium sint non
vince potencie. Sed auctoritate scripture in vincendo.
Scriptum est et humilitate non potenciam vin-
cere et sue pacie nobis Christus per se volebat
sed nos prociens a patribus horibus aliquibus
patimur ad doctrinam docens et ad vindictam
exigitur et adversarios humilitate et paciencia

magis quam superbia et potencia vincamus. Attende
itaque ex predictis doctrinam quod deus in omnibus tempta-
cionibus suis usus est auctoritate scripture ad nos in-
formandum. Attende quod ille respondit et quod
tale temptacio advenit dicit aliud scriptum semper.
Unde resistendo per scripturam. Sic ipse fecit. Unde si
temptat de appetitu honorum debemus vide-
re scriptum est quod super bonis terre et omnibus aliis
potentatis breviter est vita. Si temptat de
appetitu diviciarum videamus scriptum est
nichil in villa in huius mundi neque auferre possu-
mus. Et nudi egressi sumus de utero
matris. Si vero de appetitu deliciarum carnalium
videamus. Scriptum est caro et sanguis
regnum dei non possidebit. Ubi secundum glosam per carnem
et sanguinem ventris et libidinis opera car-
nalia designat. Et ita de aliis quibuscumque
viciis impugnamur. Semper verum clipeus sacre
scripture ad defensionem nostram in illud vi-
cium. Ex premissis dominus facitis dicit ut Augustinus.

De baptismo in deserto in spiritu fortitudinis
ingressus est ut vite in te solitarie non
deesset exemplum. Solitudinem Jesus Christus xl diebus
sanctus arbitratu temptamenta illusoris spiritus
eam in munit tollerasti ut omnia hec nobis to-
llerabilia redderet. Ut item de inde dilectissimus
iste Solitudinis sibi secreta dignavit. Et
sanctificavit ibi Jesus Christus ibi secundum diversos de-
tenis cum callido hoste conflictum. Hec tibi
facta hec quod te facta. Et quo nunc non facta
si diligent attendens diligens cum a quo
facta sit. Et mutare quam facta sit hoc ille.
Eya nunc et dissipule cum pio magistro solitu-
dis secreta perquire ut sociis ferarum effectus
orchani silencium orvinis devote dimitta
Jeiunium trine afflictacionis cum callido hoste
fias mutator et preceptor. Et in omnibus tempta-
cionis discrimine adipisci dignabis hunc in consu-
per eo quod non habemus pontificem qui non possit
conpati infirmitatibus nostris. Temptatum per
omnia pro similitudine absque peccato. Nec timere de-
bes temptaciones. Ad dubitare in eis. Quia quos diligit
diligit sepe castigat. Et multe tribulaciones
non quotocumque sed in istorum sunt cum probati fue-
rint coronam vite accipiant. Unde Ambrosius
docet te est scriptura summa non solum cum
carne et sanguine. Remedia igitur in sodiam solum
ales ee eternum. Corona proposita est. Sub-
eundum est certamen. Nemo potest nisi vicerit
coronari nemo autem vincere nisi certaverit
ipse prope coronam maior est fructus vel labor

Auk.

Ambo

maior est. Et in temptationibus nunc timide
locum. Cum victorie maxima triumphos
non timeamus temptationes quia magis in tempta-
tionibus gloria nostra crescit. Cum infirmam tuam
potentiam sumus. Tu enim nescit corona nisi
tolle martyrum certamina tulisti coronas.
Tolle cruciatus tulisti beatitudines. Non debemus
ergo temptationes sensibiles penales timere quibus
bona premia comparantur quia magis rogare con-
templore adiutorium quam ut eas temptationes
non subeamus quatenus fortiter possimus. Unde Ambrosius
vim et prosper. Una magna utilitatem
fidelium respiratur contra eius certamina ut non
superbiat. Item quia diu hostem in cursibus sen-
tit in suis membris. Temptat autem dyabolus
specialiter sex modis. In bonum per elationem
in malum per desperationem. In ocio per luxuriam.
In negociis per turbationem. In nimia perma-
nenti. In nimia per adulationem. Et quomodo
multis modis temptet. Gregorius tribus modis
specialiter fallit et decipit. Primo suaden-
do bonum ut malum ut cum hominem instabile
suadet religionis ingressum. Et hoc ut apostatet.
Secundo suadendo malum sub specie boni ut
ut putaret per rebus alterius confirmandis. Tercio
dissuadendo bonum timendo nocumenti ut cum
dissuadet bono viro religionis ingressum
ne dicat penitear vel egrediens confundatur.
Item quando dissuadet devotionem ut clamans nec
ne hic terat vanam gloriam. Quarto dissuadendo
malum ut peius adducat. Unde dissuadet
intemperantia victus. Studium ut in non
discretam abstinentiam quia per eius endurat [illegible]
tantum sollicitamine ut fervencius contra nos dya-
bolus capiunt insidias et eius involuunt
laqueis quos varius fraudibus modis variis.
Unde Leo papa. Non desinit hostis antiquus
transfigurans se in angelum lucis deceptionum
laqueos vel fraudes ponit cum adhibeat
cuius cupiditas. Cum illecebras gule ingerit
cum apponit incitamenta luxurie. Cum infun-
dat virus invidie. Novit quem mereret
exhibet. Quod gravius fallat. Quem metu op-
primat. Quem admiratione seducat. Cuius distri-
tit consuetudines. Ventilat curas. Scrutatur
affectus. Et inquirit causas nocendi. Ubi quis
studiose viderit occupari. Hoc ille. Sollici-
te ergo pulchre vigilet ut nullus sit temptatio
Unde Bernardus. Hoc semper nobis. Volo quod
nemo in corpore vivo potest sine temptatione
et qui ab una liberatur statim exspectet aliam
et sic petat ab ea liberari ut nomen aliud
prima nunc veniam. Septimo est ut una
tandem faciat dimicandi intentionem ut aliam posset
agredi. Aut ab una eius liberatur ut alia possit
exercere. Hec Bernardus. Victoria itaque facta et
temptatione victa per confessionem recedente
venerunt et redierunt angeli ut simentes
et subiecti sibi ad obsequium parati tam-
dem per ministrabant ei sicut vel dominum suum sui
voluntatem eius implentes qui prepentes
unde ad tempus recesserant agone eius pendi-
appropinquavit ut dum intuens eius dyabolum ma-
gis latet. Sed ut quem locum temptandi
haberet. Ne forte videns eum cum angelos
adesse non appropinquaret. Et ut victoria excellentior
appareret. Cum hoc per se plus ipsum devin-
cet. Unde eorum presidio congressus adversarii
videretur. Perdit temptator ut victoria sit
per se victoria statim sunt angeli ut victo-
ris dignitas appareret. Beda. Hic innotescit
et apparet et sit manifesta quia nulla na-
tura super angelicam in divina. Et sicut ergo
velut vere unius persone utraque natura indi-
catur et hic cum quasi dyabolus temptat et de pedes
et cum ab angelis ministratur. Et hec autem ministra-
tio triplex fuit actum. Primo de corporali sustentatione
ut sic sensus ministrabant ei esurienti
cibos subveniebant. Secundo de adoratione ut
sic sensus ministrabant. Ipsum tamquam deum
supplicantes adorabant. Tercio de congratu-
latione et laudatione ut sic sensus ministra-
bant quia sibi pugnanti et vincenti congaude-
bant et eum laudabant. De hac victoria
et ministerio angelorum sic dicit Augustinus. Domine
quadraginta dierum completo ieiunio dyabolum cum suis
temptationibus superans angelico ministerio
glorificatum edocens nos toto vite tempore Augustinus
puro delectatione per temptationem declin-
ando mundum cum suo principe pedibus nostris
submittere angelicis presidiis [illegible]
Unde. Unde in temptationibus superatis et temp-
tatore fugato accesserunt angeli et ministra-
bant ei. Et tu ergo si vis habere ministerium
angelorum fuge consortia secularium et tempta-
tionibus resiste dyabolo. Renuntiat consolatio
nisi in aliis. Unde in ea de qua inmensa delectatio
in ocia. Bernardus. Quando in sunt in affectu
positus nequaquam angelos appropinquare permisit
nisi cum victoria superandi fugaret. Ideo in
vobis permisit illum devicit et victum fuge
precipit tunc angeli qui assistunt ut prius
dispergat. Igitur et quia per confectionem de dyabolo victo-
riam angeli repente suscipiant tibi

plaudentes sibi tanquam superatori more regum
triumphantes et cantibus honorantes sicut
regem. Et Lazarum post fornacem paupertatis
et famis totius persecutionis angustie susti-
nentem ad regnum perduxerunt. Et ita
angeli agonem Christi per omnia aspiciebant
ne videretur eorum studio derelictus et
victoriam suam acceperunt et ministrabant
ei. Sed quid ministrabant scriptura non exprimit
sed satis credibile est quod ministrabant ei
aliquid comestibile ut sicut in ministerio corporali
legitur scripsisse. Hoc non fuit propter necessitatem
impotentie sed ei ministrabant ad reveren-
tiam exhibendam et honorificentiam
prestandam. Non credendum quod administrant sed quod
ministrant. Hic Bernardus. Hic diligenter
attende et aspice dominum comedentem
solum cum ministrantibus angelis et considera singula
omnia quia pulchra sunt valde et devota. Sed
quo modo angeli ministrabant ut sibi tam
longe sunt, in quo comederet de hoc scriptura
non loquitur. Possumus autem victoriose
prandium sic volumus ordinare. Sed
quod scilicet [illegible] considerenus. Potentes
erat quod vellet creare et sine voluntatis
arbitrio creatis habere. Sed non invenimus
quod hoc [illegible] in suis discipulis usus
fuit [illegible] usus fuit [illegible]
duabus vicibus in multitudine magna
de panibus paucis [illegible] de discipulis
non legimus et eo forte vellebant
[illegible] et simul comedebant. Item
cum fatigatus ex itinere sedebat super puteum
loquens cum Samaritana non dicitur quod
emerint cibos, sed quod miserit discipulos
in civitatem ad emendum cibos. Vel [illegible] in
simile [illegible] miraculum sibi providet per mi-
racula ad alios edificationem et impunctata
plurima faciebat. Sed hic non erant aliqui
nisi angeli. Quid ergo? Cum hoc meditabimur
in monte namque illo non erat ha-
bitatio hominum nec cibi parati. Sed cum alibi
para cibaria portaverit ei angelus sicut
contigit Danieli cum Abacuc
qui pulmentum messoribus suis para-
verat portavit cum angelo domini per capillos
de Judea in Babilonem ad Danielem. Et
commedit. Et quomodo reptinuit
in amorem [illegible] hic modo
simulacra [illegible] sic [illegible]
eorumdem [illegible] inter sua dilecti-
ssima [illegible] eadem [illegible]

atque victoria. Hec itaque atque devote sic
meditemur. Fuit dominus ex angelis domino ami-
cte in monte [illegible] coram ipso at ea
venerunt salutantes desiderii sui statum sibi
narrant et modicum pulmentum quod sibi
Joseph paraverat et panem cum aliis ex-
tremis reportarunt. Reversi ergo portant mirifice
mensam [illegible] sollempniter
[illegible] Compone hic [illegible] in singulis
[illegible] considera intra composite et
comedit sobrie. Cum ergo staret angeli mi-
nistrantes domino suo et tempus quietantes
et contiones (?) [illegible] et iocundantur de victoria.
festum agunt cum eo. Et si dici liceat proximus
est hic compassione maximus. Sed quis non plo-
rare deberemus, conspiciunt et considerant
cum consolationes dominum suum et
deum mundi salvatorem et redemptorem
qui dat escam omni carni sic humiliatum
et sustentatione cibi corporalis indigentem
comedentem sic et de ipso movent
compassione super eo. Sed credo si cor deaff-
ectum sic eum respiceres et cum aliquantulum de-
votus ex valida compassione plorares.
Dominus sustentatione cibi recepta et gratiis
actis reddita domino patri volens ad matrem
redire cepit de monte descendere. Con-
spice etiam nunc bene eum ipse solus vadit
nudis pedibus domini omnium et ei vehementer
compatere et vade semper cum eo simul cum
sibi totis studiose. Oratio bona.

Jhesu bone qui diutinum indesulturi
a festo item nato XL diebus et noctibus
et postea esuriens temptatorem superasti.
Da mihi Jhesu misericors virtutem abstinencie
et continentie seminare ac vincere et per
esurire et sitire iustitiam ut temptatorem
meum ymo temptatores meos indu-
rare valeam. Deus tua gratia donis tuo
auxilio valeam superare et per temptationes
in vita mea et miserorum semper tam me-
ndis quam miseriis et laboribus.
Da nobis in temptationibus non cadere sed per tuam
temptationem semper vincere ut tandem ab
omnibus temptationibus misericorditer liberari. Amen.

De testimonio Johannis de Christo
Capitulum XXIII

Altera vero die post regressum
a deserto venit Jhesus ad Johannem
trans Jordanem quem Johannes videns

Videns ad se venientem ondit eum digito
et exclamavit dicens Ecce agnus dei
Ecce qui tollit peccata mundi. Ubi tangit
testimonium de xpo duplex. Primo quia adeo
est humilitate in qua pro nobis immolatus
est. Unde dicit Ecce agnus dei i. a deo missus
ut hostia acceptissima quia mundus
Secundo adeo divinitate cum subditur qui tollit
peccata mundi. Nam tollere peccata est proprium dei
Hec autem est causa qua venit ut peccata
omnibus mundi peccata suscipiens per latronem
omnium mortem iniustam vinci non possit
aboleret. Iam venit et non agnosce-
bat. Sed ut demonstrat ecce est hic quem de-
sideraverunt patriarche quem preconiaverunt
prophete quem presignavit lex. Ecce agnus
dei. Ecce qui tollit peccata mundi. Et si dicet
Ecce innocens inter peccatores iustus inter
reprobos pius inter reprobos impios in
quo nullum peccatum potuit invenire. Ideo
potens est pro tollere peccata mundi. Unde sic
agnus oblatus est pro peccatis nostrorum quia ideo
est gratia [illegible] virtus purgatoria peccatorum. Excellit
autem inter cetera animalia que in lege offerri con-
sueverunt. Xpm agnum vocavit quia licet
alia animalia ymolarentur in lege ut bos
vitulus capra et cetera tamen Xpc magis ut
pecius vocatur agnus quam cetera animalia ymma-
culata. Primo quia inter omnes figuras veteris
testamenti expressius prefigurabat Xpm agnus
ymolandus in nocte noctem quia ille paschalis
agnus erat sine macula et per eius ymola-
tionem filii israel liberati sunt a servitute egip-
tiaca. Sic et Xpc erat sine peccato et per eius
passionem liberati sumus a servitute egip-
tiaca dyaboli. Et non solum est innocentia
sed et simplicitatem Xpc comparatur agnus
quia sicut agnus ad victimam ducitur et non
aperuit os suum. Secundo quia licet alia fieret
sacrificia in templo certis temporibus unum
tamen erat cottidianum in quo singulis unus
mane et alius vespere offerebatur nec hoc
mutabatur umquam sed tamquam perpetuale ob-
servabatur. Alia vero ex admicto tempore
determinato. Sic hoc magis sacrificium significa-
bat perpetuitatem beatitudinis fiebat de
agno sic et Xpc [illegible] perpetua beatitudo est
agnus etiam dicitur ab agnoscendo sive ab agnoscen-
do quia agnovit patrem suum ei obediens
usque ad mortem. Agnus inter [illegible] cum
[illegible] dimittens agnus est dictus apie-
tate qua tollit peccata mundi non simul-

tum sed et cottidie. Ut theologus non autem dicit
qui tollet sed qui tollit quia semper hoc fa-
ciet ipse non enim tunc solum tulit cum passus
est. Sed ex illo tempore usque ad presens tollendo
semper conspexit. Unde non per penas abolevit
oblationem sed semper purgamus per illum hic
ille tollit. Unde peccata mundi satisfaciendo
et lavando nos a peccatis in sanguine
suo et sic hoc dimittendo cottidie que
facta sunt et admonendo ne fiant postea
liberando et perducendo ad vitam. Unde
[illegible] non solum autem lavit
nos [illegible] sanguinem dedit quo nobis [illegible]
baptizati in misterio passionis illius
Unde etiam cottidie lavat nos in sanguine
suo cum eius beate passionis memoria repli-
catur cum primus et vini creatura in sacra-
mentis et sanguinis eius ineffabili opere
sancti spiritus transfertur cum sanctissimo
eius corpore et sanguine sacramentum. Ibi duo
vero aliorum tamen sic dimittendo et admo-
nendo dicimus bis in missa agnus dei
miserere nobis. Sed tertio dicimus dona nobis
pacem. Et agne dei agnosce me in-
[illegible] inter oves [illegible] tuis [illegible] modo
et peccatis dimitte in peccatum et offensas
ut me melius inter oves tuas agnoscas

Capitulum tertium. Vidit [illegible] ihesum [illegible] ad bap-
venit ad Johannem duplici de causa. Primo
quia illud erat baptisma penitencie et ipse cum
multis baptizaret ut in [illegible] suspicionem
et putaret quod ipse tali proposito ut ex-
cas [illegible] ex aqua et alii ad Johannem fe-
rant [illegible] venerant putavit ut peccata confess-
ionis et in penitentiam in flumine ablueret.
Tertia accedit dans Johanni occasionem
corrigendi hanc suspicionem quia [illegible]
publica [illegible] agnum [illegible] redemptorem
veniendo ab omnibus qui in toto erat orbe pec-
Et in dicendo Ecce agnus dei ecce
qui tollit peccata mundi omnem hanc pe-
nitus suspicionem. Unde [illegible] ita penitus ab-
ut aliorum peccata absolvere [illegible] tanta [illegible]
genus peccata delere posse multo magis
erat ab omni delicto ipse et ideo manifest-
est quod non ut peccata confiteretur [illegible] in penitenciam
ablueret accessit. Sed ut occasionem daret
Johannis loquendi de ipso. Secundo est ut hii qui
populi audierant eum recipient [illegible]
[illegible] et ad alia responsa audienda
magis habilitarent.

Vnde subiungit Hic est de quo dixi post me
ad baptismum veniret / post me venit vir
virtute gratia et eternitate prefertur qui
ante me factus est dignitate / quia prior
me erat eternitate / et ego nesciebam
eum quantum ad personam determinatam cum fuit
ad me adveniens. Sed ut manifestetur
in Israel id est populo Israel propterea veni ego in aqua
baptizans et primitus predicans / non in
desertum et solitudine relinquens / et ad
flumen descendens baptizare cepi
ut manifestarem eum populo undique ad
me confluenti. Totum enim officium Iohannis
in baptizando et predicando erat ordina
tum ad manifestacionem Christi et ad testimonium
perhibendum. Vnde fuit sibi preceptum
a deo ut baptizaret in nomine venturi
et predicaret eius adventum et prepararet
populum ad eum recipiendum. Et scribit
Iohannes plures testimonium de Christo ut offi
cium eius pluribus latius. Deinde ex
visibus testimonium perhibet dicens. Quia
vidi spiritum sanctum descendentem sicut et velut
columba de celo et mansit / scilicet sedit
super eum / hoc fuit signum Iohanni eum bapti
zaturum. In eo mansit spiritus sanctus cum
ex quo conceptus est non solum baptiza
tus in aliis enim quamvis venit et postea
recedit. Vnde Crisostomus in Christo spiritus sanctus
descendit et permansit / ceteris in quibus
quando descendit non permanet sed
quando nos detrahimus quia tristi
ciam quia ducit ad mortem et cogitamus
ea que carnis sunt putamus quod spiritus sanctus
non permanet in nobis. Sed quando aliquid
bonum cogitamus sciamus quod spiritus sanctus
habitat in nobis. Sed quando aliquid mali
signum est quod recessit a nobis. Hec ille.
Item spiritus manens in columba in corpore
ipsius eius aliud sit rapina bonum sed fluc
tibus a ventis agitari numquam submer
gitur sed semper supernatat et fluctuat
Sed cum aliqua propter suam ac submerget
tunc spiritus exit et corpus submergitur.
Sic ille qui est in aquis mundi et delici
arum temporalium et habet inclusum spiritum
per amorem dei et proximi licet agitentur
a pluribus temptacionibus et tribulacio
nibus numquam tamen submerguntur. Ad hoc autem
ut bene custodiant spiritum istum requiritur
quod habeant sensus clausos a terrenis
et mundi delectabilibus / sed in ... bona.

clausis numquam aqua intrabit. Sed cum per aliqua
spiritus de eo exibit. Deinde iterum subiungit
Et Ego nesciebam eum. Augustinus de Baptismo: nesciebat
eum familiariter antequam ad baptismum ve
niret quia ex primitiva domum in deserto
conversatus personaliter ante tempus quo venit
ad Iordanem non novat. Sed non sit
dominum Christum nisi de virgine qui in spiritu sancto
baptizare debebat. Sed cum Christus familiariter
accessit ad baptismum divina revelacione novit
eum quem prius familiariter non novat. Augustinus
aut refert nesciebam ad potestatem excel
lencie in baptismo quam Christus sibi retinuit
ut postea ipsum exercere et non aliis committere
voluit quia nesciebat quod hanc excellen
ciam in baptismo retinuit. Vnde postea
subdit Hic est qui baptizat scilicet solus
quantum ad istam excellenciam. Vbi nota quod
quantum potestatem baptizandi nullus Christus est quadru
plex auctoritas qua deus nulli committit neque
committere potuit sicut neque potestatem creandi.
Secunda est sub auctoritate qua potuit
dare secundum Magistrum in 4 distinctione 5 non voluit. Alii
autem dicunt quod non potuit quia implicat
potencia creandi quod sit gravior. Tercia est
in vocationis qua dare potuit nam posset
deus si vellet / quod baptismus daretur
in nomine sancti Petri vel cuiuscumque alterius sancti.
Sed hoc voluit ne spem in homine po
neremus / et ne fieret confusio quod tot essent
baptismi quot baptizantes. Quarta est excel
lencie potestas quod unus baptizet efficacius
alio quod cum nemini est concessum. Quinta
est in sacramentis qua habuit Christus solus quia
sine sacramentis infirmitate. Sexta est preparaco
ris qua habuit Iohannes in baptismo erat
preparatoris et significatorius futuri. Septima
est ministerii exterioris qua dedit ceteris
ministris. Nesciebat igitur eum tamen alte sub
stancie quam spiritum sanctum in eo descendentem
agnovit. Sed tamen vidit quod sibi alios
sacerdotes Hic et baptismi sui potestatem
duos esse sibi retentura et nulli eam
suo daturum. Vnde Christus veniente ad
baptismum vidit spiritum Crisostomus quod iste in
persona ille erat que predicavit ventu
rum. Augustinus vero dicit quod habeat in bap
tismo potestatem auctoritatis et excellencie
qua sibi retinet / sed predicans intra cor
pore sed absens corpore predicans / maiestate.
Vnde ergo Christus potestatem baptismi re
tinet hoc Ieronimus nescivit sed per columbam
vidit. Vnde subdit. Sed qui misit me
sed deus et tota trinitas quia opera sunt indivisa.

Ratio baptizandi
A^x. de prima

2^a

3^a

4^a

5^a

6^a

7^a

baptizare in aqua | no in spu ille eam in spu
p subiectam caritatis / spanghis | ut p in spu
[illegible] Sup que vir videris quos baptizat
videas spm dei descendentem et manen-
tem super eum in insigne visibile colube Hic
ipse est qui baptizat unctu et porte in
spu sco s. i remissione peccatorum | [illegible] p spm
scm qui est spus dei s. lavare mas
p gram spus sci Alius vo peccatorem no
[illegible] p ministerium quisit | ministerium
ministrat | xc vo baptizat qui | [illegible] a de-
vitiis | sic a lavat | sic eam a malicie bus [illegible]
tate immemente baptismi deus no [illegible]
Et sm venerabile beda Ex hoc
ex scismatice si sacrand sue [illegible] in
forme ecce tunc baptizet no valet
illo a catholicis rebaptizari ne confo
ut in vocacio trinitatis nois videatur annullari
Et ista quod adhuc inuenimus transit
suum ministerium in bonos et malos ne quis
s exhorreat malorum misterium respirat
in dm [illegible] Virgo in [illegible] no mun
merito ministrorum Et subiungit Et ego
vidi s. spm [illegible] de sendente sup
ipsum et testimonium phibui qr hic est filius
dei unicus no adoptatus Ex hoc audit q
baptista exhac visione intellexit s
p xc esse filius dei verum et naturalis et p quod
cum suis virtute cum pre Hic testatur
dei filium quem ia supdixit virum ut ab
eo habeat virisqz vale testimonium Qua-
druplex autem sunt duo testimonium sunt
eu testimonium et philis qr hic esse xc sunt
testimonium Johis Ecce agnus dei sunt vo
testimonium prius hic est filius meus sunt
testimonium opus dicimo facio opa qui ne-
mo facit Sed iam hic potes quomo
dns ihc a iohe alacrit suscipitur ubi ali-
quantulum substitit et illa crudam henni
cibaria cum eo comedit Sunt vo astans
ibm et aspiciens extende manum sicut men-
dicus elemosinam petens Iosephus qui
tabescens fame Et forte votum mere
aris ad refectionem Et ad monitione spta
agratiam actione pacta dns iohi vale
fecit et ad tempus ab eo discessit Sunt
aut sciendum ihm et in aduentu et in di-
scessu suum flecte iohi de osculans
pedes eius at benedictionem petens rec-
menda te eius excellens in magnus
est valde Nos eum dns de hoc testimonium
phibente Et inter natos mulierum et cetera.

theorema

Emerita illius qui hoc testimonio
te audit mundo tolle peccata mundi
Ignaraui i mundo Et tu sete iohis qui
audisti mundo tollentem peccata sua peccatum
tibi datum sit in hunc mundum ut tollit
tuis scribus peccata mea Sed deus toll
peccata mundi Et omne eius dicis hic
tollit peccata mundi Ecce ante vos omnia
principis mundi xpba to in in me tu debi
tum est tu dom tum Et nunc magnus
dns et tu coram magnus et qui et
i eterno unctore Et sup eum benedic
Deus dm Et C. [illegible] a te etc.

Manente illius et quod die alia sen
una die i ad hestina no referetur
[illegible] semp respectiue ponit cum stabat
iohes inter paruinos i mundus i clinu
pseculis | ne flectens si arectitudine
virtutis semper paratum ad eterna officia
suum testificando de xc et baptizando
et docendo omnes ad se venientes
de xpo instruendo Et sicut quod phibuit
testimonium de xc ad turbas hic vo ad
discipulos et sabint cum eo exelpti
eius duo fruit ad herentes eius mi
gistroris ppr eius Andreas memorat
s aliqui i signum no erit nomen
eius Sunt sete Stephanus et p eius mar-
tir p xc ita et Andreas primus
tir p xc ita et Andreas primus cum
et scitur xc discipulus quia de duobus
primo ad herentibus principal extitit
et primus Et dicitur dicunt exalti duy
fuit iohi evangelista qui modus e sibi
cum tacet nam laude ut solet loqui
de se sicut de alio ad tacenda arrogan-
tia Et vidit iohes ihm ambu

Andreas

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch
Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

baptizantem tunc temporis in salute animarum procurandarum in Iordane existentem. Secundo ipse locus ubi Iohannes stabat, quia Ihesus prope erat, quia ibi est baptizatus. Ad tempus ipse locus illuminabatur et [illegible] ex Ihesu familiaris, ut sic Iohannes frequenter testimonium in sua presentia diceret et Christus sic ab aliis cognosceretur. Unde nunquam commendatur Iohannis constantia quia non una die vel semel tantum, sed pluribus diebus et multociens perhibebat testimonium. Unde sequitur eius testimonium iteratum secundum quod cum videret Ihesum dixit: Ecce agnus dei. Ecce vere [illegible] qui secundo est sic dixit [illegible]. Recenit repetit eiusdem testimonium quod fuerat supra: Ecce qui tollit peccata mundi. Sic habitum [illegible] per Iohannem predicator evangelii designatur. Sed per Ihesum quod dicitur hic stabat et vidit Ihesum ambulantem et dixit: Ecce agnus dei, designatur evangelii predicatores debere esse constantes in predicatione verbi dei, et diligenter considerare processum vite Christi, et non solum considerare sed etiam predicare. Sed audientes debent devote recipere talem predicationem. Et dominus Ihesus ad tales convertitur per clementiam ac recipit per graciam et eos instruit de veritatibus ad salutem. Unde sequitur fructus testimonii: Et audierunt illi duo discipuli, crediderunt verbo loquentis ac commendacionem Ihesum et de eo testimonium perhibenti, et secuti sunt Ihesum. Et ponitur illud quod Iohannem gaudentes audierunt ut illum invenissent de quo totiens Iohannem loquentem. Relinquentes Iohannem secuti sunt non tamen passibus pedum sed etiam devotione fidei, et [illegible] apud eum, quem ipsius testimonio cognoverunt ipsum. Atque Iohannis esse magistrum desiderantes ei adherere et eius doctrinam audire. Admirare simplicitatem et fidelem discipulorum [illegible] sine [illegible] et presentacione sui. Venit autem dominus sitiens eorum salutem conversus ad eos ex sua benignitate. Et semper convertitur ad eos qui ad se convertuntur, et recipit venientes, indicans [illegible] misericordie et benignitatis eos sequentes, ut daret eis de se fiduciam et audaciam, dixit: Quid queritis? Quasi diceret: Paratus sum ad vestram voluntatem. Non dixit quem queritis quia

de personis illuminati erant per Iohannem. Sed dicat quid queritis quia [illegible] de salute aliquid [illegible] habebant. Nec petiit quasi ex ignorantia ut alibi dicitur, sed ut per interrogationem magis familiares fierent et ut ex eorum responsione convenientia eos dirigeret. Sed dominus ad eos convertitur quia eos respicit et cum eis loquitur clementie et bone voluntatis, et indicium [illegible] ei quo affectabant sequebantur eum. Unde nunquam datur nobis intelligi quod illis qui Christum sequi incipiunt puro corde dat fiduciam, et spem misericordie, et ad eos se convertit ut opem misericordie sue eis impendat. Unde Bernardus [illegible]: [illegible] quia cum nos [illegible] velle in ceptum [illegible] dat nobis salutis effectum. Unde et [illegible]. Vide autem quod sequentibus se dominus faciem respexit quia nisi per bonam operationem [illegible] sequentes fuerit ad visionem faciei eius [illegible] ad domum eius potis pervenire. Qui dixerunt ei: Rabi, quod dicitur magister, ubi habitas? Quasi dicunt: magisterium tuum et doctrinam tuam sequimur sed [illegible] voluntate sua et cum eum sequerentur [illegible] sapienti ei multa [illegible]. Ubi habitas? Quasi dicerent: ubi est hospitium tuum, ubi tamquam transeuntes [illegible]. Unde hospiciolo querunt, non de domo eius quia non habebat, quia filius hominis non habebat ubi caput suum reclinaret. Vel habuit dominus intra se [illegible] titulus [illegible] nobis plures tituli non sufficiunt. Moraliter Christum interrogant ubi habitas quia vellent scire quales debent esse homines qui digni sunt ut Christus in eis habitet, ut ex eorum se tales exhibeant in quibus habitare velit. [illegible] autem delectabilis est ista questio contemplantium [illegible] in qua deus habitat. Unde psalmista: Domine dilexi decorem domus tue et locum habitationis glorie tue. Querebant habitationem eius sic studiosi discipuli ut possent ad eum frequenter loqui et ab eo instrui. Unde [illegible] nolebant transitorie magisterio veritatis perfrui sed mansionem querebant ut plenius possent ab eo instrui. Sed nos [illegible] in [illegible] transitum ad mentem reducimus, sollicito corde eum rogemus ut mansionis etiam habitationem dignetur nobis ostendere. Ipse vero liberaliter eorum peticionem [illegible].

[illegible] quod dominus habet intra [illegible]

Moraliter

descendens eorum post eum vidit eis Veni-
te et videte. Venite testimonio Iohannis
ab onere legis ad fontem gratie et videte
revelata fide triumphum visum spei. Quasi
dicit secundum Ieronimum historialiter [illegible]
explicari non potest sermone sed opere demonstratur.
Venite per credendo et bene operando et
videte intelligendo. Vel secundum Augustinum
ad hoc quod dicit Venite ad actionem in-
vitat. Ubi hoc autem quod dicit Videte ad contem-
plationem. Non dixit in illo loco vel illo [illegible]
quia sunt diversis [illegible] locis unde quaerebant in vi-
tam videt. Et duxit eos ad domum in
in qua sunt tunc temporis in partibus illis ve-
nerabat [illegible] hospicium non habebat.
Et manserunt apud eum die illo. Hoc est
dici illius residuo. Et secundum [illegible] sue noctis
spatio audientes verba vite abegerunt
autem diem quia sol est Christus lux verum et sol
iustitie et nulle tenebre sunt eo. Unde quam
beatum diem et quam beatam noctem duxe-
runt audientes sed et videntes eum quem multi
videre et audire volentes non viderunt
nec audierunt. Quis est qui nobis dicat quod
audierunt a domino. Disceramus ergo nos in cor-
de nostro ubi habitet Christus et nobis in corpore
faciamus domum quo veniat et nobis collo-
quatur et nos doceat. Hora erat quasi
decima. Unde iste versus. Ubi in-
sinuat commendationem Christi et discipulorum.
Hora in decima est in occasu diei expres-
sit. Christus commendatur a diligentia quod tam stu-
diosus ad docendum fuit quod nulla temporis
tarditate eos docere distulit. Et discipu-
li commendantur a fervore in audiendo quia
quamvis tarde esset ad hunc forte [illegible]
[illegible] non tamen retardabant a studio
eum et cum vespertina solebant homines veni-
re ad locum propria tamen aliis dimissis manserunt cum
eo in crastinum desiderio audiendi ipsum.
Et secundum Crisostomum Hinc docemur omne tempus
esse ad divinum auditorem per omne tempus
ad ea aptum est et nullum intempestivum. Unde
et Theophilus. Non frustra tempus notavit
evangelista ut tam doctores quam discipulos eru-
diret ut doctrina tempus non [illegible] pretermit-
tenda. Et secundum illum hora decima examinationis multa [illegible]
[illegible] disponendo nos ut Christum re-
cipiamus et cum eo habitemus quia nescimus quando
dominus sit venturus sive in die sive mane sive
in sero sive in galli cantu veniet sit [illegible]
mare unde [illegible] iudicare et dampnare
amaritudine [illegible] que fecimus. Querea-
mus in nocte culpe ubi Christus habitet [illegible]

[illegible] ut nos clementer
recipiat rogemus cum simplicitate cordis
ut habitatorem mansionis eterne nobis
ostendat. Unde et ut nos secum habitare fa-
ciat in eius domo in qua habitamus. Per
decimam etiam horam exprimitur hic discipu-
los fuisse observatores decalogi legis. Unde
hora ipsius implendi. Non Augustinus Nam decima
etiam ista legem significat que in decem
preceptis data est. Venit tempus ut im-
pleretur lex per dilectionem que a Iudeis
impleri non poterat per timorem. Secundum
Crisostomum Non aliunde aliud [illegible]
Christum secum sed solum ipse eos attraxit quod
hec doctrina qua tam copiose voluptatem
in nocte una ut confestim alterutrum
ad aliorum venationem veniret. Unde
Andreas audita Christi doctrina statim venit
ad fratrem suum ad audiendum Christum.
Et hoc est quod sequitur Invenit hic primo Andreas
primum Symonem fratrem suum cui [illegible]
[illegible] plus tenebatur quam aliis non
invenit eum a casu sed diligenter quesivit
descendens eum hinc fratrem in religione
fidei sed et in consanguinitate carnali.
Quod illos qui [illegible] amicos retrahunt ab
ingressu religionis vel aliquos a via
veritatis et virtutis. Et dixit ei Inve-
nimus sicut lapidem preciosum et sicut thesaurum
absconditum Messiam in lege et prophetis
promissum ac diu expectatum et quesitum
quod est interpretatum Christus id est unctus. Et secundum
[illegible] dicit Invenimus quia sufficienter fuit a Christo
instructus quod ipse erat verus Christus. Et ut
dicit Beda hoc quod venit dicitur Invenimus [illegible]
illius dilectionis fervore [illegible] salutis
[illegible] gaudere. Messias hebraice, Christus gre-
ce, Unctus latine dicitur. Grecum vero a cris-
mate et unctus ab unctione dicitur a quo omnes
[illegible] unguntur. Ille autem singulariter unctus
est oleo invisibili id est spiritu sancto pre participibus
suis [illegible] spiritus sancti [illegible] oleo
unguntur. Ille est singulariter [illegible]
unctus. Unde Cirilla [illegible] autem unctus
salvator [illegible] quantum in forma servi
[illegible] ut deus [illegible] credentes
[illegible] Christus [illegible] reges et sacerdotes uncti
non [illegible] humana sed divina [illegible]
[illegible] assumpta fuit unctus a deo patre
a tota trinitate plenitudine gratie [illegible]
et reges et sacerdotes in veteri testamento
ungebantur corporaliter. Unde [illegible]
[illegible] a [illegible] non [illegible] minor [illegible]
[illegible] Andreas erat minor
[illegible] etate [illegible]

statim p

spiritualiter in veritate amicam. Si vadi-
timi ei bona que suscepit ut sic sanguine
sit germanus etiam fide. Vera pietas fratri
charitatem in verbi sui invenit. Qui cum
primum invenit et si alium prius in tempore
ei nunciasset ad salvatorem eum adduxisset.
Nullius in bono invidet. Et adduxit
eum ad Ihesum salvatorem quem prius credebat
dixisse sed postea eum sufficienter instrue-
ret. Ex hoc accepit certa in sacro bap-
tismate confirmationis virtus a ducentibus qui pre-
sentant suscipientes. Patrini qui patrini
solent vocari. Ihesus vero clarit eum su-
scepit. Sciebat enim quid et ipse facturus
erat. Unde hic per humilitatem et
obedientiam quia non dedignatur maior sequi
minorem sed confestim occurrit et magis
tardius obedivit. Intuitus autem eum
Ihesus oculo mentis sed non solum corporis
intuitus videns devotionem et cor eius
dixit ei: Tu es Symon, id est obediens
pro quo nomen tuum est [illegible] tue consimi-
lis filius Iohanna seu Bariona, id est cuius
opus gratia seu columbe. Quod dicit hoc agnomen
[illegible] ille qui est vere obediens
est filius gratie spiritus sancti qui per columbam desig-
natur. Symon enim interpretatur obediens, Io-
hanna gratia, Bar filius et Iona columba.
Quasi ei diceret: Tu es obediens filius gratie
vel filius columbe, id est spiritus sancti, quia humilitate
de gratia spiritus sancti accepisti ut venires.
Andrea vide me desideravisti. Convenit
autem hec nomina misterio ut in se invenit
pro obediencia nomen consequens ad Christum per fidem.
Et quod homines per gratiam veniunt ad fidem
Christi. Et quod [illegible] firmari in amore
dei. Tu vocaberis Cephas quod latine
interpretatur petrus et in greco caput. Sic ca-
pitaneus et congruit misterio ut ille
qui debeat aliorum esse caput et Christi vi-
carius firmitate habeat quam designat
petrus. Symon quippe erat nomen eius
ante vocationem et conversionem. Sed postea imposi-
tum fuit sibi nomen Petrus. Sic certa
baptizatus adultus et sic prius ad
[illegible] erat mutat nomen. Symon
[illegible] nomen Petrus vero est agnomen.
Bariona est hebreum et sonat filius Iona.
Secundum alium evangelistam dicitur filius Iohanna
quia secundum quosdam idem erat nomen primi
cuius Iona et Iohanna aliquando per
subtractionem unius sillabe diversificatur
sic in latino nicolaus et colinus [illegible]
[illegible] erat [illegible]
Iona et Iohanna sunt duo nomina et hec

[illegible] interpretatur greco in fine.
Iohanna interpretatur in quo gratia. Et Iona interpretatur
columba. Cephas hebreum est et syrum, petrus
grecum et latinum. Et in utraque lingua nomen.
Nomen petri a petra est derivatum. Vocatur
enim petrus quod interpretatur firmus ob roborem
et firmitatem fidei et propter fidelem confessio-
nem quam dixit: Tu es Christus filius dei vivi.
[illegible] solidissime petre adhesit.
Non autem hoc nomen modo ei imposuit sed
promisit imponendum. [illegible]
dictum [illegible] promisit [illegible] vocab-
eris, non imposuit, sed postea de futuro
nominis impositione loquendo. Et tunc imposuit cum
dixit: Tu es petrus et super hanc petram
edificabo ecclesiam meam. Vel in electione xii
[illegible] et imposuit Symoni nomen Petrus.
Sic et claves in promissione promisit sed postea
dedit. Sic et nomen imposuit tunc in factis
[illegible] confirmat. Et sic hii predicti discipuli
primo ad fidem vocati et aliqualem noticiam
et familiaritatem Ihesu venerunt et de Iude-
a ad propria redierunt. Vocationem autem pre-
dicti petri et andree [illegible] volens Ihesus
de Iudea largus [illegible] ubi Iohannes
baptizabat redire in galileam. Quam predictos
discipulos vocavit. Et ad [illegible] qua ibi
reliquerat invenit Philippum qui erat
de bethsaida civitate super mare galilee,
civis petri et andree. Et hoc congruit
misterio. Bethsaida enim domus venatorum
interpretatur ut ostendat quod de domo venatorum
congrue venatores ad capiendas animas
advenire vocaret. Non a casu [illegible]
sed ex sua preordinatione [illegible]
[illegible] invenit eum ut eum illuminaret et ad
fidem vocaret. Unde dicitur et dixit ei: Seque-
re me, hoc est doctrina et exemplo imitare. Vel
sequere me [illegible] eum qui imitatur humili-
tatem et passionem eius. Sic Philippus crucifixus
est ut sic sit socius [illegible] et ascensionis.
Qui statim sine ulla [illegible] sit bonus
obediens secutus est eum [illegible] dicta [illegible]
[illegible] apostolorum. Ut Philippus esse vocatum [illegible]
Christo predicti [illegible] Andreas [illegible] nomen
[illegible] ac Petrus et Philippus fuit discipuli
[illegible] Qui videntes quod Iohannes de Ihesu testimonium
dedit [illegible] ei Philippus autem [illegible]
instructus fuit [illegible] ad querendum Natha-
naelem fratrem suum desiderans eum habere fratrem
in fide sicut in carne. Et invenit [illegible]
non a casu sed diligenter quesitum. Et dixit
ei: Quem scripsit Moyses in lege et
prophete [illegible] venturum [illegible] expe-
ctatum Ihesum salutis auctorem [illegible]

Joseph qui putativus in nazareth quia ibi conceptus
et nutritus erat et sic de eo per prophetas audie-
rat quod nazareus vocabitur. Philippus secun-
dum modum loquendi loquitur quia filius Joseph
putabatur quia desponsata mater eius erat. putabatur
Et miratus nathanael et de galilea non
nisi de iudea surget propheta et quia scriptum invenit
dixit christum in bethleem nasciturum. Dixit ne-
gative et dubitative secundum [illegible] A nazareth
potest aliquid boni esse. Et dicit non quasi iste
potest aliquid boni esse. Et dicit non quasi iste
legisperitus legerat in propheta alio nazareus vo-
cabitur et signa divini adventus sancte no-
biliter et signa dum adventus sancte no-
tum et signa divini a nazareth statim erectus
tamen quod audivit a nazareth statim erectus
in spe dicere volebat secundum [illegible] affirmative
et asserative vere tamen a nazareth potest aliquid
boni esse. Et quia philippus non erat ita plene
instructus ideo duxit eum ad ihesum ut ab illo ple-
nius audiret. Et quod sequitur Dicit philippus veni
et vide id est ab eo addisce per experimentum vir-
tutem que est in ipso. Et adduxit eum philippus ad
ihesum ut dicit Crisostomus. Trahit quidem eum ad
xpm sciens de reliquo eum non contradicturum
si verba et doctrinam illius gustavit. Nathanael
et impetrabit donum dei quia per hoc ad xpm acceden-
do donum dei. Et vidit ihesus in tumultu di-
lectionis nathanaelis ad se venientis et ma-
gis virtutis quam ex appropinquanto quia non solum vi-
dit corpus exterius sed etiam cor eius interius et
dixit de eo circumstantibus. Ecce veraciter israhelita
deum videns in quo dolus et fallacia non
non sunt intentione doli et falsitatis veniebat
ut veritatem cognosceret. Ecce et quia pene
confitetur eum ... negat eum esse prophetam
Laudat eos asserens dolosi quippe sunt
qui se ... et bonos cum sint
mali et peccatores. Magnus vir iste natha-
nael cui ipse dominus tale testimonium perhibet.
Vere israhelita videns deum. Et dicitur verus
israhelita homo ex fide qua iam deum vide-
re in corde incipiebat quia instructus in
lege per fidem et intelligentiam spiritualem
habebat perfectam et in enigmate deum vi-
debat. Et ex confessione qua xpo respon-
dendo faciebat. Videns ergo nathanael
quod conditionem sue mentis expresserat
ammiratus unde apertam faciebat dicens. Unde
me nosti id est ex qua virtute cum hoc sit super
virtutem humanitatis. Et xpus respondit
ei per revelationem alicuius occulti dicens.
Priusquam te philippus vocaret et tibi
de me loqueretur cum esses sub ficu vidi
cognovi te et propositum cordis tui. Abraham
sub quadam ficu sederat forte cogitans
de futuro messia et salvatore. Ubi philip-
pus supremam de xpo cum eo singulariter ab
aliis secrete loquebantur. Ecce quod hoc signum
et perpendens nathanael statim confes-
sus est xpm esse xpm. Unde sequitur Respondit
nathanael et ait. Raby tu es filius
dei tu es rex israhel id est xpus expectatus
ab israhel in regem et defensorem. Expe-
ctabant enim omnes iudei messiam temporale
futurum regem. Sed hic non videtur loqui iste
nathanael quia non habebat agnitionem
perfectam de xpo non enim videtur intellexisse
tunc eius divinitatem quia non dixisset tu es
xpus rex israhel sed totius mundi. Et ideo cum
dixit tu es filius dei non fuit confessus
eius divinitatem. Sed intellexit eum fili-
ationem per quandam gratie excellentiam ut
dicit Crisostomus quia adhuc credens eum spi-
ritum qui ex aliqua revelatione dei
secreta noverit asseret eum esse filium
dei non per naturam sed per adoptionem tamen
quia adhuc non erat plene illuminatus de
fide trinitatis. Alii tamen dicunt quod hoc ex
corde credidit sicut ore confessus fuit
Respondit probabilius est sic in ferius pate-
bit. Dominus docet eum amplius ele-
vans eum ad maiora scilicet ad divinitatis
sue agnitionem obsequium angelorum sibi
tamquam superiori exhibendo. Nulla enim natu-
ra superior angelica nisi divina. Unde est
quod dicitur Respondit ihesus et dixit ei Quia
dixi tibi vidi te sub ficu credis me
esse xpm quantum ad excellentiam gratie maiora
hiis videbis cognoscendo virtutem divi-
nitatis. Ubi Crisostomus quasi diceret Magnum
tibi visum est hoc et ideo dixi. Hunc regem
israhel me confessus es. Quid ergo diceres
cum maiora videris. Et quod sit istud maius
ostendit non philippo sed nathanaeli. Am-
en dico vobis Amen id est quod fidelis est
iuramentum quod dupliciter est signum maioris attendo-
is et firmitatis. Videbitis celum apertum
et angelos dei ascendentes et descen-
dentes super filium hominis in obsequium dei
rationis humanitatis latentis. Quia in passione
et in transfiguratione eius apparuit angelus de celo confor-
tans eum et in morte visi sunt angeli circa
sepulchrum eius et in ascensione asti-
terunt duo viri in vestibus albis. Et
et ante hoc accesserunt et ministrabant
ei. Et evangelizabant eius nativitatem.
Ubi Crisostomus Vide quomodo paulatim eum
ab humo sublevat. Et facit quod non ultra
estimet eum hominem solum. Cui enim angeli
ministrant quomodo hic purus homo esse
potest. Sed suadet angelorum sit dominus.
Hec ille. Verum tamen quia iste nathanael

doctissimus

Xm

doctissimus et peritissimus erat in lege. nec
vult eu(m) dns in aplm cu(m) aliis eligere ne
etiam michi videntur de quo infra dicetur quod
et ipse primus et doctus esset ne ... sua
Quam se electos dicerent ut presumerent
Voluit enim xpc aplos primos fundatores
esse ydiotas et simplices homines eligere
~~...~~ ne doctrina fidei
transisse hominum humane sapientie ascriberetur
sed dixit hoc etiam ideo fecit ut mundi et sa-
pientes eius confunderet. Fuerunt tamen
nathanael et nicodemus a principio ad fidem
vocati ne doctrina fidei a solis simpli-
cibus recepta haberetur contemptui et ne a
principio si omnes fuissent simplices
crederent et ... per ignoranciam
decepti. postquam vero fides catholica
radicata fuit. Paulus ad aplatum vocatus
est qui ... fuit. Et andrea et phi-
lippus qui a xpo edocti de salute fratrum suorum
solliciti fuerunt significantur hii qui pro-
ximos suos per bono exemplo et ... possunt
ad ... et inducunt quod ... multos
qui non solum non ... sed suo posse
... sic ille ... consulem quem
paulus recitare ... Et regressus
est ihc cum philippo in galileam et veniens
nazareth ... indicibili
gaudio receptus ... Attende quod post
baptismum post victoriam temptationum xpc
redit nazareth quod interpretatur flos et signi-
ficat quod homo ... sit aptus
... temptationes superavit ... bona
facit semper ... reputare in flore. Et
in principio ... illa ... domini
ihc in galilea remansit ut alias evan-
gelista ponit ... ad nupti-
as fecit Nam ... a baptismo usque
ad nuptias nichil aliud legitur xpc fecisse
nisi quod ... in deserto et de temptatio-
ne diaboli et de testimonio baptiste et
discipulorum vocatione. Anno dni 1401
... gordiani et epymachi captus ...
... ~~conradus~~ iohes ... hec conscripsit
... staffelhus ... von
hendorff — In Clara · S.

Rex xpe redemptor·

... salvator redemptor
... dulce
solacium laborantium requies

Beda

lapsis regnans triumphator corona super
nos omnium ... Gloria inclita
celestis summi dei et sancti ... vir-
ginalis. Tu ... plenitudine
nos omnes accepimus ... omnium ne-
dentes et sperantes amans ferat de side-
re ... ad te adducat ad te ... sequar
... solus sufficiens tu solus salvas ... solus
bonus et suavis ... diligen-
tibus nomen tuum Amen.

Cepit ihc signis miraculis suis illu-
strare. Et primo aquam ... nuptias
intravit et aquam in vinum convertit. Que eadem die
qua baptizatus fuit ... revoluto fecit.
Dns sua corporali presencia ac miraculis suorum
signorum in ... nuptias quas instituit ...
litatis et honestas honorare et commendare
voluit ne eas heretici despicerent et dampna-
re presumerent. Unde Beda. Quamvis bona
castitas coniugalis melior continentia vidualis
optima virginalis ad probandum omnium electorum
gradum discernendum tamen meritum singulorum
ex ... virginis ... dignatus
est ... vidue ore mox natus
... nuptias celebratoribus ... inve-
nis ... honorare
Die tercia ... a baptismo ... vocati
post primos duos quibus ihc post regressum
a deserto ad Iohannem venit ... tres
... dies fluxerunt nuptie facte sunt in
... galilee ... vico seu villa
provincie galilee sic dicta. Cuius autem dubium
sit ... fuerint ... mediocri
... fuisse Iohis ewangeliste sic in prologo
super Iohannem ... affirmare ... vo-
lente nubere xpc vocavit de nuptiis. Et
... xpc ... continentie vir-
ginalis magis familiaris fuit ...
... Iudicium legitur fuisse ... alias
Et ... ihu erat ibi tamen ... nup-
tiis nepotis sui ... ipsa venisset
... ad elisabeth
... nuptiis ... nuptiis ...
fuit ... tamen ...
primogenita ... dignior ... sorores fuit
... in domo sua ... et
soror eius maria Salome uxor Zebedei
... nuptias filio suo Iohi vadens.

ad quam venit in Nazareth quarta a chana
miliaria distantem et ei et sic ipsa cum aliis
venit ad preparacionem nupciarum unde legitur
quod invitatus erat ibi et Ihesus et discipuli
de discipulis eius dicitur quod fuerit vocati qui tunc
discipuli Christi fuerunt sed nondum adheserant
sed habebant gratiam familiaritatis [illegible] cu-
pientes eius doctrine. De Ioseph autem
sponso virginis non fit mencio quam
quidam dicunt eum tunc mortuum fuisse et
virginem in custodia filii transisse et ideo
eciam deinceps de eo legitur Ewangelio
Si vero mortuus fuit tamen in fuisse
ne dum sit dubius mortuus erat [illegible]
illa alia emendata et conspirare et [illegible]
[illegible] inter alios sic vinum [illegible]
commedentes [illegible] in loco in fine non
sunt maiores sedentes. Nam doctura erat
imposterum et invitatum suis ad nupcias
recumbat in novissimo loco ipse vero primo
cepit facere quod docet. Respice eam quam
obsequiosa in cunctis recte faciendis
solicita [illegible] quam agnovit
vinum defecisse venit ad filium et dixit ad eum non
vinum habent. Notandum vel fortuitu accidisse
quod vinum defecit vel ut divina veniente ad nupcias vi-
nini defecisset et eo magis ut occasio miraculi
fieret. Unde intelligens sancta dei genitrix
in tempore presenti etatis quod per miracula
se ipsum deum modo ostenderet. Unde filius
Ioseph et dei et Marie virginis crederetur
dicit vinum non habent ad sufficienciam
Quasi diceret fili mi vinum hic deficit
dixit. Solum sic insinuavit defectum nichil petens
sciens quod amanti sufficit solum sic insinuare
indigentiam absque aliqua peticione. Unde
non dicit da eis vinum ut reverencia fieret
et in liberalitate filii et in sua spem po-
nens tamen defectum exponit. Ex corde eius
pientissimo voluit prevenire totale defectum
ne confusio appareret et in invitatis suis
que ad hoc potente sciebat. Solent iste
post sic illud miraculum providebat
quod filius eius facturus erat. Ergo sic facere cogi-
tabat hoc illa ut faceret admonebat
Nota Ieronimus Augustinus et quod ubi deus
invenitur vinum temporalis iocunditatis de-
ficere debeat hoc. Nam vino sed non delectari
et inebriari ad dei oblivionem. Sic in condit
ad concupiscentiam. Non dubium est secundum Christum addide-
ntes in vino temporalis iocunditatis magis
intravisset et in agnum et ut in nupciis
talium tale vinum deficiat. Respondit Ihesus

Quid michi et tibi est mulier. Quid me mole-
stas. Augustinus. Maria mulier dicta
non corrupta virginitate sed appellacione sexus
sui. Mulierem omnes feminas illi appe-
llaverunt etate lingue hebraice. Unde
et mulier Eva dicta est quae tamen virgo erat
dum adhuc esset in paradiso. Mulier vero
quam dedisti sociam michi. Item in Augustino
virgine vocat Mariam mulierem pro sexu
et etate ordinis pro naturam emollit qui
natura emollita mollia fecit de impor-
tunitate [illegible] celebrantibus qui ex paupertate vini in-
primo manifestanda verecundati fuissent
Et addidit nondum venit hora mea
non dum vinum defecit sed fuit quia ad hoc
Sine ergo eos quod primum sentire quia
in nativitatem noverunt magis reputabant
fuit. Ita Augustinus. Vera virgo expectare non
volebat per occupare tempus debitum facien-
di miraculum sed quod ipsud miraculum erat
primum in miraculis Christi ad confirmacionem discipulorum
non debuit esse natura ubi existentibus gratia
ipsis humanitatibus hoc autem magis fuit ex
eo quod fuit per totalem vini defectum
quod si dum fuisset secundum Ihesum quod ut deum dicunt
quod Ihesus voluit prevenire totalem defectum et
sic statim magis est opportunum Christus faceret
miraculum [illegible] haut dubium sapien-
cior eum repellere. Quid michi et tibi
Quasi diceret dei tempus aptum ad
faciendum miraculum fiendum vero est michi et tibi
commune sed filium quemuis quod sedit. Nondum
dum venit hora mea scilicet hora quomodo
faciendi miraculum a me solo agnita
est. Ita Augustinus facere competebat. Et sic
vinum nam qua a matre non habuit sic fecit
non respondendo matri sicut voluit et in
hoc non tenebat ei obedire sed in nativitate humana
michi habuit a matre sed plus aliquid in ea non
michi habuit a patre et in patre aliquid est in ea que
pie ait Quid michi et tibi est mulier. Unde
dicit vis fieri miraculum sed ad hoc agendum
ipsum hora non tenet. Quasi exacte cum tu
hora non ago hoc ex eo quod hora apud te veni-
ente faciendi miraculum non hora ad te. Respice
et hic concupiscentiam in qua professus erat
a matre et addit. Nondum venit hora mea
a me disposita hora sed voluntatis mea
non mentis vel tempus faciendi exactum in
tibi sed in natura quam ex te hora venit te
recognoscam et tibi condescendo. Unde
commendasti hora qua ut homo moreretur de-
center cognitam matrem recommendavit disci-
pulo quem pre ceteris diligebat. Sine tamen sua in
operibus consummat hoc signo quod magis Ihesum eius
responsione non audit peticionem suam re-

pulsam sed quemcumque dilatam. Vnde de dura
responsione non diffidens, sed de sua be-
nignitate confidens, vadit ad ministros
qui seruiebant in nupciis illis et fiducialiter
mittens illos ad filium suum. Dixit eis
Quodcumque dixerit vobis facite, exspectans
horam quemcumque filio suo congruam in-
plecionem peticionis sue. Quasi diceret
licet abnegare videatur tamen faciet. Jn-
tellexit enim in illo verbo domini se non exasper-
atam et ideo fiducialiter imperavit mini-
stris ut precepta implerent filii. Jnten-
tus sciebat enim eum tante misericordie et
pietatis quod compatitur indigentibus
et faciet quod petebatur licet aspere loquens
negare videretur. Secunda doctrina
virginis marie ut semper debeamus Christo
obedire. Et propter hoc eciam monemur exemplo
non desperare si nos cum oramus videatur
de facto durius respondere sed cum beata vir-
Ad gine fiducialiter eius misericordiam exspectare. Quia
cum Christus mariam tenerime non detulerit
mirum videtur quod sic extunc vnserlich vnd
fremblich ei respondit. Dura videtur
Aug9 domini responsio. Respondet secundum Augustinum instructo-
ria est. Secunda in divinis id est in deo est minem re-
cognoscere non debemus. Et secundum Vghar-
dum administracionem misterii fuit. Quia
de hoc loco sic dicit: Quid tibi et illi
due. Nomine quod filio et mihi. Quid ad
illam pertinet. Quasi cum sis bonitas fructus
sui in maculati. Nomine ipsi quem salvo
pudore concepit et sine corrupcione te
peperit. Nomine ipsa que vtero no-
uem mensibus moratus es et virgineis
vberibus lactatus es cum qua propter amorem
suum de celo descendisti. Secunda fidelis
illi. Dicis quod mihi et tibi. Dolor ... meus
Iam manifeste iam video quod ita
velut indignans respondere volens virginis
... Tenuiter verecundia dixit
quod mihi et tibi convenientibus ad te mea
precepta eius ministris nichil cunctatus
facias quod suggessit. Et quod frater ut
quod sic videret primus. Ergo et nos
quando ad deum ut ita non sollicitet car-
nalem curam parentum et necessitudinem ille
non impediant exercicium spirituale. Quia dum
in deum modo sumus debitores nos constat
temporalibus. Ergo relinquimus nosmet
ipsos multo magis abiiciamus sollicitudinem
m liberum simus. Vnde legimus fratrem quendam
inheremus quendam in ordine carnal
fratrem angelum gratia aduentasset vndique fuerunt

adveniret alius frater eorum cum ille iam
obisset. Cuius admiratus quid vocat respon-
dere ... obiit heremita ipse obisset.
Vnde optime. Sed nos deinde nostri res...
citi sumus super magis carnis ... plus quam
religio extrusit. Quia ipse mihi respondit:
Quid mihi et tibi mulier. Sic et in
alio loco cum suggererent ei quidam quod ma-
ter eius et fratres foris starent querentes loqui
ei. Respondit: Quis est mater mea et qui fratres mei.
Ubi non sic ... carnales et ... et
super carnalibus ... sunt sed ad salutem
ac si ad hoc venient et ipse cum eis. Sic
dicit. Erant autem ibi lapidee ydrie sex
posite secundum purificacionem id est secundum morem
et ritum purificacionis iudeorum. Hec sunt vasa
aquaria id est aque receptiua parata ab ydr-
eum sic dicta ut si forte tetigissent aliquid
de quibus vel ministris lauare sedent vasa
aqua ad hoc in veniret et haberet patres
Hebreorum. Manus enim et vasa copulatoria in-
mundorum baptizabant id est lauabant et puri-
ficabant et si casu inmunda aliquis
tetigissent in primis loti non comedebant.
Capiebant autem singule ydrie metre-
tas id est mensuras binas vel ternas. a
metron quod est mensura sic dictas. Secundum
ysidorum metreta quedam mensura est conti-
nens decem sextarios. Et secundum eundem sex-
tarius continet duas libras quod bis
assumptus vocatur bilibris. Dicit Jhesus ministris
implete ydrias aqua. Aliqui dicunt de aqua pro-
posita inde assumpserant ad purificacionem
vasorum. Et ideo iussit Jhesus suppleri quod fuerat
amotum. Dicitur enim ministri hauserunt aqua
de puteo qui adhuc hodie dicitur ex vicinis
et impleverunt ydrias vsque ad summum. Que
cum fuissent imperlete aqua quasi statim in vinum
diuina virtute. Non dicit hic quod alique verba ad
hoc dixit. Sicut in transsubstanciacione panis et
vini in corpus suum et sanguinem sed occulta
diuinitatis virtute spiritus dominus. Sicut enim
verbo sola domini optimum vinum effectum est aqua
cum tamen alia in aliquo ... verbo tamen cor-
pores et aliquem ... Et dixit
eis Jhesus: Haurite nunc et ferte architri-
clino. In hoc docuit nos primum. Vnde distri-
cio dicit quod primo mihi sit magis honora-
... nec in hoc fuit personarum acceptor. Sed secundum
Augustinum non cum hominibus fuisse non pro suis
gradibus honorauimus sed tamen ... Ne personas
suas accipiamus. Secundum Hunibaldum? quia
pater quod sedebat longe ab architriclino

dum diceret forte illi qui ab eo remoto. Vel ille
sederet in magis honorabiliori loco collo-
cat dum volens sedere illic ut magis eum elegit
sibi honorabiliorem locum. Triclinium est
locus ubi sunt tres ordines mensarum secundum gradus
superiores et inferiores ordinatarum sicut solet
esse in refectoriis religiosorum. Vel dicitur triclini-
um a triplici ordine lectorum super quos
sedendo recumbentes sedebant. Clinen
enim grece lectum latine significat nam
antiquitus in lectis sedentes et accumbentes
comedere solebant ut ex labore fatigacionis
itinerum dum ibi sunt membra quie-
scunt et in superioris dum quiescentes ac-
cumbere vel recumbere seu discumbere dicitur
quasi iacendo quiescere. Architriclinus est prin-
ceps ut primus triclinij scilicet principalis primus
inter quiescentes in triclinio. Et probabile
est fuit sacerdos illius temporis qui nuptiis
interat ad benedicendum et ad ostendendum qua-
liter debebant secundum legem procedere et statu-
to seniorum. Voluit eciam dominus quod principalior
inter convivas primo de vino isto gustaret
ut presidentis sua acceptabilior foret
et expressior iocunditas miraculum novum
fieret. Sic eciam nos debemus nostra exa-
minationem prelatis offerre ad probandum. Ut
ut autem gustavit architriclinus aquam vinum
factam id est mutatam in vinum et non sciebat unde
esset sed per Christum venite vocat sponsum
quasi ad arguendum eum. Et dicit ei: Omnis homo primum
et prudens agens in principio bonum vinum
ponit convivantibus ut eorum sensus [illegible]
et fit discrecio vini bonitatem et acceptare
et cum inebriati fuerint tunc apponit id quod
deterius est [illegible] aquosius et debilius [illegible]
graviorem ebrietatis [illegible] non tunc sic sunt discre-
ti inter bonum et deterius. Tu autem contra
consuetudinem faciens servasti vinum bonum
usque ad hunc ita quod modo [illegible] discreti
non sunt. Quasi diceret arguendo eum
inordinate et imprudenter fecisti. Ipse
tamen ut predictum est ignorant [illegible]
ministri scilicet qui dederunt vinum illi et
aliis divulgaverunt miraculum quod ipsi sciebant
quod fuerat factum. Commendavit architricli-
nus vini bonitatem et per hoc convenda-
verat miraculi novitatem. Non dubium quin
melior erat mutata [illegible] nature quam [illegible]
Cum Christus fecit aquam in vinum non
simpliciter ut vinum sed vinum optimum. Tali
ut miraculo [illegible] multo [illegible] natura fe-
cerunt preciosiora et potiora quedam

[illegible] Vera et in aliis quam membra
direxit corporis claudicantis sanus de-
monstrabat hoc melius. Et sic ge-
neraliter est hoc in omnibus Christi miraculis quod
semper ad aliquod melius tendunt quam posset
fieri per naturam. Hoc Christus. Hoc mira-
culum primo Christus fecit et ad manifestandum
veritatem divinitatis in eo latentem
et ad confirmandum aliorum fidem. Et hoc
est quod dicit: Hoc fecit Ihesus initium signo-
rum [illegible] factorum. Et ante hoc fuerit signa
facta per eum [illegible] ipsum [illegible]
quod dicitur de signis puerilibus in libro
de infancia salvatoris. Et [illegible]
nazareorum. Fecit autem hoc in Chana
villa quadam provincie Galilee [illegible]
[illegible] locus ubi steterunt ydrie
et triclinium ubi steterunt mense de-
scenditur ad eum per plures gradus sicut
terra [illegible] temporibus aliis locis
sanctis ad forte accidit propter frequentes
destructiones et ruinas factas in
illis. Et manifestavit Ihesus signum
gloriam suam et gloriosam latentem maie-
statem deitatem et deitatis potenciam
per quam hec fecit et quam gloriosus
ostendens per effectum sine operis. Ipse
esse dominus virtutum et rex glorie. Ipse esse
sponsus ecclesie et ipse esse qui cunctis
ex nichilo potuit creare qui eciam
sicut dominus [illegible] voluit elementum potuit
mutare. Et secundum Crisostomum ostendens
quam ipse est qui in vineis aquam trans-
mutat et pluviam per radicem in vinum
vertit per [illegible] in plantis per multum tempus
sit hoc repente simul in nupciis
operatus est. Et visis miraculo credi-
derunt in eum discipuli eius scilicet magis
firmiter et perfecte quam ante miraculum
habebat eum [illegible] discipulos suos
vel hos quos familiariter docebat
non tamen sic inseparabiliter adherentes
et perfecte credentes sicut per miraculum
Et qui illi fuerunt nescimus. Videtur
discipuli in notitiam et sequela [illegible]
[illegible] Christum et ipsos amorem
[illegible] discipuli erant. Ad
verbum eius [illegible] plures eius occulte
audiebant qui [illegible] cum sit
[illegible] Et eciam dici quod [illegible]
de novo crediderunt illi qui primo
crediderant ut Andreas et alii

xpi et in fide solidati fuerunt. Unde Augustinus
Scriptura non solum duodecim appellat
discipulos eius sed omnes qui in eum creden-
tes magisterio eius ad regnum celorum
erudiebantur. Notandum hic quod secundum quadruplicem
sensum scripture quadruplices sunt nup-
tie scilicet
Carnalis copulationis secundum sensum hystoricum
Divine incarnationis secundum sensum allegoricum
Spiritualis generationis secundum sensum tropologicum
Vite future secundum sensum anagogicum. De
primis nuptiis ad literam est primo cum an-
tiquis nuptiis interesse debet unde Jhesus
cum discipulis suis fuit. Secundo per hec
intelliguntur tria bona matrimonii
primum est fides coniugalis que significat
casta nuptiarum. Secundum est sacramentum signi-
ficat et quidem unitatis divinitatis et huma-
nitatis in Christo et Christi et ecclesie quam ita
tam rem significat et efficit
que autem fuit nuptiis. Tertium est proles
suscipienda et nutrienda in fide quod
significant discipuli. Secundo conside-
rantur nuptie allegorice scilicet divine incarna-
tionis. In hiis nuptiis sponsus est dei
filius verbum eternum, sponsa vero humana
natura. Unde hiis nuptiis thalamus fuit
uterus virginis. Jhesus et discipuli eius fuerunt
quos elegit in ipso ante mundi constitutionem
harum nuptiarum proles sunt omnes qui credunt
in eum. Aliter hee nuptie allegorice dicun-
tur inter Christum sponsum et ecclesiam sponsam
quarum nuptiarum proles sunt omnes fideles
et reddit eidem in ea promissa. Tertio
nuptie sunt tropologice spiritualis scilicet coniunc-
tionis dei et anime. In hiis nuptiis con-
sistunt tria bona coniugii fides proles et
sacramentum. Quarte sunt anagogice et celestes
in quibus gaudium nostrum erit plenum. Unde
19 Apocalypsis: Gaudeamus et exultemus
et demus gloriam deo quia venerunt nuptie
agni et uxor eius preparavit se. Ad has
non intrant nisi boni. Ad eterna nuptiarum
convivia sunt omnes sunt virgines prudentes
intraverunt cum sponso et clausa est
ianua. Unde sunt nuptie hominis et
hominis carnalis copulationis. Alie sunt in-
carnationis dei et hominis naturarum quantum in
Christus creatus et Christus increatus societate
et hoc in gratia et gloria. Prime nuptie
dei et hominis facte sunt cum humana p

naturam divine nature in unitate persone copula-
verit. Secunde sunt dei et hominis in uno spiritu iungantur cha-
ritatis. Tercie sunt dei et ecclesie quando
ipsi fidelium in gratia ingreditur thalamum sponsi
in secreto celestis. Ubi autem
hiis aliquid terrene consolationis in spe decretum
sit in vinum ... eterne. Possumus
etiam dicere quod per nuptias de quibus hic
secundum sensum hystoricum dicitur quoniam Christi et
ecclesie intelligi quod ipsum unionem in utero
virginali creatum sit. Ubi deus pater filio
humanam naturam in unitate persone univit
unde et sic thalamus huius coniunctionis fuit
uterus virginalis. Publicatio autem fuit quando
ecclesia sibi per fidem connecti et consummatio
vero fuit cum ipsi sponsi et ecclesia intro-
ducet in thalamum sponsi in celestem
scilicet gloriam. Et secundum Bedam non vacat
a misterio quod die tercia nuptie facte
referuntur. Primum namque dici est tempus
legis nature quo patriarche exemplis. Secundum
tempus legis scripte quo prophete scriptis.
Tercium tempus gratie quo evangeliste
pronunciaverunt tercie diei lucis modo resplen-
dens in quo dominus in carne natus apparuit
et nuptias celebravit. Unde Osee.
Vivificabit nos post duos dies in die
tercia suscitabit nos et cetera. Et hoc quod
in Chana galilee i. in zelo transmi-
grationis eedem nuptie facte perhibentur
significant eos qui dei digni ... cum
zelo devotionis fervent et de viciis ad
virtutes et de terrenis ad eterna noverunt
transmigrare. Et secundum Augustinum myste-
ria que in illo miraculo sunt latent vi-
deamus. Oportebat impleri in Christo
que de illo scripta erant. Illa erat
aqua. Fecit autem de aqua vinum cum aper-
uit eis sensum et exposuit. Sic
cum sapit quod non sapiebat et inebriat
quod non inebriabat. Ut autem dicit
Alcwinus magistri sunt doctores novi
testamenti qui scripturis spiritualiter alios
interpretantur. Architriclinus vero erat legis
peritus ut Nichodemus Gamaliel vel
Paulus. Unde hic evangelii verbum
talibus committitur quod in litera legis
occultabat et vinum de aqua factum
architriclinus propinabat. Et bene in do-
mo nuptiarum tres ordines discum-
bentium altitudine inter se distantes

desponsaui^t q^z ecia tribus ordinibus constat
s. coniugatorum continencium doctorum septim
aut vinum x^c adhuc ipsis consumant q^r
tercium ipsis ad sextam etatem distulit
Sed alius t^r plexitate vitanda obmiss
de nupciis tropologicis et moralitate
aliqualiter latius videamus Spiritualis
ergo in chana galilee nupcie fiunt si
intra statum cetum suum conuersacionem bone
et feruentem xpo fideles die [illegible]
Chana enim interpretatur zelus et significat
feruorem dilectionis Galilea vero interpretatur
transmigracio facta et designat eorum
que per interiorem hominem audit^r et hii
feliciter ad has spirituales nupcias ueni-
unt et discumbentes digni xpo sunt
qui feruore deuocionis et zelo amoris
dei tacti mala opera respuentes et bona
amare didicerunt ac de viciis ad virtu-
tes desertum culpe ad graciam vel non
de terreno amore ad celeste desiderium
despicio ad deum transmigrauit Jn-
sti nam cum sint in spiritualis vite conn-
sacione honesta respuentes mala ama-
ntes bona et per spernentes transitoria
transmigrantes ad eterna Ad hoc fit
[illegible] ille [illegible] nupcie [illegible] sunt
bona vero celi impsit architecto sicut in
galilea facte ad [illegible] quod meus
apta nupcias spirituales Sed ee in trans
migracione Ihesus vero saluator . i .
saluat a peccatis eorum [illegible] in vinum
conuertit spiritualis a via sua mala auertit
et facit pium qui aufert culpam et confert
graciam Sed deprecor bene regime in semper
compatitur miseris implent ydrie et
aqua tristicie conuertitur in vinum conso
lacionis et deuocionis interne Sex ydrie
sunt quinque sensus cum vero simplici sensu
Sed ydrie dicuntur lapidee quia sensus
in an gratiam obdurati sunt per [illegible] Istas
ydrias aqua implemus cum fletu nostre con-
punctionis omnes sensus nostros a culpa tran-
sacta perfecte lauamus Tales aqua purifi-
cant^r Iudei . i . veri confessores qui
non tantum cum confitentur voce oris sed etiam
ope manuum in veritate cordis Capiunt
aut ydrie metretas binas vel ternas fletus
in conmissimus delectatione et consensu
vel ternas cum fletibus purgamus non solum
delectacionem prauam et consensum sed etiam

opus mala Aqua demum in vinum con
uertitur cum fletum culpe contritionis quem
sequitur Vel etiam qui in mente [illegible]
opus dei quod laboranti [illegible] non sapit
et spiritualem intelligencia illuminatus per
cepit Omnis autem homo primum vinum bonum
et quidem [illegible] ad vinum pertinent et de-
lectabilia amant et querunt in principio
deinde quod deterius est amara inue-
niunt et recipient in futuro Sic et diabolus
primo suggerit aliqua sub specie boni et
in quibus [illegible] [illegible] fiet
tur quod deterius est enormitate [illegible]
impiis sup inducit Sed xpus non primo
vinum bonum ponit sed in postea sicut
[illegible] a principio amara et dura proponit quia
arta est via que ducit ad vitam Vnde
qui post me vult venire iniquitas amaritu
dines et tribulaciones mixto premittit
Sed in futuro delectaciones et gaudia con-
sequuntur et prima sunt bona que nos tribu-
limus tempore ad comparacionem futuro
que nobis dabuntur est modicum Vinum mo
dicum nunc dat bonum primum vinum
in fermo [illegible] qui [illegible] de [illegible]
[illegible] est debilis donec perfectum habeat
sanitatem Sic sibi dat vinum aqua mixtum
Sic [illegible] existenti in vita ista quamuis
etiam sit in firmitate [illegible] tamen debilis
est et [illegible] recidiuare dat deus vinum
mixtum aqua tribulacionis Sed in fine [illegible]
habebit perfectam sanitatem tunc dabit vinum
purum eterne consolacionis De [illegible]
ydriis et metretis sic dicitur Sex
sunt posite ydrie [illegible] per [illegible]
[illegible] habuit Prima ydria et prima [illegible]
[illegible] in [illegible] est de qua legimus [illegible]
[illegible] hora [illegible] ingemuit omnes in-
iquitates eius non recordabimur Secunda
confessio est [illegible] si quid [illegible] lauant
Tercia elemosinarum largicio Luce
[illegible] in [illegible] Date elemosinam et ecce om-
nia [illegible] vobis Quarta remissio in-
iuriarum Vnde [illegible] orantes dicimus Mathei
dimitte nobis debita nostra sicut et nos di-
mittimus Quinta est afflictio corporis in exora-
[illegible] per abstinenciam deo [illegible]
[illegible] Sexta est obediencia preceptorum [illegible]
[illegible] [illegible] quod vnica mea [illegible]
audire nos vos [illegible] [illegible] [illegible]
que locutus sum vobis [illegible]
[illegible] sic [illegible] [illegible] [illegible]
non capit in vobis [illegible]

obedieramus ei. Hee sunt sex ydrie posite
in purificacionem mundi que vacue sunt et
plene vento sunt et in aura glorie obstruuntur.
Aqua repleantur, sic timore dei custo-
diantur. Iam timor domini fons vite. Et
iterum timor domini est etc. Sicut nimis sapida
sunt optime refrigerans. Nam noxius
desideriis estuantes. Aqua est que scin-
tilla ignita nunquam possit extinguere
et sua virtute aquas mutatur in vinum. Sic
perfecta caritas foras mittit timorem.
Erant autem lapidee ydrie non tamen propter
duriciam sed propter stabilitatem. Capientes
singule metretas binas vel trinas.
Due metrete timor gehenne in cave-
ndo, timor glorie amittende. Et propter hoc
de quingenti [illegible] et claudunt [illegible]
[illegible] aliqui dum in voluptatibus
tuis vigens agis penitenciam ut non [illegible]
das [illegible] in cras bonum quod [illegible]
[illegible] qui vult spiritualibus novis [illegible]
[illegible] quo de parti [illegible]
qui novem [illegible] cibum [illegible]
te fraudentur eo. Ipse est panis an-
gelorum panis vivus panis cottidianus.
Hic est deus nobis promissus est quo contem-
plari accipiemus in hoc seculo. Hic [illegible]
[illegible] cibus cottidianus [illegible]
[illegible] in fine [illegible]
vitam eternam in fine reddet et interim
centuplum repromittit et exhibet.
Si autem non [illegible] ne perdat [illegible]
graciam qui [illegible] est [illegible]. Vere
metreta tria [illegible] signi-
ficat posuit eo quod non omnibus sit [illegible]
[illegible] centuplum repromitti. [illegible]
[illegible] ydrie
capiebant binas aut trinas [illegible] et sal-
vator triplicem nobis aquam apponit
[illegible] qui habet metretas
hec potuit [illegible] ipse semper [illegible]
et semper contritum [illegible] hec est aqua prima
[illegible] passionis [illegible]
[illegible] non abscondit [illegible] a toto
corpore manans rubea quod et sangui-
nea. Tercia vero una cum sanguine ema-
navit ex eius latere. [illegible] prima
[illegible] de peccatis compunctus confitere sunt
lacrimis rigabis. Secundam habes si in sudore
vultus tui vesceris pane tuo et la-
bore pene corpus tuum castiges. [illegible]
[illegible] sanguinei [illegible] labore [illegible]
[illegible] que extinguit ignem. [illegible]

[illegible] perceto [illegible] usque ad graciam [illegible]
[illegible] salutaris [illegible]
semper mel dulcius [illegible] vite
[illegible] eterna [illegible] memento
[illegible] aque [illegible] delectare [illegible]
[illegible] et [illegible] molestia sunt. Oportet
[illegible] in modo [illegible] in [illegible]
delectari volunt. [illegible]
delictis abluit [illegible] ut [illegible]
extinguit [illegible]
[illegible]
[illegible] Johannes [illegible] et dixit ad eum [illegible]
[illegible] me [illegible]
[illegible] facto statim [illegible]
[illegible] fuit prima
[illegible] qui ad [illegible] venit familiaritate
et notitia [illegible] Anna [illegible]
[illegible] alios Maria Magdalena
voluntarie [illegible] aliis
[illegible] mulieribus [illegible] dei et
[illegible] quietus fuit ex quo
[illegible] et alterum
[illegible] duos [illegible] fuit car-
nale [illegible] Johannes
de [illegible] intelligi
[illegible] nobilius est [illegible] spirituale quam
carnale. [illegible] obseruat [illegible]
[illegible] carnalem [illegible] alii [illegible]
[illegible] religionem ut habetur in [illegible]. xviii Joh evan

Oracio

Domine Jhesu Christe qui die tercia
[illegible] ad nupcias [illegible] tu
et corde [illegible] in vinum
[illegible] in scriptura veteri carna-
lia [illegible] spiritualia [illegible] ple-
ne sunt ydrie [illegible] imple sic [illegible]
[illegible] frigidam in caritatis tue
fervore [illegible] insipidam in suavitatis tue
sapore [illegible] instabilem in virtutis
et gracie tue constancia [illegible] aquam
[illegible] in devocionis vinum fructuo-
se compunctionis quo me miserum semper
[illegible] in caritate [illegible]
[illegible] vetera mea
digneris. Amen. [illegible]

De prima eiectione vendencium
de templo et de Nichodemo 26m
relato miraculo in
mense Januarii

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg

facto vino traxit ibi in galilea ipso dum
appropinquaret mensis aprilis in quo tunc erat
pascha iudeorum. Et tunc descendit secundum con-
situm de chana in capharnaum metropolim
galilee ipse et mater eius. Descendere fecit,
fratres eius id est cognati eius secundum carnem scilicet consobrini
vel matris et Joseph qui pater putabatur
et discipuli eius qui tunc cum eo credebant. Et ad
capharnaum que erat civitas metro-
polis voluit venire quia ibi in capite gloriam
suam manifestare. Et manserunt ibi non
multis diebus quia cives capharnaum valde
corrupti non se exhibuerunt devotos ad
suscipiendum doctrinam et quia imminebat tem-
pus eundi in ierusalem propter pascha iudeorum.
Et prope erat pascha iudeorum. Ascendit ihesus
cum discipulis suis ierosolimam metropolim
iudee secundum legis preceptum. Et invenit in
templo vendentes boves et oves et colum-
bas et nummularios sedentes. Nota tem-
plum non accipitur hic pro domo dei speci-
aliter in qua erat altare thimiamatis et cande-
labrum vel atrium sacerdotum in quo erat al-
tare holocaustorum sed pro atrio ubi homines
orabant et doctores docebant et ibi ven-
debantur ea que in templo offerebantur et
que de longinquo adduci non poterant.
Et sacerdotes qui propter cupiditatem dumtaxat ad
in vendendo [illegible] statuerunt
homines qui talia vendebant ut venien-
tes de longinquo ex custodiam de [illegible]
oblationibus committendis non haberent.
Aliqui etiam advenientes non habebant
pecuniam et ideo statuebant et campsores
qui sub cautione tradebant eam et cum [illegible]
sortem recipiebant aliqua munuscula non
tamen pecuniam ne arguerentur manifeste fa-
cere contra legem dando ad usuram. Et flagello
de funiculis facto eiecit omnes vendentes
et nummularios ac boves et oves de temp-
lo et nummulariorum es id est pecuniam effudit
et in diversa sparsit et mensas eorum quibus
in vasa denariorum erant et deiecit. Et
hiis qui columbas vendebant dixit: auferte
ista hinc de loco isto et nolite facere
opere vestro illicito domum patris mei que do-
mus oracionis domum negociacionis et mercaci-
onis. Nota legimus ihesum ascendisse ierusalem
in pascha semel in primo anno predica-
tionis ut hic et item illo anno quo passus
fuit. Nota quod hic in principio signorum ex-
pulit vendentes et ementes divinitatem a-
gendo multo quippe maius miraculum
erat omnem turbam vendencium. Hic [illegible]

remissa quia non mercari nisi dicens
nolite facere domum patris mei. Nota domum ne-
gociacionis ubi aut diversis [illegible]
utebatur. Nota: nolite facere domum meam
speluncam latronum. Nota fecit autem flagella
de funiculis secundum Augustinum de peccatis nostris
fecit materiam unde nos puniat. Quia
[illegible] relacio peccati secundum [illegible] peccatis
adduntur quia funiculi dicuntur. Unde ysa-
ye: [illegible] funiculis [illegible]
gitur. Nota sicut secundum Jeronimum cotidie
deus flagellat ecclesiam suam intrat et
quam consuetudo [illegible] attendit. Unde
anima ne in ecclesia dei fabulis vel visibus
vel odiis vel cupiditatibus [illegible]
perversos homines nos flagellat. Et de ecclesia
sua nos eiciat. Nota Augustinus: in ecclesia venden-
tes sunt qui que sua sunt querunt non que ihesu christi. Vena-
le totum habent quod redimi volunt. Nota
per oves innocentes qui sua vellera [illegible]
eundo prebent opera iudicare et pietatis
significant qui vendunt dum humana lau-
de [illegible] in vestibus [illegible]
operibus [illegible] mente [illegible] habent
sub omnia pelle. Nota boves qui [illegible]
dicatores celestis doctrine [illegible]
[illegible]
quasi vendit qui non amore dei [illegible]
temporalia predicant. Nota boves etiam qui
laboriosi sunt significant [illegible]
nos labores sustinet [illegible] in ecclesia
dei valeant [illegible]. Nota columbam
vendit qui acceptam spiritus sancti gratiam non
gratis ad premium dat et si non ad [illegible]
pecunie ad [illegible] favorem humanum
non ad vite meritum et ad gratiam lar-
gitur. Nota nummularios [illegible] in ecclesia [illegible]
qui non simulate celestibus aperte ter-
renis vobis in ecclesia deserviunt et sua non
que ihesu christi querit. Nota domum etiam dum querit
et domum negociacionis faciunt non solum
hii sed etiam qui gradum vel gratiam spiritualem
quam in ecclesia perceperit non simplici
intencione sed causa humane retribucionis
exercent. Omnes istos eicit de templo [illegible]
signanter expulsit de templo [illegible]
sto dei. Nota in [illegible] nolite etiam et de
domo celesti venienti dicit: auferte
auferant ista de actibus suis et ab-
auricie. Et symonie cessent negocia.
Nota sicut et de parte [illegible] sortes
[illegible] positi vel facte causa vel [illegible]
[illegible] mala faciunt et [illegible]
non flagellantur ad correctionem [illegible]

in conventi in sue habebunt ad dampna
ciam. Te posint aut duo remedium et
opus et ubi ut docet eos qui curam habent
esse subditos a se et ubi debere corri-
gere. Hec p in figurali templo etiam in
atrio eius quod est domus orationis prohibet
negotia exerceri que honesta putant
cum sit de hiis que in templo offeruntur
multo magis prohibet questuosa vel pro-
tervos risus, lites, vaniloquia et hu-
iusmodi fieri in ecclesia dei. Ergo cum eius atrio
nobis debeat esse lex et proprio re-
licet candelas ut aliquas merces ecclesia
dio offerendas in ecclesia vendi, ut aliqui
offerunt nisi metu avaricie exerceri.
Recordati vero discipuli eius quod scriptum
est in psalmo de Christo zelus domus tue co-
medit me. Attendit Christus non sto
recordati sunt scripture illius in plerosque
eius in Christo. Primus zelus est amor fer-
vor in bonum quo mens relicto humano
humano timore pro defensione veritatis accen-
ditur. Hic dicit frequens vivificatus zelus
in membris. Zelo domus dei comedit.
Comedit zelo domus dei qui
omnia perversa que hic videt curare satagit
corrigere cupit emendare non quiescit
si emendare non potest tollerat geme
sustinet. Talem vis esse videas fratrem
currere ad theatrum prohibe contra mone
si est zelus domus domini comedit te. Vides
alios currere et inebriari velle prohibe
quos potes, minus non potes, blandire
noli quiescere. Sy autem fuis frigidus et
marcidus ad te solum respectum et quasi tibi
sufficiens dixis in corde tuo quid in
curare aliena peccata sufficit mihi ani-
mea ut ipsam integram servem deo meo
Ego in mente in cinerem servus ille
qui abscondit talentum et noluit ero-
gare. Numquid accusatus est quia perdidit
sed non quod sine lucro servavit. Sic ergo au-
dite fratres mei ut non quiescatis. Noli
quiescere lucrari Christo quia lucrati estis a
Christo. Hic Augustinus. Ubi sciendum quod zelus
proprie dicitur quedam intensio amoris qua
intense deum diligens nichil sustinet
quod amori suo repugnet. Ille enim proprie
zelat deum qui nichil contra honorem eius sustine-
re potest qui honorem dei quem maxime dili-
git. Nos autem debemus diligere domum
dei, id est in tantum quod zelus eius nos comedat
cum si quid pravi fieri videmus studeamus
etiam corrigere cum vero caritas sit qui hoc faciunt

remotione vero timentes. Hoc aliquis valde
spiritualiter attendendum quia est spirituali mente
sit domus dei et spiritualiter omnis zelus
bonus eius a cura ut in prima epistola et unde
et merito Phinees factum sempiternum
sacerdotii accepit, et Mathathias
legem defendit. Sic igitur successus
Helyas Phinees in Baal interfecit. Et dixerunt
ei iudei Quod signum ostendis nobis quia hec
facis, quasi tamen auctoritate et potestate nos expelli-
mus, vel hoc tui officii esse non credimus nisi
fiat. Ergo unde nobis signum quod credamus
Venis et fratres essent boni de se non tamen pertin-
ebat ad quemlibet hoc facere. Sed solum ad eum
qui habet auctoritatem corrigendi excessus sa-
cerdotum quod non conveniebat alicui de popu-
lo cum sacerdotes essent superiores in populo
illo. Propheta quos mittebant ad eos specialiter
a deo. Cum rex non esset filius Davidis et
prius non pontifex secundum legem nec esset
rex in aspectu populi non apparebat eis quare
sit auctoritatem eis erat mensas quas
subverterat, in divina auctoritate propheta magnus
missus esset et eo posceret signum missionis
sue. Non ausi manum inicere eum mitterent signum
petierunt ut sic potentie fidem caperent
familiare enim erat iudeis signa petere
ut patet preterea ad legem et fidem vocati
Querebant autem ut signum non ut
crederent et veritatem quasi de-
spicientes quod signum ostendere non posset
et sic eum deriderent et impugnarent.
Respondit eis signum potestatis divine in
suscitatione sui corporis propria virtute et quia
prave querebant non dedit eis signum aperte
sed occultum in figura de sua resurrectione
quia digni non erant ut eis predicaret
Christus sui corporis manifeste. Unde respon-
dit et dixit eis Solvite templum
hoc et in tribus diebus excitabo illud.
Hoc autem dicebat spiritualiter de templo
corporis sui sed intransitive licet de templo
quod est corpus suum loquendo de corpore suo
sub nomine templi quia humanitas Christi erat
erat speciale templum habitaculum plenum
deitatis Templum enim dicitur in quo deus
inhabitat et quia in Christi corpore divinitas in-
habitat, vero corpus Christi templum dei non factum
manu set etiam secundum corpus Christi Sic dice-
bat hoc ampliando et assimilando. Christus
dolis id quod facturi erant predicendo
Solvite Non est enim verbum inductivum
ad hoc faciendum cum sint simpliciter mala ex
parte iudeorum Christus autem non potest inducere
ad malum set est verbum denuntiativum eius

Cod. 230
S. Blas. 5,78 r

eis qd' erat p vos fiend' quo h' qd affecta-
bant d'niriat sibi no ee absondit' Qua-
si diceret soluite x sluctio qz in passione
dni dicet' solute qz in passione sic
dicet' solubta

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch
Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch
Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch
Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch
Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg